

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi 2 x dziennie

Źródła: Hieronim, dział w: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chęmiński,
a inne działy odpowiada Zdzisław Antoniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Wydawnictwo: Drukarnia Polska Spółka Akcyjna
w Poznaniu, św. Marcin 70

Nr. 532 Wydanie P

Poznań, niedziela dnia 15 listopada 1936

Rok 31

Poznań, 14 listopada.

Jedność sztuk pięknych

W samej już nazwie wspólnej sztuk pięknych tkwi poczucie i stwierdzenie ich jedności, ale nie każdy mógłby objaśnić i udowodnić, na czym ta jedność polega. A jesteśmy na tym stopniu kultury, że powinniśmy znać przynajmniej zasadnicze cechy zjawisk, które nas otaczają. Do zjawisk tych, zjawisk codziennych należy sztuka. Natrafiamy na nią wszędzie, ona w nas i my w niej żyjemy.

Jakaż tedy jedność, dla sztuki łącząca, jaka jej wspólność swoista, a dla innych zjawisk obca, łączy np. muzykę z malarstwem, albo — tańcerstwo z architekturą? Cechy fizyczne zdają się wskazywać na zupełną rozbieżność sztuk wymienionych: tu oto słuch, dźwięki i przebieg w czasie, tam — wzrok, barwy i trwanie w przestrzeni, tu oto ruch i zmienny wyraz postaci ludzkiej, tam — bezruch i niewzruszony spokój kamieni... Gdzie jedność i wspólność?

Z pewnością po dalszych i głębszych badaniach w materiale, w dziełach sztuki, w świecie przedmiotowym dobry nasz duch — intuicja biegunowo zmieni kierunek naszych poszukiwań i zawróci nas ku światu podmiotowemu — do duszy, do twórcy i do odbiorcy dzieł sztuki. Świat zewnętrzny jest chaosem, o ile się jawi bez porządkującej dyscypliny ducha, bez syntez jego wyobraźni, bez myśli, uczucia i woli.

Nie odnajdziemy wspólności łączącej pomiędzy nagromadzeniem dźwięków a nagromadzeniem kamieni, dopóki w oboju nie odczujemy zakłętej w nich duszy, która w naszej duszy te same budzi zakłęcia, a również i w duszach wielu innych ludzi. Gdy raz tę złotą nić duchową uchwycimy, cokolwiek jej przypiszemy i jakkolwiek nazwiemy, zawsze wszystkie sztuki i wszystkie dzieła sztuk z łatwością na nią nanizemy. Spójrzmy z punktu widzenia twórcy — artyści i nazwijmy zakłęcia to spletem jego wrażeń, wzruszeń i wyobrażeń, a wyluskamy, jak sądzę, samo sedno zagadnienia.

Cokolwiek składa się na tworzywo dzieła sztuki — słowa, dźwięki, barwy, linie, gesty, ruchy, czy bryły — zawsze tam tylko spletu wrażeń, wzruszeń i wyobrażeń poszukujemy i doznajemy, a według charakteru ich i siły albo

Min. Delbos o polityce Francji

Oświadczenie przed komisją spraw zagranicznych izby deputowanych senatu — Rozmowa z amb. Clerkiem o naradach polsko - angielskich w Londynie

Paryż. (PAT). Min. spr. zagr. Yvon Delbos wygłosił ekspozycję na posiedzeniu komisji senackiej.

Mówiąc o wymianie poglądów pomiędzy 5 mocarstwami bezpośrednio zainteresowanymi w traktacie lokarniejskim, minister wskazał na różnice, istniejące jeszcze na temat rozszerzenia przewidywanego paktu. Rząd francuski pozostaje wierny stanowisku, jakie zajął, uważając, iż pakt o charakterze ogólnym powinien nastąpić po układzie zachodnim.

Mówiąc o wydarzeniach hiszpańskich i odpowiadając na zapytania w sprawie komitetu nieinterwencji, Delbos streścił działalność tego komitetu od chwili powstania. Oświadczył, że jest on w trakcie praktycznego zastosowania całokształtu wspólnych, solidarnych zarządzeń, mających na celu rozciągnięcie skutecznej kontroli nad dostawami broni i materiału wojennego.

Zapytany w sprawie wydarzeń ostatnich w Europie środkowej i stosunku do nich polityki francuskiej, Delbos przedstawił przebieg różnych rokowań, jakie się toczą pomiędzy zainteresowanymi mocarstwami.

„Francja — powiedział minister — utrzymuje z Polską i Małą Ententą przyjazne stosunki, jednocześnie polityczne i gospodarcze, które trwają i rozwijają się.”

Delbos zakończył swe wyjaśnienia, podkreślając solidarność poglądów oraz postępowania W. Brytanji i Francji, wyrażając jednocześnie zaufanie, jakie rząd żywi w stosunku do akcji pokojowej Roosevelta. Wreszcie dodał, że podobnie jak dotychczas i w przyszłości wysiłki jego będą zmierzały, by przeszkodzić wszelkiego rodzaju krucjatom „ideologicznym i mistycznym”, mogącym stać się przyczyną powszechnej wojny.

Paryż. (ATE). Min. Delbos odbył dłuższą naradę z amb. angielskim sir George Clerkiem.

W kołach dobrze poinformowa-

nych przypuszczają, że przedmiotem tej konferencji była wizyta londyńska min. Becka. Ambasador angielski poinformował min. Delbosa o wynikach trzydniowych narad angielsko-polskich.

Niewątpliwie przy tej sposobności poruszono też sprawę polityki nieinterwencji w Hiszpanji, które to zadanie ostatnio we Francji wybiła się coraz bardziej na czoło.

Niemcy i komuniści w „sanacyjnym” ZZZ

Katowice. (AJS). Na jednym z zebrzań zalogowych w kopalni „Skarbofermu” w Bielszowicach prezes filii Zw. Górników ZZZ Józef Hoffman powiedział m. in., że w organizacji zawodowej ZZZ są złodzieje, komuniści i Niemcy. Zastrzegł się, iż nie są to jego własne spostrzeżenia i stwierdzenia, a tylko, że takie zdanie wygłosił ich referent związkowy na ostatnim zebraniu filijnym.

Twierdzeniem tem uczuli się dotknięci miejscowi działacze ZZZ, którzy z p. Kliszem na czele wnieśli skargę o zniesławienie przeciw p. Hoffmannowi. Dopuszczony jako główny świadek obrony referent Związku Górników ZZZ, zeznał przed sądem, iż zdanie swoje oparł na urzędowych stwierdzeniach. Oświadczył, że o tem, iż są złodzieje w ZZZ świadczą wyroki sądowe, a że są w tej organizacji komu-

niści i Niemcy, to te okoliczności mogą potwierdzić — naczelnik wydziału bezpieczeństwa woj. śląskiego p. Ryczkowski, starosta powiatu katowickiego p. dr. Seidler, starosta powiatu świętochłowickiego p. dr. Szaliński i starosta powiatu rybnickiego p. Wygłęda.

Na pytanie co do charakteru organizacji ZZZ oświadczył świadek, że przekształcona ona została z Generalnej Federacji Pracy, która podawała się bezpartyjną i była później „sanacyjną”, a ostatnio odżegnuje się stanowczo od nazwy organizacji, popierającej rząd wobec publicznie zadeklarowanego przez jej przywódcę p. inż. Moraczewskiego stanowiska.

Sąd postanowił wskazać osoby ze sfer urzędowych przesłuchać w charakterze świadków. Następny termin zostanie wyznaczony z urzędu.

Zaginęła angielska wyprawa naukowa

Londyn. (ATE). Z Sidneju w Australji donoszą:

W górzystym obszarze Papua w pobliżu rzeki Strickland w brytyjskiej Nowej Gwinei (największa po Grenlandji wyspa, oddzielona od Australji cieśnina Torresa — red.) zaginęła angielska wyprawa naukowa, która udała się tam w początku tego roku. Ostatnia wiadomość pochodzi z maja.

Wyprawa miała dotrzeć do wy-

brzeży pod koniec września. Mimo energicznych poszukiwań nie natrafiono dotychczas na żadne ślady o niej.

W ubiegłym roku w części kraju, do którego udała się wyprawa odkryto szereg tubylczych o białym kolorze skóry, zamieszkujących urodzajną lecz odłudną okolicę. Uczeń angielski miał właśnie za zadanie bliższe zapoznanie się z dotychczas nieznanym obszarem i jego ludnością.

pięknem, albo brzydkim dzieło sztuki nazywamy. Nieogarnione mnóstwo dzieł, należących do sztuk różnorodnych, dzieł z całego świata i całej historii — łączność swoją, wspólność i jedność w duszy ludzkiej posiada, zaś tu — w jej mianowicie sferze zmysłowo-uczuciowej.

Sfera ta stanowi jedną z trzech wielkich dziedzin duchowych, w których objawia się twórczość człowieka. Nauka, która swój ośrodek twórczy ma w rozumie, czyli w dziedzinie umysłowej, sztuka z ośrodkiem twór-

czym w uczuciu, czyli w dziedzinie zmysłowej, oraz technika, której ośrodek twórczy tkwi w woli, czyli w dziedzinie popędowej — oto są trzy wielkie zasięgi i kierunki, w których rozwija się cała twórczość ludzka. Trzy odrębne kategorie ducha, a jedna z nich należy wyłącznie do sztuki.

I tu właśnie, w tej zmysłowo-uczuciowej kategorii ducha odnajdują jedność swoją wszystkie, najdalej sobie, najbardziej różnorodne i wzajemnie sobie przeczące dzieła artystyczne wszystkich ludów i epok świata

ziemskiego. Jak w dziedzinie umysłowej i chemję i filologję w jednakim stopniu zaliczamy do nauki — jakkolwiek w świecie zewnętrznym co wspólnego ma filologia z chemją, a chemja z filologją? — tak samo w duszy własnej odkrywamy jedność artystyczną, jedność sztuki pomiędzy tumem katedry gotyckiej a dźwiękami pastuszej fujarki.

Jedna jest sztuka na niebie ducha i jeden jej na ziemi prorok — artysta...

STANISŁAW PIENKOWSKI.

Jeszcze w sobotę i niedzielę można sprawdzać listy!

Ostatnia sposobność dla wszystkich opieszających, którzy dotąd nie zdążyli przekonać się, czy ich nie pominięto! Każdy, kto chce rzetelnie spełnić swój elementarny obowiązek obywatelski musi znaleźć dziś lub jutro czas między godziną 15-tą a 20-tą i przejrzeć w odpowiedniej komisji okręgowej spisy wyborców.

Zatarg chińsko-japoński zaostrza się

Zerwanie przez rząd tokijski rokowań z Nankinem — Chińska czerwona armja wkroczyła do Mongolji i Wewnętrznej

Londyn. (ATE). Rokowania dyplomatyczne pomiędzy Tokio a Nankinem zostały przerwane. Zresztą już od pewnego czasu dzienniki japońskie zapowiadały zmianę polityki wobec Chin.

W piątek wieczorem ag. „Domei” ogłosiła komunikat, stwierdzający, że po zakończeniu posiedzenia rady ministrów zebrała się konferencja przedstawicieli min. spraw zagranicznych oraz armji i marynarki, na której zapadła jednomyślna uchwała, uznająca dalsze prowadzenie układow z niecelowe. Stanowisko Chin wobec Japonji jest coraz bardziej wrogie, a propaganda przeciwjapońska wśród ludności wzrasta z dniem każdym. Odrzucenie przez rząd nankiński japońskiego programu rokowań wysunęło konieczność natychmiastowego zerwania prowadzonych pertraktacji.

Polityczne koła chińskie wskazują, że rząd nankiński jest w dalszym ciągu gotowy do porozumienia i współpracy z Japonją, lecz uważa, że obie strony muszą być traktowane jako równorzędne. Rokowania, prowadzone na tych podstawach, winny stworzyć warunki dla współpracy obu krajów.

Londyn. (ATE). Z Tokio donoszą:

Według wiadomości dzienników tokijskich, chińska czerwona armja, która dotychczas stała beczynnie w prow. Hańsu, nagle znów zaczęła działać.

Główne jej siły, liczące około 25 tys. ludzi, pod dowództwem Mo-Tsaj-Duna i Ha-Lu-Na przeszły przez prowincję Hańsu i wstąpiły w granice Siujuanu, należącego do Mongolji Wewnętrznej. Czerwona armja przeszła przez rzekę

Huańhe i skierowała się ku północy, to znaczy ku rejonom, w pobliżu których znajdują się oddziały mandżurskie i japońskie.

Dzienniki wskazują, że wykonywana swe plany za zgodą Czang-Kai-Szeka. Chińskie władze prowincjonalne w Hańsu jak i w Siujuanie nie stawiają żadnych przeszkód przemarszowi czerwonych oddziałów.

W związku z tem w Siujuanie powstaje bardzo napięte położenie. Japońska armja kwantuńska nie zamierza dopuścić do obsadzenia Mongolji Wewnętrznej przez czerwone oddziały.

Tupet hitlerowców gdańskich

Gdańsk (PAT). W odpowiedzi na interwencję przedstawiciela senatu radcy dr. Boettchera (donosiliśmy o niej wczoraj — red.) komisarz Papee wskazał na właściwe przyczyny pewnych nastrojów i odpowiedział, że głębsze zainteresowanie się opinii i prasy polskiej prawami Polski w Gdańsku i losiem Polaków gdańskich jest rzeczą ze wszech miar słuszną i zrozumiałą.

Rząd polski napewno podziela pragnienie odprężenia atmosfery, o którym mówił Boettcher, i komisarz generalny liczy na zdeklarowaną gotowość senatu współpracy w tym kierunku.

Radca Boettcher wręczył równocześnie odpowiedź senatu, zawierającą wyjaśnienie na demarche rządu polskiego w sprawie pośrednictwa pracy.

Echa aresztowań w Sowietach

Paryż (PAT). Korespondent moskiewski „Temps” pisze, iż aresztowanie 7 obywateli niemieckich, oraz szeregu innych cudzoziemców, posiadających obywatelstwo sowieckie, da rządowi ZSRR okazję do wytoczenia wielkiego procesu politycznego, w czasie którego poruszona zostanie sprawa działalności Gestapo na terenie Rosji.

„Le Matin” zaznacza, iż etykieta spisku cudzoziemców, jaką władze sowieckie chcą nadać tej nowej fali aresztowań, ma w istocie na celu zamaskowanie kłopotów ściśle wewnętrznych, jakich wiele władze moskiewskie wykrywają ostatnio na terytorjum Z. S. R. R. Dziennik pisze, iż G. P. U. wpadła w kwietniu 1936 r. na ślad tajnej organizacji przeciw rządowej w łonie partji, która — ku zdumieniu czynników sowieckich — przyjęła nazwę „opozycji narodowo-socjalistycznej”. By ją skompromitować w oczach opinji, głosi się, iż posiada ona ścisły związek z zagranicznymi organizacjami faszystowskimi, i wmieszano do sprawy cudzoziemców-komunistów, przybyłych do Z. S. R. R.

Wyniki wizyty londyńskiej min. Becka

Berlin. (Tel. wł.) Oficjalny hitlerowski „Völkischer Beobachter” w depeszy swego korespondenta londyńskiego o wynikach wizyty min. Becka w Londynie, podkreśla, że najważniejszym punktem wydanego przez Foreign Office komunikatu jest ten, który mówi o zabezpieczeniu interesów Polski przy zawarciu paktu zachodniego.

Według korespondenta, nad sformulowaniem tego punktu obie strony obradowały godzinami, ponieważ brytyjski minister spraw zagran. nie chciał się posuwać tak daleko, jak życzył sobie plk. Beck. Trudności te spowodowały zwłokę w ogłoszeniu komunikatu. Wkońcu doszło do porozumienia.

Korespondent „Völk. Beobachter” twierdzi, że trudno jest określić, w jaki sposób ma nastąpić to zabezpieczenie interesów Polski w pakcie zachodnim. Tyle tylko jest pewne, że rząd polski domaga się, by przymierze polsko-francuskie i porozumienie polsko-niemieckie były w jakiejś postaci włączone do paktu zachodniego. Polsce chodzi o to, by pakt ten nie stał się czemś w rodzaju proponowanego swego czasu przez Mussoliniego paktu czterech, z którego Polska, mimo swego mocarstwowego stanowiska, miała być wyłączona.

Koła polityczne angielskie obawiają się jednak, że za przykładem Polski i inne państwa będą chciały w podobny sposób związać się z paktem zachodnim.

Warszawa. (Tel. wł.) „Warszawski Dziennik Narodowy”, omawiając

wizytę londyńską min. Becka i komunikat Foreign Office na ten temat, stwierdza m. in., że zabezpieczenie naszych interesów w związku z projektem nowej organizacji bezpieczeństwa w Europie obchodzi przede wszystkim Polskę. Należy przypuszczać, że rząd polski, lub co najmniej ministerstwo spraw zagranicznych mają wyrobione poglądy na to, jaka powinna być pozycja Polski w Europie i jakie gwarancje państwo nasze powinno posiadać. Komunikat świadczy o tem, że rząd angielski poglądów swoich w tej dziedzinie jeszcze nie ustalił.

Nie mogło więc być mowy o dościsłu do porozumienia. Strona angielska uznała jedynie najwidoczniej, że Polska ma dostateczne powody do tego, by się domagać udziału w nowej organizacji pokoju i bezpieczeństwa w Europie, i przyznała, że „należy znaleźć drogę do uwzględnienia słuszych interesów Polski”.

Szukanie to będzie oczywiście dość żmudne, bo najprzód wypadnie określić, jakie interesy będzie można uznać za „słuszne”, a potem dopiero przystąpi się do szukania owej drogi...

„Nie spodziewaliśmy się, — kończy „Warsz. Dz. Nar.” — że przy tak skomplikowanym położeniu europejskiem i przy ustalonych metodach i poglądach polityki angielskiej będzie można od razu zaawansować się w porozumieniu bardzo daleko. Spodziewaliśmy się jednak więcej, bo, jeśli się opierać na komunikacie, to na drodze prowadzącej do „znalezienia drogi”, postawiono dopiero skromny krok pierwszy”.

Pobył min. Ciano w Budapeszcie

Budapeszt (ATE). Po uroczystym powitaniu na dworcu program pobytu min. Ciano rozpoczął się wczoraj śniadaniem w ściślej gronie, poczem min. Ciano wpisał się do księgi audjencjonalnej u regenta Horty'ego i złożył karty wizytowe u ks. Prymasa Seredy'ego.

Po południu min. Ciano zjawił się w parlamencie w łóży dla dyplomatów, przyczem był przedmiotem niezwykle gorących owacyj. Za wyjątkiem socjalistów, którzy demonstracyjnie nie przybyli na posiedzenie, w izbie zgromadził się komplet posłów. Przy wejściu min. Ciano do łóży przerwano

natychmiast posiedzenie. Wszyscy posłowie i ministrowie powstając z miejsc przez kilka minut owacyjnie manifestowali a przewodniczący wygłosił powitalne przemówienie.

Zkolej min. Ciano udał się do prezydium rady ministrów, gdzie odbył pierwszą naradę z premierem Daranym, który wieczorem podejmował gościa obiadem, poczem odbył się raut.

Min. Ciano zamierza zabawić na Węgrzech trzy i pół dnia. Podczas swego pobytu weźmie udział również w polowaniu reprezentacyjnym, urządzonem przez regenta Horty'ego

Pociągi transatlantyckie

Gdynia (tel. wł.). W dniach odpływania transatlantyków będą odąd przychodziły do Gdyni specjalne pociągi pośpieszne na dworzec morski.

Pierwszy taki pociąg przybędzie do Gdyni w najbliższą niedzielę i stanie przy dworcu morskim o 16,39. Przywiezie on pasażerów dla m. torowca „Piłsudski”, który odpłynie 5 minut po północy z niedzieli na poniedziałek. (P)

Tragiczna śmierć

Katowice. (AJS). Na terenie hutby Pokój w Nowym Bytomiu, zatrudniony przy jednym z kranów Fryderyk Mańko z Nowego Bytomia, został w pewnym momencie uderzony nadziejającym drugim kranem, tak silnie w głowę, że stracił natychmiast przytomność.

Przewieziony niezwłocznie do szpitala hutniczego w Nowym Bytomiu Mańko zmarł nie odzyskawszy przytomności. Lekarz stwierdził śmierć wskutek pęknięcia podstawy czaszki i wylewu krwi do mózgu.

Ciągnięcie pożyczki dolarowej

W ciągnięciu 4 proc. premjowej pożyczki dolarowej w dniu 2 bm. opuszczono wygrane po 500 dolarów. Wygrane te padły na nr. nr.: 147057, 168626, 423479, 458321, 381519 146952, 22459, 514207, 1240894, 1220117.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 14. 11. 1936 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była spokojna.

Z pożyczek państwowych obracano 5% pożycz. konwers. po zniżonym kursie 51,50 w placeniu; pozatem handlowano 4% premj. dol. po 47.—

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. płacono za 4½% listy zast. złote w złocie 45,50, natomiast obracano 4½% zlotowe listy zast. po 43,75—43,50 — w zaofiarowaniu.

Akcje bankowe bez notowania.

Cedula Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu

Kurs w procentach nominalu wzgl. w złotych za sztukę.

Papiery procentowe

5% państw. pożycz. konwers. 51,50 P.
4% pożycz. premj. dol. serja III 47.— +
4½% listy zast. złote w złocie przestemplowane Pozn. Ziem. Kred. (dawn. 4½% dol. listy zast. w zł — 8,9141 zł za 1 dol.) 45,50 P.
4½% zlotowe listy zastawne serji L. Pozn. Ziem. Kred. 43,75—43,50 O.
Tendencja spokojna.

Urzędowa cedula

Giełdy Żywej i Towarowej

Poznań, 14. 11. 1936 r.

Warunki: Handel hurtowy paryet Pozn. ładunki wagonowy, dostawa bieżąca za 100 kg: STANARDY: 1) żyto 700 g/l., 2) pszenica 742 g/l., 3) owoce 420 g/l.

Ceny orientacyjne:

Żyto (Uspobienie spokojne)	17,25—17,50
Pszenica (Uspob. spokojne)	24,00—24,25
Jęczmień browarowy	25,00—26,00
Uspobienie spokojne.	
Jęczmień 630—640 g/l.	19,25—19,50
Jęczmień 667—676 g/l.	20,25—20,50
Jęczmień 700—715 g/l.	21,50—22,25
Uspobienie spokojne.	
Owies	16,00—16,50
Uspobienie spokojne.	
Mak	
żytnia wyciąg 0-30% wł. w.	26,75—27,00
żytnia gat. I 0-50% wł. w.	26,25—26,50
żytnia gat. I 0-65% wł. w.	24,50—25,00
żytnia gat. II 50-65% wł. w.	16,75—17,25
żytnia pośl. pon. 65% wł. w.	15,25—15,75
Uspobienie spokojne.	
pszenka gat. I wyc. 0-20% wł. w.	39,50—40,50
pszenka gat. IA 0-45% wł. w.	38,50—39,00
pszenka gat. IB 0-55% wł. w.	37,00—37,50
pszenka gat. IC 0-60% wł. w.	36,50—37,00
pszenka gat. ID 0-65% wł. w.	35,50—36,00
pszenka gat. IIA 20-55% wł. w.	34,50—35,00
pszenka gat. IIB 20-75% wł. w.	33,75—34,25
pszenka gat. IID 45-65% wł. w.	30,75—31,75
pszenka gat. IIF 55-65% wł. w.	26,75—27,75
pszenka gat. IIG 60-65% wł. w.	20,50—21,50
pszenka gat. IIIB 70-75% wł. w.	17,50—18,50
Uspobienie spokojne.	
Otreby żytnie stand.	12,00—12,50
Otreby pszenne grube stand.	12,75—13,25
Otreby pszenne średnie stand.	11,75—12,50
Otreby jęczmienne	13,25—14,50
Rzepak zimowy	44,00—45,00
Siemię lniane	42,00—45,00
Gorzycyca	31,00—34,00
Groch Wiktorja	22,00—25,00
Groch Folgera	23,00—25,00
Mak niebieski	64,00—68,00
Koniczyna czerwona surowa	100,00—125,00
Koniczyna biała	100,00—125,00
Ziemniaki jadalne	3,10—3,30
Ziemniaki fabryczne za kilo	17,50
Makuch lniany w tafłach	19,75—20,00
Makuch rzepak. w tafłach	16,50—16,75
Makuch sł. w taf. 42—43%	21,00—22,00
Sioma pszenka luzem	2,15—2,40
„ pszenka prasowana	2,65—2,90
„ żytnia luzem	2,25—2,50
„ żytnia prasowana	3,00—3,25
„ owsiana luzem	2,50—2,75
„ owsiana prasowana	3,00—3,25
„ jęczmienna luzem	2,15—2,40
„ jęczmienna prasowana	2,65—2,90
Siano zwykłe luzem	4,10—4,60
„ zwykłe prasowane	4,75—5,25
„ nadnoteckie luzem	5,00—5,50
„ nadnoteckie prasowane	6,00—6,50
Ogólne usposobienie spokojne.	

Wiadomości

Francuski dom bankowy „Georges Isore” w Casel zawiesił wypłaty. Straty klienteli wynoszą około 10 milionów fr.

W Anglii rozpoczął się strajk w wytwórni samochodów w Birmingham. Strajk ten ogarnął wszystkie działy produkcji. Pracę porzucilo 8 000 robotników.

Rada administracyjna międzynarod. biura pracy została zaproszona przez prez. Roosevelta na konferencję do Waszyngtonu w sprawie studjów nad warunkami pracy w przemyśle włókienniczym w dniach od 1 do 5 kwietnia 1937 r.

Policja rumuńska w Chocimiu aresztowała przeszło 30 osób ze wszystkich sfer społeczeństwa pod zarzutem należenia do tajnej organizacji komunistycznej. Wśród aresztowanych znajduje się kilkunastu uczniów miejscowych szkół.

Na wniosek prezydenta Budapesztu, rada miejska postanowiła nazwać jeden z najpiękniejszych placów w centrum miasta imieniem Mussoliniego.

Ag. Havasa podaje pogłoskę z Rzymu, według której Balbo ma być rzekomo mianowany ambasadorem w Berlinie. Następcą jego w Libii byłby sekretarz gen. partji faszystowskiej Starace. Włoskie sfery miarodajne zaprzeczają tej wiadomości.

Agencja Domei donosi, że wiadomość „New York Herald Tribune” o rzekomym sojuszu niemiecko-japońskim jest powtórzeniem zeszlorniczej pogłoski, pozbawionej wszelkich podstaw.

Zajścia antyżydowskie w Wilnie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Wilno, 13 listopada

O zajściach na terenie uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie w dn. 12 b. m., w których wyniku zostały zawieszane na tej uczelni wszystkie wykłady na czas nieograniczony, wiecie już pokrótce z depesz.

Bezpośrednim powodem zajęć była sprawa zajęcia przez Żydów miejsc w salach wykładowych, wyznaczonych im przez młodzież polską.

Już od pierwszych dni listopada miały miejsce drobne zajścia na wydziale prawnym i na wydziale medycznym na wykładach prof. Michejdy, znanego ze swych filosemickich przekonań. Akademy polscy wręczyli prof. Michejdzę petycję o wyznaczenie osobnych miejsc dla Żydów. Odpowiedzi jednak żadnej do dnia zajęć czwartkowych nie otrzymali. Również Żydzi na wydziale prawnym w dalszym ciągu zajmowali prawą stronę sal, mimo przesadzenia ich uprzednio na lewa.

Wytwarzało to atmosferę podnieceną, w którą padły zarządzenia rektora, prof. Jakowickiego, w dniu obchodu piątej rocznicy śmierci ś. p. Wacławskiego, studenta U. S. B., zabitego, jak wiadomo, przez Żydów kamieniami w r. 1931.

Mianowicie rektor nie zezwolił na wiec w tym dniu w podwórku uniwersyteckim, który miał się odbyć po pochodzie na cmentarz. W rezultacie tego zakazu, po imponującym pochodzie młodzieży na grób Wacławskiego, odbył się wiec, samorzutnie zorganizowany przez powracających studentów na terenie Domu Akademickiego, który zgromadził około 1000 osób. Na wiecu padły ostre słowa pod adresem rektora. Krytykowano nie tylko zakaz wiecu, na którym młodzież gwarantowała spokój, ale i inne zarządzenia rektora, jak niepozwolenie na zorganizowanie akademii ku czci poległych w Hiszpanii oraz wyznaczenie nabożeństwa za zmarłego niedawno prof. Ruzszczyca w dniu śmierci ś. p. Wacławskiego i o tejże godzinie, na którą zostało już uprzednio zamówione nabożeństwo za ś. p. Wacławskiego.

Wprawdzie w ostatniej chwili nabożeństwo za prof. Ruzszczyca zostało przeniesione (zapewne na skutek notatki prasowej o odnośnym postępowaniu władz rektorskich) na inną godzinę, lecz sam już projekt tego wywołał krytykę.

Jednocześnie doszło do wiadomości, że rektor przybyłej doń delegacji żydowskiej oświadczył, iż nie ma prawa Żydom-studentom wyznaczać osobnych miejsc w salach wykładowych, gdyż mają i mogą mieć równe prawa ze studentami-Polakami, wobec czego niczego im nie nakazuje i nie zakazuje.

W dniu 12 b. m. młodzież postanowiła zmusić Żydów ostatecznie do zajęcia wyznaczonych miejsc.

Zaczął się od I-go roku prawa, podczas wykładu prof. Sukiennickiego, znanego ze swych lewicowych przekonań. Żydzi nie tylko nie zajęli lewej

strony sali, lecz, poparci przez grupę komunistów, zaatakowali młodzież narodową, przyczem jeden z akademików Polaków otrzymał cios nożem w szyję. Na skutek takiego zachowania Żydów zostali wszyscy wyrzuceni z sali, przyczem kilku dotkliwie poturbowano. Podobne zajścia w chwili potem powtórzyły się na II roku prawa.

W tym czasie zwiędzała uniwersytet wycieczka policji węgierskiej, której towarzyszył gen. Kordjan-Zamorški. Na widok Węgrów młodzież, pędząca przed sobą Żydów, zaczęła wznosić okrzyki: „Precz z Żydami, niech żyją Węgrzy!”

Jednocześnie wybuchły zajścia w klinice uniwersyteckiej na Antokolu, gdzie kilku Żydów zostało dotkliwie poturbowanych. Na wezwanie prof. Opoczyńskiego, który na terenie swego zakładu rozsądził Żydów i zapewnił młodzież, że usunie asystenta-Żyda Luxemburga, młodzież, wiwatując na cześć ulubionego profesora, opuściła zakład.

W jakiś czas potem inne grupy akademików wyrzuciły wszystkich Żydów z zakładów medycznych przy ul. Zakrętowej, przyczem poturbowano dwóch asystentów-Żydów: Hajfesa i Rubinszteina, oraz z zakładu im. Jędrzeja Śniadeckiego. W obu zakładach zostały zniszczone wszystkie tablice ogłoszeniowe organizacji żydowskich.

Wieczorem usunięto Żydów z czyteln i biblioteki uniwersyteckiej.

Tegoż dnia większa grupa młodzieży wkroczyła do cukierni „Czerwonego Sztrala”, ogłaszając, że daje minutę czasu Żydom na opuszczenie lokalu. Gdy Żydzi w pośpiechu opuszczali salę, młodzież poprosiła orkiestrę, by ta zagrała hymn Młodych, a wszystkich obecnych wezwała do powstania. To samo powtórzyło się w cukierni „Zielonego Sztrala”. W obu wypadkach policja nie reagowała, zadawalając się zapewnieniem akademików, iż do żadnych zajść na terenie cukierni nie dojdzie.

Wieczorem w czwartek panował w całym mieście nastrój silnego podniecenia, a po ulicach krążyły gęste patrole. Na ulicach, ani w lokalach publicznych nie było widać Żydów.

W piątek doszło do manifestacji młodzieży przeciw „Kurjerowi Powszechnemu”, nowemu „sanacyjnemu” brukowcowi, wychodzącemu w Wilnie, w związku z artykułem tego pisma na temat zajęć.

Planowe niszczenie Polaków w Gdańsku

Prześladowanie znanego działacza polskiego

Gdańsk, 13 listopada.

Po znanych zajściach przeciwpolkich w Gdańsku, zabrały się teraz władze wolnego miasta do systema-

tycznego pozbawiania Polaków możliwości zarobkowania. Odczuwają już Polacy gdańscy wprowadzenie w życie ustawy, która pozbawiła polskie organizacje zawodowe prawa pośrednictwa pracy.

Obecnie społeczeństwo gdańskie zostało zelektryzowane szykaną, jaką zastosowały władze gdańskie w stosun-

ku do znanego działacza polskiego, p. Wiktora Hirsza. P. Hirszowi władze gdańskie bez powodów doręczyły zakaz wykonywania praktyki dentystycznej. Zarządzenie władz gdańskich jest tem dziwniejsze, że p. Hirsz jest znanym w Gdańsku i okolicy dentystą i prowadził swój wzorowy zakład od przeszło 26 lat. P. Hirsz, jako dentysta, posiada wszelkie uprawnienia, wymagane przez ustawy dentystyczne polskie i gdańskie.

Należy przypuszczać, że polskie czynniki w Gdańsku upomną się o prawa zasiedziało Gdańszczanina, który obywatelstwo polskie przyjął z pobudek patriotycznych. Odpowiedzią na takie szykany powinno być zamknięcie licznych niemieckich zakładów dentystycznych na polskim Pomorzu. (p.)

Włochy — Austria — Węgry

Minister spraw zagranicznych Włoch, hr. Ciano, zię Mussoliniego (po lewej), żegnany przez rząd austriacki z premierem Schuschniggiem na czele (po prawej), opuścił Wiedeń, udając się do Budapesztu

Ochrona pogranicza Czechosłowacji

W ostatnim numerze dziennika ustaw i rozporządzeń Republiki Czechosłowackiej opublikowane zostało rozporządzenie rządowe o utworzeniu „Straży obrony państwa”, której zadaniem jest ochrona nienaruszalności granic i terytorjum i współdziałanie w ochronie porządku publicznego.

Straż składa się z członków żandarmerji, policji, gminnej straży bezpieczeństwa i osób wojskowych, członków straży skarbowej i osób będących w służbie innych instytucji bezpieczeństwa. Liczbę członków Straży ustala ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministerstwem obrony narodowej i skarbu. Straż podlega władzom politycznym, w ćwiczeniach, kontroli, wyszkoleniu — swym dowódcom.

Organizacja ma charakter wojskowy, podlega sądownictwu wojskowemu i kieruje się regulaminem wojskowym. Prawo dyscyplinarne ustali ministerstwo spraw wewnętrznych.

Członkowie straży obrony państwa używać mogą broni w określonych rozporządzeniem wypadkach.

Osoby należące do straży obrony państwa składają przysięgę. Osoby, wchodzące w skład straży nie odbywają służby wojskowej.

Kalet

odbiornika IMPERIAL

5 lampowa ultranowoczesna superheterodyna o 7 obwodach strojonych w cenie dostępnej dla każdego

RATY OD ZŁ. 28.-

KOSMOS RADIO

Demonstracja i sprzedaż na dogodne raty we wszystkich firmach radiowych.

nie zaznają głodu bezrobotni, jeżeli każdy złoży ofiarę na Pomoc Zimową!

W chwili, gdy piszemy te słowa, na terenie Domu Akademickiego w związku z zawieszeniem wykładów odbywa się tłumny wiec akademicki.

Z. K.

UWAGI

„Kobiety stają się hienami” — głosi nieśmiertelny epos Schillera i prawda ta, nie raz powtarzająca się w historii, znów dała przykłady w Hiszpanji.

Ale przyjrzyjmy się bliżej postaciom niewieściom rewolucji hiszpańskiej. Ich życiorysy odkrywają niejedną tajemnicę rządów komunistycznych. Skąd się ten komunizm bierze? Czy wyrasta z hiszpańskiej gleby?

Zbiegły z Madrytu przywódca „frente popular” Caballero pozostawił w stolicy, na stanowisku generalnego dyrektora departamentu bezpieczeństwa publicznego — kobietę. Nazwisko jej nie obce jest w powojennych dziejach ruchów rewolucyjnych. Jest to oślawiona Małgorzata Nelken, jedna z wysłanniczek moskiewskiego Kominternu, „spec” w robieniu rewolucji, „towarzyszka”, jakiej nie mógł sobie lepszemu wymarzyć stary Lenin.

Prowadziła już pierwszej „robotę” w Niemczech, gdzie też uchodziła formalnie za obywatelkę Rzeszy. Później wydelegowano ją do Hiszpanji, by tu kontynuowała „dzieło”. Wybrano ją nawet do pierwszego parlamentu republikańskiego w Hiszpanji, ale dopiero wówczas wyszło na jaw, że papiery nie są w porządku, — że nie jest obywatelką Hi-

szpanji. Wtedy jednak kortezy prędko zatławiły sprawę po myśli imigrantki. Jako „Hiszpanka” miała odtąd alibi w swej podziemnej akcji politycznej.

Trzeba przyznać, że okazała obecnie więcej odwagi niżli hiszpański senor Caballero.

Nie ona jednak sama jest „hiszpańską” kobietą w hiszpańskiej rewolucji.

W pierwszych szeregach czerwonych rządów republiki madryckiej figuruje nazwisko Wiktorji Kent, jednej z pierwszych kobiet-prawniczek Hiszpanji, piastującej odpowiedzialny urząd naczelniczki wydziału więzień w młodej republice.

Na stanowisku tem zapisała się w historii ruchu rewolucyjnego szczególną nienawiścią do kleru i Kościoła katolickiego. Jej dziełem są liczne pożary kościołów hiszpańskich. Pochodnię rewolucji rozpalala swym nienawistnym szaleem, zyskując tem zaufanie najbardziej skrajnych elementów rewolucji.

A pochodzenie jej? Szukać go trzeba w — Anglii. Donna Wiktorja jest na półwyspie iberyjskim taksamo intruzem, jak „koleżanka” Małgorzata Nelken.

Owo niewieście „duo” rewolucyjne — to jeden dowód więcej obcego wpływu na nowoczesne dzieje Hiszpanji. Międzynarodówka „w spódnicy” jest niemniej groźna niż jej partnerzy, należący do olci brzydkiej.

Wojska narodowe nacierają

Paryż (ATE). Według doniesień, otrzymanych tu z różnych źródeł, sytuacja w Madrycie jest w dalszym ciągu niezmienną. Oddziały powstańcze nadal napierają na pozycje wojsk czerwonych. Wojska gen. Franco opanowały pierwsze domy dzielnicy południowej, położonej między ulicą Las Delicias i Campa Mento. W dzielnicy tej znajduje się dworzec, dokąd dochodzą pociągi z Talavera de la Reina.

Oddziały operujące w tej dzielnicy próbują nawiązać łączność z wojskami powstańczymi, zajmującymi pozycję w okolicach dworca, będącego krańcową stacją dla pociągów z Aranjuezu.

Walki samolotów

Toledo (PAT). Według wiadomości ze źródeł powstańczych lotnictwo wykazuje ostatnio ożywioną działalność. Dwa samoloty wojsk czerwonych zostały wczoraj stracone: jeden pod Casa del Campo, drugi koło Vellaverde.

Samoloty powstańcze zrzuciły bomby na składy amunicji w dzielnicy Madrytu Montana, powodując wybuch.

Co mówią czerwoni

Madryt (PAT). Ogłoszony w piątek o godzinie 21.50 komunikat ministerstwa wojny podaje: Wojska republikańskie podjęły dziś ofensywę w celu zaatakowania wojsk nacjonalistycznych na froncie Madrytu. Na prawym skrzydle zajęto wszystkie przewidziane w planie objekty. Nieprzyjaciel napróżno usiłował powstrzymać nasze posuwanie się naprzód. Po południu stoczono nad stolicą kilka walk powietrznych, w czasie których straciliśmy 4 samoloty powstańcze. Kilka innych zostało trafionych i wycofało się na swe linie.

Madryt będzie bez chleba i wody

Sewilla (PAT). Mówiąc o sytuacji, jaka panuje obecnie w Madrycie gen. Queipo de Llano powiedział: Wojska, broniące Madrytu nie mają już żywności. Wkrótce pod tym względem sytuacja będzie rozpaczliwa. Pragniemy uczynić wojnę jak najbardziej humanitarną, ale wobec oporu, z jakim spotkaliśmy się, będziemy zmuszeni uciec się do środków, jakie narzuca sytuacja. Wkrótce prze-

STRONNICTWO NARODOWE

KOŁO RATAJE

Publiczne zebranie przedwyborcze w niedzielę 15 bm. w lokalu p. Przybeckiego na Ratajach. Początek o godz. 16.

KOŁO ZEGRZE-CHARTOWO

Zebranie w niedzielę dnia 15 bm. w lokalu p. Kaniewskiej w Zegrzu. Początek o godz. 16.

KOŁO STARE MIASTO

Zebranie przedwyborcze S. N. okręgu II w poniedziałek 16 b. m. w sali parafialnej na Śródcie. Wstęp za zaproszeniami. Początek o godz. 20.

KOŁO GÓRCZYN

Zebranie przedwyborcze II obwodu w poniedziałek 16 bm. w lokalu p. Śniegockiego, ul. Palacza 115. Początek o godz. 20.

KOŁO JEŻYCE

Kurs kandydatów w poniedziałek 16 bm. w lokalu koła, ul. P. Wawrzyniaka 37 m. 23. Początek o godz. 20.

Zapisy na członków przyjmuje się codziennie w sekretariacie koła.

KOŁO ŚRÓDMIEŚCIE

Kurs kandydatów koła Śródmieście w poniedziałek 16 bm. w sali S. N. św. Marcin 65. Początek o godz. 20.

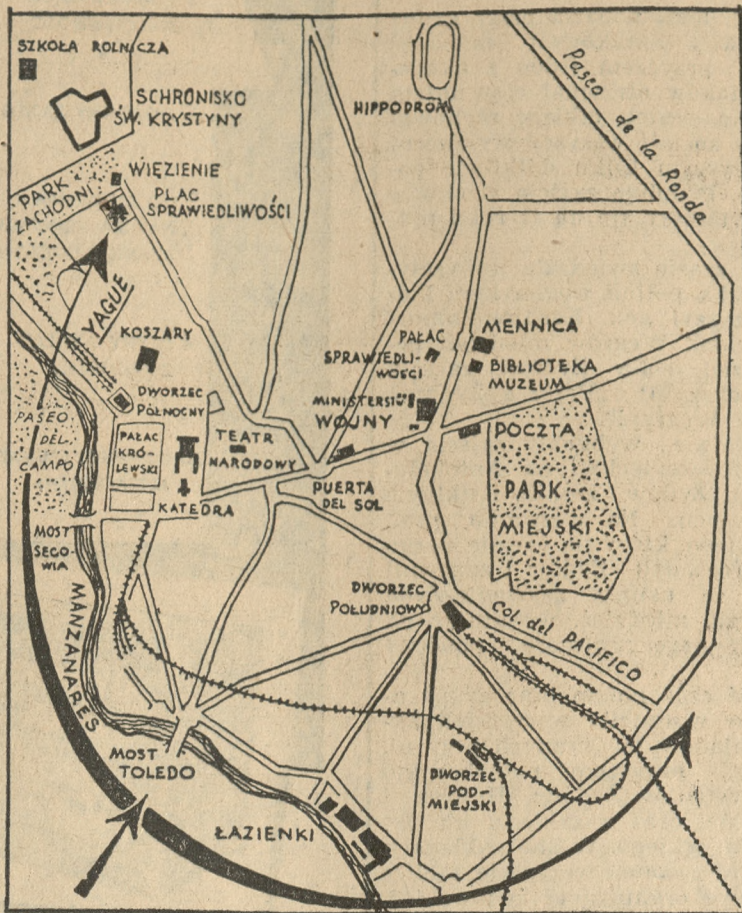
Zapisy na członków przyjmuje codziennie sekretariat koła.

KOŁA ŚW. LAZARZ I GÓRCZYN

Wielkie zebranie przedwyborcze we wtorek dnia 17 bm. w sali kina „Polonia“, ul. Marsz. Focha 177. Początek o godz. 20.

KOŁO JEŻYCE

Zebranie w środę 18 bm. w sali p. Frackowiaka, ul. Kraszewskiego 16. Początek o godz. 20.

MAPA TERENU WALK O MADRYT

Czarna linja oznacza pozycje wojsk narodowych, które okopały się na zachodzie Madrytu, nad rzeką Manzanares. Na mapie zaznaczone są najważniejsze punkty miasta, o które obecnie toczą się walki.

tniemy dopływ wody do Madrytu. Zobaczymy, jak stolica będzie mogła się bronić bez żywności, bez wody a wkrótce bez amunicji. Z drugiej strony im gwałtowniejszy będzie opór, tym gwałtowniejszą będzie nasza ofensywa.

Rząd narodowy nie uznaje pieniędzy rządu madryckiego

Teneryfa (PAT). Rząd w Bur-

gos komunikuje, iż wobec odpływu złota i banknotów hiszpańskich spowodowanego operacjami rządu madryckiego, rząd w Burgos wydał dekret nakazujący ostepowanie wszystkich banknotów hiszpańskich. Rada administracyjna Banku Hiszpańskiego, która zebrała się w Burgos postanowiła nie uznawać banknotów, wydanych po 19 lipca przez rząd madrycki.

Wielkie Zebranie Przedwyborcze Stronnictwa Narodowego

odbędzie się w niedzielę, 15 b. m. o godz. 12 w sali cyrku Olimpia (ul. Poznańska, u wylotu ul. Mickiewicza).

Przemawiać będą:

dr. Stanisław Celichowski
red. Stefan Sacha
mgr. Stefan Niebudek

Z procesu T. B. O. w Gdyni

Zeznanie komisarza Sokola

Gdynia (Tel. wł.). W piątek w procesie T. B. O. w Gdyni sąd badał świadka komisarza rządu Franciszka Sokola. Świadek opowiedział swój stosunek do T. B. O. Podstawą świadka do zmiany stosunku do władz T. B. O., z życzliwego na krytyczny, było zapoznanie się z bilansem i wyniki rewizji, przeprowadzonych przez komisję specjalną.

Pomijając szerokie oświetlenia komisarza Sokola, odnoszące się do działalności T. B. O., ale nie mające znaczenia dla przewodu sądowego, gdyż nie dotyczą zarzutów, zawartych w akcie oskarżenia, wypada zaznaczyć, że zeznanie nie wniosło wiele do sprawy.

Komisarz Sokół jest zdania, że koszty handlowe w T. B. O. były zbyt wysokie. Podróże, jakie odbywał osk. Jeziorowski, były bezcelowe i kosztowne. Po zapoznaniu się z budowlami T. B. O. komisarz rządu stwierdził ich wadliwość. Nabywcy domów T. B. O. narzekali na wysoką cenę i brak wygód, co było spowodowane tem, że budowano na terenach, niedostatecznie uzbrojonych w ulice, kanalizacje i wodociągi.

Rada nadzorcza i zarząd T. B. O. stanowiący grono ludzi, powiązanych najróżniejszymi interesami, co utrudniało naprawę gospodarki. Dopiero odwołanie oskarżonego zarządu umożliwiło szczegółową rewizję jego działalności, co spowodowało następnie skierowanie sprawy do prokuratury.

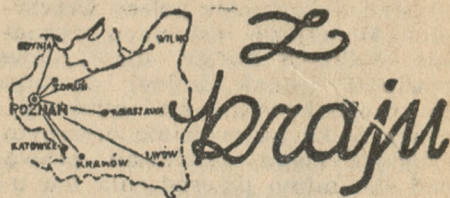
Odnosnie do poszczególnych zarzutów, stawianych oskarżonemu aktem oskarżenia, komisarz rządu potwierdza je. Zarząd przekroczył kompetencje finansowaniem szeregu imprez, jak projektu budowy niebotyku w Gdyni, wydał znacznie więcej, niż był upoważniony, na organizację towarzystwa wystaw i inne.

Po pytaniach obrony, zmierzających do wyjaśnienia niektórych szczegółów zeznania, sąd zarządził przerwę do soboty, gdyż oskarżeni oświadczyli, że mają do świadka dużo jeszcze zapytań. (p)

nr 19.343

W NIEPOGODĘ I PRZY SZTUCZNYM ŚWIETLE

UKATWIONE
FOTOGRAFOWANIE
NA PANCHROMATYCZNEJ
BŁONIE LUB PŁYCE
ULTRAPAN 28
SCH
SZCZYTOWY PRODUKT FABRYKI „ALFA” BYDGOSZCZ
nr 20 285

ZMIANA NAZWISK HAŃBIĄCYCH I OSMIESZAJĄCYCH

Jak donoszą, przy sporządzaniu spisów poborowych zwrócona będzie uwaga na prostowanie brzmienia nazwisk. Wobec zaletonej przez władze administracyjne zmiany pisowni nazwisk celowo zniekształconej przez zaborców dla nadania im brzmienia niemieckiego — bądź rosyjskiego, wydziały wojskowe magistratów, przy układaniu spisów poborowych pouczają mają osoby zainteresowane w jaki sposób można przeprowadzić formalności, związane ze sprostowaniem brzmienia nazwiska. To samo dotyczy zmiany nazwisk o znaczeniu hańbiącym lub ośmieszającym.

NIE CHCĄ BYĆ MIASTAMI

Jak donoszą, do min. spraw wewnętrznych napływają liczne petycje ze strony samorządów mniejszych miast w województwach centralnych i wschodnich o przeniesienie tych miejscowości do kategorii gromad wiejskich i wykreślenie ich ze spisu gmin o uprawnieniach miejskich.

Powodem tej ucieczki są ciężary samorządowe, znacznie większe w miastach, niż w gromadach i gminach wiejskich. Dawniej wsie ubiegały się o godność i przywileje samorządu miejskiego, teraz mamy proces wręcz odwrotny.

PROCESY SĄDOWE O ODSZKODOWANIE

Rodzina tragicznie zmarłego inwalidy, który w Warszawie utracił życie niedawno temu, zabity przez spadający kawał gzymsu, wystąpiła przeciwko właścicielowi domu o odszkodowanie w wysokości 50 tysięcy złotych. Poza tem czeka ich jeszcze sprawa karna przed sądem.

W tych dniach zdarzył się w stolicy drugi wypadek oberwania się gzymsu, przyczem został ciężko poraniony pewien 11-letni uczeń szkolny.

Niezwykły proces o odszkodowanie wytoczył student Edmund K., który swego czasu został najechany przez samochód firmy „Citroen” i doznał poważnych obrażeń. Ponieważ zaś wskutek tego nie mógł składać egzaminów i stracił jeden rok na uniwersytecie, więc obecnie skarży ową firmę z tego tytułu o 5.000 zł dodatkowego odszkodowania.

ZMIANA GRANIC WOJ. ŁÓDZKIEGO

Od 1 kwietnia 1937 r. nastąpią zmiany w granicach powiatu kolskiego województwa łódzkiego. Powiat ten będzie rozszerzony przez włączenie do niego dwóch gmin z pow. wrocławskiego i województwa warszawskiego. W chwili obecnej opracowywany jest projekt dalszych zmian granic województwa łódzkiego.

POD ŁÓDZIĄ WYKOPANO KIEŁ MAMUTA

Z Łodzi donoszą, że podczas regulacji rzeczki Łódki na Polesiu Konstantynowskim znaleziono kieł mamuta przedpotopowego długości 80 cm. Natychmiast po regulacji rzeczki, rozpoczną się tam badania wykopaliskowe w poszukiwaniu dalszych części mamuta. Znaleziony kieł przekazany został do muzeum miejskiego.

NOWA LINJA KOLEJOWA NA ŚLĄSKU

W niedzielę 21 bm. odbędzie się uroczyste otwarcie i poświęcenie nowej linii kolejowej Rybnik — Żory, której budowa kosztuje 3 miliony zł i prowadzona była z funduszu skarbu śląskiego. Kolej ta ma wielkie znaczenie gospodarcze dla powiatu rybnickiego, łącząc szereg gmin, które dotychczas pozbawione były dobrodziejstwa komunikacji kolejowej. Długość nowej linii wynosi 12 km.

NIEMNAĆE SIĘ KRAWATY z patentowanej na cały świat angielskiej tkaniny „Tootal” pod marką

POPULAR APIS

produkowane na prawach wyłączności przez fabrykę A. PIEKARSKI i S-ka w Warszawie są wszędzie do nabycia.

nr 2005 62.570

Ofensywa rumuńskich narodowców

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“).

Bukareszt, 11 listopada.

Udzielenie dymisji długoletniemu ministrowi spraw zagranicznych, p. Mikołajowi Titulescu, którego zastąpił minister Antonescu, pociągnęło za sobą skutki nie tylko w polityce zagranicznej Królestwa. Zejście w cień ministra, którego więzy masonskie i sympatie prasowe ciążyły nad całym życiem politycznym Rumunii, wciągając ją w kombinacje nie zawsze korzystne dla kraju, umożliwiło wyjście na powierzchnię silnych żywiołów narodowych.

Od czasu głośnej dymisji kraj żyje w dużym napięciu, oczekując dalszych zmian w rządzie.

Gabinet premiera Tatarescu, cieszącego się pełnym zaufaniem i poparciem króla Karola, uważany jest w społeczeństwie za przejściowy. Ma się przytem na myśli narastanie sił stronnictw prawicowych, które nie zadowolają się na dalszą rolę obserwatorów.

Stronnictwa prawicy rumuńskiej przygotowują się bowiem do odegrania czynnej roli politycznej. Tymczasem mobilizują swoich zwolenników i rozbudowują organizacje przy pomocy intensywnie prowadzonej akcji propagandowo-werbunkowej. Łączą je, mimo antagonizmów personalnych i prestiżowych, pokrewieństwa ideologiczne i sympatie. Wszystkie wyznają zdecydowanie antysemityzm, widzą bowiem w żydostwie truciznę rozkładającą Rumunię duchowo i szkodliwą gospodarczo. Również w stosunku do komunizmu jako światopoglądu, jak i do Sowietów, jako ośrodka światowej rewolucji komunistycznej stronnictwa zajmują zgodny front.

Różnice zachodzą głównie w ocenie taktyki, którą należy stosować celem dojścia do władzy i odnośnie metody rozwiązywania konfliktów społecznych w kraju.

Największą ruchliwość wykazuje Stronnictwo Narodowo-Chrześcijańskie profesora A. Cuzy i Oktawjana Gogi, które w zeszłą niedzielę urządziło rodzaj „marszu na stolicę”, niewinnego zresztą zupełnie w przebiegu.

Cel polityczny tej manifestacji narodowo-chrześcijańskich, na którą przybyło z wszystkich stron kraju około 100 tysięcy osób, jest jednak zupełnie przejrzysty. Nie dla czczej demonstracji defilowały przeszło pięć godzin niebieskie koszule przed swymi przywódcami. Chodziło niewątpliwie o naoczne przekonanie kogo należy, że stronnictwo jest siłą fizyczną i moralną, z którego głosem należy się liczyć.

Wrażenie siły i karności stronnictwa, którego członkowie mimo powszechnej biedy przybywali koleją, wozami, konno, rowerami i pieszo, z dużej odległości, wielu w barwnych strojach ludowych, jest tem większe, że również Bukareszt okazał dużo sympatii dla manifestantów. Uwydatniło się to podczas przemarszu członków stronnictwa ulicami miasta, na których tłumy wiwatowały gorąco na cześć prof. Cuzy i Gogi. Z wielu domów powiewały sztandary ze swastyką. Żywiłowo oklaskiwano z tłumów zalegających ulice niesione w pochodzie transparenty z napisami: „Niech żyje narodowa Rumunia”, „Rumunia dla Rumunów — precz z Żydami”, „Kochamy Rumunię — wypłenimy komunizm” i t. d.

Efekt niedzielnej demonstracji sił Partii Narodowo-Chrześcijańskiej jest dodatni. Podkreślano to szeroko w prasie.

Zgromadzenie zjazdowe na stadionie sportowym dało przywódcom partii sposobność do zajęcia stanowiska wobec medjołańskiej mowy Mussoliniego, popierającego żądania rewizjonistyczne Węgrów. Wrażenie wystąpienia Duce było w Rumunii ogromne, tem większe, iż całkiem niespodziewane. Węgierskie dążenia rewizjonistyczne godzą bowiem w terytorjalny stan posiadania Rumunii oraz Czechosłowacji. W granicach tych państw znajdują się wprawdzie mniejszości węgierskie, zamieszkujące jednak tereny z wielką przymieszką ludności rumuńskiej, zaś w Czechosłowacji — słowackiej. Jakakolwiek zmiana postanowień traktatu triańskiego wydałaby dużą liczbę Rumunów na partwę rozpadu madziaryzacji, którą Węgrzy zapisali się głęboko w pamięci

swych sąsiadów przed upadkiem monarchii austro-węgierskiej.

„Dla Rumunii niema kwestji rewizjonizmu. Wszelkie próby narusze-

Gmach ministerstwa spraw zagranicznych w Bukareszcie

nia status quo byłyby równoznaczne z zamachem na całość Królestwa i jako takie spotkają się z odprawą całego narodu” — deklarował p. Goga z mównicy na bukareszteńskim stadionie sportowym wśród gromkiego pokłasku.

Takie samo stanowisko zajmuje cała prasa, bez względu na odcienie polityczne. Dano przy tem wyraz żalowi, że bolesna niespodzianka spotyka Królestwo od romańskiej i pokrewnej Italii.

Oba przemówienia wodzów Partii

Narodowo-Chrześcijańskiej kulminowały w zdecydowanych wystąpieniach przeciwko bolszewizmowi, zbratanemu z żydostwem. I ta część wynurzeń

pp. Cuzy i Gogi nie powinna minąć bez echa zagranicznego.

W tych słowach rozbrzmiewa mocna przestroga pod adresem Czechosłowacji, która jako partner Małej Ententy, jeśli chodzi o Jugosławję zdecydowanie antysowiecką, a o Rumunię coraz bliższą stanowisku jugosłowiańskiemu, będzie musiała zdecydować się na wybór i zerwać „kochliczki” z Moskwą, nie chcąc narazić spistości bloku Małej Ententy.

T. N.

Co myślicie Państwo,

o „Karo Franck”
nowej przyprawie
do kawy w kostkach?

Kto raz jej używał,
napewno nigdy
innej używać
nie będzie!

Tg 8198-41,263

te są częściowo uzasadnione. Faktem bowiem jest, że na Bliskim Wschodzie uwija się sporo niemieckich agentów. Mają oni za zadanie budzenie sympatii dla Trzeciej Rzeszy. Organizującym się narodom i państwom przynoszą wzory organizacji europejskich państw narodowych. Europejskie schematy organizacyjne cieszą się dużym powodzeniem zarówno w Turcji, jak i w Iranie (Persji), gdzie szczególnie młodzież organizuje się na modłę „Ballili” i „Hitlerjugend”. W Iraku

Uzucie przepełnienia, nieprawidłową fermentację w jelitach, uczucie pełności i wzdęcia w wątrobie, zastoinie żółci, bóle w bokach, ucisk w pierśsiach i bicie serca usuwa użycie naturalnej wody gorzkiej **Franciszka-Józefa**, zmniejszając zbytne przekrwienie mózgu, ucisk w oczach, sercu i płucach. Zalecana przez lekarzy.

Tg 1900

również przed kilkunastu miesiącami zajęto się organizowaniem młodzieży przy największym poparciu młodego króla Ghazi'ego.

Rzeczywiście źródło antysemityzmu irackiego tkwi gdzieś indziej. Dźwigający się Irak, dzięki bogactwu ropy naftowej, stopniowo organizuje swoje gospodarstwo. Godzi to w interesy żydostwa, mającego interes w zachowaniu obecnego stanu, dzięki któremu odgrywają rolę nieodzownych pośredników. Kiedy teraz ludność iracka coraz liczniej wkracza na pole działalności monopolistycznej niemal spełnionej przez Żydów — konflikt jest gotowy. Wydarzenia palestyńskie oraz solidarność panarabska są dalszą przyczyną wrogości stosunku ludności irackiej do Żydów. Młode państwo musiało też dotkliwie odczuwać współpracę Żydów z rządzącymi do niedawna Irakami Anglikami, co uwydatniło charakter działalności żydowskiej i stosunek Żydów do tubylców i ich ziem ojczystej.

Nauka stał, że Żydzi są wszędzie jednakowi. Nawet pięć procent Żydów — jak w wypadku Iraku — działa trująco i wrogo na terenie narodu, który udzielił im gościnności. Cóż dopiero mówić o państwach — jak np. Polsce — gdzie gnieździ się ich około 10 proc. liczby ogółu mieszkańców.

Szwajcaria w walce z komunizmem

Agencja Havasa donosi z Berna, że szwajcarska rada związkowa postanowiła przedłożyć parlamentowi, który zbiera się w grudniu, projekt prawa o ochronie porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Zanim projekt ten dostanie się pod obrady parlamentu, rada związkowa podjęła cały szereg zarządzeń, mających na celu przeciwdziałanie akcji komunistycznej w Szwajcarii. Udział mówców zagranicznych w zebraniach politycznych ma ulec specjalnej kontroli. Departament sprawiedliwości i policja mają orzekać, czy cudzoziemiec może być dopuszczony do głosu na takich zebraniach.

Pisma i inne materiały propagandowe o charakterze antyrelijijnym, antywojskowym, komunistycznym lub anarchistycznym mają być konfiskowane. Zakazana zostaje wszelka działalność szwajcarskich oddziałów „pomocy czerwonej”.

4-ty nowiódł.

odbiorniki wysokiej klasy w niskiej cenie
wiernie odtwarzanie — daleki zasięg
selektywność — oszczędne zużycie prądu

ECHO

2-lampowy z 3-ą prostown. (na prąd zm.)
luksusowy 2-lamp. z 3-ą prost. (na pr. zm.)
3-lampowy bateryjny
2-lampowy na prąd stały

NA 10 RAT

po zł 17.—
po zł 21.—
po zł 16.—
po zł 19.50

Sprzedaż w większych sklepach radiowych

PAŃSTWOWE ZAKŁADY TELE- I RADIOTECHNICZNE W WARSZAWIE.

Dla Iraku 5 proc. Żydów zadużo!

Żydzi skarżą się na antysemityzm w Królestwie Ghazi'ego

Wśród 3 milionów mieszkańców Iraku znajduje się około 150 tysięcy Żydów; stanowi to około 5 proc. ludności. Żydzi, podobnie jak w innych państwach, w Iraku również trudnią się przeważnie handlem i niektórymi rzemiosłami.

Mniejszość żydowska nigdy nie cieszyła się sympatjami muzułmańskiej ludności Iraku. Od pewnego czasu antagonizm iracko-żydowski nabiera jednak również charakteru narodowego, niezależnie od dotychczasowego wyznaniowego. Zaostrzenie datuje się

szczególnie od czasu wzrostu samowiedzy narodowej w Iraku, której najświeższym świadectwem było obalenie filibrytyjskiego rządu przez irackie koła wojskowe. Żydzi są tym stanem rzeczy mocno zaniepokojeni.

Zagraniczna prasa, będąca pod kierownictwem Żydów, tłumaczy wybuch antysemityzmu w Iraku jako skutek propagandy niemieckiej wśród ludów arabskich. Żydzi wyraźnie oskarżają narodowy socjalizm o sprawstwo wrogich dla nich nastrojów.

Nie jest wykluczone, że oskarżenia

DZIAŁ LEKARSKI

K! Aesculapia

W jaki sposób rak zabija człowieka?

Rak — typowym nowotworem złośliwym — Nowotwór i jego podział — Przyczyny i miejsce występowania raka — Objawy jego i metody leczenia

Wśród częstych plag społecznych, związanym ze zdrowiem ludzkości, na pierwszy niewątpliwie plan wysuwają się choroby zakaźne, pojawiające się nagminnie, dalekie choroby weneryczne, a przede wszystkim — gruźlica, choroba niezmiernie rozpowszechniona. W każdym dostojnym środowisku spotyka się ją, każde społeczeństwo jest nią dotknięte.

Jednakże niemniej groźnym wrogiem ludzkości jest rak — choroba, która nie oszczędza nikogo, stając się przez to jedną z prawdziwych klęsk społecznych.

Nic też dziwnego, że w walce przeciw niemu wyciągają swe umysły najmocniejsze głowy lekarskie.

Rak, jak wiadomo, jest chorobą, która nie tylko dotyczy wieku podeszłego, starczego, mniej więcej po pięćdziesiątce, ale wcale nierzadko spotyka się go i u osobników między 30 a 35 rokiem życia, a nawet około lat 20.

Nazwa sama tego schorzenia jest bardzo dawna. Jedni odnoszą ją do wyglądu rakowego nowotworu gruczołu piersiowego kobiety, w którym dopatrywano się postaci raka wodnego. Inni są zdania, że nazwa tego nowotworu jest w związku z dawnym sposobem leczenia, w którym rak wodny miał wielkie znaczenie.

Dawniej mianem raka określano i najrozmaitsze guzy, trudno gojące się owrzodzenia i blon śluzowych, a zwłaszcza, gdy one były zanieczyszczone i ropiały.

Blizsze poznanie raka i określenie tej choroby przypada na wiek XIX — na wiek, w którym szczególnie nauki lekarskie zrobiły ogromne postępy. — Wówczas to poznano, że organizm ludzki składa się z komórek, niby cegiełek, tworów, w których odbywają się złożone procesy chemiczno-biologiczne, tak zasadnicze dla wszelkiego życia.

Dzisiaj już wiadomo, — rak jest to nowotwór (nowy twór). W organizmie pojawia się przy tem schorzeniu coś nowego.

Coprawda wiemy, albo wiedzieć powinniśmy, że w organizmie ludzkim właściwie jest ciągle coś nowego. Tworzą się nowa krew, nowe komórki — wszystko się ciągle zużywa i odnawia. Nie w nowości leży więc istota choroby. Tkwi ona w tem: gdzie się rodzi ta nowość i jak prędko rośnie.

Zastanówmy się teraz, co to właściwie jest nowotwór?

Otoż, nowotwór jest to zwyczajna tkanka, taka sama, jak wszystkie inne w organizmie (składające się z komórek) z tą tylko różnicą, że rosną tam, gdzie jej nie trzeba.

Rozróżniamy nowotwory dobrotliwe i złośliwe. Pierwsze — to dobra tkanka w złym miejscu, — tkanka, która rosnąc powoli, nie robi człowiekowi zbyt wielkiej krzywdy, a nożem chirurga dość łatwo da się ją usunąć. Drugie natomiast — to tkanka, która rosnąc szybko, niszczy wszystko naokoło i dlatego właśnie już przez to samo często prowadzi do poważnych uszkodzeń i śmierci.

Rak — to właśnie taki typowy i naj-

Wykłady fachowców na aktualne tematy społeczne

Z okazji przyjazdu do Poznania wybitnych profesorów - specjalistów z wykładami na kurs społeczno - gospodarczy, urządzany przez Związek Kapłanów „Unitas” dla duchowieństwa, Archidiecezjalny Instytut Akcji Katolickiej zwrócił się do tychże prelegentów o wygłoszenie publicznych wykładów na tematy najważniejszych problemów społeczno - gospodarczych dla inteligencji poznańskiej. Wykłady odbędą się w przyszłym tygodniu we wtorek, środe, czwartek o godz. 20.

Jako prelegentów Instytut poprosił: ks. dr. Roszkowski, doc. U. P., ks. prof. dr. Wyszynski — Włocławek, ks. dr. Machaj'a — Kraków, ks. prał. Blizińskiego — Łisków, inżyniera Kłoczowskiego — Warszawa.

Blizsze szczegóły z podaniem tematów ogłoszone zostaną w przyszłym tygodniu.

bardziej rozpowszechniony nowotwór złośliwy.

U człowieka rak może się rozwijać wszędzie, w każdej tkance, w każdym narządzie. Wiemy jednak, że szczególnie pewne narządy są niejako usposobione do usadowienia się nowotworu rakowego. — Na pierwszym miejscu wysuwa się żołądek, a następnie narządy miednicy u kobiet i gruczoł piersiowy. Do wcale częstych należą raki skóry i blon śluzowych zewnętrznych i tu należy rak wargi dolnej, nosa, języka itd.

Powstawanie tej groźnej choroby raka uczeni odnoszą do działania najrozmaitszego rodzaju pasorzytów, począwszy od najniższych tj. pierwotniaków, bakterij, a nawet robaków. Stwierdzono też różne pasorzyty w tkance nowotworowej. Dalej, przyczyn raka dopatrują się w długotrwałym drażnieniu mechanicznym, chemicznym lub pewnymi promieniami tkanki.

Znanem ogólnie jest, że raki w organizmie ludzkim powstają szczególnie w tych miejscach, które narażone są na pewne drażnienie. — Częste są raki skóry u kominarzy, dalej raki płuc u górników w kopalni kobaltu, którego rozpylone cząsteczki w wysokim stopniu drażnią drogi oddechowe. Znanie są również raki wargi dolnej u palaczy fajek (zwłaszcza u górali, fliśaków, którzy niemal z ust jej nie wyjmują). Nabłonek wargi drażniony zarówno przez sam ustnik fajki, jak i gryzący sok tytoniowy może mnożyć się i zmieniać, w wyniku czego powstaje rak.

Rakotwórcze znaczenie mają i promienie Roentgena. W początkach wprowadzenia ich do medycyny, kiedy jeszcze nie znano dokładnie działania ich na tkanki, kiedy to nie znano sposobów chronienia się przed szkodliwym działaniem tychże promieni — do zwykłych, częstych rzeczy należały raki palców rąk, a nawet całych kończyn.

Rak, choroba początkowo umiejscowiona, o ile dalszy jej rozwój nie zostanie wstrzymany, nieubłagalnie prowadzi do śmierci. W jaki więc sposób rak zabija człowieka?

Nowotwór raka, rosnąc szybko, wrasta w zdrowe tkanki i niszczy tym sposobem tkanki niezbędnych dla życia narządów. Rak powiększa się za prędko, by organizm mógł mu dostarczyć krwi do odżywienia jego komórek, przez co komórki rakowe gangrenują, rozpadają się, poprostu gniją, tak jakby w żywym ciele człowieka był kawał padliny. A wiemy wszyscy, że zepsute mięso to jest trucizna, że tworzą się w niem zabójcze jady. Takie właśnie same jady stale wytwarza gnijący rak. Jady te dostają się do krwi, ciągle zatrują organizm, człowiek wpada w coraz większe charłactwo — „niknie w oczach”, wkońcu następuje śmierć.

Rak swą śmiertelną chorobę prowadzi więc dwiema drogami: niszczeniem ważnych, niezbędnych dla życia organów i podstępem trucielstwem.

Nowotwór ten umiejscowiony w jednym narządzie daje liczne przerzuty i to najczęściej drogą naczyń chłonnych.

Rozmaite rodzaje raka zachowują się pod względem występowania przerzutów oraz ich najczęstszego umiejscowienia rozmaicie, ale naogół typowo — rak sutka bardzo często powoduje przerzuty do układu kostnego, a szczególnie kręgow.

Wszystkie badania nad rakiem kierowane są w jednym celu — zdobycia środka leczniczego, któryby ratował zdrowie i życie choremu, często ulegającemu smutnemu swemu losowi. Postęp dzisiejszej nauki lekarskiej oddał leczenie chorób rakowych w ręce chirurgów. Obok noża jego, który do niedawna uważany był właściwie za jedyny racjonalny sposób leczenia tej choroby, dziś promienie Roentgena i ciała promieniotwórcze (rad) stały się środkami, niezbędnymi w walce z rakiem.

Najważniejszym jednak jest należyte, wczesne rozpoznanie nowotworu złośliwego — od tego bowiem w pierwszym rzędzie zależą dalsze losy chorego.

P. Bl.

Poprawa na odcinku spółdzielczym

Konferencje obwodowe spółdzielni

Onegdaj zakończyły się konferencje obwodowe spółdzielni, urządzone przez okręgowy Związek Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo-Gospodarczych w Poznaniu. Konferencje, mające na celu pobudzenie ruchu spółdzielczego, odbyły się w czasie od 3 do 10 listopada w Nakle, Gnieźnie, Poznaniu, Lesznie i Ostrowie. W obradach konferencyj obwodowych, które urządzono w roku bieżącym po raz drugi, uczestniczyło około 400 osób, pracujących w spółdzielniach związkowych. Cieszyły się one dużo większym zainteresowaniem i frekwencją, niż w roku poprzednim.

Konferencje te wywoływały ożywioną wymianę zdań w sprawie dalszego wzmocnienia organizacyjnego i umocnienia podstaw gospodarczych spółdzielni. Przyjęto uchwałę, by w roku 1937 przystąpić do energicznego oddziaływania spółdzielni na członków celem pozyskania dla spółdzielczości jak najszerszych kół społeczeństwa. Wszystkie spółdzielnie zobowiązały się m. in., by imiennie zapraszać wszystkich członków na walne zgromadzenia.

Obwodowe konferencje spółdzielcze zakończył — jak już o tem donosiliśmy — skromny obchód 45-lecia śmierci ś. p. ks. Augustyna Szamarzewskiego nad mogiłą z jego szczątkami na cmentarzu w Ostrowie. W uroczystości tej uczestniczyli nie tylko delegaci spółdzielni, ale przybyło na nią również licznie społeczeństwo miejscowe.

O wynikach obwodowych konferencyj spółdzielczych mówił przedstawicielom prasy poznańskiej szczegółowo dr. Całkosiński, który jako dyrektor Okręgowego Związku Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo-Gospodarczych w Poznaniu konferencje te przeprowadzał w obwodach.

Szczegółowo omówił dr. Całkosiński stan spółdzielni kredytowych, rolniczo-handlowych, mleczarskich i rzemieślniczych. Spółdzielnie finansowe

wykazują w połowie powiatów województwa Poznańskiego przyrost wkładów; skonwertowały z ogólnej sumy 58 milj. pożyczek rolniczych do końca września b. r. 25 milj. złotych. Suma ta zwiększyła się jeszcze w ciągu miesiąca października. Prawie na każdy powiat przypada niemal milion zł konwertowanych przez spółdzielnie kredytowe pożyczek. W spółdzielniach, szczególnie rolniczych, w których konwersja przekracza połowę udzielonych pożyczek, zaznacza się potrzeba dalszych płynnych środków pod redyskonto trat Banku Akceptacyjnego. Zauważa się trudność w ulokowaniu tych papierów.

W spółdzielniach rolniczo-handlowych — „Rolnikach”, z których znaczna liczba była w wielkich trudnościach, zaznaczyła się wyraźna poprawa. Dzięki ukazaniu się rozporządzenia, spółdzielnie, znajdujące się w trudnościach finansowych, stawiają obecnie wnioski o redukcję zobowiązań i gwarancji. Połowę obrotów dokonywano w zbożu.

W spółdzielniach mleczarskich, dzięki urodzajom na paszę, wzrosła w roku bieżącym dostawa na mleko o 10 proc. Na podstawie wyniku zarobków w pierwszej połowie b. r. należy się spodziewać, że spółdzielnie mleczarskie przerobią 80 milionów kg mleka (w r. ub. 68,5 milj. kg). Wyплаты z mleczarni stanowią dziś dla rolników poważne źródło dochodu gotówkowego.

Bardzo ciekawie kształtowała się sprawa spółdzielni rzemieślniczych. Dobre doświadczenie poczyniono ze spółdzielniami rzeźnickimi, utrzymującymi składnice skór. Spółdzielnie fryzjerów i malarzy, zakupując materiały dla swych członków, oddawały im w ten sposób duże usługi. W Poznaniu organizuje się spółdzielnię krawiecką, mającą na celu zatrudnienie pracowników. Spółdzielnie rzemieślnicze mają w przyszłości duże możliwości rozwoju. (kl)

Jak się żyje w „raju” bolszewickim

W połowie sierpnia r. b. po dwudziestu latach pobytu w Rosji sowieckiej powrócił do Mostaru robotnik jugosławiński Danilo Ivestić. Wypadek to w Jugosławii rzadki, to też współpracownik zagrzebskiego dziennika „Hrvatska Straža” postarał się o dłuższą z Ivetićem rozmowę o warunkach życia w Sowietach.

Ivetić mieszkał w wielu miejscowościach „raju” sowieckiego: i w Odesie, i na Kaukazie, i w Leningradzie, i na Syberji i we Władywostoku, doświadczenie więc posiada bogate. Na pytanie, jak się żyje w Rosji, odpowiedział: jak najgorzej, i Bogu dziękujemy z żoną, żeśmy się wydostali.

Zwykły robotnik — opowiada Ivetić — zarabia 8 rubli dziennie, inteligent od 300 do 500 rubli miesięcznie. Tymczasem kilogram chleba kosztuje 2 ruble, masło 19 rubli, wieprzowina 10 rubli, zwykła kielbasa 18, kielbasa wieprzowa 18, dziesięć jaj 5 rubli. Za trzewiki, które można dostać w Odesie w jednym tylko magazynie, trzeba zapłacić 106 rubli; po dwóch miesiącach trzeba je wyrzucić. Zwykłe ubranie robotnicze kosztuje 195 rubli, ubranie przyzwoite 1000. Za dziecko chore, umieszczone w lecznicy, trzeba było płacić 500 rubli miesięcznie. Jak wskutek tych warunków życia dzieci są słabe, świadczy fakt, że ośmioletnia córeczka Ivetića waży zaledwie 19 kg! W szpitalach sowieckich jest bardzo wiele dzieci chorych, tak słabe posiadają kości. Aby zdobyć za duże pieniądze żywność, dzień i noc wystawać trzeba w ogonkach przed składnicami...

Kiedym się znalazł w Monasterze — opowiada dalej uciekinier z „raju” sowieckiego — zdziwiłem się, widząc na ulicy jednego tylko policjanta. Jak to, pytałem brata, więc w kraju o ustroju kapitalistycznym, gdzie, jak mówią rosyjscy komuniści, panuje powszechne niezadowolone wśród robotników, jest tylko jeden policjant na ulicy, a w Rosji, pod dyktando proletariatu trzeba jednego policjanta na 5 do 6 obywateli? Tajnych agentów policyjnych w miastach rosyjskich jest tak wielu, że nigdy nie wiadomo, czy człowiek, z którym się rozmawia, nie jest właśnie agentem.

Trudno w Sowietach mówić o zadowoleniu mas szerokich, nie może bowiem być zadowolenia tam, gdzie

panuje głód i gdzie na każdym cięży ręka policji. Tylko Żydzi mają największe prawa. Wszystkie lepsze stanowiska i prace zajęte są przez Żydów. Ublizanie Żydom jest surowo karane. Świątynie chrześcijańskie są pozamykane, tylko żydowskie zachowano. Kapłan na ulicy nie widzi się, chyba czasami na targu, gdy żebrze. (KAP)

Notatnik prawniczy

Walne zgromadzenie adwokatów Izby Adwokackiej

Dziekan Rady Adwokackiej zwołał na dzień 22 listopada 1936 r. zwyczajne walne zebranie adwokatów Izby adwokackiej w Poznaniu, które odbędzie się w auli Wyższej Szkoły Handlowej przy Włach Zygmunta Starego nr. 2/3 o godz. 10-tej.

Porządek obrad jest następujący: 1) otwarcie zgromadzenia przez dziekana, 2) wybór prezydium walnego zgromadzenia, 3) sprawozdanie Rady Adwokackiej, 4) sprawozdanie komisji rewizyjnej, 5) uchwały co do zatwierdzenia sprawozdań i zamknięcia rachunkowych za czas od 1 października 1935 r. do 30 września 1936 r. 6) uchwały w przedmiocie budżetu Izby Adwokackiej na rok sprawozdawczy 1936/37, oraz wysokości składki rocznej, 7) uchwała w przedmiocie wypłaty pośmiertnego, 8) regulamin koleżeński, 9) sprawa rozliczenia z Radą Adwokacką w Warszawie, 10) wybór 1 członka Rady Naczelnej, 11) wybór 5 członków Rady Adwokackiej, 12) wybór 3 członków sądu dyscyplinarnego, 13) wybór 3 członków komisji rewizyjnej, 14) uchwały na podstawie wniosków zgłoszonych po myśli art. 34 pkt. 5 i art. 36 ust. III. prawa o ustroju adwokatury.

Zaznaczyć należy, że z Naczelnej Rady ustępuje w tym roku dr. St. Celichowski, z Rady Adwokackiej: adv. Wł. Komorowski, dr. J. Kreglewski, adv. Fr. Kwiatkowski, adv. C. Wlazło, A. Wojtowicz.

Ze sądu dyscyplinarnego: dr. W. Celichowski, adv. J. Kwasięborski i T. Solednicki. Ponowny wybór osób ustępujących jest niedopuszczalny. Obecność wszystkich adwokatów jest obowiązkiem. Oczywiście na walnym zgromadzeniu nie może zabraknąć ani jednego członka lub sympatyka Narodowego Zrzeszenia Adwokatów. (j r.)

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Niedziela
KALENDARZ RZYMSKO-KATOLICKI
Gertrudy p.
Przebywała

Poniedziałek
KALENDARZ SŁOWIAŃSKI
Edmunda b.
Radomira

Słońca: wschód 7.13, zachód 16.00
Długość dnia 8 godzin 47 minut
Księżyc: wschód 8.40, zachód 16.26
Faza: 1 dzień po nowiu

Listopad
15
Niedziela

Ważne numery telefonów:
Pogotowie rat.: 66-66 55-55
Straż ogniowa: 19-57, 30-50
Policja: 42-21
Posłanicy: 15-60 i 23-36
Taksówki: Postój przy ulicy Grunwaldzkiej 77-72 przy Rynku Jez. 17-08 przy ul. Marsz. Focha (naroż. Niegołęwskich) 77-82. Pl. Świątokrzyski 49-90, przy ul. Zielonej (nar. Strzeleckiej) 50-35. Rynek Wileński 66-35. W Garbary (nar. Wielkiej) 57-87.
Poczt. biuro zleceń: 49-23. Dokładny czas: 55-66.

Woda: WARSZAWA poziom + 1,08 mtr.
temper. + 5,5 st. C.

NOCNY DYŻUR APTEK

Śródmieście: Apt. św. Marcina, ul. Fr. Rajtaczaka 12; Apt. pod Białym Orłem, St. Rynek 41; Apt. św. Piotra, pl. Świątokrzyski; Apt. przy Rynku Śródeckim 1. Jeżyce: Apt. Miekiewicza ul. Dąbrowskiego 10. Apt. pod Opatrznością, ul. Dąbrowskiego 76 (narożnik Staszica). Łazarz: Apt. im. Matejki, ul. Matejki 1; Apt. Płucńskiego, ul. Marsz. Focha 72. Górczyn: Apt. Karpińskiego ul. Marsz. Focha 158. Wilda: Apt. przy Bramie Wileckiej, Górna Wilda 3; Apt. Fortuna, G. Wilda 96. Solacz: Apt. przy ul. Mazowieckiej 12. Główna: Apt. przy Krzyżu ul. Główna 19. Staroleka: Apt. miejscowa.

Lekarska Poradnia Przedślubna Polskiego Tow. Eugenicznego w gmachu Coll. Minus, ul. Fredry nr. 10, parter — udziela bezpłatnie porad dla pań w poniedziałki między godz. 18—19, dla panów we wtorki między 18—19. (x)

KRONIKA MIASTA POZNAŃA

W Poznaniu przed 10 laty

Dnia 14 listopada 1926 r. w kościele Bożego Ciała ks. Prymas dr. Hlond poświęcił trzy odnowione ołtarze. — Przy ekumiejskiej pewnej rodziny przy ul. Granicznej nr. 12, przeprowadzonej dnia 5 listopada stróż domu tak niebezpiecznie został postrzelony, że uległ w szpitalu swoim cierpieniom.

WYCHOWANIA, KURSY

Harcerski kurs gazoznawstwa odbywać się będzie we wtorki i soboty w lokalach A. K. H. (zamek). Na zakończenie kursu przynajmniej będzie uczestnikiem kursu sprawność gazoznawcy. Rozpoczęcie kursu we wtorek, 17 bm. o godz. 19.

WYKŁADY

Wykład dla lekarzy-katolików. — Prezes Oddziału Poznańskiego Stowarzyszenia Lekarzy-Katolików w Polsce, p. prof. dr. Paweł Gantkowski wygłosi w niedzielę, 22 bm. o godz. 12 w sali 18 Coll. Minus Uniwersytetu (Wały Wazów 26) wykład na temat: „Zagadnienie eugeniczne w świetle międzynarodowego naukowego kongresu lekarzy-katolików, odbytego w Wiedniu w maju br.”. Na wykład ten zaprasza lekarzy-katolików miejscowych, jak i zamiejscowych.
Za Zarząd Oddziału:
Dr. Janina Brossowa, sekretarz.

Odczyt o Paryżu. Staraniem Stow. Polsko-Francuskiego wygłosi p. dr. Georges Faysse, inspektor turystyczny Kolei Państwowych, w poniedziałek, 16 bm. o godz. 18 w sali Wyższej Szkoły Handlowej (nr. 100) zajmującej odczyt p. t. „En fléant dans Paris”, poczem zostanie wyświetlony szereg ciekawych filmów. — Wstęp bezpłatny. (x).

W sprawach PROPAGANDOWYCH i projektów reklamowych

prosimy komunikować się z
WYDZIAŁEM PROPAGANDY
„Kurjera Poznańskiego“, św. Marcin 70
I piętro od godziny 16—18
Telefony: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24
35-25, 40-72.

Świetlica dla bezdomnych

Przy ul. św. Wincentego na Zawadach wzniesiono barak, w którym urządzono świetlicę dla rodzin bezdomnych, zamieszkałych w miejskim domu noclegowym, oraz ochronkę dla dzieci.
Dziś rano J. E. ks. biskup Dymek poświęcił świetlicę i ochronkę, poczem odprawił w asyście ks. kapelana Magнусzewskiego i ks. wikariusza Heyduckiego cichą mszę św.
Do ochronki, prowadzonej przez siostry miłosierdzia, uczęszcza około 100 dzieci rodzin bezdomnych.

Jak Żyd pouczył urzędnika

który nie chciał uznać oszukańczej transakcji

W pierwszych dniach września b. r. zgłosiło się do mieszkania pewnego urzędnika w Poznaniu dwóch młodych ludzi, którzy, oświadczając, iż są wyściankami „Chrześcijańskiego Domu Sierot” w Kołomyi, zaproponowali nabycie haftowanych firanek. Urzędnik, który właśnie wprowadził się do mieszkania i był bardzo zajęty, zgodził się na poparcie „Chrześcijańskiego Domu Sierot” w Kołomyi i kupił haftowaną storę za 40 złotych, płatne w czterech miesięcznych ratach.

Po tygodniu urzędnik otrzymał potwierdzenie zamówienia oraz blankiety na P. K. O. z wydrukowaną firmą właściciela konta: Chaskiela Schustermana w Kołomyi.

Nabywca story oburzył się, iż został oszukany i odpisał Żydowi, że gdyby wiedział, iż agenci, którzy go odwiedzili, są przedstawicielami żydowskiej firmy, wyprosiłby ich zaraz ze swojego mieszkania, a po drugie, że nie zamierza swoich ciężko zapracowanych pieniędzy dawać Żydom i dlatego nie uznaje dokonanej transakcji, stawiając do dyspozycji nabytą storę.

W odpowiedzi urzędnik otrzymał od Żyda pocztówkę, której treść, ze względu na niesłychaną bezczelność żydowskiego kupca, zamieszczamy poniżej:

„W odpowiedzi na pismo W Pana z dnia 2 bm. donoszę, iż umowy ustne z agentami są nieważne, miarodajne jest tylko to, co zostało podane w umowie pisemnej. Firma nasza płaci w równej mierze z innymi podatki państwowe, co pozwalała dać utrzymanie właśnie takim urzędnikom państwowym, jak właśnie WPan jest. Ze właśnie są urzędnicy, którzy kierują się względami szowinistycznymi, jest bardzo smutnym objawem. Odnosić do zerwania umowy, firma wyciągnie konsekwencje w formie skargi sądowej. Wobec tego zechce WPan, celem uniknięcia kosztów, wyrównać raty do umówionej wysokości. Na rozprawie sądowej nie omieszka przedłożyć ewent. piękne pismo Pana.

Z poważaniem
Fabryczny Skład Kilimów H. Schusterman, Kołomyja, Kamioneczka 4.”

Doświadczenie urzędnika winno być dobrą nauką dla wszystkich Polaków, by nie dowierzały domokrażcom, którzy usiłują nakłonić ich do kupna żydowskich towarów.

20 b. m. odbędzie się rozprawa Packów

W dniu 20 bm. przed sądem okręgowym w Poznaniu odbędzie się proces karny przeciwko Pelagii Felicowej i Stanisławowi Packowi z Wronek, oskarżonym o umieszczenie swego brata w zakładzie dla obłąkanych. Przepięstwo oskarżonych prokurator skwalifikował jako zbrodnię z art. 248.

Artykuł ten mówi, że kto pozbawia człowieka wolności, podlega karze więzienia do lat 5, jeśli zaś to pozbawienie trwało dłuższy okres czasu i było popełnione wśród specjalnych

warunków, wówczas karze więzienia do lat 10.

W ten sposób głośna sprawa rodziny Packów z Wronek znajdzie swój epilog w sądzie.

W najbliższym też czasie zostanie wyznaczona druga rozprawa rodziny Packów, a mianowicie trzech braci Packów, Felicowej i Brzozowskiego, o przestępstwa w związku z umieszczeniem jednego z Packów w zakładzie dla obłąkanych.

Sprawy te będzie rozpatrywać sąd we wzmocnionym składzie. (k)

KRONIKA MIEJSCOWA

Komunikat ORBISU. Bilety kolejowe krajowe i zagraniczne (do Niemiec z 60% zniżką), tanie grupowe przejazdy do Belgii i Francji oraz lotnicze i okrętowe na wszystkie linie polskie i zagraniczne sprzedaje po cenach oryginalnych POLSKIE BIURO PODRÓŻY ORBIS, Poznań, Plac Wolności 9.
ng 2023

Na rzecz Ligi Morskiej i Kolonjalnej jutro w niedzielę, o godz. 3 po południu w kinie „Apollo” wyświetlany będzie arcywesoły film wiedeński „1/2 muszkieterów” po cenach najniższych od 40—80 gr. Ponieważ cały dochód przeznaczony jest na rzecz propagandy idei morza i kolonij, nie wątpimy, że widownia kina „Apollo” wypełniona będzie po brzegi.

Wyjaśnienie p. Stankiewicza z Solacza. P. Józef Stankiewicz, znany obywatel naszego miasta, zamieszkały na Solaczu przy ul. Mazowieckiej nr. 6, prosi nas o stwierdzenie, że poza imieniem i nazwiskiem nie go zupełnie nie łączy z p. Józefem Stankiewiczem, wymienionym przez nas w związku z wyjaśnieniem p. L. Piotrowskiego (ul. Dąbrowskiego 43). Stankiewicz, który naraził na stratę p. Piotrowskiego, nie jest mieszkańcem Poznania i przebywa — o ile wiadomo — w Warszawie.

Poznań ku czci Skargi. Katolicki Poznań pragnie uczcić godnie pamięć ks. Piotra Skargi — wielkiego syna Narodu i Kościoła w 400-setną rocznicę jego urodzin. W tym celu przygotowuje Związek Sodal. Marjańskich „Uroczystości Skargowskie”, mające się odbyć 21 i 22 bm. Poprzedzi je uroczyste triduum w dniach 19, 20 i 21 bm. w kościele OO. Jezuitów, w celu uproszenia u Boga rychłej beatyfikacji Piotra Skargi. Uroczystości same rozpoczną się w sobotę, 21 bm. o godz. 16 posiedzeniem inauguracyjnym na sali koncertowej św. Marcina. Na program tego posiedzenia złożą się referaty ks. St. Bednarskiego T. J. z Krakowa na temat: „Tragizm Skargi”, oraz prof. U. P., dr. T. Grabowskiego n. t. „Rola Skargi w dziejach literatury narodowej wieku 16-go”. Nazajutrz w niedzielę o godz. 9 odprawi J. Em. ks. Kardynał - Prymas uroczystą mszę św. w kościele farnym, a słowo Boże wygłosi ks. red. Fr. Forecki. O godz. 17 odbędzie się na zakończenie „Uroczystości Skargowskich” wielka akademja w auli Univ. Pozn., na której wygłoszą referaty J. E. ks. biskup Okoniewski z Pelplina, oraz red. Kędziński z Poznania.

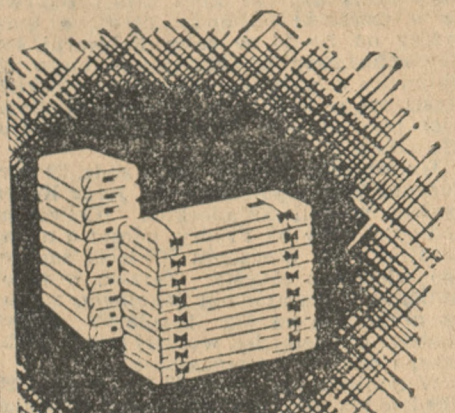
Bilety są do nabycia w biurze Zw. Sod. Marj., św. Marcin 69, m. 17 i w Księgarni św. Wojciecha, a w dniu uroczystości przy wejściu do sali. (x)

Zwiedzanie ratusza. Polskie Tow. Krajoznawcze urządza w niedzielę, 15 b.

m. wycieczkę po Starym Rynku i do ratusza. Zbiórka o godz. 10.30 obok przegięrza. Prowadzi p. Kisielewicz.

Nowy lokal P. T. K. Polskie Tow. Krajoznawcze zawiadamia, iż z dniem 12 bm. przeniosło swoje biuro do stałej siedziby przy ul. Śniadeckich 60, parter.

Koniec parku rozrywkowego. Swego czasu magistrat, chcąc zniwelować dolinę, w której mieści się popularna „Fogielka”, do poziomu Drogi Dębińskiej, dał obok leżący teren pod park rozrywkowy. Mieli się na ten teren przenieść wszyscy przedsiębiorcy widowiskowi. Nie przyszło to jednak łatwo. Nowy park od samego początku nie prosperował. „Fogielka” pozostała nadal centrum widowiskowym. W ostatnim czasie ten stan rzeczy usankcjonowany został przez wydzierżawienie części parku na skład drzewa i materiałów opalowych. Na pozostałej części placu jest teraz jeszcze kilka bud. które służą za mieszkanie ekswłaścicielowi karuzeli i kilku innym rodzinom. (b)

NOWE PŁÓTNO ARLEN

NA WYKWIŃTNA
BIELIZNE POŚCIELOWA
LŚNIACO BIAŁE
BEZ APRETURY
BEZ MESZKU
NIE BRUDZI SIĘ
NADZWYCZAJ TRWAŁE

Wyrób niemiecki
Bracia CZECHOWICZKA
ANDRYCHÓW
DO NABYCIA WE WSZYSTKICH SKŁADACH BIAWATNYCH
Pg 8110-46.85

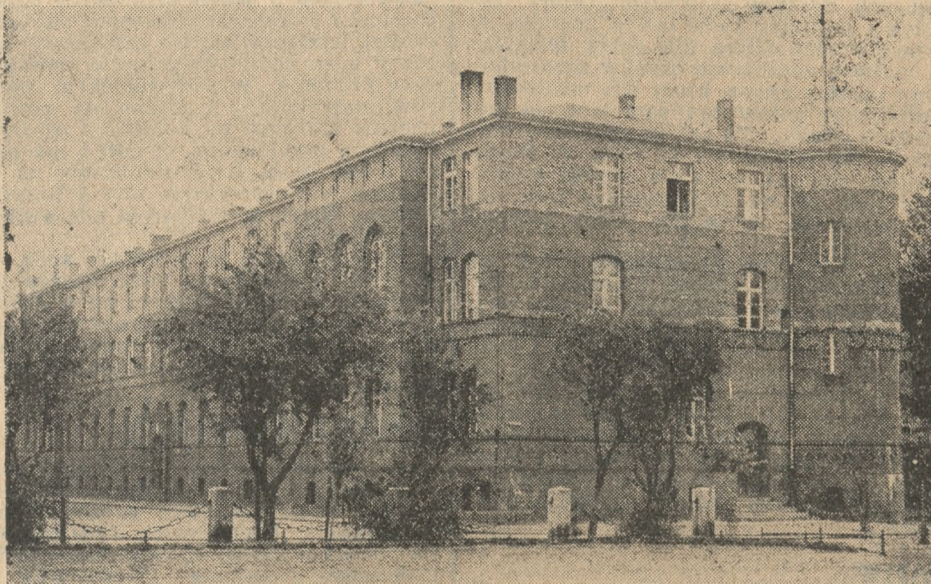

Chór im. „Chopina” urządza w niedzielę, dnia 15. bm. na sali p. Fiedlerowej, Górna Wilda 47 herbatkę połączoną z tańcami, na którą uprzejmie zaprasza wszystkich członków i sympatyków.
zg 653/4

Restauracja w Hotelu Polonia Grunwaldzka 18, poleca bezpłatnie salę nowo-odrestaurowaną i pokoje klubowe na wszelkie uroczystości. Kuchnia wyborowa. Ceny niskie. Wieczorem dancing.
ng 17799

Koło Pań T. C. L. urządza w niedzielę, dnia 15. bm. od godz. 17 do 24 Herbatkę towarzyską z tańcami w Bazarze. Wstęp 1.— zł. Młodzież płaci 50 gr. Czysty dochód przeznaczony na Czytelnię dla dzieci. Herbatkę urozmaici występ solowy p. Litwinówny Felicji — śpiew i p. Al. Rydlewskiej — deklamacja. Uprasza się wszystkie członkinie o gremjalne przybycie. Goście i sympatycy mile widziani.
zg 665

Nadbudowany gmach sądu okręgowego w Ostrowie

Tak wygląda nadbudowany gmach sądowy w Ostrowie. Istniał zamiar przeniesienia siedziby sądu okręgowego w Ostrowie do Kalisza, z powodu szczupłości pomieszczeń w gmachu sądowym. Ponieważ odejście sądu byłoby dla Ostrowa i jego znaczenia wielce niekorzystne, zarząd miejski, za zgodą rady miejskiej, przystąpił do przebudowania gmachu sądowego i nadbudo-

wania jednego piętra, przyczem gmach uzyskał 26 nowych ubikacji.

Ogólny koszt nadbudowy sądu okręgowego wyniósł ponad 90 tysięcy złotych. Koszty te poniosło w zupełności miasto, byle tylko utrzymać siedzibę sądu okręgowego w Ostrowie. W roku przyszłym miasto otyknuje gmach, co uzupełni piękne urządzenie i odnowienie wewnętrzne sądu. (os)

KRONIKA MIEJSKOWA

Z życia Stowarzyszenia Polsko-Włoskiego. Bezpłatne lekcje języka włoskiego, rozpoczęte w ubiegłym tygodniu, cieszą się wielką frekwencją, wobec czego przypomina się, że kurs niższy odbywa się w czwartki od godz. 19—20, a kurs wyższy od 20—21 w salce Księgarni św. Wojciecha przy Al. Marcinkowskiego 22. Biblioteka z czytelną czasopism włoskich mieści się w bibliotece Muzeum Mielżyńskich przy ul. Sew Mielżyńskiego 26-27 w dziedzińcu.

We wtorek, dnia 17 bm. o godz. 20 dyr. Muzeum Wielkopolskiego dr. Jerzy Koiler wygłosi w sali Sniadeckich (Collegium Medicum) przy ul. Fredry, odczyt o malarzu Giotto ku uczczeniu 700-lecia śmierci tego wielkiego artysty. Zarząd, w porozumieniu z kuratorium szkolnym, zaprasza uprzejmie na ten bezpłatny odczyt młodzież akademicka, wyższej szkoły zdobniczej i młodzież gimnazjalną.

W poniedziałek, dnia 30 bm. o godz. 20 odbędzie się uroczysta Akademia Horacjuszowska ku uczczeniu 2000-lecia zgonu tego wielkiego poety. Odczyt o Horacym wygłosi wybitny znawca czasów rzymskich prof. Franciszek Dubas. Odbędzie się też deklamacja słynnego „carmen saeculare” w tłumaczeniu i chóralne odśpiewanie tego hymnu na cześć wiecznego Rzymu.

Znaczący trzeba, że Poznań pierwszy uczył 700-lecie zgonu Giotta i że na uroczystość horacjuszowską przybędzie z Warszawy ambasador włoski.

15-lecie szkoły pielęgniarstwa P. C. K. W dn. 18 bm. obchodzi 15-lecie swego istnienia szkoła pielęgniarstwa P. C. K. w Poznaniu. Uroczystość ta przywodzi na myśl początki zakładu, oraz wielkie i piękne cele, jakie są jej zadaniem. Szkoła pielęgniarstwa P. C. K. jest pierwszą tego rodzaju szkołą w Polsce, a powstała w r. 1921 z inicjatywy p. dr. Zniwiewiczówny. Początki były trudne, zdawało się, że piękna myśl nie dojdzie do skutku, rozpadnie się, zanim zostanie urzeczywistniona. Brakło funduszy, odpowiednich pomieszczeń, a głównie zrozumienia w społeczeństwie. Utrudniało to ogromnie pracę, która wymagała wielkiej ofiarności i energii ze strony kierownictwa, aby w rezultacie doprowadzić do wyników, jakie dziś po latach oglądamy.

W owym czasie powszechnym było mniemanie, że pielęgniarka może zostać każda osoba, która ma dobrą wolę, dużą dozę zaparcia się siebie i poświęcenia. — Myślano, iż przygotowanie teoretyczne jest zbyteczne, że wystarczy instynktowne wyczuwanie potrzeb chorego i doświadczenie. Bezwzględnie są to warunki, konieczne dla dobrej pielęgniarki, dziś jednak wymaga się więcej — wymaga się poza walorami natury etycznej dużego przygotowania teoretycznego. Należy bowiem pamiętać, że chore, to nie przedmiot, na którym można eksperymentować, ale człowiek żywy, istota, której zdrowie i życie jest w dużej mierze w rękach pielęgniarki. Doświadczenie, to jak gdyby nadbudowa tej wiedzy teoretycznej, która adeptyki pielęgniarstwa otrzymują w szkole.

Tak pojęła pielęgniarstwo Florence Nightingale, twórczyni i pionierka tej służby dla dobra bliźniego, już w połowie zeszłego stulecia. Poznańska Szkoła Pielęgniarstwa całkowicie oparła się na głoszonych przez nią zasadach. — Jakże są warunki dla kandydatek, pragnących się poświęcić temu zawodowi? Przedewszystkiem zdany egzamin maturalny, wiek 18 do 30 lat, nienaganna przeszłość i zamieszkanie. To ostatnie jest bardzo ważne; bez zamieszkania praca pielęgniarki jest bardzo ciężka i nie może wydać odpowiednich rezultatów. Szkoła trwa 2 i pół lat, daje przygotowanie teoretyczne i praktyczne. Po ukończeniu słuchaczki zdają egzamin państwowy, poczem otrzymują dyplom pielęgniarstwa, dający im prawo praktyki. Odtąd mają poświęcić się trzem wielkim dziedzinom pracy — lecznictwu, pielęgniarstwu społecznemu i pielęgniarstwu szkolnemu.

Praca pielęgniarki nie jest łatwa; nie jest ona dobrym „zawodem”, który daje dobre i spokojne życie tanim kosztem. To raczej wielka ofiara dla dobra bliźniego, to jakby przedłużenie czynów tego biblijnego samarytanina, który dla uratowania cierpiącego gotów był sam ponieść największe ofiary. To też należałoby życzyć Szkole Pielęgniarstwa P. C. K. w Poznaniu, aby podjęta przez nią ofiarna działalność była jak najskuteczniejsza i wydała jak najlepsze owoce dla dobra bliźnich i Ojczyzny.

Nowy polski magazyn. Jak się dowiadujemy, p. Edward Sterczewski wykupił starą firmę niemiecką „Gorsety Neumann” w Poznaniu przy ul. Br. Pierackiego 18. Przejęcie nastąpiło dnia 7 listopada br. Firmę tę prowadzić odtąd będzie p. Michalina Sterczewska. Przypominamy, że już podobnie w roku 1931 p. Sterczewski wykupił niemiecką firmę Huldys Seelinger przy Al. Marsz. Piłsudskiego 4, którą prowadzi p. Aleksandra Sterczewska pod nazwą „Centrala Pończoch”.

ROZNE

Zmiana jazdy pociągów pomiędzy Poznaniem i Środą. W związku z naprawą mostu kolejowego nad ul. Fabryczną uległ zmianie w dniu 10 bm. rozkład jazdy pociągów nr. 643 i 644 (motorówki), kursujących w dni robocze pomiędzy Poznaniem i Środą i z powrotem. Pociąg nr. 643 odjeżdża: Poznań — 7,44, Poznań Staroleka — 7,52, Krzesiny — 7,59, Gądky — 8,07, Kórnik — 8,14, Pierzchno — 8,20, przyjazd do Środy — 8,32. Pociąg nr. 644 odjeżdż z Środy — godz. 8,36, Pierzchno — 8,48, Kórnik — 8,56, Gądky — 9,02, Krze-

Bolączki tramwajowe naszego miasta

Od szeregu mieszkańców Łazarza i Górczyna otrzymaliśmy obszernie pismo w sprawie bolączek tramwajowych tych dzielnic naszego miasta.

W okresie, poprzedzającym zmartwychwstanie Polski — brzmia słowa pisma — jak też i w pierwszych latach powojennych poświęcano więcej pieczołowitości wygodom podróżnych, korzystających z komunikacji tramwajowej P. K. E.

Chociaż dzielnica łazarska nie była wówczas tak bardzo rozbudowana jak obecnie, miała jednak dogodną, odpowiadającą potrzebom życia komunikację ze śródmieściem. Połączenie utrzymywały wozy tramwajowe linii nr. 4, kursujące stale z dwoma wozami przyczepnymi oraz linii nr. 5 z jednym wozem przyczepnym. Obecnie, gdy frekwencja podróżnych w tej dzielnicy znacznie się powiększyła, kursują na tych liniach wozy tramwajowe tylko z jednym wozem przyczepnym, lub też — jak to ma miejsce na linii nr. 5 przed południem i linii nr. 4 w niedzielę i święta przed południem — bez przyczepki. Skutek tego jest taki, że np. wóz linii nr. 5 po przebyciu trasy ze Starego Rynku na Al. Marcinkowskiego w dni targowe jest już prawie zapełniony przez osoby, wiozące towar, nabyty na Starym Rynku i Pl. Sapieżyńskim. Wóz ten kursuje niestety tylko do ul. Szczanieckiej, zamiast, jak to jest konieczne i pożądane, do końca Górczyna.

Analogiczne wypadki zachodzą przy linii nr. 4. Przyczepkę tej linii odłącza się już za kościołem łazarskim, zmuszając tem samem podróżnych do przesiadania się z przyczepki do głównego wozu. Powoduje to zamęt i niezadowolenie wśród licznych podróżnych, dążących do swych domów lub na cmentarz górczyński. W rannych, południowych i wieczornych go-

dzinach wozy linii nr. 4 są do tego stopnia przepełnione pasażerami, iż niejedna starsza osoba musi albo zrezygnować z przejazdu, bądź też stojąco go odbyć.

Bolączki te dałyby się z łatwością usunąć przez doczepianie wozu rezerwowego, oraz przedłużenie kursu wozu nr. 5 z przyczepką do Górczyna. Dziś, gdy przejazd tramwajem dla niejednego pasażera przedstawi poważny wydatek w jego budżecie, słuszenie domagać się można udogodnień, a nie utrudnień. Przecież tramwaje są dla wygody publiczności, a nie publiczności dla nich.

Pismo Czytelników porusza sprawę nocnej komunikacji tramwajowej w dni przedświąteczne i świąteczne, choćby tylko do godz. 3 rano za podwyższoną o 100 procent zapłatą, jak i kwestję ławek, które w tramwajach poznańskich nie są wyscielane, oraz wentylacji i właściwych zasłon okiennych w porze letniej.

W zakończeniu swego pisma mieszkańcy Łazarza i Górczyna wyrażają nadzieję, że dyrekcja P. K. E. rozważy ich uwagi i wprowadzi możliwie rychło w życie odpowiednie zmiany.

Przy sposobności notujemy jeszcze stale skargi mieszkańców ulicy Grunwaldzkiej i sąsiednich na stale przepełnienie wozu linii nr. 6 w godzinach południowych i wieczornych. W ciągu ostatniego roku liczba mieszkańców w osiedlach willowych przy końcu ul. Grunwaldzkiej uległa conajmniej podwojeniu, a tramwaj nr. 6 kursuje zazwyczaj tylko w pojedynczym składzie. Dalej uważają mieszkańcy ul. Grunwaldzkiej i sąsiednich, że ostatni tramwaj z pl. Wolności w kierunku ul. Ostroroga winien odchodzić conajmniej o pół godziny później, a nie kilkanaście minut po godz. 23-ciej, jak obecnie.

siny — 9,12, Poznań-Staroleka — 9,19, przyjazd do Poznania godz. 9,33.

Przewiduje się, że zmiana ta potrwa do około 10 bm.

Normalnie motorówka, kursująca w dni robocze, trzymała się następującego rozkładu: Poznań (odjazd) 7,23, Środa (przyjazd) 8,12, Środa (odjazd) 8,18, Poznań (przyjazd) 9,10.

O odątkowatych autobusach Poznań — Puszczkowo w niedzielę. Od grona Czytelników otrzymujemy następujące uwagi: Od 1 bm. w kierunku Puszczkowa kursują tylko autobusy, obsługujące linię Poznań, Śrem — Krotoszyn. W niedzielę cieszą się one dużą frekwencją, nie łatwo jednak amatorom świeżego powietrza zabrać się licznie. Wychodzą przeladowane z dworca autobusowe i mijają bez zatrzymania się przystanki na Wildzie, pozostawiając rozczarowanych pasażerów, oczekujących tamże. Co gorsza, spotkał nas w ubiegłą niedzielę o godz. 10,35 taki wypadek, że szofer autobusu na przystanku przy ul. Traugutta daje znak, jakoby tuż za tym autobusem był następny. Na próżno czekamy 30 minut, wreszcie postanawiamy iść pieszo, ludząc się, że po drodze niebawem spotkamy następny autobus. Spotykamy go jednak dopiero koło Łęczyny o godz. 12,15. (Nie każdy jednak ma czas i nogi do wędrowki). Ta sama historia powtarza się w drodze powrotnej. Na przystanku autobusowym przy dworcu w Puszczkowie o godz. 13,30 widzimy mnóstwo ludzi. W obawie o brak miejsca w autobusie dla wszystkich, przesuujemy się o jeden przystanek dalej w kierunku Puszczkówka (było nas cztery osoby), lecz tutaj się nie zatrzymał. Wracamy więc na dworzec, gdzie spotykamy całą gromadę niezadowolonych pasażerów, narzekających głośno na panującą obecnie sytuację na tej linii i stwierdzających z przykrością, że odtąd już nawet na i tak małą ilość autobusów na linii Poznań — Puszczkowo nawet liczyć nie można. Kilku szczęśliwcom udało się złapać taksówkę.

Dodać należy, że pomiędzy godz. 12 a 17 niema autobusu do Puszczkowa. Gdyby zaś ktoś, kto np. wybrał się w Puszczkowie do autobusu w kierunku Poznania o godz. 10,28 i nie miał możliwości zabrać się, to może pojechać pociągiem dopiero o godz. 14,30.

KRONIKA WYPADKÓW

Bójka nożowa. Dziś nad ranem powstała na Wielkich Garbarach bójka nożowa pomiędzy kilku podchmielonymi osobnikami. Poranionych, 25-letniego Jana Świątkowskiego (Chwaliszewo 27-28) i 21-letniego Zygmunta Płotkowiaka (Rybaki 18) opatrzyło pogotowie ratunkowe, poczem obaj o własnych siłach mogli się udać do domu. (kl.)

KRONIKA SĄDOWA

Była właścicielka żydowskiego „Lunchu” ukarana grzywną. Była właścicielka restauracji „Lunch” przy ulicy Wrocławskiej 4, Żydówka Fajga Moszkowicz, skazana swego czasu za prowadzenie „pensjonatu” bez koncesji przez władzę przemysłową i instancji na grzywnę, odwołała się do sądu okręgowego, który w

dniu wczorajszym rozpatrywał jej sprawę. W wyniku rozprawy Moszkowiczowa skazana została na grzywnę w wysokości 280 zł z zamianą w razie nieściągalności na 14 dni aresztu zastępczego. (sk.)

Skazanie niesumiennej służącej i jej znajomego. Sąd grodzki w Poznaniu skazał 30-letnią Marję Kotus, zamieszkałą przy ul. Strumykowej 30 na 2 miesiące aresztu z zawieszeniem wykonania kary na przeciąg lat 3, za kradzież obligacji 3-procentowej pożyczki inwestycyjnej wartości nominalnej 200 złotych, oraz dwóch płaszczy i torebki na szkodę p. Romana Ferstera, u którego pracowała w charakterze służącej. Jej znajomy, Brunon Wargin (ul. Fabryczna 34), został skazany na 3 miesiące aresztu za przyjęcie od Marji Kotus obligacji i sprzedanie ich w banku. (k.)

Surowa kara na oszusta. Przed sądem grodzkim w Poznaniu odpowiadał znany oszust Walenty Sajnaj, karany już kilkakrotnie przez sądy poznańskie. Tym razem sąd wymierzył mu najwyższy wymiar, mianowicie za dwa wypadki oszustwa 4 lata więzienia. Sajnaj 10 września udał się do Chomeć, pow. poznańskiego, gdzie u gospodarza Ludwika Wachały kupił 37 ctr. żyta. Zboże to kazał zawieźć do Józefa Linkowskiego w Stęszewie, od którego miał otrzymać pieniądze. Sajnaj wyprzedził Wachałę i rowerem przybył pierwszy do Linkowskiego, któremu oświadczył, że jego ojciec przywiezie zboże, za które prosił o wypłacenie mu natychmiast 200 zł, gdyż rzekomo musi telegraficznie przekazać je do Poznania. Linkowski, nie spodziewając się podstępny, wypłacił Sajnajowi 200 zł, który natychmiast się ulotnił. Dopiero po przybyciu Wachały sprawa się wykryła. Za czyn ten sąd grodzki w Poznaniu skazał Sajnaję na 2 lata więzienia. W drugim wypadku Sajnaj w podobny sposób nabrał Bolesława Zebrowskiego, od którego nabył 37 centnarów pszenicy i kazał mu zawieźć do młyna, należących do Górskiego w Stęszewie. Od Górskiego zainkasował za pszenicę 360 zł i ulotnił się. I tym razem sąd wymierzył mu karę 2 lat więzienia. (k.)

Krwawy zatarg sąsiedzki

Poszło o kury... — Leśniczy zranił gospodarza, który chciał go wyprosić... widłami

Śrem (su). W piątek o godz. 11 w miejscowości Grobelka doszło do krwawego zatargu między leśniczym Stanisławem Olejniczakiem, a sąsiadem jego, gospodarzem Wacławem Jackowskim, w wyniku którego ostatni został postrzelony z dubeltówki ładunkiem śrutu, który rozszarpał mu lewy pośladek.

Tem zajścia były długoletnie spory o szkody, wyrządzone przez drób, o naruszenie granicy i t. p. W krytycznym dniu elew leśnika zamierzał strzelać do kur sąsiada, pasących się na terenie leśnictwa, lecz przeszkodził

CO MÓWIĄ NAZWY ULIC W POZNANIU

XLII

Ulica Rektora Święcickiego

Heljodor Święcicki urodził się dnia 3 lipca 1854 r. w Śremie jako syn lekarza

Tadeusza i Doroty z Korytowskich. Po ukończeniu gimnazjum śremskiego, zapisał się na studia medyczne we Wrocławiu,

Heljodor Święcicki.

który ukończył w r. 1877 świetnie złożonym egzaminem lekarskim, uzyskawszy poprzednio dyplom doktorski. Będąc zdolnym i pracowitym już jako młody student, napisał dwie prace naukowe, które obie nagrodzone zostały przez wydział lekarski. Po krótkim pobycie w Berlinie i Lipsku, gdzie pracował w instytucjach fizjologicz-

nych, specjalizował się w ginekologii, a pełniąc funkcję asystenta, wydoskonalił się w szpitalach położniczych w Poznaniu i Dreźnie, oraz klinikach uniwersyteckich w Jenie i Erlandzie. Powróciwszy w strony ojczyste, osiadł na stałe w Poznaniu, gdzie rychło zasłynął jako wybitny fachowiec i dzielny operator. — Ale praktyka lekarska nie całkiem wypelniała mu dzień pracy; pociągała go również praca naukowa i społeczna. Rok rocznie drukował poważne prace naukowe; pozostawił ich 49, z dziedziny fizjologii, ginekologii, embriologii i t. p. Pisał w języku polskim, niemieckim, francuskim. — Wybitną była też jego działalność w Towarzystwie Przyjaciół Nauk. Będąc członkiem zarządu i wiceprezsem, po śmierci ks. arcybiskupa Linkowskiego, wybrany został przewodniczącym towarzystwa. Niemalże zasłużył się także dla Towarzystwa Pomocy Naukowej, działając przez więcej niż 20 lat prezesurę komitetu poznańskiego. Niemniej położył zasług dla wielu innych instytucji społecznych. Swojej działalności filantropijnej nie ograniczał do czynności formalnych w zarządach, lecz sam dobrze czynił, z własnych dopomagając funduszów zdolnym i zasługującym na to uczniom. Owocną była też praca jego w polsko-katolickich towarzystwach dobroczynnych, zespolonych w męskim Towarzystwie św. Wincentego a Paulo, któremu również przewodniczył. — Będąc estetą i literatem, pisał Święcicki do gazet rozprawy z dziedziny charytatywnej, artykuły z przyrody, biografii i in. Ponadto redagował przez długie lata roczniki Tow. P. N. oraz „Nowiny Lekarskie”, zyskując sobie pełne uznanie i rozgłos w świecie naukowym także u rodaków poza kordonem. To też zasługi jego fachowo-redaktorskie niewątpliwie przyczyniły się do tego, że Wydział Lekarski Uniwersytetu Jagiellońskiego nadał mu zaszczytny tytuł honorowego doktora medycyny. — Przy takim nawale prac zadziwiającym wprost jest, że znalazł on jeszcze czas dla swych tradycyjnych „wieczorków czwartkowych”, na których przyjmował u siebie pokrewnych sobie myślą i sercem, gdzie niejedną ważną omawiano sprawę, zwłaszcza za czasów niewoli. A gdy zabiły ją jutrzeńka wolności, nikt innu jak Święcicki dał jako pierwszy inicjatywę do założenia naszej wszechnicy. Jako jej twórca i rektor, zabiegał z gorącym apelem o jej rozwój, poświęcił jej całą swą energię i pracę ostatnich lat swego życia. — Zmarł dnia 12 października 1923 roku, „pozostawiawszy po sobie pamięć człowieka o złotem sercu i męża dobrze ojczyźnie zasłużonego”.

Ulica Rektora Święcickiego łączy Jeżyce ze św. Łazarzem — ul. Grunwaldzką z ul. Wystawową. (pt.)

temu Jackowski, zabierając broń w celu zdeponowania jej na posterunku P. P. Gdy o tem dowiedział się Olejniczak, wtargnął z bronią w rękę do zagrody Jackowskiego, który widłami chciał wyprosić napastnika. Wywiązała się bójka. Leśniczy, zagrożony widłami, strzelił i ciężko zranił Jackowskiego. Syn jego, który w międzyczasie nadbiegł i zobaczył ojca, leżącego w kałuży krwi, wymierzył z browninga do Olejniczaka, lecz broń się zacięła i nie wypaliła. Poranionego odstawiono w ciężkim stanie do szpitala w Śremie

Groźny pożar

Srem (su). W czwartek wieczorem wybuchł groźny pożar w zabudowaniach dworskich w majątności Łęg, własności Olgierda Gordziakowskiego. Spłonęły dwie duże stodoły, długości 90 metrów z tegorocznym zbożem i paszą, na szkodę dzierżawcy Juljusza Sobeloffa. Ogień powstał prawdopodobnie od niedopałka papierosa, który musiał rzucić po południu — do sąsiedka z seradeli, jeden z robotników. Ogień tlił się przez kilka godzin i dopiero wieczorem wybuchł z całą siłą. Wielką pomoc w akcji ratowniczej wykazała motopompa sremskiego oddziału och. straży pożarnej.

W czasie ratowania uległ wypadkowi Jan Wojtkowiak z Łęzku, którego walcząca się ściana przysięgnęła do ziemi. Na szczęście, po wydobyciu go z rumowiska, okazało się, że uległ on tylko złamaniu żebra i ogólnemu potłuczeniu.

Szkody pożarowe wynoszą około 40 tysięcy złotych, które częściowo pokrywa ubezpieczenie. Z palącej się stodoły zdołano uratować maszynę rolniczą i parową lokomobilę. Poza tem uratowano od zagłady inne budynki, zwłaszcza świniarnię i chlew z cielętami.

Skazanie zboczeńca za zabójstwo

Toruń (Tel. wł.) W piątek przed sądem okręgowym toczył się sensacyjny proces o zagadkowe zabójstwo Feliksa Sikorskiego, który dn. 19 sierpnia br. zamordowany został w tajemniczych okolicznościach trzykrotnym uderzeniem noża w Łasku Bielańskim.

Po długich dochodzeniach policja ujawniła sprawcę w osobie 28-letniego Konrada Skarpińskiego. Okazało się, że zamordowany był zboczeńcem, a Skarpiński dokonał czynu swego, sprowokowany przez Sikorskiego. Rozprawa toczyła się przy drzwiach zamkniętych. W jej wyniku oskarżony skazany został na rok więzienia. (z)

Skazujący wyrok w procesie braci Koteckich

Gniezno (Tel. wł.) Dziś w sobotę o godz. 9,45 rano wznowiono rozprawę sądową przeciwko Wacławowi, Ludwikowi i Romanowi Koteckim o wymuszenie biciem zapisania 100 tys. zł na rzecz Ludwika i Romana Koteckich oraz o usiłowane wywiezienie brata Jana do Dziekanów.

Jako pierwszy zabrał głos wiceprokurator Tarka, który omówił cały przebieg czynów i podtrzymał w całej rozciągłości akt oskarżenia, wnosząc o odpowiedni wymiar kary dla wszystkich trzech oskarżonych.

Jako zastępca powoda cywilnego przemawiał adw. Trafalski, który wniósł o zasądzenie oskarżonych na 200 zł odszkodowania za ból i moralne krzywdy. Obronca adw. Hejrowski zbijał akt oskarżenia i w końcu wniosł o uwolnienie swych mandantów. Na skutek mowy adw. Hejrowskiego replikowali jeszcze wiceprokurator Tarka i adw. Trafalski.

O godz. 11,40 sąd udał się na naradę.

WYROK

O godz. 13 sąd ogłosił wyrok następujący:

Wacława Koteckiego za wymuszenie na 6 miesięcy więzienia, za usiłowane pozbawienie wolności przez odstawienie na Dziekanke — 9 miesięcy więzienia, łącznie na 1 rok więzienia.

Ludwika Koteckiego za wymuszenie na 6 miesięcy więzienia.

Romana Koteckiego za wymuszenie na 6 miesięcy więzienia, za usiłowane pozbawienie wolności — 6 miesięcy więzienia, łącznie 8 miesięcy więzienia.

Dodatkowo sąd zasądził na utratę praw obywatelskich na przeciąg 2 lat i warunkowo zawiesił wykonanie kary dla wszystkich na 5 lat. Ponadto Wacława Koteckiego zasądził z powodztwa cywilnego na 200 zł odszkodowania na rzecz Jana Koteckiego, ponadto na poniesienie wszystkich kosztów sądowych. (br)

Znawcy piją
znany VERMOUTH
MARTINI ROSSI
TORINO
60% całego eksportu światowego.

Pr. 23 3-46, 62

— * JAROCIN. W Radlinie 2½-letnia Józia Jankowiak, bawiąc się bez opieki na podwórzu, wpadła do znajdującego się tam dołu i poniosła śmierć przez uduszenie.

— W „Dniu Niepodległości” zebrały się stowarzyszenia oraz poczty sztandarowe na Rynku. Z orkiestrą kulejowa na czele pomaszzerowano do kościoła Chrystusa Króla na nabożeństwo, które odprawił ks. kan. Niedźwiedziński. Po nabożeństwie odbyła się na Rynku defilada, a wieczorem akademii w sali kina „Wiktoria”. (p)

— * KEPNO. Kom. Kasa Oszez. w Kepnie obchodzi 75-lecie swego istnienia. Z tej racji

Kostki. Młodzież gimnazjum wzięła gremjalny udział w nabożeństwie, odprawionem przez ks. prof. Ziemińskiego i przystąpiła do Stołu Pańskiego.

— Stow. Chrześc. Nar. Nauczycieli w cyklu referatów o komunizmie wysłuchało na ostatnim zebraniu referatu p. Grzeska, omawiającego zarys historii masonerii, przemawiającemu stwierdził, że masoni to zwolnicy obecnych, tak niebezpiecznych prądów komunistycznych.

— W związku z pogłoskami o likwidacji tułajskich Warsztatów Wagonowych, władze miarodajne wyjaśniły, że wszelkie tego rodzaju pogłoski są najzupełniej niezasadne i że wogóle niema mowy o likwidacji warsztatów. Warsztaty Wagonowe zatrudniają ponad 800 pracowników i stanowią ważną pozycję gospodarczą.

— KSM m. urzędza w niedzielę 15 bm. wieczornie, połączone z przedstawieniem „Pechodnia w zmrokach”. Początek o godz. 20 w Domu Katolickim.

— Jubileusz srebrnych godów małżeńskich obchodzą 14 bm. pp. Marcin i Marja z Matyskiewiczów Oleksakow.

— * OSTRZESZÓW. Akcja zimowej pomocy dla bezrobotnych rozwija się pomyślnie. Za-

Powodzenie w życiu....

zależy w dużym stopniu od bezagannego skrojonego i wytwornie wykonanego ubrania. Panowie przejęć tą zasadą ubierają się tylko w najwykwintniejszej odzieży męskiej

W. Sewandowski i Ska
Poznań, Stary Rynek 55.
Pg 8234-46.124

Przybylski uderzył kijem w głowę J. Sajewskiego. S. doznał pęknięcia czaszki. Ofiarę bestjałstwa przewieziono w stanie b. poważnym do szpitala. Za napastnikiem zarządzone pościgi, dotychczas bezskuteczny. (w)

— * WRZEŚNIA. W ub. sobotę obchodziło wrzeńskie Koło Ziemiaków uroczystość 25-lecia istnienia. Uroczystość rozpoczęto wysłuchaniem mszy św., którą odprawił ks. prob. Kinastowski. W salach hotelu Polskiego odbyło się skromne śniadanie i uroczyste zebranie, które zagaiła przewodnicząca p. Szyfterowa z Gutowa Wielkiego. Sekretarka p. Wiesława Koheleńska zdała szczegółowe sprawozdanie z działalności Koła. Koło założone z inicjatywy p. Chrzanowskiej z Stanisławowa. Pierwszą przewodniczącą Koła była p. prez. Zofia Żychlińska z Gorazdowa. W czasie zebrania odczytano nadesłane życzenia od poszczególnych osób i różnych organizacji. M. in. nadeszły życzenia wraz z błogosławieństwem od J. B. ks. kard. Prymasa Hlonda i ks. biskupa Laubitz. Referat na temat „Zadania i obowiązki ziemiaków w dobie obecnej” wygłosił p. hr. Czarnecka.

— Przed kilku miesiącami został przytrzymany we Wrześni „czarodziej” i artysta podwórzowy niej. Aleksander Karasiewicz, lat 25, zato że do swoich występów używał broni, na którą nie posiadał zezwolenia. Obecnie odpowiadać będzie za to wykroczenie jak również za włóczęgostwo i wstręt do pracy. (rw)

Z POMORZA

— * TORUŃ. W koszarach policyjnych przy ul. Szczytnej 17 nastąpiło uroczyste otwarcie kuchni dla niezamożnej służby. Kuchnia ta przez okres zimowy będzie codziennie wydawała 110 bezpłatnych obiadów.

— Zbiórka uliczna na akcję pomocy zimowej dla bezrobotnych w dniu 11 bm. przyniosła na terenie całego Pomorza około 4000 zł w gotówce i 200 zł w obligacjach Pożyczki Narodowej.

— Sąd okręgowy skazał za zniewagę państwa polskiego na 5 miesięcy aresztu 17-letniego Niemca Zygryda Splittera.

— Za ciężki uraz cieleśny, wyrządzony zięciowi L. Sztalerowi, sąd okręgowy skazał 69-letniego Bron. Szusta na 9 miesięcy więzienia, zawiązując mu wykonanie kary ze względu na podeszły wiek na 3 lata.

CZEKOLADA MLECZNA Fuchs IDEALNA DLA DZIECI

nr 19 617

Z WIELKOPOLSKI

— * GNIEZNO. W Gnieźnie w zastraszający sposób mnożą się kradzieże. I tak p. Maksymilianowi Roesslerowi skradziono wyroby tytoniowe, 6 zł i waga do sprawdzania pieniędzy. — P. Antoniemu Machińskiemu przy ul. Poznańskiej, wyroby mięsne, p. Adamowi Wentlandowi owoce, p. Kazimierzowi Szlachciakowi, przy ul. Trzemeszkiej 10, materjały piśmienne i galanterijne, rolnikowi Stanisławowi Hendzłowi w Lednogórze 3 świnię w Goślinowie z chlewu Piotra Jakubowskiego 3 świnię. We wszystkich sprawach wszczęto dochodzenia. (br)

— * INOWROCLAW. W związku z niedzielnym świętem patrona młodzieży wszystkie tutaj, oddziały KSM urządzają o godz. 19 w sali domu kat. przy ul. Plebanka uroczystą wieczornicę. Na zakończenie odbędzie się przedstawienie komedji „Robert i Bertrand — czyli dwaj złodzieje”.

— Na zebraniu Zw. Restauratorów na miasto i pow. inowr. przyjęto jednomyślną rezolucję, domagającą się bezwzględnego odżyczenia władz centralnych Związku w Warszawie.

— Na Kujawy zawitała wiosna. W okolicach Żernik i Markowice zakwitły wspaniałe róże, a akacje pokryły się kwieciami, na polach wyrósł okazale len, znajdujący się obecnie w stadium dojrzewania.

— W czasie ostatniego tygodnia lotniczego zebrano na terenie miasta ogółem 1413 zł. (c)

— * P. Przemysław Michałowski z Poznania uzyskał dyplom i tytuł magistra filozofji z zakresu historii sztuki.

14 listopada 1936

Temperatura 7 godz. + 8,6
Ciśnienie 7 godz. 751,4 mm. umiarkow.
Zachmurzenie 7 godz. pochmurno
Wiatr 7 godz. kierunek połud.-zach., szyb. 5 m/sek.
Opad w ciągu poprzednie. doby (od godz. 7 rano dnia wczorajszego do godz. 7 rano dni. dzisiejszego) — mm., rodzaj opadu: ślad.
Temperatura w dniu 13 listopada br. była: najwyższ. + 12,3 o godz. 14 najniższ. + 5,2 o godz. 23
Prognoza pogody na dzień jutrzejszy: Pogoda bez większych zmian. Pochmurno z zanikającymi przelotnymi deszczami.

instytucja ta przekazała do dyspozycji Pow. Kom. Fund. Pr. 3 tys. zł na cele bezrobotnych oraz z okazji rocznicy Niepodległości przeznaczyła dla każdego noworodka urodzonego w dniu 11 listopada br. w pow. kep. książeczkę oszcz. z wkładem 50 zł z odpowiednią dedykacją pamiątkową.

— Przy ul. Kolejowej, w odległości 10 m od drogi, znaleziono w łubinie trupa mężczyzny w wieku około lat 60. Przywołany lekarz stwierdził zgon na udar serca. Tożsamość zwłok nie zdołano stwierdzić. Zmarły ubrany był w czarne spodnie w paski, ciemną kamizelkę, granatową marynarkę, czarny filc, kap. W kieszeni znaleziono portmonetkę z 4,57 zł i chusteczkę z monogramem male „J” i duże „G” wzdł. „C”. Policja wdrożyła dochodzenia.

— Głośny swego czasu napad Gabriela Cesarza na 2 głuchonieme kobiety w lesie kierzeńskim, znalazł swój epilog przed sądem, którego wyrokiem napastnik skazany został na 2 lata więzienia. (km)

— * KOŚCIAN. Koncert na odnowienie organów w kościele farnym w Kościanie, które konieczne potrzebują naprawy i dostrójenia, odbędzie się w dniu 22 bm. o godz. 20 w sali hotelu Warszawskiego. Udział w koncercie biorą chóry: „Lutnia”, „Moniuszko”, chór męski „Arion”, chór kościelny im ks. prał. Surzyńskiego, orkiestra KSM m. Kościan, oraz „Halka” Czarnków — Naclaw i „Cecylja” Kielcewo.

— Rozpoczął się tutaj w dniu 12 bm. przy licznych udziałach zainteresowanych kurs mistrzowski ogólnokształcący dla czeladników wszelkich zawodów. Kurs obejmuje 80 godzin wykładów i po ukończeniu nastąpi egzamin teoretyczny.

— Na zebraniu Och. Straży Pożarnej omawiano sprawę budowy nowej strażnicy, której koszty wynoszą około 35000 zł. Rysunek nowej strażnicy został już wykonany i prace wstępne nad budową zostaną jeszcze w bież. roku rozpoczęte. (kk)

— * KROTOSZYN. Firma W. Groszkiewicz z Poznania wpłaciła z okazji 25-lecia istnienia przedsiębiorstwa, powstałego w Krotoszynie, na rzecz biednych miasta Krotoszyna kwotę 100 zł.

— Odbyło się tutaj zebranie przedstawicieli władz, duchowieństwa i społeczeństwa, celem utworzenia komitetu do walki z bezrobociem. Przewodniczącym komitetu został wybrany ks. dziekan Zaleski z Kobylina. Po ukonstytuowaniu się wydziału wykonawczego, wybrano następujące sekcje: organizacyjną, propagandową, finansowo-rozdzielczą, opieki nad dzieckiem i młodzieżą, rewizyjną. Przyjęto normy opodatkowania się społeczeństwa, ustalone przez wojewódzki komitet.

— W ub. niedzielę Wojskowy Klub Sportowy Krotoszyn urządził „Bieg św. Huberta”. Do startu stanęła gremjalnie młodzieńcy okolicznych dworów i brać oficerską. Piękna trasa, trudne przeszkody terenowe, zreczność „lisa” w osobie p. por. Szczepanika stwarzały dla uczestników szereg myłych niespodzianek. Zwycięzcą biegu został por. Lisowski Jerzy. Po biegu odbył się tradycyjny „bigos” z daniem, umilający uczestnikom biegu i gościom czas do rana.

— Z okazji święta Młodzieży wystawia KSM m. oddz. Krotoszyn w niedzielę, dnia 15 bm. o godz. 20 w sali Domu Katolickiego operetkę pt. „Robert i Bertrand”. (sh)

— * OSTRÓW. Gimnazjum męskie obchodzi święto patrona swego św. Stanisława

inicjowano zbiórke wśród obywatelstwa oraz wyłoniono komitet wykonawczy, do którego weszli pp. burmistrz Zmudziński jako przewodniczący i Wład. Garstka jako zastępca. Zarząd miasta przystąpił do podziału ziemniaków, które jako zapas zimowy otrzymała 60 rodzin bezrobotnych. Z inicjatywy ks. prob. Kucharskiego otwiera się świetlica dla bezrobotnych.

— Brązowy medal Straży Pożarnych otrzymali za zasługi na polu strażactwa i pożarnictwa pp. Szwacki, sekr. miejski, Mieszala, Karasiński, Kromraj, Dawidziński.

— Na ostatnim posiedzeniu zarządu miej. i komisji budowlanej zaakceptowano plan parcelacji kościelnych gruntów podmiejskich, które rada Kat. Kościoła postanowiła rozprzedać na cele budowlane.

— Po tarciach powstałych w lonie b. Towarzystwa Robotników na tle nieuznania związku Kat. Stow. Robotników w Poznaniu, zreorganizowano tu. Towarzystwo Katolickich Robotników, które rozwinęło szerszą działalność społeczną i zawodową.

— Czerdziestolecie istnienia obchodziło w niedzielę Towarzystwo śpiewacze „Moniuszko”. Z racji tej odbyła się uroczysta msza św. oraz koncert chóru i zabawa towarzyska.

— * RAWICZ. Z okazji obchodu 11 listopada odbył się capstrzyk. Następnego dnia odbyły we wszystkich kościołach nabożeństwa, defilada wojska, a wieczorem a godz. 8 uroczysta akademii na sali strzelniczej.

— Z okna „królowej swego serca” skoczył z pierwszego piętra, przy ul. 3 Maja, 27-letni czeladnik stolarski Kazimierz Kwiatkowski, odnosząc poważne obrażenia wewnętrzne. Desperata odwieziono do szpitala, na szczęście życia jego nie zagraża niebezpieczeństwo.

— Z powodu przebudowy drogi zamyka się od 16 bm. aż do odwołania ruch kołowy w km 10-11 w Gierlachowie przy dworze. Ruch skieruje się na ten czas na drogę gminną Kawcze — Golinka do Gminy Wielkiej.

— W pobliskiej Sarnowie panuje wśród dzieci dyfterja, na którą zmarło troje dzieci. W związku z tem zamknięto szkołę na przeciąg tygodnia. (rs)

— W niedzielę, 15 bm. odbędzie się uroczystość odsłonięcia i poświęcenia pomnika ku czci bohaterką śmiercią w obronie Rawieza poległego s. p. Kamińskiego. Pomnik stać będzie przy szosie Rawicz — Słupia Kapitulna, przy skrzyżowaniu drogi Sarnowa — Zielonawies. Poświęcenie odbędzie się o godz. 15.15. (rs)

— * SREM. W „Dniu Niepodległości” odprawiono uroczystą mszę św. w kościele farnym, poczem miejscowy garnizon i stow. wojskowe przededyfowały na rynku przed władzami. Wieczorem odbyła się akademii.

— Pogrzeb sp. Marji z Oświecimskich Maksymilianowej Ossowidzkiej odbył się przy licznych udziałach obywatelstwa.

— We wtorek, 17 bm., o godz. 20 w sali hotelu Centralnego odbędzie się uroczyste zebranie koła Stronnictwa Narodowego w Sremie, połączone z apelem poległych narodowców we walce o Wielką Polskę. (su)

— * WAGROWIEC. Odbyło się tu zebranie obywatelskie, na którym utworzono komitet do walki z bezrobociem z burmistrzem p. Wachowiakiem na czele.

— Przy zbiegu ulic Poznańskiej i Br. Pędrackiego doszło do bójki, w czasie której T.

— Z okazji jubileuszu 68. Elżbietankę odbędzie się w dniu 16 bm. w teatrze wielki koncert religijny. (z)

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na biednych na Polesiu: Dnia 12 listopada przekazaliśmy Kurji Diecezjalnej Podlaskiej w Siedlcach 157,90 zł.

Na fundusz rekolekcyjny im. s. p. Janusza Kłosa: Dnia 12 listopada przekazaliśmy Stow. Kat. Młodzieży Akadem. „Odrodzenie” 28,— zł.

Na bezdomnych parafii św. Jana na Komandorji: Dnia 12 listopada przekazaliśmy ks. dr. Karolowi Mazurkiewiczowi 10,— zł.

Na czesne dla niezamożnych studentów: Dnia 12 listopada przekazaliśmy Bratniej Pomocy U. P. 10,— zł.

Na założenie sklepu w Gozdkowie: Dnia 12 listopada przekazaliśmy p. Marji Skibińskiej, kol. Gozdków, 62,65 zł.

Na ubogich miasta Poznania: T. Filipowicz zamiast wienca na trumnie s. p. Walerji Baranowskiej, Długa Goślina, 10,—. Pomocnicy gastronomiczni firmy „Esplanada” zamiast kwiatów na imieniny p. Stanisława Mańczaka 20,—, razem z poprzednio pokwitowanymi 80,— zł.

Na biednych parafii Naramowice: Dr. Henryk Jarosz 4,—, razem 4,— zł.

Na chleb św. Antoniego: P. S. z podziękowaniem N. S. J., M. B. i św. Antoniemu za otrzymane łaski, z prośbą o dalsze, 1,— zł, razem z poprzednio pokwitowanymi 54,— zł.

ng 19 304

ng 19 304

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zapowiedzi

Dnia 13 b. m. wywieszono następujące zapowiedzi (osoby, przy których nie jest podana miejscowość, mieszkają w Poznaniu):

Plutonowy zawodowy Antoni Rospond i ekspedj. Eugenja Dystler; zecer Marjan Nowakowski i ekspedj. Irena Lenartowska; mal. Stanisław Brzoski i słub. Marjanna Sliwińska; bankowiec Edmund Neyman w Gdyni i Wanda Stefaniakówna w Bydgoszczy.

Zgony:

Dnia 13 listopada 1936 r. zapisano następujące zgony: Marja Stanisława Duszcakówna, 5 lat; Stanisław Józef Święciachowski, uczeń szkolny, 8 lat; Stanisława Liberzyna z domu Wechecińska, 67 lat; Zygmunt Frackowiak, 2½ lat; Felicja Ossowska, bez zawodu, 83 lat; Felagja Stachowska z domu Osina, wdowa, 69 lat; Ewelina Tobolanka, 10 minut.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

„Rada Nauk Ścisłych i Stosowanych” odbędzie pierwsze posiedzenie w Warszawie, w pałacu Staszica, d. 29 listopada. Posiada ona czternaście komitetów, reprezentujących różne gałęzie wiedzy. Zorganizowała je Polska Akademia Umiejętności. Do sprawy tej wrócimy.

Z OBRAD POZNAŃSKICH

We wtorek, dnia 17 listopada 1936 roku o godz. 20.15 odbędzie się zwyczajne zebranie Koła Poznańsko-Pomorskiego Związku Bibliotekarzy Polskich, w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu.

Na porządku obrad: 1. Referat dyr. Andrzeja Wojtkowskiego p. t. „Ks. Jan Bocheński”. 2. Sprawozdanie z Dorocznego Zebrania Delegatów Kół. 3. Sprawozdania z posiedzeń Rady Związku Bibliotekarzy Polskich w dniach 9 maja, 3 czerwca i 17 października 1936 r. 4. Komunikaty zarządu.

Oddział poznański Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego urządza dziś, w sobotę, dn. 14. b. m. o godz. 18, w sali im. Śniadeckich (ul. Fredry 10) zebranie z odczytem p. radcy, dr. M. Orłowicza p. t. „Jak chodziliśmy po górach przed 30-tu laty”. Wykład ilustrowany będzie przez zrczami.

Odczyt o Konstantynopolu wygłosił w Towarzystwie Geograficznym docent Uniw. Pozn. dr. Rajmund Galon. Korzystając z bytności w Bułgarii na międzynarodowym Kongresie Geografów i Etnografów udał się prelegent Morzem Czarnym do dawnej stolicy Turcji. Zwiedził dokładnie miasto i jego ciekawości, zebrał przytem mnóstwo udanych fotografii. Nie wszystkie jednak zadowolili słuchaczy, gdyż epidiaskop wykładowej sali w Uniwersytecie nie jest nadzwyczajny. Odczyt był ciekawy i zgromadził wielu słuchaczy, zwłaszcza uczniów szkół średnich. (jm)

Kto zagospodarował Ziemię Chełmińską? Na to pytanie stara się odpowiedzieć J. Jaradowski w pracy p. t. „Osadnictwo w Ziemi Chełmińskiej w wiekach średnich”, która to praca ukazała się jako 28 tom Badań z dziejów społecznych i gospodarczych, redagowanych przez prof. Fr. Bujaka. W pracy swej autor przeprowadzając dokładną kontrolę dawniejszych przekazów dowodzi, iż Ziemię Chełmińską zamieszkiwała ludność polska, a sama Ziemia należała do państwa polskiego. Autor omówił także obszerne granice i krajobraz tej dzielnicy w wiekach średnich i wykreślił postępowanie kolonizacji. Jest on zdania, że w znacznej części przyczyniła się do tego urodzajność gleby, ściągająca kolonistów, a jedynie przypadek zdarzył, że w okresie najsilniejszego nasilenia ziemia ta należała do Krzyżaków. (J. St.).

TEATR

Teatr na Pomorzu. Z Torunia pisze nasz korespondent (Z. Ł.): Teatr Ziemi Pomorskiej wystawił Wyspiańskiego „Wesele” w reżyserji p. A. Piekarskiego. Oprawę dekoracyjną przygotował inż. arch. W. Markowski. Dziennikarza grał dyr. W. Bracki, gospodarza — A. Piekarski, Pannę Młodą — H. Doree. „Wesele” jest — po „Nieboskiej komedji” — drugą premierą z wielkiego repertuaru, wystawioną przez nasz teatr w obecnym sezonie.

MUZYKA

Artyści polscy zagranicą. Skrzypek Wacław Niemczyk, który koncertował obecnie w Polsce, udaje się na tournée do Anglii.

Kompozytor rumuński Filip Lazar zmarł w Paryżu, gdzie od kilku lat stale mieszkał. Przeżył lat 42, zostawił szereg dzieł kameralnych, orkiestralnych i pieśni.

POLONICA ANGIELSKIE

Polonica w Anglii. W lipcowym numerze „The Slavonic and East European Review” spotykamy, poza przekładem sienkiewiczowskiego Janka Muzykanta, omówienie polskiej konstytucji, a także artykuły o germanizacji Polaków i losie Polaków w Niemczech. Pierwszy artykuł opiera się o prace Hoetscha, Lauberta, Massowa, Seydy, Tymienieckiego. W dziale recenzyj znalazły się sprawozdania z publikacji polskich o Batorym i książki Borowego „Dziś i wczoraj” pióra Rosego i Moniki Gardner. (T. Gr.).

OCHRONA ZABYTEKÓW

Freski odkryte w Lublinie. W zabudowaniach poklasztornych przy ul. Peowia-ków, odkryto w podziemiach freski z XV lub początku XVI wieku. Zachowane są dobrze, łatwo będzie je odrestaurować. Wyglądają, jakby były malowane przez kłóregoś z uczniów Masaccia.

OCHRONA PRZYRODY

Nagroda za pilnowanie bobrów przypada w udziale dzielnemu gajowemu majątku Zamosze nad rzeką Berezyną. Państwowa Rada Ochrony Przyrody ofiarowała mu 50 złotych. Gajowy Aleksander Łatwiel dozorował żeremi, czyli gniazd bobrzyc, których ilość wzrosła z 4 do 7. Ponadto bobry zagnieżdżyły się jeszcze w licznych jamach na wybrzeżu rzeki, koło wsi Recznaje. (jm)

RUCH REGIONALNY

Muzeum Kujaw Zachodnich w Inowrocławiu jest w stadium organizacji. Gablotki z cennymi zbiorami prehistorycznymi, uporządkowanymi przez prof. U. P. Z. Zakrzewskiego, znajdują wkrótce pomieszczenie w Publ. Bibliotece m. Inowrocławia (lm)

LITERATURA

O George Sand. Ukazała się w Paryżu ciekawa monografia (John Charpentier — „George Sand”). Głośna pisarka wslawiła się nie tylko talentem i obfitą spuścizną literacką, lecz także burzliwym życiem i długą listą wielbicieli, do których obok innych znakomitości tej epoki należał jak wiadomo, Fryderyk Szopen. To też, choć powieści jej mało kto dziś czyta, oryginalna postać samej autorki nie przestaje nęcić krytyków, zwłaszcza odkąd Karol Maurras poświęcił dziejom jej miłości do Musseta barwne studjum psychologiczne p. t.: „Les Amants de Venise”. We wspomnianej p. Charpentier również więcej się zajmuje pisarką niż jej dziełem, a raczej więcej kobietą niż pisarką, usiłując przeniknąć tajniki jej bogatej, acz dziwacznej psychiki. (dr. M. K.).

Antologia poetycka. Nakładem Koła Miłośników Książki w Zamościu ukazała się opracowana przez Adama Szczerbowski antologia poetycka p. t. „Współczesna poezja polska. 1915—1935”. Objął ją autor 33 poetów, wybierając z ich dorobku po kilka utworów. Zestawienie antologia twórczości współczesnej tak, by zadowolili ona wszystkich zawodowych i niezawodowych krytyków, jest dziełem niemal niewykonalnym. Autor zastrzega się zgóry przeciwko zarzutom i, by możliwe „przeoczenia czy błędne stanowisko” poprawić, dodaje do antologii obszerny wykaz poetów nieuwzględnionych i tytuły ich zbiorów. I tu jednak zastrzega się, że wykaz jest niekompletny. Antologia podzielona jest na trzy części. Ponieważ grupa zawiera poezję wojenną, w czasie wielkiej wojny i w czasie walk o niepodległość powstałe. Obok czterech niezjawnych poetów: Edwarda Słoińskiego i żołnierzy-poetów: Stanisława Długosza, Józefa Mączki, Eugenjusza Małaczewskiego — znalazł się w tej grupie J. Kaden-Bandrowski z dwoma poetycką prozą pisaną w formie wierszy i J. A. Galuszka z wierszem p. t. „Szarża kawalerji”. Drugą grupę stanowią Skamandryci i poeci im współcześni. Obok więc czołowej piątki „Skamandra”: Lechonia, Wierzyńskiego, Tuwima, Słonińskiego i Iwaszkiewicza dał tu wydawca próbki poezji: B. Leśmiana, E. Żegadłowicza, K. Hako-wiczówny, M. Jasnorskiej-Pawlikowskiej, J. Ejsmonda, J. Wittlina, F. Przy-sieckiego i L. Podhorskiego-Okołowa. Grupę wreszcie trzecią stanowią poeci najmłodszy, m. in. J. Liebert, J. Zakradnik, W. Bąk, S. Karpiński, W. Słabodnik, W. Sebyła.

Krótkie posłowie, życiorysy przedstawionych w antologii poetów i wykaz literatury krytycznej uzupełniają książkę. Mimo moich zastrzeżeń, jakie się nie raz co do wyboru utworów antologii nasuwają, trzeba podnieść z uznaniem inicjatywę Tow. Miłośników Książki, które w ten sposób zainteresowanie współczesną poezją propaguje (tk)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Tycjan za milion. Kolekcjoner amerykański Charles Worcester nabył Tycjana „Lekcję Kupidona” i, jak donoszą pisma amerykańskie, zapłacił milion dolarów.

VARIA

Z Towarzystwa Polsko-Włoskiego. Z Łodzi donoszą nam (wp.): Tow. Polsko-Włoskie w Łodzi organizuje bezpłatne kursy języka włoskiego dla początkujących, kurs średni i wyższy — języka i literatury włoskiej ze specjalnym uwzględnieniem historii sztuki. Jako prelegenci zostali zaproszeni: prof. prof. R. Pollak, S. Wedkiewicz, S. Kot, A. Zapor-ska, M. Brahmmer, Z. Konopka, V. Molé, S. Starzyński, Niemojewski oraz lektorzy języka włoskiego na uniwersytetach polskich.

Książki nadesłane

Roman Dvboski: „Charles Dickens. Życie i twórczość”. Łwów — Warszawa 1936. Książnica - AAtlas.

Mjr. Stefan Pomazański: „Z historycznych dni lipca i sierpnia 1914”. Polska i Świat Współczesny. Biblioteka Młodzieży, t. 44. Warszawa 1936. Nakł. Gebethner i Wolff.

Antoni Sikorski: „Szkoła aplikacyjna przy b. teatrach rządowych warszawskich i jej wychowawcy. 1908—1915”. Warszawa 1936. Nakł. Księgarni F. Hościńska.

Dr. Tadeusz Bernadzikiewicz: „Przerosty etatyzmu”. Wyd. II. Warszawa 1936. Tow. Młodych Prawników i Ekonomistów.

Eugenjusz Kozera: „Metodyka gramatyki elementarnej”. Łwów 1936. Wyd. Zakł. Narod. im. Ossolińskich.

F. J. Słowiński: „Kieszonkowy słownik ortograficzny”. Warszawa 1936. Nakł. Inst. Wyd. „Biblioteka Polska”.

Jan Tokarzewski-Karaszewicz: „To i owo”. Bydgoszcz 1937.

DOŻYŃKI I DOŻYŃKI...

Z uroczystości domowej zrobiła się urzędowa — Jest do tego przyczyna — Ale niewesoła — Piękne buraki, niepiękne... piękno — Nie „ulepszać” sztuki ludowej! — Na kresach kresów — Orzechy św. Metodego — Dożynki w białym dworze — Przy jednym stole — To co mija i nie wraca...

Stary słowiański zwyczaj dożynków, uległ przeobrażeniu tak jak i wiele form obecnego życia. Dożynki, przeniesione z zamkniętego odcinka pojedynczych wsi na arenę życia społecznego — i to zorganizowanego — stały się aktem oficjalnym. Wpisano je w rejestry państwowych uroczystości. Mają już tylko luźny związek ze znojem ukończonych żniw, przestały być jednym z kolejnych obrządków około ziarna i roli, zredukowano je do symbolu. Obywatele ziemski, jako reprezentujące pewien stan jednostki, są na wykończeniu, dożynki oddzielono od ginących dworów, przelewając na rzecz ogółu. Na Wołyniu monopol dożynkowy objęły Koła Młodzieży Wiejskiej.

*

Plac w środku wsi ustrojony chorągiewkami, trybuna mieni się jaskrawymi kilimami. Uroczystość rozpoczyna konkurs produktów rolnych, wyhodowanych według fachowych wskazań przez członków Kół; okazy buraków, marchwi, ziemniaków, porokładane na ławach, nieraz wzbudzają podziw. Ale równoległe idące popieranie rodzimej sztuki ludowej załamuje się i daje niepokojące wyniki. Sprawa jest zawiła. Jednocześnie z maszynami rolniczymi, ze sztucznymi nawozami, z całym aparatem postępu, wciska się fabryczna brzydota i tandeta. Ale zdobnictwo lud. trzeba osłaniać bardzo lekką ręką i broń Boże go nie poprawiać w guście i w artyzmie... Co najwyżej poddać np. sposób ulepszenia samego materiału, tworzywa — albo warstwu, tak jak to dzieje się na Wileńszczyźnie. A tylko nie „dodawać gustu”, bo powstaną rzeczy straszne. I tak już żerujący na chałupniakach-zdobnicach spekulanci miasteczki wypaczają charakter i artyzm sztuki ludowej, jak widzimy na Huculszczyźnie i na Łowickiem. Nie dokładajmyż my sami do tego ręki, może w najlepszym zamiarze, ale z fatalnym wynikiem.

*

Smutne tego przykłady widnieją i tutaj, na tym placu. Wśród pokazów rolniczych rzuca się w oczy stoisko robót ręcznych. Pożal się Boże! Bezsensowna pstrokaczka, nędza jakichś buduarowych poduszek w nowoczesnym guście i zupełnie pomylone, odbiegłe od pierwowzoru hafty na tradycyjnych ręcznikach i obrusach. Podobnie w ubiorach młodzieży: modna małomiasteczkowa tandeta, a jako jedyny wyraz „regionalizmu”, koszula, beznamiętnie zahaftowana w fałszywe desenie i barwy.

Serce i oczy boją, patrząc na tę sztuczność, która panoszy się wszędzie, nawet w rytmie swoistych tańców, morderowanych teraz na kawiarnianym „szlazierze”.

„Popieranie sztuki ludowej” to w ręku inteligencji broń bardzo niebezpieczna. Sztuka ludowa zrodziła się z duszy ludu, a jest sama w sobie artystem doprowadzonym do najdoskonalszego wyrazu, bo płynącym z instynktu twórczego, który kształtował się samorzutnie przez całe wieki. Przenikały się w swoim czasie, np. w kilimiarstwie, sztuka ludowa i sztuka dworska — ale wtedy lud sam wybierał to, co mu ów instynkt twórczy do zasymilowania podsunął. A zresztą to, co z miast na wieś dzisiaj dochodzi, to nie sztuka jak wówczas, ale tandeta albo i barbarja, przez którą wieś trzeba chronić.

*

Delegacje z poszczególnych wsi wręczają staroście jako „gospodarzowi powiatu”, wieńce kunsztownie plecione z kłosów. Śpiewa się przy tem stare pieśni dożynkowe, a także nowoczesne. Po kilku przemówieniach i odtańczeniu paru tańców kończyła się właściwa ceremonia. Następuje przyjęcie na którym młodzież wiejska robi honory domu, poczem panowie z miasta odjeżdżają autami, a wieś powraca do swej ciszy, swoich zajęć, swoich radości i kłopotów. Znikają z placu dekoracje, dziewczęta chowają na dno skrzyni haftowane stroje aż do przyszłej programowej uroczystości...

Jesteśmy na północnych krańcach Wołynia, gdzie leniwa Turja zygakiem wije się po bezkresnej równinie, znacząc dawną granicę między Koroną a Litwą. Miejscowe nazwy, jako to Przewały, mówią, że tu dawniej były obronne gródki i graniczne kopce. Tradycję, a nawet więcej, bo archiwa kościelne w Maciejowie wskazują na małą kryniczkę, Białą Krynicę zwaną, w której Jagiełło i Jadwiga chrzcili pierwszych wyznawców wiary, schodzących się z gęstych lasów dzikiej Litwy. W zakątku krzyżujących się prastarych szlaków (dziś węzłów sieci kolejowych) na zanikłych granicach, jeszcze i teraz wplątują się w życie legendy, np. do dziś dnia służą tu jako przysmak niezwykle wielkie orzechy, pochodzące jakoby od orzecha, posadzonego przez św. Metodego, gdy szedł nawracać Ruś.

*

Na tych rozległych, poważnych, jakby skupionych obszarach gęściej niż w południowych powiatach Wołynia rozsiana są dwory polskie, które oparły się zniszczeniu przez wojnę i przez dzicz bolszewicką. Nie poniszczono wszystkich zabytków, nie wypłoszono wszystkich podań, strasznych i romantycznych historii, ilustrowanych na miejscu przez stare, nieraz bardzo piękne obrazy, portrety, sztychy, które wraz z legendą zrosły się w organiczną całość ze sprzętami, ścianami i domownikami starych dworów. Czuję się tu jeszcze całą, nieprzełamana tragicznie pogromami i gwałtem ciągłość linii życia polskiego na kresach.

Wśród tych równin, w zielonej oprawie ślicznych trawników stoi biały, obszerny dwór. Cztery bezkolumnowe kolumny dźwigają ganek, wiodący do jasnych pokoi, pełnych słońca i kwiatów. Tutaj w jesienne południe białe ściany odbijają echa grzmiejącej na dziedzińcu muzyki, a po strzyżonych trawnikach wywijają taneczne pary. Bo ukończono żniwa, a żęczy przynieśli dziedzicowi pszeniczne i żytnie wieńce. Pracowała wieś i pracował dwór, każde na swoim warszacie. Dziś w tym symbolicznym dniu dożynkowym wszyscy razem, tak jak bywało przed laty, używają wywczasu, dzieląc się poczęstunkiem; wszyscy razem radują się, starzy i młodzi, „państwo” i „chłopi”, w uczuciu poszanowania godności człowieka, w harmonji, opartej na wzajemnym zrozumieniu się i nieprzymuszanej, a głęboko prawdziwej dobrej woli, która jedynie może regulować wszelkie stosunki, zarówno socjalne jak ekonomiczne i stać się wytyczną wzajemnej postawy tak dla poszczególnych ludzi, jak dla grup i warstw społecznych.

*

Dawno słońce zaszło. W ostatnich brząskach wieczornej zorzy kręgiem toczą się wirujące pary, na ławach starsi wiodą rozmowy, gospodarstwo dzieli się między jednych i drugich.

Na trawę opadają kropki rosny jasne, czyste, jak lzy, płynące łagodnie, a czemś drogiem, pięknym, a ginącym.

E. Zaleska-Dorożyńska

Krzemieniec

Pisma nadesłane

„Działka i Osiedle”. Nr. 10. Treść: H. N.: „Eden”. — Dr. B. Liebetanz: „Czas zakładać opaski lepowe”. — C. Wyrzykowski: „Ochrona drzew przed mrozem”. — T. Nadolny: „Kiszenie kapusty”. — Terminarz najważniejszych robót w listopadzie. — Wiadomości Związkowe. — Adr. Red. Poznań, ul. Słowackiego 8 m. 4.

„Świat Niewidomych”. Nr. 3. Treść: „Obchód 15-iej rocznicy założenia Zjednoczenia Pracowników Niewidomych” — S. Bukowiecki: „Sprawa niewidomych w Polsce domaga się opieki Państwa i społeczeństwa”. — H. Piotrowski: „Cel i znaczenie pracy w życiu niewidomych”. — F. Jot: „Piełgrzymka wruszeń”. — S. Brewiński: „Modlitwa niewidomego”. — J. Piotrowska: „Nowy gmach Biblioteki Braille'a w Paryżu”. — S. Kwiatkowski: „Jak byłbym wtedy szczęśliwy”. — Aktualja. — Kronika zagraniczna. — Zet: „Niebezpieczny lot”. — Dział przyjaciół i sympatyków. — Adr. Red. Warszawa, Włodarszewska 66.

Dlaczego mam próbować coś innego?

kiedy wiem, że Kremu NIVEA nie można niczem zastąpić? Tylko NIVEA zawiera EUCERYT i stąd ta niezrównana skuteczność. NIVEA wnika łatwo w głąb skóry i nie pozostawia po sobie tłustego połysku. Puder przylega lepiej i nie zatyka porów skóry, gdy przed napudrowaniem nakremuje się twarz lekko NIVEA. Krem NIVEA zaleca się kupować wyłącznie w aptekach, drogerjach i perfumeriach, gdyż tylko te źródła zakupu z fachową obsługą nie usiłują narzucać konsumentowi naśladownictwa.

Krem NIVEA sprzedaje się tylko w znanych oryginalnych opakowaniach!

W pudełkach blaszanych po cenie:
zł 0,40 — 0,75 — 1,40 i 2,60

W tubach czystocynowych:
zł 1,35 i 2,25

PEBECO Spółka Akcyjna w Poznaniu

Pr. 6 234-N 987

Doniosłość pracy społecznej duchowieństwa

Z okazji kursu społeczno-gospodarczego dla duchowieństwa całej Polski, który odbędzie się w Poznaniu od dnia 17 — 19 listopada b. r.

Centralnym przykazaniem, rdzeniem religii Chrystusowej jest miłość: Boga, siebie i bliźniego. W pojęciu miłości zawarte są nie tylko elementy współczucia, życzliwości, sympatii, do jej istoty należy udzielanie pomocy. Pomocy materialnej i duchowej. Miłość, według woli Bożej i interpretacji Kościoła Katolickiego ma być w odniesieniu do siebie samych i innych ludzi miłością czynną. Słońcem miłości, rozsyłającym w świat jej promienie, jest Kościół Kat., jako instytucja, mająca z woli i nakazu Bożego prowadzić dalej dzieło zbawienia ludzi, opierające się przede wszystkim na miłości. Promienie to docierać muszą i mają nie tylko do ducha ludzkiego, one mają wciągnąć w sferę swego wpływu i działania również życie fizyczne ludzi, materialne potrzeby. Zasady miłości chrześcijańskiej mają przenikać nie tylko życie duchowe ludzi, nadprzyrodzone, one kierować muszą wspólnie z sprawiedliwością całym życiem społeczno-gospodarczym, którego podmiotem jest człowiek i jako jednostka, i jako członek społeczeństwa, jako istota z natury społeczna.

Stąd Kościół Katolicki, chcąc ludzkość wychować w duchu miłości i sprawiedliwości, od dawien dawna poza głównym posłannictwem, troską swą i opieką otaczał życie społeczno-gospodarcze. Uzgadniał, a przynajmniej zabiegał o to, by ekonomika kierowana była zasadami moralnymi, jak było w średniowieczu; by między warstwami posiadającymi, a robotnikami, niewolnikami istniał odpowiedni stosunek i t. d. Kościół nie wahał się nawet autorytatywnie i ostro wystąpić, gdy życie społeczno-gospodarcze, owdzięki egoizmem, krzywdziło warstwy ekonomicznie słabsze i wziąć te ostatnie w obronę.

Ponieważ w w. XIX w miarę usuwania się życia społeczno-gospodarczego z pod etyki chrześcijańskiej i wpływu Kościoła, rosła przepaść między kapitałem a pracą, ustrój się łamał, Kościół w tym czasie rozwinął wielką działalność społeczną.

Najdobitniejszym tego wyrazem jest ogłoszenie przez papieża Leona XIII sławnej encykliki: „Rerum Novarum” dnia 15 maja 1899 r. w sprawie robotniczej. Ona była zachętą do pracy społecznej dla wielu ludzi świeckich, a zwłaszcza dla duchowieństwa.

I w Polsce, w której dotąd było spokojnie, na skutek „Rerum Novarum” wzięło się duchowieństwo do pracy społecznej, z której owoców możemy dzisiaj być dumni. Ośrodkiem pracy społecznej i celem jej działań były warstwy robotnicze. Złe warunki życia robotniczego, niska płaca, nierówne traktowanie robotnika i jego pracy — oto skądźśi kwestji robotniczej, do któ-

rej rozwiązania energicznie zabrało się duchowieństwo.

Na czele kat. ruchu społecznego w Polsce staje duchowieństwo wielkopolskie. Chcąc działalności społecznej nadać cechy rzetelnego i skutecznego ruchu zdobywczego, powstaje z jego inicjatywy 1. 10. 1902 r. dwutygodnik p. t.: Ruch chrześcijańsko-społeczny, poświęcony zagadnieniom socjalnym, a mający przygotować równocześnie podatny grunt dla przyszłych reform życia społeczno-gospodarczego. Redaktorem pisma zostaje ks. dr. K. Zimmermann. Pismo rozwinęło szeroką działalność. Jego współpracownikami obok kilku osób świeckich, byli księża. Powstaje w tym czasie również literatura książkowa, poświęcona zagadnieniom społecznym.

W innych dzielnicach Polski również sprężyną pracy społecznej byli księża, że wymienimy: ks. J. Adamskiego, ks. arcyb. Teodorowicza, ks. W. Piątkiewicza, ks. dr. J. Chełmickiego, ks. dr. Szymańskiego i in.

Praca piśmiennicza zrodziła poważne skutki w postaci towarzystw robotniczych, banków, spółdzielni, ubezpieczeń, zapomóg, które spowodowały wielką zmianę w życiu społeczno-gospodarczym W tej dziedzinie zasłużyli się m. in.: ks. prałat Stychel, przedtem ks. ks. Szamardzewski, Wawrzyniak i inni.

Niemniej intensywną jest praca społeczna duchowieństwa po wojnie światowej. Zmieniły się warunki i sposoby pracy, ale sama praca nie straciła na swem nasileniu.

Praca społeczna duchowieństwa współcześnie jest mniej bezpośrednią pracą w bankach, spółdzielniach, towarzystwach, jak było przed wojną. Dziś rozwija się ona głównie na płaszczyźnie naukowej, teoretycznej. Nawet praca w towarzystwach innego na-

brała charakteru.

Patrząc na stan współczesnego ruchu społecznego duchowieństwa, mierzyć go trzeba stanem istniejących instytucji społecznych, pism i literatury. Najpoważniejszym ośrodkiem promieniowania zasad i metod katolickiej działalności społecznej jest dziś bezwątpienia Katolicka Szkoła Społeczna w Poznaniu z ks. dr. Kozłowskim, jako dyrektor na czele. Na drugim miejscu stawiam Katolicki Uniwersytet w Lublinie i katedry socjologii katolickiej w seminarjach czy na uniwersytecie. Działalność społeczną krzewią dalej pisma, prowadzone przez księży, jak: „Przewodnik Społeczny”, „Prąd”, „Przegląd Powszechny”, „Przegląd Katolicki”, „Kultura” i in. Poza tem księża pisywali i pisują artykuły społeczne w dziennikach: „Kurjer Poznański”, „Orędownik”, „Głos Narodu” i in., w czasopiśmie: „Tęcza”, „Ruch prawniczy, ekonomiczny i socjologiczny” i wielu innych. Słowem niema dziedziny życia społecznego, w której by księża nie współpracowali.

Wśród zasłużonych działaczy społecznych, i w dziedzinie teoretycznej i praktycznej, winni być wymienieni oprócz wyżej wspomnianych: ks. d. A. Wóycicki, ks. bp. Adamski, ks. bp. Kubina, ks. dr. Mytkowicz, ks. dr. Roszkowski, ks. St. Wyszynski, ks. dr. Piwowarczyk, ks. dr. Mirek, Machaj i w. in.

Nową oficjalną zachętą a zarazem podjętą dla pracy społecznej duchowieństwa jest encyklika papieża Piusa XI: „Quadragesimo Anno”, poświęcona zagadnieniom społecznym.

Z tego pobieżnego szkicu widać, jak obszerna była dotąd praca społeczna duchowieństwa. Jak ona wyglądać ma w dalszym ciągu, jakimi ma potoczyć się torami — oto nad czem m. in. radzić będzie kurs społeczno-gospodarczy, odbywający się obecnie w Poznaniu. Oby on jeszcze przyczynił się do wzmożenia pracy społecznej księży, oby zapalił ich serca płomieniem miłości czynnej na dalsze lata śladem lat ubiegłych.

M. R.

Każdy w miarę możliwości winien nieść pomoc bezrobotnym

Kłeska bezrobocia, oraz grożące na okres zimowy licznym tysiącom w Polsce widmo głodu muszą napawać głęboką troską wszystkich bez wyjątku obywateli. Jest to niebezpieczeństwo tak groźne, że niewiadomo, jakie jeszcze może przybrać rozmiary, jeżeli wszyscy zawczasu nie zabierzemy się do stawienia mu czoła.

W takiej sytuacji nie powinien nikt się wymawiać od niesienia pomocy swym współobywatelom. Nie jest rzeczą dopuszczalną, by pięćdziesiąt tysięcy osób marło z głodu i chłodu wówczas, kiedy wydanie małej części dochodu przez tych, którzy mają z czego żyć, ofiarom kryzysu pozwoli na przetrwanie ciężkich miesięcy zimowych.

Jest również niedopuszczalne, by jedni składali tę część dochodu, pomagali w zażegnaniu niebezpieczeństwa, jakim groziłoby wydanie takiej olbrzymiej gromady na pastwę rozpaczy, niedopuszczali, by tysiące młodzieży przepadało dla sprawy obrony państwa przez charłactwo, które musiałoby być rezultatem głodu i nędzy, wreszcie nieśli wysoko sztandar godności miasta Poznania, które dziś w śpieszeniu pomocy bezrobotnym przewodzi innym miastom, — a drudzy korzystali z tego poświęcenia bez najmniejszego ze swej strony wysiłku.

Społeczeństwo wielkopolskie, a poznańskie w szczególności, potrafiło w chwilach stanowczych zawsze zdobyć się nawet na największy wysiłek, i

zwalczyć groźne niebezpieczeństwo. Taki moment groźny — każdy to musi uznać — staje również dzisiaj wobec nas i wzywa każdego pełnym powagi głosem do spełnienia obowiązku społecznego.

Któż zechce w takiej chwili pozostać głuchy i zamknięty!

KINO METROPOLIS

WIELKA KREACJA
GENJALNEJ AKTORKI KATARZYNY HEPBURN
w najbardziej artystycznym filmie świata

MAŁE KOBIETKI
JUTRO, W NIEDZIELĘ, 15 b. m.

o godz. 3 po poł.

Arcydzieło oznaczone licznymi i najwyższymi nagrodami I
Bilety od 25 groszy. ng 19 767

Obozy krajoznawcze K. S. M.

Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej z Poznania urządza co roku w różnych okolicach obozy i kolonie letnie dla młodzieży, celem przeszkolenia przodowników organizacyjnych. Obozy i kolonie z roku na rok cieszą się coraz większym zainteresowaniem i powodzeniem.

Najchętniej zgłasza się młodzież do tych obozów, które od kilku lat odbywają się

nad morzem polskim w Chłapowie. W roku bieżącym obóz morski przeprowadzono w dwóch serjach z udziałem 84 uczestników. Liczba uczestników w obozach morskich stale wzrasta, gdyż systematycznie prowadzona propaganda na rzecz polskiego morza pobudza coraz więcej zainteresowanie się zagadnieniem morza polskiego nawet wśród młodzieży z zapadłych wiosek. Cały rok oszczędza ona z drobnych swoich zarobków, by opłacić przejazd i drobną opłatę za udział w obozie.

Po powrocie do domu stają się oni tam najlepszymi propagatorami sprawy polskiego wybrzeża morskiego. Zauważono także ciekawy szczegół. Wielu z pośród młodzieży starszej, która zapoznała się na miejscu z warunkami pracy, przenosi się nad morze i tam zakłada własne warsztaty pracy.

Obozy K. S. M. m. cieszą się jak najlepszą opinią. Z uwagi na ich znaczenie krajoznawcze, urządza się je także w innych stronach Polski. Pięknie wypadł tegoroczny obóz w terenie podgórskim w Dolinie w Małopolsce Wschodniej z udziałem 21 młodzieńców. Ludność miejscowa serdecznie polubiła chłopców wielkopolskich i stale zapytuje, czy w przyszłym roku znów tam się zjawią.

Obozy odbyły się ponadto w Okręgach bydgoskim i jarocińskim, a w przygotowaniu jest pierwszy obóz narciarski K. S. M. m. w Wielkopolsce, który z pewnością zgromadzi poważną liczbę uczestników.

Na marginesach książek

Powieści Dołęgi-Mostowicza

Po letniej przerwie zaczynają już napływać na biurko sprawozdawcy „nowości” jesiennego sezonu. Niewiadomo, czy rok bieżący będzie obfitował w nowe książki autorów polskich w tym samym stopniu, co rok ubiegły, zaznacza się bowiem charakterystyczne zjawisko zwracania pisarzy ku pracy dla sceny — w każdym jednak razie już obecnie nadeszło kilka dobrych, wartościowych i godnych omówienia książek polskich. Wśród nich zaś wyróżnić można parę udanych debiutów. Nim jednak zdam sprawę wobec czytelnika z tych nowych pozycji literackich — muszę wyrównać jeszcze jedną zaległość z sezonu ubiegłego.

Nie pisałem jeszcze na tem miejscu o powieściach Tadeusza Dołęgi-Mostowicza. Autor ten wydał w ostatnim roku dwie powieści: „Dr. Murek zredukowany”, oraz „Drugie życie dr. Murka”. Obie książki, zbyte kilkomia wierszami wzmianki przez prasę literacką, zdobyły olbrzymie powodzenie czytelnicze. Był czas na wiosnę tego roku, gdy t. zw. szersze warstwy czytelnicze zaczytywały się historią zredukowanego urzędnika magistrackiego, kiedy to dyskutowało się „problem” powieści, jej walory, jej „wyższość” nad wielu innymi utworami współczesnymi. Zjawisko charakterystyczne i dość częste — elita kulturalna nie chce nic słyszeć o takiej twórczości i vice versa masy czytelnicze nie liczą się zupełnie z oficjalną opinią krytyków; mimo niej i poza nią wyrażają swój decydujący sąd. Jakąż jest więc wartość tej twórczości?

Zanim Dołęga-Mostowicz wziął się do pisania powieści, dał się poznać jako świetny feljetonista polityczny i obyczajowy. W kilku kolejno pismach stołecznych pisywał codziennie krótkie aktualne feljety, w których wykazał cały swój olbrzymi talent obserwatora obyczajowego. Feljety były rozchwytywane, wywierały wpływ na urabianie opinii mas szerokich, były ostre, trafne, cięte, a ponieważ opowiadały się przeciw oficjalnym poglądom, ściągnęły na autora napad zamaskowanej, niewykrytej bandy.

Z tym kapitałem obserwacji życia politycznego i obyczajowego stolicy przystąpił Mostowicz do pracy powieściopisarskiej. Z miejsca zdobył powodzenie powieścią p. t. „Karjera Nikodema Dyzmy”, utworem, który opiera się na kapitalnym, żywym i prawdopodobnym pomysłem, który równocześnie w sposób doskonały charakteryzował stosunki polskie z przed kilku lat. Powieść uajwniła jeszcze inne zalety talentu Mostowicza: umiejętność prowadzenia akcji, plastycznego opi-

su, urzekającej fabuły. Z tem wszystkim krytyk, przeczytawszy powieść,

NOTATNIK

P. Akademik Rzymowski „broni się”

Plagiatostwo członka Polskiej Akademii Literatury i filara masonerii zostało uznane zgodnie przez całą opinię jako oczywiste i nie ulegające żadnej wątpliwości. Nie znalazł się dotychczas żaden głos obrony. Z obroną własną natomiast wystąpił p. Rzymowski na łamach swego „Kurjera Porannego”. I to z obroną, conajmniej — osobiwą. Pod tytułem: „Bandycka napaść „Prosto z mostu”, powiada m. in.:

„Obie książki nie mają między sobą ani w założeniu, ani w budowie treści nic wspólnego. Kartki, któremi potrząsa p. Piasecki, jako dowodem mojego plagiatu, mają w rozważaniach moich znaczenie epizodyczne; zawierają w sobie przykład, ilustrujący niedorzeczności i paradoksy, do których stosunki we współczesnym życiu gospodarczym doprowadza macowe bezrobocie. Treść rozdziału mej książki zachowywałaby swą wymowę i bez tego przykładu który należy po prostu do abecadła w konspicje nowoczesnej myśli ekonomicznej, przez samego zaś Russela zaczerpnięty został nie skąd inąd tylko z enuncjacji i roczników Międzynarodowego Biura Pracy, na których i ja swoje zasadnicze wywody oparłem.”

I w ten sposób zbagatelizowawszy swoją „odrzynaczkę”, usiłuje zasypać zarzut plagiatu mętym, brudnym piaskiem politycznych inwektyw. Przypomina się tu stara metoda: „Trzymaj złodzieja”!

Tupet p. Rzymowskiego, wykazany w jego obronie, jest istotnie bezprzykładny.

miał pewność, że oto doszedł do głosu nowy świetny talent narracyjny. Miał jednak niestety pewność jeszcze i co do czego innego. Ze oto ten talent, tak bujny i niewątpliwy, świadomie rezygnuje z wyższych ambicji artystycznych, że programowo „nastawia się”

I wywołał powszechne oburzenie. „Słowo” wileńskie np. pisze m. in.: „Akademik Rzymowski splagiatował Russela, nawet nie splagiatował, bo po sztubacku odwalił całe ustępy z dzieła pisarza angielskiego, a teraz zamiast sprawę oddać do sądu, posługuje się metodą polajanki i wyzwisk od bandyckich napaści. P. Rzymowski ma czelność drukować w swoim „Kurjerze Porannym” ustępy z obu książek, które najdobitniej potwierdzają oskarżenie „Prosto z mostu”.

Odpowiedź na tupet p. Rzymowskiego

Wszyscy wypowiadają zgodnie swoje oburzenie na sposób „bronienia się p. Rzymowskiego”. I wszyscy zgodnie domagają się, by P. A. L. zajęła nareszcie odpowiednie stanowisko w tej sprawie. Ale P. A. L. milczy. I zdaje się, będzie dalej milczała.

Co do twierdzeń zaś p. Rzymowskiego „Prosto z mostu” oświadcza krótko:

Nieprawdą jest, że Bertrand Russel oparł swoje „przykłady”, które od niego odpisał p. Rzymowski, na jakichś nieokreślonych bliżej „rocznikach Międzynarodowego Biura Pracy”. Niech p. Rzymowski wymieni stronice i rocznik! „Przykłady” Russela, przepisane przez p. Rzymowskiego nie są wogóle żadnymi „przykładami”, tylko roz u m o w a n i e m. Russel nie wymienia żadnej konkretnej fabryki; szpilek (p. Rzymowski zrobił zresztą z szpilek... igły), to jest typowy przykład, stworzony przez autora dla ilustracji pewnego toku rozumowania, a nie zaczerpnięty z jakichś statystyk.

Masońskie cuda akademika Rzymowskiego

Bosko: Voila! A tu nowy kawał: wkładam książkę Russela do cylindra i... hokus pokus fidibus, abra cadabra — wyjmuję książkę p. Rzymowskiego.

na gust przeciętnego czytelnika, że już tę swoją pierwszą powieść spreparował według niezawodnej recepty powodzenia, w której prymitywnie przedstawione sprawy miłosne grają rolę najważniejszego czynnika atrakcyjnego.

Dalsza twórczość Dołęgi-Mostowicza ani na jotę nie zmieniła sądu, ustalonego na podstawie „Karjery Nikodema Dyzmy”. W dalszym ciągu świetne pomysły, doskonale wyczuć współczesności, ostrej i chłonnej talent obserwacyjny, lecz równocześnie pod względem artystycznym droga najmniejszego oporu, rezygnacja z dobrego smaku, grawitowanie ku tematowi pornograficznym. Poczytność autora stale wzrastała, ale ocena jego twórczości wypadła coraz ostrzej.

Z cyklem powieściowym o dr. Murku powtarza się obecnie ta sama historia. Koncepcja, pomysł utworu daje świadectwo wielkim zdolnościom autora, a zarazem doskonałemu i wnikliwemu wyczuć aktualnej rzeczywistości. Niestety, nawet tom pierwszy, który stoi stanowczo wyżej, zespsuty jest wstawkami zgola chybnymi, zgola niesmacznymi, pod względem artystycznym pozbawionymi wszelkiego znaczenia. I nie ratuje książki ani problem, ani pierwszorzędny materiał obserwacyjny, ani temperament pisarski — jest to utwór wyraźnie konjunkturny, nieopiębiony, który będzie trwał jeden sezon i utonie w niepiamięci.

Kilka słów warto poświęcić jeszcze drugiej części tego cyklu. Dr. Murek, zredukowany inteligent, niesprawiedliwie obrzucony posądzeniami, ofiara bezdusznej biurokracji — przechodzi na drugą stronę życia, w świat przestępczy. Mści się na życiu, które tak okrutnie się z nim obeszło. Ale myliłby się, gdyby sądził, że ten właśnie motyw rewanżu jest pogłębiony i artystycznie uzasadniony. Autor kładzie akcent na akcesorjach świata przestępczego, na dusznej, niezdrowej, patologicznej atmosferze tego życia, które czai się w zaułkach stolicy. Czyni to bez dostatecznego uzasadnienia artystycznego, co nasuwa przypuszczenie, że zamiarem jego jest tu wyłącznie wzgląd na zainteresowanie bezkrytycznego czytelnika.

Sąd o powieściach Dołęgi-Mostowicza wypadła nie najlepiej. Padły tu zarzuty poważne i bardzo decydujące. A przecież pomimo nich — nie da się zaprzeczyć, że jest to talent duży, silny i — niewyżytkany. Pomimo wszystko nie mogę się opędzić wrażeniu, że autor „Karjery Nikodema Dyzmy” znajduje swój punkt przełomu i da jeszcze piśmiennictwu polskiemu utwory na miarę swego wielkiego talentu.

JÓZEF KISIELEWSKI

We dworze pana Henryka Sienkiewicza

„Czy jesteś za Oblęgorkiem, czy przeciw? Ja jestem za, bo ziemia jest nobliwsza... Mam pióro i papier, na którym będę gospodarował w dalszym ciągu...”

Tak to zwierzał się poufnie (w liście z 17. 9. 1900) Henryk Sienkiewicz swemu serdecznemu przyjacielowi i stałemu powiernikowi, dr. Karolowi Benniemu, gdy dowiedział się, że zostanie „posesjonatem” na własnym skrawku ziemi, ofiarowanym mu przez rodaków w jubileuszowym dniu jego twórczości literackiej. Wprawdzie podobno westchnął, że wolałby skrawek ziemi w innej stronie — w rodzinnej okolicy podlaskiej, do której zawsze tęsknił, marząc, by tam mógł z rąk cudzych wykupić utraconą ojcowiznę. W każdym razie dar rodaków przyjął nie tylko z wdzięcznością, lecz i z radością. Radość ta wzrosła, gdy przybył do swej posiadłości i obszedł jej granice. W jakiś czas później w listach do przyjaciół nie może się nachwalić Oblęgorka — tak mu do gustu przypadło i powietrze tamtejsze i piękno okolicy, no i nowe warunki życia...

Dzięki sławie swego dziedzica ta nieznaną wprawie miejscowość stała się nagle sławną w całej Polsce, poczęła ściągać gości z Krakowa, z Warszawy, a niekiedy i z dalszych stron; nie brakło wśród nich znakomitości krajowych i zagranicznych. Tak trwało do samej wojny światowej. Potem, w czasie zawieruchy wojennej, po zgonie Sienkiewicza w dalekiej Szwajcarii, o Oblęgorku zapomniano.

Dzisiaj mało kto w tamte strony zajadzie czy zabłądzi, mało kto nawet uświadomienia sobie, gdzie leży ów mi-

steczny Oblęgorek...

A przecież miejscowość ta zasługiwałaby na szersze poznanie nawet i wtedy, gdyby nie była przez lat kilkanaście rezydencją najgłośniejszego z polskich pisarzy i kolebką wielu jego natchnień. Mniejsza o lecznicze podobno własności tutejszego źródła mineralnego, zwanego — na pamiątkę bohatera „Quo vadis” — Ursulem. — Ważniejszym jest to, że Oblęgorek, położony w odnodze gór świętokrzyskich, w promieniu widzenia dominującej nad okolicą Karczówki (nieludzieńskie tak nazwanej, skoro góra ta bardziej jest zalesiona, niż wszystko dookoła) — odznacza się niemałą piękną widoków, które powinnyby przyzwać turystę. Zaledwie z wielkiej szosy, wiodącej od Kielc, zjedzie się koło Kostomłotów na boczne drogi — rzecz oczywista, prostą bryczką, bo samochodem, choćby nawet „Ursusem”, nikt po tych kieleckich wertepach nie przejedzie — już człowiek znajduje się naprzemian — „w pustyni i w puszczy”: to brnie z trudem przez sięgającą powyżej kół rzekę, na której zerwanego mostu drewnianego nikt nie myśli naprawić, to znów wleczę się z niemniejszym trudem przez obszerne piaski, których płowy kolor pogłębiają mocniejszym żółtym odcieniem lany wonnego lubinu, to znów skacze jak piłka po wykotach i korzeniach sosen, smagany przytem po twarzy bujnem i żywicznym igliwem... Za te wszystkie niewygody będzie w nagrodę miał przed oczyma rozległą panoramę lesistych wzgórz, z poza których raz po raz wynurza się coś niespodziewanego: to urwiste skały o dziwnej,

czerwonawej barwie, to jakiś kościół (dowieść się od woźnicy — który jeszcze autora „Trylogji” tędy woził — że to parafia w Chelmcach), do którego to kościoła niewiadomo jak trafić, bo coraz to z innej ukazuje się strony, — to znów powracająca z odpustu gromada kobiet w barwnych i ciemnych zapaskach... Aż nakoniec po trzygodzinnej chyba podróży pointą tych wszystkich niespodzianek będzie jawiący się nagle z ciemnego tła lasów, jak krasnoludek w czerwonej czapce dachu — dwór oblegorski.

Dwór ten — stawiany z całą gorliwością, ale i dyletantyzmem, na jaki tylko stać było szlachetnych ofiarodawców — nie jest bynajmniej arcydziełem budownictwa. Obecny właściciel, p. Henryk Sienkiewicz junior, z zawodu architekt (przed wojną pracował w komitecie odbudowy Wawelu), mocno pod każdym względem krytykuje zarówno jego styl, jak i technikę budowania — i ma niewątpliwą rację. W każdym razie wszelkie te niedostatki przesłania przybyszowi majestatyczna szata lasu, okrywająca znaczną część tej „obłej górki”, od której podobno miejscowość otrzymała nazwę, oraz wielki park, którego zarządzenie i urządzenie jest jednym z nienajgorszych pomysłów artystycznych autora „Trylogji”.

Dzięki uprzejmemu zaproszeniu pp. Henrykostwa Sienkiewiczów miałem miłą sposobność odbywać już niejednokrotnie całą tę podróż i przebywać przez czas dłuższy w tym domu, gdzie mieszkał i tworzył wielki pisarz, co więcej, miałem szczęście oglądania przemnogich po nim pamiątek, odczytywania i badania przeobfitego skarbca jego rękopisów, nietkniętych przez lat wiele, w czasie których nikt do Oblęgorka nie zaglądał. W tej atmosf-

rze i w tem otoczeniu postać wielkiego pisarza i jego twórczość stały mi się bliższe niż kiedykolwiek, a nie potrzebuję dodawać, że przez to zbliżenie — urosły ogromnie. Sienkiewicz bowiem należy do tych ludzi i twórców, którzy stają się nietylko bliżsi nam sercem, ale i więksi, w miarę jak się ich bliżej poznaje... Większy nietylko umysłem, ale i charakterem.

Wrażenie bliskości jest tem większe, że cały układ mieszkania — ustawienie mebli, obrazów i t. d. — pozostawiono niemal w tym stanie, w jakim wszystko znajdowało się za życia autora „Trylogji”, a mimo to nie zrobiono z całości czegoś w rodzaju muzeum. W domu Matejki w Krakowie nie mógłby dziś malarz usiąść za sztalugami i malować; natomiast we dworze oblegorskim sam Sienkiewicz, gdyby zmartwychwstał, mógłby bez żadnych przeszkód natychmiast zasiąść do pracy, a pomagałoby mu w tej pracy wszystko, co go otacza; i te obrazy Gierymskiego, Witkiewicza, Siemiradzkiego, wiszące na ścianach, i ta biblioteka, starannie dobierana, a m. in. nemi mieszcząca — z podpisami Sienkiewicza — niemal wszystkie te książki, o których niedawno twierdził prof. Górka w „Pionie”, że ich autor „Ogniem i mieczem” wcale nie czytał... I ta cisza doskonała (spiewu ptaków i szelestu liści się nie liczy), która zapewnia i nastrój i swobodę twórczości. I ten kominek, na którego okapie leżą stare kule armatnie z Częstochowy, Zbaraża i Kamieńca. I ta piękna brązowa kopja „Dirki przywiązanej za rogi byka”, którą firma neapolitańska, wzbogacona w miliony na włoskim przekładzie „Quo vadis”, ofiarowała autorowi — jako jedyne honorarium... I te trofea afrykańskie: skóra wielkiego węża, tarcza murzyńska... I

NA OSTRZU JĘZYKA 730

Osobliwy TOAST

Proszę wyobrazić sobie taką sytuację.

Sławna aktorka zdecydowała się obchodzić dwudziestopięcioletnie pracy scenicznego, na co ją koleżanki namawiały od kilkunastu lat. Sławna aktorka wybiera swą ulubioną, niezawodną przez trzy dziesięciolecia, rolę i przed wypełnioną po brzegi widownią odbywa się jubileuszowy spektakl. Po drugim akcie, jak to zwykle bywa, na scenę wkracza dyrekcja teatru, koleżanki i koledzy, oraz delegacja. Kwiaty, wieńce laurowe, upominki, dyplomy. Rozpoczynają się mowy, które trwają godzinę. Po każdym efektownym fragmencie publiczność bije brawa. I wreszcie przemówienia dobiegają końca; artystka, wzruszona i ze łzami w oczach, chce podziękować... a tu nagle z tłumu gratulantów występuje jeszcze jeden mówca, bez fraka i kwiatów, i zaczyna mniej więcej w ten deseń:

— Szanowna pani! Jest pani jedną z najbardziej podejrzanych postaci w historii teatru; poprostu dziwię się dziśszym owacjom. Intrygami i romansami zdobyła pani sobie to stanowisko, a nie talentem, gdyż talentu paniusia nie posiada!

I tak dalej... a może i nie dalej, bo gościa wyrzucą pewnie ze sceny!

Albo inna sytuacja. Wielka firma obchodzi dwudziestopięcioletnie istnienia i szef urzędującego dla personelu. Mowy, toasty, dowcipuski; majonez, wina, wazelina. Szef zlekka wstawiony, personel bardzo wstawiony. Już podano deser, wjeżdża czarna kawa z likierami. Nagle któryś z subjektów wstaje, dzwoni łyżeczką od kawy w kieliszek od curacao i mówi:

— Panie szefie i krwiopijko! Jest pan brudasem pod względem ciała i pod względem duszy. Bawi się pan po nocach, rozbija lustra i szyby w lokalach, a nam pan obniża pensje. Powiększył pan firmę, lecz nas pan wyżył. Gdy pan umrze, każdy z nas odetchnie z ulgą i poczuje się wybawionym. W tej myśli wychyłam swój kielich.

Czytelnik powie: to sytuacja niemożliwa!

A jednak zdarzyło się coś podobnego w sierpniu roku 1936 — coś o wiele groźniejszego, gdyż jubilat nie była aktorka ani pryncypał, lecz człowiek, obok którego imienia historia postawiła słowo „wielki“...

A jak to było, opowiem. Od trzech lat wychodzi w Monachjum miesięcznik literacki „Das innere Reich“. Redaktorami są Paul Alverdes i Karl Benno von Mechow;

pierwszy jest świetnym lirykiem i nowelistą, zaś Mechow wsławił się powieścią kawaleryjską z wielkiej wojny. Najlepsze pióra zasilają „Das innere Reich“, które jest poniekąd reprezentacyjnym piórem literackim Trzeciej Rzeszy.

W dniu 17-go sierpnia upłynęło sto pięćdziesiąt lat od śmierci Fryderyka Wielkiego. Z tej okazji wydrukowało „Das innere Reich“ obszerny artykuł Rudolfa Thiela p. t. „Friedrich der Grosse. Charakterstudien zu einer Biographie“. Nie należało się spodziewać, że to studium naszpilkowane będzie frazesami patryjotycznymi - jubileuszowymi, gdyż wysoki poziom pisma to zgóry wyklucza; natomiast można było spodziewać się entuzjazmu i wyrazów hołdu. A tymczasem...

„Jest on najbardziej podejrzana po-

stacią naszej historii. Doszło do tego, że już prawie nie wiemy, czemu właściwie zowią go Wielkim“. W ten oto sposób zaczyna Rudolf Thiel swój osobliwy toast... Wprawdzie zaraz w następnych zdaniach autor przyznaje, że Fryderyk stworzył wielkość Prus, wygrał dwanaście bitew i przetrzymał siedmioletnią wojnę, lecz „es genügt nicht!“ dodaje. I cały ton artykułu jest krytyczny, odbronnicy i zastraszająco prawdziwy.

Posłuchajmy. — „Lubował się w wyuzdanych, zwykle niesmacznych, często dziecinnych rozrywkach. W okresie przedmałżeńskim zabawy kończyły się regularnie bombardowaniem luster, pieców i szyb.“ — „Był z natury niedbałym aż do brudu, przy wyraznym zamilowaniu do wspaniałych strojów.“ — „Że kiedyś żonę przedstawił siostrze jako starą klempe“, to był tylko wybrzyk żakowskiej swawoli (sic!) — lecz że po powrocie z siedmioletniej wojny dla żony nie znalazł innego powitania jak: „Madame utyla!“ — to potrafi nawet ludzi gruboskórnych przypnieć o dreszcz.“ Podzielam zdanie p. Thiela... Dalej: „Jego wierszoklectwo było jedynie naśladownictwem i uczniowską zabawką.“ — „Gdy umarł, każdy się poczuł wybawionym, przedsiębiorczym i pełnym otuchy.“ —

NOTATNIK

Lecą liście z drzewa...

Jesień. Listopad. Wjść naturalnym porządkiem rzeczy lecą liście z drzewa, poźókie, zwiotczałe, bez życia.

Podobnie też lecą wawrzony z PAL'u, jesienią w listopadzie. „złote“, „srebrne“...

Listopadowy deszcz „bobków“ PAL przyjął widocznie już jako zwyczaj stały i... symboliczny. W roku zeszłym w listopadzie spadło 230 wawrzonów, w tym roku 182. Pierwszy, zeszloryczny, deszcz listków wawrzonowych, był kompromitujący i ośmieszający PAL bez reszty. Udekorowano — jak stwierdzono — „miernoty i spryciarzy“. Przyczem wysnuto konkluzję, że nieporównanie cenniejsza jest najwykreszta odznaka P. O. S., bo zdobyta uczciwym wysiłkiem sprawności fizycznej. Po tym pierwszym deszczu wawrzonowym pojawiły się nawet głosy autorytatywne, wypowiadające się stanowczo, że dosyć tej zabawy kosztem poważnej literatury polskiej, i PAL należy zamknąć.

Ala Akademii Literatury nie zamknięto. Nietylko to. Symprela ona obecnie po raz drugi kurzawa wawrzonowa, jakby nigdy nie, i karząc wierzyć, że te wawrzony to coś. Tym razem znajdziemy w wykazie odznaczonych coprawda trochę więcej nazwisk, ginących jednak mimo to znowu w tłumie szarych, nieznanych. Panowie Akademicy w dalszym ciągu nie orientują się snać przy rozpoznawaniu istotniej zasługi, skoro przy tym drugim odznaczaniu nie umieli się jakoś zrehabilitować.

Wittlin — Klingsland — Górka

Te trzy nazwiska znajdujemy również wśród „wawrzoniaków“ tegorocznych.

Pierwszy, Wittlin, Żyd, „za wybitną twórczość literacką“. O Wittlinie pisaliśmy już na tem miejscu parę razy. Problemami jego stylu z „Soli ziemi“ uraczyliśmy czytelników dostatecznie. Przypomnijmy więc dziś tylko owego „aniola mle-

kodajnego“: „Miał psa. I jakiego psa! Taki pies, to już nie pies, to anioł. Mleka coprawda nie dawał, ale zato był dobry pies, to znaczy zły“. Cały styl Wittlina, to styl specyficznie żydowski. PAL styl ten odznaczył złotym wawrzonem.

Klingsland. Nazwisko to przypominał Artur Maria w przedostatniej „Kuli w płot“. Czytelnicy nasi pamiętają jeszcze zeszloryczną awanturę z Leopoldem Kremtlem, „polskim genjuszem rzeźbiarskim“, „polskim Fidiaszem“, który zredukowany odlew gipsowy rzeźby greckiej z Luwru, i takiż odlew Wenus Medycejskiej „genjalnie“ oblepił i uzupełnił plasteliną i umieścił na wystawie, plastyków polskich w Paryżu jako swoje twory. Szwindel żydowski zdemaskowano, ale przytem skompromitowała się i sztuka polska zagranicą.

Owóż oszust Kretz był pupilkiem drugiego Żyda, p. Klingslanda, który specjalnie go protegował i prezentował, i dopomógł walcie do kompromitacji sztuki polskiej. Bo p. Klingsland jest w ambasadzie polskiej wielką figurą, obok Mühlsteina, Libracha i Kona, przewodzi wszystkim współwyznawcom moźeszowym z polskiego referatu propagandowego i jest głównym referentem kultury i sztuki zachodniej w „Wiadomościach Literackich“. Tegoż p. Klingslanda, kompromitującego sztukę polską zagranicą, Polska Akademia Literatury odznaczyła srebrnym wawrzonem za... „szerzenie zamilowania do literatury polskiej zagranicą“.

Olgierd Górka wsławił się dostatecznie, choć mniej zaszczytnie, krucjatą swoją przeciwko Sienkiewiczowi i Trylogii. Temu „pomięszycielowi“ i „rozbiłaczowi“ genjuszowi sienkiewiczowskiemu, Polska Akademia Literatury dała srebrny wawrzon za... „szerzenie zamilowania do literatury polskiej“.

Przy rozdawnictwie wawrzonów obecny był również p. Wincenty Russel-Rzymowski.

te tulające się rękopisy — niepokojące, jakby dopraszające się dopełnienia. I całe pliki arcywzajemnych materiałów historycznych do trzech przerwanym powieści, z których dwie — „Na polu chwały“ i „Legjony“ — ledwie w części zostały ogłoszone za życia autora, trzecia zaś — stanowiąca ciąg dalszy „Quo vadis“ — przeleżała się w rękopisie do roku Pańskiego 1935, kiedy jej fragment udało się znaleźć niżej podpisanemu...

W obcowaniu z rękopisami Sienkiewicza wspomniane wrażenie bliskości szczególnie rośnie. Stwierdza się tu namacalnie prawdziwość zeznań, jakie słożył wielki pisarz, gdy go redakcja „Świata“ zapytywała o to, w jaki sposób tworzy. Nietylko o tem się przekonujemy, że o „rzeczywistość dziejową“ dbał więcej niż niejeden z fachowych i utytułowanych historyków, gdyż wertował nawet takie źródła, do których tamci niekiedy dopiero dzisiaj docierają. Co ważniejsza, ile wielkiego trudu kosztowało Sienkiewicza każde jego dzieło. Bywało, że to samo zdanie czy epizod powieści pisał dwa i trzy razy, i to zawsze od początku, na nowej kartce, gdyż przekreślał nie lubił. Z takich dubletów czy warjantów tekstu możnaby niekiedy zbierać cały długi rękopis powieści; tyczy się to przedewszystkiem powieści „Na polu chwały“, której pisanie szło autorowi najoporniej. Ale są w Obłęgorku i odmienne wersje powieści Sienkiewicza: tak np. bierzemy do ręki manuskrypt zaczynający się od słów djalogu:

— Pan radca Kładzki? Słowa te wprowadzają nas w sferę „Na jasnym brzegu“, skąd znamy przecie do nazwisko. Cóż począć, kiedy dalszy tekst rękopisu ledwie nam pozwala na utożsamienie go z tą opowieścią. Albo weźmy jakieś strzępy powieści, gdzie bohaterem jest „Stroński“ — ma ona niejaki pokrewieństwo z „Wirami“, których bohaterem jest... Groński; a tem „z nazwisk podobieństw“ i innych podobieństw możemy wnosić, że mamy tu do czynienia z pierwszym rzutem „Wirów“, ale — bardzo dalekim.

W innych rękopisach — „Bartka zwycięzcy“, „We mgle“ — tekst bliski temu, jaki znamy z książek, ale przecie widzimy, ile autor musiał zmieniać, by zadość uczynić własnemu sumieniu artystycznemu, oraz nie za przepaścić utworu — w cenzurze. A oto przesuwam mi się pod palcami rękopis najukochańszy: „Ogniem i mieczem“ — „Potop“. Czytam, choć na pamięć znam te oba dzieła — i oto widzę, że w rękopisie obłęgorskim inaczej jest niż w książce: na końcu „Ogniem i mieczem“ jest opis ślubu Skrzetuskiego z Kurcewiczówną, a potem mowa o tem, jak szczęśliwa para doczekała się dwunastu tegich chłopaków...

Dwie skrzynie tych i innych jeszcze rękopisów — to nawet dla najwytrwalszego speracza pracą nie mała: przytłaczająca, ale i radująca swą obfitością. Wiele stroniec zajęłoby samo wyliczanie tego, co się tam znajduje. Prócz powieści znajdujemy i komedje

nieznane, to znów przeróżne artykuły i odezwy, polskie, francuskie, łacińskie... A dalej cała powódź korespondencji: listy od wydawców, od przyjaciół, od dzieci z całego świata, od dziwaków (bo i takie Sienkiewicz zbierał). Wśród przyjaciół nazwiska najprzedniejsze: Kazimierz Morawski, Tarnowski, K. Tetmajer, Krechowicki, Rydel, Prus, Konopnicka i t. d. — wyliczam tak, jak mi w rękę wpadają.

W tej przyjacielskiej korespondencji jedna paczka — obejmująca zgórą sto listów — szczególnie ważna. To listy do najserdeczniejszych powierników: do nieocenionego redaktora Dionizego Henkiela i dr. Karola Beniego. Przed nimi — i przed ks. Chelmieckim — Sienkiewicz nie miał tajemnic, zwierzał się im zarówno z najtajniejszych swych projektów twórczych, jak i z najskrytszych bólów swego serca. W świetle tych listów Sienkiewicz rośnie najbardziej — i jako twórca i jako człowiek, ujawnia się nietylko szczerosc i śmiałość jego natchnień, ale i niezwykła szlachetność, która kazała mu odpuszczać po chrześcijańsku wszystkie krzywdy i potwarze — i odpłacać się za nie dobrocią, tem wspanialszą, że utrzymaną w najgłębszej tajemnicy. Kiedyś, o ile byłaby dana możliwość ogłoszenia tych — i niektórych innych jeszcze listów, upadłby niejeden z mylnych sądów, jakie za życia Sienkiewicza czy po jego śmierci o nim szerzono...

„Zmierch dopiero zatarł litery na białej kartce“... przypominały mi się słowa z „Latarnika“, ilekroć po cało-

„Czy był bohaterem? Z pierwszej bitwy uciekł — względnie kazał się odwołać w interesie państwa, co na to samo wychodzi.“

I w podobny sposób Thiel rozprawia się z wszystkimi cechami charakteru starego Frycy; zarzuca mu ponadto „niegramotność“, nieuctwo, brak zdolności strategicznych i t. p. A gdy przechodzi do pochwał, wywody jego pozornie nabierają chytrności Marka Antoniusza nad zwłokami Cezara. Później! Thiel ma system następujący. Wpierw wystrzela dajmytno takim zdaniem: „Ukazał się „Anti-Makiawel“ młodego króla pruskiego, owe surowo moralne kompendjum oświeconego ideału monarchy — i niemoralna Europa była szczerze gotowa do podziwu świeżo ukoronowanego filozofa. Po kilku miesiącach Fryderyk napada na Śląsk, zwodząc uprzednio aż do ostatniej chwili ambasadorów wielkich mocarstw, wyprowadzając ich w pole, bujając pięknymi słówkami i odwracając ich czujność tańcami, ucztami i koncertami — świat wtedy przeraził się bezgranicznie tego rodzaju szatańską perfidią.“ — Następnie Thiel na przestrzeni całej stronicy stara się wytłumaczyć tę „szatańską perfidię“, usprawiedliwić niekonsekwencję autora „Anti-Makiawela“. Lecz argumenty jego są blade i nie potrafią przekonać. Pozostaje tylko wrażenie pierwszego wystrzału i „szatańska perfidią“. — Albo inny przykład. Po wyżej cytowanych anegdotach ze „starą klempe“ i z owym powitaniem żony! „Madame utyla“, Thiel stwierdza u Frycy... „nadczołowieczeństwo“; właśnie te anegdoty mają służyć jako dowód! I tak przez cały artykuł: zarzuty mocne, zwarto sformułowane, a późniejsza gadanina osłabić ich nie potrafi. Dlatego to studjum Thiela, powtarzam, jest koniec końców odbronzowaniem Wielkiego Fryderyka — przedsięwzięciem zgoła odważnym!

My Polacy nie mamy powodu kochać starego Frycy; lecz nie dlatego zajmuję się artykułem Thiela. Czytelnik może pomyśleć: napewno ów numer sierpniowy „Das neue Reich“ był ostatnim numerem pisma. — Otóż właśnie tak nie jest! Rozmyślnie czekałem kilka miesięcy i teraz dopiero o tem piszę. W międzyczasie wyszedł numer wrześniowy, a także październikowy; pismo istnieje dalej...

Dzienniki lewicowe stale ubolewają nad pisarzami Trzeciej Rzeszy — niby że biedacy muszą pisać podług dyktanda, że muszą fałszować historję i idealizować pruskich bohaterów. No, w każdym razie jedno jest pewne: artykułu Thiela chyba nikt nie nazwie idealizowaniem starego Frycy — a cenzura zdała egzamin tolerancji! I gdyby naprzykład u naszych wschodnich sąsiadów osmielił się ktoś, w podobny sposób napisać, nie mówię już o Leninie, lecz chociażby o Marxie, to... niech sobie fantazja czytelników wymyśli, co by stało z takim so-wieckim Thielem!

ARTUR MARYA SWINARSKI.

dziennem czytaniu odrywać musiałem oczy od tych rękopisów wielkiego pisarza — nie białych już coprawda, ale mocno wyżółkłych.

Ala nawet, gdy odrywał mnie od tych rękopisów czy zmierzch, czy też głos afrykańskiego gongu, wzywającego na obiad, nie rwał się mój bliski kontakt z autorem „Quo vadis“. Przewijał się nadal w rozmowach z pp. Sienkiewiczami oraz w zabawie z czworgiem ich dzieci — bardzo miłych i naprawdę grzecznych. Wiedzą one wiele o swym „dziaduniu“, a sztuki czytania uczą się na kartach „Potopu“. Jedyn w tej czwórce chłopiec, wesoły czteroletni basalek Juluś Sienkiewicz, wprawdzie czytać jeszcze nie umie, ale już zapowiada, że jak będzie duży, to sobie kupi dużo piór, bo będzie wciąż tylko pisał. Zobaczymy...

Bliskość Sienkiewicza odczuwa się i podczas włóczki po lesie obłęgorskim, którego widok, rozciągający się wspaniale z tarasu na piętrze dworu (na wieżyczkę niebezpiecznie dziś wchodzić, bo ją uszkodził zab czasu), dawał pisarzowi natchnienie do najpiękniejszej powieści, jaką w języku polskim napisano o dzieciach i dla dzieci. A żywym pomnikiem autora „Pustyni i puszcy“ w tym lesie pozostały rozsiane jego ręką i pleniące się z roku na rok swobodnie kępy jawnowca, modrego lubinu oraz przeróżne wonne zioła i kwiaty, wabiące rój pszczoł i motyli — i oko rzadkiego przechodnia.

JÓZEF BIRKENMAIER.

FELJETON KULTURALNY

Sienkiewicz i duch rycerski

W dwudziestą rocznicę śmierci autora „Trylogii“

Napisał Ignacy Chrzanowski

W DNIU dzisiaj-
szym upływa lat
dwadzieścia od
śmierci Sien-
kiewicza. Umarł,
podobnie, jak
„trzej wieszcz“,
na obcej ziemi
i — podobnie,
jak Mickiewicz

— pełniąc służbę narodową: Mickiewicz — w Turcji, zbierając legion dla walki z Rosją, Sienkiewicz — w Szwajcarii, zbierając, jako prezes Komitetu Polskiego w Vevey, fundusze dla walki z nędzą i głodem, panującymi na ziemi polskiej podczas wielkiej wojny. Nie opowiedział się za tą lub ową „orientacją“ polityczną. „Moje stanowisko jest proste — pisał do mnie na niespełna rok przed śmiercią — uczuciowo jest przyjazne dla tych którzy chcą i mogą zapewnić nam jak najwięcej samodzielności i rozwoju, a faktycznie, póki jestem prezesem Komitetu, który musi mieć dostęp do wszystkich dzielnic, jest ściśle neutralne. Przestrzegam tego tak dalece, że gdy mnie Rząd francuski zaprosił do zwiedzenia frontu, odmówiłem... Nie brakło mi ochoty widzieć wojnę z bliska, tak jak ją oglądał zaproszony Rudyard Kipling, ale ponieważ trzeba było oświadczać się z sympatjami, widywać figury urzędowe, podlegać wywiadowi dziennikarskim, więc wolałem się wstrzymać. Kosztowało mnie to bardzo, ale trudno! Najpilniejszą obecnie rzeczą jest ratować zagrożone przez głód i nędzę życie polskie“.

O innej walce marzył Sienkiewicz w młodości. Był jeszcze dzieckiem, kiedy pod wpływem „Śpiewów historycznych“ Niemcewicza, których się uczył na pamięć, — zapragnął być rycerzem i, jak opowiada, jeździć po cesarskim i po innych błoniach, jak „Sieniawski odważny i smutny“. Później, po przeczytaniu ilustrowanego życiorysu Napoleona, marzył już nietylko o służbie rycerskiej, ale i o tem, żeby kiedyś „być wielkim wodzem“. „Pragnienia te — są własne jego słowa — przetrwały cały wiek dziecinny, a nawet i część pierwszej młodości; zdawało mi się, że tylko na polu bitew można zyskać prawdziwą sławę — i nosiłem się z myślą wstąpienia do jakiejś szkoły wojskowej“.

Do szkoły wojskowej nigdy nie wstąpił. Po ukończeniu gimnazjum wszedł do Szkoły Głównej warszawskiej, która wpajała wprawdzie w swoich wychowawców ducha obywatelskiego, lecz od rozwijania w nich ducha rycerskiego nietylko była bardzo daleka, ale przeciwnie, tłumiała go raczej, głosząc hasła tak zwanej pracy organicznej i ucząc, że ta praca, po upadku powstania 63 roku, to jedyny środek do ocalenia narodu. Głosił te hasła i Sienkiewicz w swoich feljetonach i w takich nowelach społecznych, jak „Szkie Węgłem“ i „Jan-ko Muzykant“. Lecz w sercu wciąż mu dzwiała owa młodzieńcza struna rycerska; uderzył w nią, i wtedy dopiero spełniło się marzenie jego młodości: nie został rycerzem, ale stał się „wielkim wodzem“ swojego narodu.

Po raz pierwszy zabrzmiała ta struna już w obrazie bitwy pod Gravelotte — w szalonym męstwie „Bartka Zwycięzcy“, ale to była jeszcze nie apoteoza, tylko straszliwa tragedia męstwa polskiego, będącego w służbie i idącego na pożytek śmiertelnego wroga — Prusaka. Czystym już dzwiękiem brmi ta struna w cudownym poemacie prozą „Niewola Tatarska“: bo przeciw bohaterowi poematu walczył nie za wroga, tylko za wolną Ojczyznę, której się w niewoli tatarskiej nie wyrzekł i nie ugiął dumnej głowy ani przed swoimi katami, ani nawet przed samym chanem. Na pytanie chana: „Czemu przede mną na twarz upaść nie chcesz?“ odpowiedział: „Panie, jeśli szlachcicowi przed własnym królem tego czynić się nie godzi, jakże chcesz, abym przed obcym i poganiem to czynił?“ A kiedy chan pouczył go: „Jeśli, niewolnikiem będąc, nie chcesz mi czci oddać, ani nie słuchać, tedy przeciw Bogu postępujesz,

HENRYK SIENKIEWICZ

Z medyzorytu S. Bruszewskiego (ze zbiorów p. Maksymiljana Suwalskiego)

który niewolnikom posłuszeństwo przykazał“, usłyszał odpowiedź godną Księcia Niezłomnego: „Ciało moje jest tylko w niewoli“.

Po „Niewoli Tatarskiej“ nastąpiła długa przerwa. Sienkiewicz rozczytywał się w opowieściach o czynach rycerskich dawnej Polski. Wreszcie przyszło natchnienie: dały mu je „Szkie historyczne“ Kubali, które się w drugim wydaniu ukazały w rok niespełna po „Niewoli Tatarskiej“. Pomiędzy innymi były tam szkice: „Król Jan Kazimierz“, „Obleżenie Lwowa“, „Obleżenie Zbaraża“, „Bitwa pod Beresteczkiem“. Jak wielkie wrażenie wywarły one na Sienkiewicza, o tem najlepiej świadczy jego własna ich recenzja, ogłoszona w „Niwie“. Olsniło go zwłaszcza „Obleżenie Zbaraża“ i „Bitwa pod Beresteczkiem“. Pomiędzy innymi czytamy w tej recenzji następujące słowa:

Wyobraźnia czytelnika idzie ręką za autorem i patrzy na wszystko, jak na rzeczywistość. Talent nadaje życie i plastykę osobom, rzeczom, widokom — a prostota i ścisłość opowiadania nadaje całości nieprzerpany urok prawdy... Państwo psuło się... wewnątrz, nie umiało się zdobyć na ład i wewnętrzny porządek, brakło mu sprężystości, trwałych urządzeń i statku do życia w pokoju, ale duch wojenny jeszcze nie zagał, poczucie obowiązku walki i śmierci za Ojczyznę było żywe, i dlatego ta nierządna Rzeczpospolita mogła być jeszcze straszną czasami wojny, tembardziej, że siły... miała ogromne.

A streściwszy za Kubalą charakterystykę Chmielnickiego, „tego strasznego człowieka, który pomimo wszystkiego budzi w nas podziw i ciekawość“,

— dodaje Sienkiewicz: „Co za postać dla dramaturga lub historyka-powieściopisarza!“

I oto zaczęła się w jego twórczości nowa epoka, jak to sam stwierdza:

Uczulem niesmak do nowel, do bohaterów - liliputów, do rozczulania się na kwincie cienko brzmiącej, do swoich i cudzych utworów tego rodzaju, powiedziałem więc sobie: Jam satis. Spróbuję na inną nutę. Tam, w przeszłości, wszystko takie wyraźne i wielkie w przeciwstawieniu do marności dzisiejszego życia.

Minęło jeszcze dwa lata, wypełnione pracą nad źródłami historycznymi XVII. wieku i nakoniec, dnia 2 maja 1883 roku, odcinek warszawskiego „Słowa“ zaczął się od słów: „Rok 1647 był to dziwny rok, w którym rozmaite znaki na niebie i ziemi zwiastowały jakoweś klęski i nadzwyczajne zdarzenia“.

Zacząło wychodzić „Ogniem i mieczem“.

I przedtem była już w Polsce powieść historyczna, był Kraszewski, był Rzewuski, był Kaczkowski, i, kto wie, może niejedyn pomysł „Trylogii“ zawdzięcza Sienkiewicz tym swoim poprzednikom. Tak, ale dlaczegoż to dawniejsze powieści historyczne czytano wprawdzie z zajęciem, ale bez zdumienia, bez bicia serca?

Dla dwóch przyczyn. Po pierwsze dlatego, że Sienkiewicz dopiero powieść historyczną podniósł na tak wielkie wyżyny sztuki, jakich nie osiągnął ani jeden z jego poprzedników polskich i zagranicznych, nie wyłączając twórcy tego rodzaju

poezji, to jest Walter-Scotta. A tłumaczy się to nietylko genialnym talentem narracyjnym, którego owocem jest wręcz bajeczna plastyka wypadków i postaci powieściowych, ale i czemś innym jeszcze, bez czego niema wielkiej poezji: ani jeden z powieściopisarzy naszych przed Sienkiewiczem nie przejął się tak głęboko wypadkami i postaciami naszej przeszłości rycerskiej, jak on; ale bo też w piersiach żadnego innego autora powieści historycznej nietylko w Polsce, ale i zagranicą, nie grała tak potężnie, i to od wczesnej młodości, struna rycerska. To też dopiero w „Trylogii“ pokazały się nam w całej swej ozdobie ducha dawnych rycerzy polskich.

..... duchy żywe, jasne,
Ubrane w tęczę, gwiazdy i miesiące,
Na urok pieśni z nieba zlatujące.

Ale była jeszcze druga przyczyna zdumienia czytelników „Trylogii“. Była ona dla nich — w literaturze po roku 1863, w epoce pozytywizmu — nowością nietylko przez „urok pieśni“, tj. nietylko przez wielki artyzm i entuzjazm rycerski, ale i przez samą treść pieśni.

Hasła „pracy organicznej“, głoszone w publicystyce oraz w poezji i w powieści tej epoki, były niewątpliwie bardzo na czasie i poszły duszy polskiej na pożytek. Nie była dla niej także bez pożytku ta surowa krytyka przeszłości narodowej, którą podjęła t. zw. szkoła historyczna krakowska. Ale jednego i drugiego było wreszcie ludziom za dużo. Przyszedł czas, kiedy ludzie mieli już dosyć nawoływać, żeby oszczędzać, żeby pomnażać bogactwa materialne, żeby rozwijać przemysł i handel, żeby się uczyć, żeby się nie wlec w ogonie kultury europejskiej, żeby zapomnieć o przekazanej przez poezję romantyczną idealizacji przeszłości i... żeby nie myśleć o odzyskaniu niepodległości politycznej drogą czynów zbrojnych.

I oto w tym właśnie czasie ukazała się „Trylogia“ Sienkiewicza i ona to, jakby na złość hasłom pracy organicznej i na złość krakowskiej szkole historycznej, pokazała czytelnikom dawną Polskę w epoce, w której „państwo psuło się... wewnątrz, nie umiało się zdobyć na ład i wewnętrzny porządek“. Tego stanu państwa polskiego w XVII wieku bynajmniej Sienkiewicz nie zataja, przeciwnie ujawnia go, a nawet piętnuje, zwłaszcza w „Potopie“. Ale jednocześnie poczuł się nietylko uprawnionym, ale nawet, jako Polak, w którego sercu żyła cała przeszłość niepodległej Polski, zobowiązany do „pokrzepienia serc“ widokiem jasnych stron przeszłości, które po klęsce roku 1863 szły w niepamięć, w znacznej mierze dzięki jednostronności naszej ówczesnej historjografii i publicystyki. A cóż było najjaśniejszą stroną Polski XVII wieku? To, co ją ocaliło: duch rycerski, nieodłączny od niego duch religijny i duch bezgranicznego poświęcenia dla Ojczyzny, duch składania na ołtarz jej miłości — miłości własnej i życia własnego, duch obrońców Zbaraża, Częstochowy, Kamieńca, to znaczy ten duch, który w „Trylogii“ ożywia pierś Skrzetuskiego, Podbięty, Wołodjowskiego, duch, który odradza moralnie Kmicica i przekształca go z warcholą i zabijaki na rycerza i patriotę.

Oto największa nowość „Trylogii“ i wielka, nieśmiertelna zasługa Sienkiewicza. W żadnym innym utworze literatury naszej epoki poromantycznej nie dzwiała tak mocno wiara, że „jeszcze Polska nie zginęła“, ale pod warunkiem, że jej dzieci ożywi na nowo duch rycerski, którego braku żadna — pamiętajmy o tem — choćby najmądrsza i najbardziej wyczerpana praca organiczna nie zastąpi. Niechaj o tem pamiętać raczą nasi pacyfści i pacyfiksaci, niechaj zrozumieją, że bez ducha rycerskiego Polska nie ostoja się jako potężne państwo. Odnowicielem i krzewicielem tego ducha był u nas pod koniec XIX wieku nie kto inny, tylko Sienkiewicz — przez swoją „Trylogię“. I dlatego to stał się on „wielkim wodzem“ swojego narodu. Nie doczekał szczęśliwej godziny zmartwychwstania Polski, ale przyczynił się do tego, że ona wybiła: podczas wielkiej wojny i w wojnie z bolszewikami ducha naszych rycerzy krzepiła „Trylogia“ Sienkiewicza.

Ignacy Chrzanowski

Kraków

Z walk o Madryt

Oddział wojsk powstańczych — Maro kańczyków, wkrocza do podmiejskiej wioski Carabanchel, pod Madrytem.

SI VIS PACEM...

Osobliwości włoskiej atmosfery — Wojenne nastroje — Program zbrojeniowy — Rewje, przeglądy i ćwiczenia — Gałązka oliwna i bagnety — „Pace armata” — Rozwiane iluzje Z kim i przeciw komu?

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

W uroczystościach rocznicy Marszu na Rzym wzięła udział całkowicie zmotoryzowana piechota w maskach gazowych...

Rzym, w listopadzie.

Kto dłuższy czas przebywa we Włoszech zauważa szybko, że atmosfera Italii faszystowskiej bezustannie nasycana jest coraz nowymi ładunkami elektryczności. Poprostu ludność przyzwyczaiła się już do życia w stałym napięciu, do niekończących się manifestacji, zgromadzeń publicznych i pochodów. Codziennie wyrwa się dzienniki z rąk rozkrzyczanych sprzedawców ulicznych i szuka przedewszystkiem nowin politycznych. Przyznać zaś trzeba, że nawet prosta zupełnie ludność znakomicie orientuje się w bieżących zagadnieniach politycznych. Służąca, czy szofer taksówki potrafią z zapalem dyskutować na temat upadku autorytetu Ligi Narodów, błędów Edena, czy przyszłości Paktu czterech. Przyczynia się do tego w dużej mierze fakt, że gazety włoskie prawie w całości poświęcają swe łamy polityce. Wiadomości potoczne i kronikę wypadków drukuje się jedynie na ostatniej stronie, a drobniarstwo przepisów ministerstwa prasy i propagandy dokładnie określa, w ilu wierszach podać można notatkę o zderzeniu ulicznym, zabójstwie czy kradzieży. Samobójstw zaś wogóle nie wolno w prasie opisywać...

Nie można zresztą powiedzieć, aby dziennikom tutejszym brakło materiału do nieustannych wydań nadzwyczajnych z tłustymi nagłówkami przez całą kolumnę. W ciągu długiego okresu przygotowań kampanji abisyńskiej, a potem przez siedem miesięcy walk — wojna zaprzętała bez reszty uwagę społeczeństwa. Potem przyszło zwycięstwo, wielkie „adunaty” na placu Weneckim, wreszcie proklamowanie cesarstwa.

Dzisiaj wojna w Afryce należy już do przeszłości, choć zainteresowanie ludności włoskiej znów obraca się dokoła wojny. Tym razem jednak innej — europejskiej! Mussolini bowiem, pochłonięty sprawami abisyńskimi i zmaganiem z sankcjonizmem genewskim, mniej się przez czas niejaki zajmował problemem zbrojeń europejskich. Z tem większą energią i właściwym mu

temperamentem przerzucił się teraz ku temu zagadnieniu, a wraz z nim i cała opinia publiczna Włoch.

Zaczął się kiedy Duce niespodzianie wystąpił na posiedzeniu rady ministrów ze swym głośnym programem zbrojeniowym. Z punktu widzenia fachowco stanowi program ten przedewszystkiem zapowiedź znacznego wzmocnienia zaopatrzenia technicznego armji. Kosztem ca. 2 miliardów lirów dokona się całkowitej modernizacji i ujednolicenia uzbrojenia. W tym celu wielkie zakłady przemysłu wojennego otrzymały — jak wiadomo — nakaz zwiększenia ilości godzin pracy z 48 na 60 tygodniowo.

Od tego dnia prasa włoska uderzyła na alarm, codziennie prawie podając szczegóły przygotowań wojennych innych państw i wzywając do wyłączenia wszystkich sił dla należytego uzbrojenia Italji. Rozpoczęła się też serja różnego rodzaju rewij, przeglądów i ćwiczeń armji, milicji faszystowskiej, karabinierów i organizacji przysposobienia wojskowego. Można się było wówczas przekonać, że wyszkoleniem wojennym i musztrą, jednolitością uzbrojenia i umundurowania wszystkie te organizacje właściwie nie ustępują najbardziej regularnej armji, że społeczeństwo włoskie zmilitaryzowane jest do głębi, do dziesięciolecia „balilów” z dumą i niewzruszoną powagą dzwigających karabiny większe od nich samych.

Podczas niedawnego przeglądu „związków bojowych młodzieży faszystowskiej” (Fasci Giovanili di Combattimento) ujrzeliśmy wszystkie rodzaje broni: zmotoryzowaną piechotę, kawalerję, czołgi, artylerję, formacje łączności, oddziały gazowe, nie brakło nawet lotnictwa — szybowcowego narazie. A członkami tych „Fasci” są 18-letni chłopcy szkoleni wojskowo przez instruktorów-oficerów armji regularnej. Organizacja liczy dziś 1.270.450 członków i ponad 15 tys. instruktorów!

O tej właśnie młodzieży myślał Mussolini, kiedy przed kilku dniami

mówił w Bolonii o lesie ośmiu milionów bagnatów, w cieniu których Italja hoduje swą gałązkę oliwną pokoju. Sama cyfra wydaje się być jednak — zdaniem fachowców wojskowych — dosyć przesadzoną. Oznaczałaby bowiem możliwość zmobilizowania 20 proc. ludności Włoch uwzględniając już wojska kojonjalne, a doświadczenie wojny światowej wykazało, że Niemcy maksymalnym wysiłkiem zdobyły się w ostatniej fazie walk na uruchomienie 14—15 —proc. swej ludności. Tak intensywna mobilizacja odbiła się przytem ujemnie na jakości materiału ludzkiego. Mussolini, chcąc dysponować armją ośmiu milionów, musiałby wcielić w jej szeregi chyba także „Balilla”, której członkowie są w wieku wyrażającym się... jednocyfrową liczbą.

Wielkie, medjolańskie przemówienie Duce znane jest już całemu światu. W dużej części było ono poświęcone właśnie sprawom zbrojeń i groźby wojennej. Rozbrojenie nazwał Mussolini iluzją i stwierdził, że nikt nie chce się rozbrajać pierwszy, a rozbrojenie powszechne jest niemożliwe i absurd-

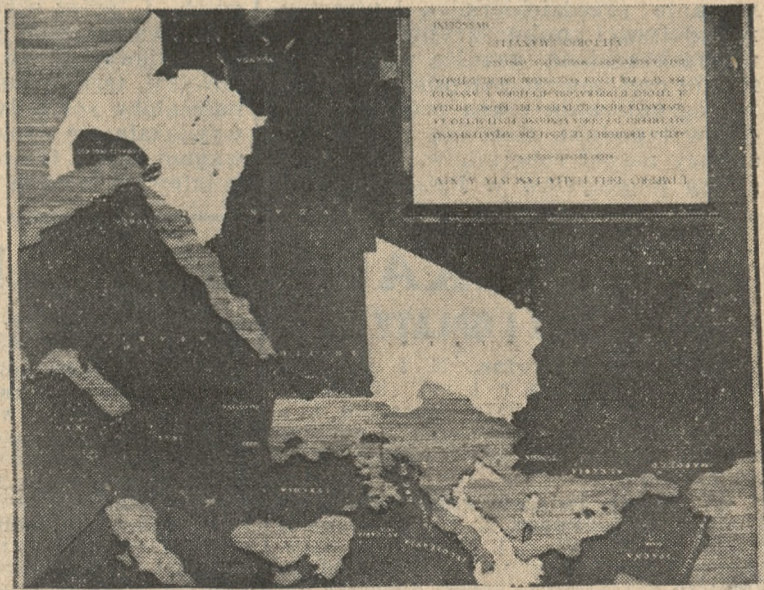
dalne. Trzeba tu podkreślić, że Włochy współpracowały niegdyś bardzo intensywnie w pracach komisji rozbrojeniowej Ligi Narodów i sam Mussolini jest twórcą daleko sięgającego planu rozbrojenia Europy i świata. Dzisiaj przyszedł do przekonania, że wysiłki te były daremne. Mowę zakończył więc dyrektywą dla faszystów na XV rok ery faszystowskiej: „Chcemy pokoju ze wszystkimi, z sąsiadami i z dalekimi, lecz pokoju zbrojnego”. Pace armata...

Naród włoski gotuje się więc na wypadek wojny. Z kim przy boku i przeciw komu będzie Italja wojnę prowadziła? Konstelacja polityczna Europy tak jest dziś zamglona, że najwytrawniejsi politycy nie umieją się w niej rozeznać. Sprzeczności polityczne i sprzeczności ideologiczne zaplatają się wzajemnie w jeden gordyjski ścieg węzeł. Lecz uważniejszy obserwator bez trudności dostrzeże istnienie stałego związku przyczynowego między przygotowaniem wojennym Niemiec, a zbrojeniami Włoch. Ilekroć Rzesza dokona nowego kroku naprzód na tem polu, tylekroć i Italja za nią podąży. Niedawno właśnie Niemcy zademonstrowały w Norymberdze całą swą potęgę, a Fuehrer oświadczył, że jest gotowy do wojny... Więc przyjaźń i komplementy swoją drogą, a wyostrzona czujność nad tyrolską granicą — też swoją. Taka właśnie opinia przeważa wśród tutejszych dziennikarzy zagranicznych — nie wyłączając niektórych niemieckich.

Si vis pacem — para bellum...

JAN KAWCZYŃSKI.

W ścianę Bazyliki Maksencjusza przy Via del Impero umurowano marmurową mapę, przedstawiającą „Imperjum Italji Faszystowskiej XIV r. ery”. — Mapa stanowi dalszy ciąg czterech innych, obrazujących stopniowy rozwój dawnego państwa rzymskiego.

Złote myśli Teodora Roosevelta

Stryja obecnie ponownie wybranego prezydenta U. S. A.

Przypadkowo wpadł nam w ręce pamiętnik Teodora Roosevelta, prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej w latach 1901 — 1909. Pamiętnik ten, napisany w roku 1913, przetłumaczony został na język polski i wydany w Warszawie w roku 1919.

Zapiski Teodora Roosevelta są bardzo ciekawe i zasługują na przypomnienie. Jak wiadomo, Teodor Roosevelt, bożyszczce narodu amerykańskiego, toczył bardzo ciężką walkę w celu naprawy stosunków urzędniczych i społecznych w Stanach Zjednoczonych.

Poniżej podajemy uwagi Teodora Roosevelta o urzędnikach:

„Kaźde usiłowanie mające na celu reformę, odnosząca się do całego kraju, stanu, lub gminy, stawia reformatorów oko w oko z bandą zorganizowanych łapowników, płatnych skarbemwmi pieniędzmi za to, by mogli wyćwiczyć się tak doskonale, że każdy uczciwy obywatel, spotykając się z nimi przy wyborach, jest w położeniu takim, jak obywatelska milicja wobec wojsk regularnych; ci sami uczciwi obywatele opłacają z własnej kieszeni swych przeciwników i pozwalają im obsadzać na urzędach każdego, kogo zechcą...”

„System przekupstwa hoduje całą kastę ludzi, którzy mają materialny interes w ponoszeniu tych trudów i zabiegów. Płatni są za swą robotę — a płatni z grosza publicznego. Skutkiem tego systemu protegowany otrzymuje urząd nie dlatego, że jest odpowiednio uzdolniony, lecz dlatego, by oddawał usługi swoim protektorom lub ich stronnikom. Pozostanie jego na urzędzie nie zależy od tego, czy spełnia on dobrze swe obowiązki — lecz od tego, czy zachował swoje wpływy w stronictwie... Powinniśmy wyjaśnić stanowczo urzędnikom, że jedynym obowiązkiem ich jest spełnianie czynności przywiązanych do urzędów, jakie zajmują i że to jest ich służba narodowa, która nie ma nic wspólnego z wpływami na kierunek polityki rządu. Skutkiem niedbalstwa i niedołęstwa my sami hodujemy całe zastępy ludzi, których interes sprzeci-

wia się interesom ogółu, o który doskonale zorganizowani i znakomicie wyćwiczeni, żyją z polityki — najczęściej z występnej polityki.”

Z krótszych aforyzmów politycznych i społecznych, ukutych przez Teodora Roosevelta, charakterystyczne są następujące:

„Kaźdy naród musimy sądzić według działań jego rządu.

„W polityce (zagranicznej) jedyną właściwą zasadą jest: mało obiecywać, ale uczciwie dotrzymywać tego, co się obiecało. Przemawiać łagodnie i grzecznie, ale trzymając mocny kij w ręku.

„Należy podnosić niżej stojących, a nie obniżać poziomu ogólnego do miary prostaków i niedołęgów.

„Stosunek mężczyzn do kobiet jest podstawą całego społecznego ustroju. Obowiązek uczciwego trudu, obowiązek pełnienia służby w szlachetnym celu, bez względu na to, czy ta służba przynosi rozkosze, czy cierpienia, jest jedynym prawem do życia, zarówno mężczyzny, jak kobiety.”

A na zakończenie zasada, według której Teodor Roosevelt starał się zawsze postępować w swoim politycznym życiu. Brzmi ona następująco:

„Kaźdy, kto chce zwyciężyć, niech pamięta, że zbrodnię nie do przebaczenia popełnia ten, kto uderza słabo. Nie uderzać bez koniecznej potrzeby — ale w żadnym razie i nigdy — nie uderzać słabo.”

Nawet dziecięca „Balilla” marszem, musztrą i „prawdziwymi” karabinami niewiele różni się od regularnej armji...

**Polskie Zakłady
RADIO-PHONET**

Gdynia, Świętojańska 50 s

wysyłamy odbiorniki najnowszej konstrukcji LUKS, TRIUMF oraz przebojowe superheterodyny IMPERIAL na warunkach dostępnych dla wszystkich. Przyjmujemy na całkowitą należność

WSZELKIE POŻYCZKI PAŃSTWOWE po kursie nominalnym, płacąc pełną ich wartość. Bezpłatne prospekty wysyłamy na żądanie.

DZIAŁ GOSPODARCZY

W sprawie zatrudnienia bezrobotnych

Komitety obywatelskie dla walki z bezrobociem w woj. poznańskim postawiły sobie za zadanie nie tylko niesienie bezrobotnym „pomocy zimowej”, ale i przedewszystkiem danie pracy ludności bezrobotnej. Tym ostatnim zamiarem nasze komitety różnią się od organizacji powołanych ostatnio do życia na terenie np. stołecznym, gdzie ograniczono się wyłącznie do akcji charytatywnej.

Wszyscy uświadamiają sobie, że zadanie dostarczenia pracy bezrobotnym jest zadaniem niezmiernie trudnym. Świadczy chwalenie o inicjatorach tej formy pomocy dla bezrobotnych, że nie przestraszyli się ogromem trudu, jaki ich czeka, i że ustalili jako zasadę: „odpracowywanie” zasiłków.

Wyłania się pytanie: o jakich rodzajach pracy może być mowa? Po bieżnie wyliczając, należałoby wziąć pod uwagę następujące możliwości zatrudnieniowe:

1) Oszczędne szafowanie tą ilością pracy, jaką nasze gospodarstwo regionalne obecnie rozporządza. Chodziłoby tutaj o wezwanie pracodawców, aby tam, gdzie produkcja ulega sezonowemu ograniczeniu, utrzymywano robotnika choćby tylko przez dwa dni w tygodniu. Oczywiście, sprawne funkcjonowanie przedsiębiorstwa i utrzymanie zdolności konkurencyjnej musi być nieprzekraczalną granicą w uwzględnianiu częściowego zatrudnienia. Formę ograniczania czasu pracy do 2—3 dni w tygodniu, aby nią „obdzielić” szerszy zespół robotników, zna cały szereg przemysłów w Polsce. Dobrze

by więc było, gdyby ten sposób „przebiedlenia” się przez okres zimowy przyjął się również w Wielkopolsce we wszystkich przedsiębiorstwach, w których to jest możliwe.

2) Ustalenie, jakie prace mogą być wykonane w poszczególnych gminach i powiatach z funduszy zebranych w drodze akcji zbiorowej. Innymi słowy: trzeba stworzyć plan robót publicznych, organizowanych przez samorządy.

Zbadać trzeba możliwość uruchomienia nieczynnych zakładów przemysłowych.

4) Należy stwierdzić, w których wypadkach stosunkowo nieznaczna pomoc finansowa (kredyt) udzielona fabryce lub warsztatowi umożliwiłaby wzrost stanu zatrudnienia.

5) Należy zorganizować pracę chałupniczą, aby szczególnie ludności wiejskiej dać możliwość zarobkowania w okresie zimowym.

Rzuciliśmy tutaj kilka sposobów podejścia do niezmiernie trudnego zadania dostarczenia pracy bezrobotnym. Trudność zagadnienia polega nie tylko na naszym ubóstwie kapitałowym i na szczupłych możliwościach zbytu, ale i tkwi w niebezpieczeństwie zdeorganizowania produkcji w zdrowych i przez nikogo nie wspomaganych warsztatach pracy.

Ponieważ sprawa, o której mowa powyżej, teraz właśnie jest aktualna, należałoby sobie życzyć, aby nad nią wywiązała się dyskusja publiczna. Uwagom na ten temat chętnie udzielimy gościny na łamach „Kurjera”.

była ostatnio rozpatrywana na ostatnim komitecie ekonomicznym rady ministrów.

(k) **Poznański przemysł metalowych grabi ogrodowych i konkurencja zagraniczna.** Od r. 1932 istnieje w Poznaniu i pomyślnie rozwija się fabrykacja metalowych grabi ogrodowych. Korzystne warunki wytwórczości i dostateczna chłonność rynku wewnętrznego były najlepszą ręką dalszego rozwoju tej gałęzi przemysłu żelaznego. Jednakże wytwórczość zagraniczna, korzystająca przy przywozie z ulg celnych i przy zastosowaniu cen dumpin-gowych — jako odpowiedź na konkurencję polskich zakładów — poważnie zagrożiła rodzimę wytwórczość. Szczególnie wchodzi tutaj w rachubę towary produkcji niemieckiej i czechosłowackiej. By zapobiec ewent. podcięciu podstaw bytu poznańskiej fabryki metalowych grabi ogrodowych, tutejsza izba przemysłowo-handlowa zwróciła się do ministerstwa o zniesienie ulgi celnej w wysokości 52% na przywóz grabi metalowych z zagranicy. (az)

(k) **Odnaczenie pracowników firmy „Stomil”.** Dnia 11 bm. odznaczonych zostało z pośród załogi fabrycznej i personelu administracyjnego firmy „Stomil” pięciu najstarszych pod względem czasu pracy urzędników, majstrów i robotników, a to srebrnym krzyżem za usługi: prokurent Jan Stefkowski i technolog Zygmunt Jankowski, a brązowym krzyżem za usługi: majstrowie Witold Nowacki i Jan Żok oraz robotnik Piotr Krasicki. Przyznanie tak licznych odnacheń pracownikom jednej firmy dowodzi nie tylko uznania pracy odznaczonych, ale wyróżnienia fabryki, której działalność na odcinku motoryzacyjnym spotyka się z powszechnym uznaniem.

(k) **Żydowskie kasy kredytu bezprocentowego rozprawiły ponad 100 milj. zł.** W okresie od roku 1928 do 1933/34 żydowskie kasy bezprocentowych pożyczek rozprawiły 101.796.537 złotych. Największą sumę rozprawiły w latach 1931/32 — 21.716.393 zł, w r. 1930 — 19.030.269 zł, w r. 1929 — 17.476.836, w r. 1928 — 15.817.000, w r. 1932/33 — 14.688.614 zł, w r. 1933/34 — 13.067.337. W ciągu tych 6 lat udzielono pożyczek 1.024.417 osobom, a zatem na pojedynczego kredytobiorcę przypadło przeciętnie po 100 zł. Największe nasilenie udzielenia pożyczek wykazuje r. 1931, w którym udzielono 210.873 pożyczek, następnymi latami wykazują już spadek; w latach 1932/33 udzielono 148.521 pożyczek, 1933/34 — 135.534 pożyczek.

(k) **Tylko cztery fabryki zapalek na całą Polskę.** W 1924 r. było w Polsce 19 fabryk zapalek, które zatrudniały przeszło trzy tysiące robotników. Obecnie pod zarządem monopolowym czynne są tylko cztery fabryki, w których pracuje niespełna tysiąc robotników. Podobnie rzecz przedstawia się z fabrykami papierosów, które przed wprowadzeniem monopolu tytoniowego zatrudniały tysiące pracowników. Wszak w samym Poznaniu było kilka fabryk — dziś pozostał tylko o skromnej produkcji oddział Państwowego Monopolu Tytoniowego. (az)

(k) **Jeszcze jeden monopol w Gdyni.** Z końcem roku upływa termin dzierżawy magazynów urzędu morskiego w Gdyni, które zostały wydzierżawione firmom przeładunkowym. W związku z tem, że sprawa prac przeładunkowych budżetu zawsze dużo zastrzeżeń, niezadowolonych i niedogodności, rozważana jest sprawa zmiany dotychczasowego stanu rzeczy. Do uprawiania prac przeładunkowych zamierza się jednak podejść w sposób, budzący już teraz duże obawy. Obiega Gdynię wiadomość, że do prac przeładunkowych zamierza się utworzyć osobne przedsiębiorstwo państwowe. W sferach gospodarczych przytaczają przykłady z innych portów, gdzie firma, podobna do naszych przedsiębiorstw państwowych, dała wyniki najgorsze. W całej sprawie przeładunku rzecz najważniejszą jest, aby stawki przeładunkowe były możliwie najniższe. Tego wymaga interes portu i właściciela towaru; armatora zaś, właściciela statku interesuje przede wszystkim sprawność, aby okręt potrzebował najmniej możliwie czasu na wydawanie towaru. Ponieważ w przedsiębiorstwie państwowym nie jest do pomyślenia, aby administracja była tania i elastyczna, więc do tej formy i sposobu rozwiązywania zagadnienia prac przeładunkowych odnoszą się wszyscy krytycznie.

Z ZAGRANICZNY

(z) **Pierwsze zarządzenia w sprawie planu czteroletniego Niemiec.** W Dzienniku Urzędowym Rzeszy ukazały się pierwsze zarządzenia premiera gen. Goeringa, kierownika planu czteroletniego, w ramach tej akcji. Pierwsze z zarządzeń dotyczy zapewnienia dopływu młodego elementu do grupy wykwalifikowanych pracowników przemysłu, metalowego i budowlanego. Zarządzenie to postanawia m. in., że prywatne i publiczne przedsiębiorstwa przemysłu żelaznego, metalowego i budowlanego, zatrudniające powyżej 10 pracowników są zobowiązane do dania zajęcia takiej liczbie praktykantów, która pozostaje w odpowiednim stosunku do liczby pracujących w tej firmie pracowników wykwalifikowa-

nych. Następne zarządzenie ma na celu doprowadzenie do właściwego zawodu tych robotników budowlanych i metalowych, którzy pracują nie w swej dziedzinie. Jedno z dalszych zarządzeń dotyczy zatrudnienia starszych pracowników powyżej lat 40. Poza tem zakazano nieregulowanego i anonimowego sposobu poszukiwania wykwalifikowanych pracowników zapamocą ogłoszenia prasowych, które wzywają do składania ofert pod umówionym hasłem. Jak widać, zarządzenia te mają na celu zapewnienie pokrycia potrzeb ze strony przemysłu żelaznego, metalowego i budowlanego na pracowników wykwalifikowanych, a następnie odpowiednie regulowanie rynku, jak również dążenie do ponownego wciągnięcia starszych bezrobotnych do procesów gospodarczych.

(z) **Umowa handlowa austriacko-włoska.** W tych dniach podpisano w Rzymie nową umowę handlową austriacko-włoską. Włoskie udogodnienia cłowe, transportowe i kredytowe dla Austrii zmodyfikowano w ten sposób, że mimo dewaluacji lira cena towarów austriackich wywożonych do Włoch będzie obecnie, po doliczeniu kosztów cła i transportu, taka sama, jak przed dewaluacją. Koła kupieckie mają nadzieję, że eksport austriacki do Włoch, zwłaszcza drzewa, stali i maszyn nie dozna uszczerbku.

(z) **Wzrost cen hurtowych w Szwajcarii.** Ogłoszony niedawno wskaźnik cen hurtowych Szwajcarii na koniec października wykazuje wyraźny wzrost cen, spowodowany przez dewaluację franka. Wskaźnik cen hurtowych na koniec października br. w porównaniu z sierpniem br. wykazuje wzrost o 10,4 proc., przyczem wskaźnik środków żywnościowych wzrósł o 7,3 proc. surowców i wyrobów pomocniczych o 18,7 proc., pasz o 3,2 proc. Jak wiadomo, rząd szwajcarski wydał szereg zarządzeń, przeciwdziałających zwyżce cen.

(z) **Ceny we Francji po dewaluacji wzrosły o 14 proc.** Wzrost cen we Francji trwał w dalszym ciągu w pierwszym tygodniu listopada. Wskaźnik cen wzrósł od momentu dewaluacji franka o 14 proc. i o 31 proc. od początku listopada ub. r. W pierwszym tygodniu br. najsilniej zaznaczył się wzrost wskaźnika mineralów i metali.

(z) **Anglia nie udzieli pożyczki Niemcom.** W izbie gmin postawione zostało kanclerzowi skarbu zapytanie w sprawie ewentualnej pożyczki dla Niemiec. Zaznaczono przy tem, że — z uwagi na zamrożone kredyty w Niemczech — spodziewane jest zapewnienie, że nie będzie udzielone żadne zezwolenie na pożyczkę dla Rzeszy. Kanclerz skarbu odpowiedział, jak następuje: „O ile wiem, w chwili obecnej nie prowadzi się żadnych rozmów na temat jakiegokolwiek emisji pożyczki niemieckiej na rynku angielskim; obecnie kursy pożyczek niemieckich na rynku londyńskim upoważniają do przypuszczenia, że kwestia nowej emisji na rzecz Niemiec nie może być teraz podniesiona”.

(z) **Angielskie pogłoski o dalszej deprecjacji franka francuskiego.** Paryskie sfery kompetentne są głęboko przejęte coraz intensywniej kolportowanymi w Londynie pogłoskami o mającej rzekomo nastąpić dalszej dewaluacji franka francuskiego. „Financial News”, które — jak wiadomo — były w ostatnich latach głównym organem angielskim, przepowiadającym dewaluację franka, ponownie zajęły się temi pogłoskami; jakkolwiek pismo to określa pogłoski te jako przedwczesne, nie mniej przeto sprostowanie w tej formie jest właściwie potwierdzeniem i poważnie przyczynia się do utrzymania niepokoju na rynku. Paryskie koła rządowe stawiają pytanie, czy lansowanie tych pogłosek ma na celu zahamowanie repatriacji kapitałów francuskich, znajdujących się w olbrzymiej ilości na rynku londyńskim. Tłumaczenie to jest o tyle prawdopodobne, że rynek angielski jest już dotknięty ujawnianym się od chwili reelekcji Roosevelta poważnym odpływem kapitałów do Nowego Jorku. W Paryżu zwracają uwagę na to, że ataki przeciw frankowi pozostają właściwie w sprzeczności z układem monetarnym Anglia — Francja — Stany Zjednoczone.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Opłaty licencyjne.** N. T. A. wyrokiem z dn. 26. 6. 36 r. l. rej. 1456/33 wyjaśnił, że bieżące opłaty licencyjne, t. j. opłaty za prawo korzystania z cudzego patentu i t. p., należą do kosztów osiągnięcia dochodu. (K)

(p) **Koszty, związane z podwyższeniem kapitału zakładowego.** N. T. A. wyrokiem z dnia 25. 11. 1935 r. l. rej. 2335/32 wyjaśnił, że koszty, związane z podwyższeniem kapitału zakładowego spółki akcyjnej, nie są potrącalne. (K)

(p) **Wydatek na gwarancję przejęcia akcji nowej emisji.** N. T. A. wyrokiem z dnia 29. 3. 1935 r. l. rej. 69/33 wyjaśnił, że wydatek na wynagrodzenie komitetu gwarancyjnego za gwarancję przejęcia akcji nowych emisji nie jest potrącalny. (K)

Z KRAJU

(k) **Zbiory ziemniaków w Polsce.** Przewidywane obliczenia przypuszczalnych zbiorów głównych ziemniaków w Polsce z połowy października przedstawiają się w porównaniu do r. 1935 następująco w procentach (w nawiasach w porównaniu z przeciętnymi w latach 1931 — 1935): pszenica 5,9 (7,8), żyto 2,8 (0,6), jęczmień 3,2 (1,8), owies 1,4 (5,1), ziemniaki 1,6 (3,0). Zbiory wyniosą prawdopodobnie (w milionach kwintali): pszenicy 21,3, żyta 64,3, jęczmienia 14,2, owsa 26,3 i ziemniaków 319,8. Szacunek ten jest przybliżony i może odbiegać od ostatecznych obliczeń, dokonanych w późniejszym czasie przez władze administracji ogólnej. Zbiory słomy wyniosą prawdopodobnie dla zbóż ozimych 172,1 milj. q. i dla zbóż jarych 58,3 milj. q. W stosunku do zbiorów w r. 1935 słomy oziminy będzie zapewne więcej o 4 proc., a słomy jarej mniej o 1,5 proc.

(k) **Wywóz zbóż z Polski w październiku r. b.** kształtował się następująco (w tonnach — w nawiasie dane za wrzesień r. b.):

Krótkie informacje gospodarcze

— „Journal des Finances”, mówiąc o zmianie parytetu rubla sowieckiego, który na mocy zarządzenia Rady Komisarzy Ludowych został podniesiony z 3 do 4,25 franków za 1 rubel, twierdzi, że zmiana ta będzie miała bezpośredni wpływ na stosunki handlowe francusko-sowieckie.

— Dzienniki włoskie donoszą, że w okolicach Castellafione (Abruzja) dokonano próbnego wiercenia, które wykazały obecność bogatych pokładów ropy, węgla brunatnego i łupków asfaltowych.

— Minister komunikacji Włoch przygotował projekt ustawy, upoważniającej rząd do wydatkowania sumy 1 miljarda 200 milionów lirów na elektryfikację części sieci kolejowej na obszarze 1052 km.

— W pierwszej połowie światowa produkcja samochodów wyniosła 3,2 milj. sztuk wobec 2,8 milj. sztuk w tymże okresie czasu w r. ub. (plus 13,3%). Na Stany Zjednoczone przypada 71,7% produkcji światowej, na Anglie 7,9%, na Niemcy 4,7%. Największy wzrost produkcji wykazuje Rosja (87,3%), następnie Niemcy (24,9%), Anglia (15,5%), Stany Zjednoczone (12,3%) i Francja (9%).

pszenica 5.682 (10.808), żyto 28.640 (29.396), jęczmień 46.940 (50.067), owies 8.060 (8.573).

(k) **Stan zadłużenia rolnictwa wielkopolskiego nie uległ zmniejszeniu.** Stan zadłużenia gospodarstw rolnych z powodu dwuletniej kłeski suszy oraz karencji długów rolniczych naogół nie zmniejszył się. Rolnictwo ogranicza się narazie do płacenia jedynie należnych odsetek. Zapotrzebowanie kredytu wśród rolnictwa jest bardzo znaczne, przy zawsze jeszcze niesłychanie małych możliwościach uzyskania kredytu. Zresztą wysokie odsetki kredytu bankowego (9 do 12% rocznie), trudne warunki spłaty itd. odstraszały potrzebujących pomocy finansowej od korzystania z pożyczek w odnośnych instytucjach finansowych. Szczególnie silne zapotrzebowanie kredytu istnieje na spłaty rodzinne w Wielkopolsce. (az)

(k) **Dlaczego w Polsce nie produkujemy kos?** Ostatnio prasa codzienna poświęcała dużo uwagi importowi kos, zastanawiając się jednocześnie dlaczego dotychczas kosy nie są produkowane w Polsce. W związku z tem należy wyjaśnić, iż produkcja kos odbywa się ręcznie ze specjalnego gatunku stali. Największym producentem kos jest Austria (Styrja), która jest również największym dostawcą kos na rynek polski. Zbędnym byłoby nadmienić, iż corocznie sprowadzane są do Polski olbrzymie ilości kos za bardzo poważne kwoty. W swoim czasie huty śląskie wystąpiły z inicjatywą produkowania kos w Polsce, pragnąc ten dział produkcji rozwinąć na Podkarpaciu przez wyszkolenie w tych miejscowościach całego szeregu specjalistów. Akcja ta jednak spaliła na panewce, gdyż w międzyczasie z inicjatywą min. rolnictwa cło na kosy zostało obniżone o 90 proc. Jeżeli zaś weźmiemy pod uwagę, że stal polska jest droższa o 30 proc. od stali zagranicznej, wynika więc z tego, że produkcja kos w Polsce nie wytrzymałaby kalkulacji. Produkcja kos mogłaby być za tem tylko wówczas rozpoczęta, gdyby cło na kosy zostało odpowiednio podwyższone.

(k) **Bez kredytu nie może być mowy o racjonalnej produkcji fabryk maszyn i narzędzi rolniczych.** Wskutek długotrwałego kryzysu rolnictwo nie czyniło przez długi czas żadnych inwestycji w maszyny i narzędziach rolniczych. Przez długotrwałe użycie sprzęt rolniczy uległ zupełnie zniszczeniu. Pomimo poprawy koniunktury w rolnictwie, rolnicy nawet obecnie pomimo najszybszych chęci nie mogą poczynić niezbędnych zakupów maszyn i narzędzi rolniczych, gdyż nie posiadają odpowiednich na to funduszy. Fabrykanci maszyn i narzędzi rolniczych nie mogą udzielić kredytu rolnikom, gdyż kapitały obrotowe w okresie kryzysu przestały istnieć. Jedyną drogą wyjścia z tej sytuacji byłoby udzielenie fabrykantom odpowiednich kredytów i to dwójakich — na produkcję i na wzmoczenie sprzedaży. W swoim czasie fabrykanci maszyn i narzędzi rolniczych wystąpili do władz w tej sprawie z odpowiednim wnioskiem. Jak słyhać, ten zawily problem ma być rozwiązany. Jeden z banków państwowych otrzymał ma pewne sumy, przeznaczone na ten cel. Sprawa ta

**NA SEZON
JESIENNY**

POLECAM

Swetry
Palowery
Trykotaze
Pończochy
Rękawiczki

nr 18115

K. Łowicka

Wielki
wybór

Ratajczaka 40

Ceny
przystępne

Wątroba jest filtrem dla krwi

Zanieczyszczona krew może powodować szereg rozmaitych dolegliwości bóle artretyczne, wzdęcia, odbijania, bóle w wątrobie, niesmak w ustach, brak apetytu, skłonność do tycia, plamy i wyrzuty na skórze. Choroby złej przemiany materii niszczą organizm i przyspieszają starość. Racjonalna zgodna z naturą kuracja jest: normowanie czynności wątroby i nerek

Dwudziestoletnie doświadczenie wykazało, że w chorobach na tle złej przemiany materii, chronicznego zaparcia, kamieniach żółciowych, żółtaczce, otyłości, artretyzmie mają zastosowanie ziola „Cholekinaza” H. Niemojewskiego. Broszury bezpłatne wysła labor. fiz.-chem. Cholekinaza H Niemojewskiego, Warszawa, Nowy Świat 5 oraz apteki i skl. apt. ng 19 988

stem Edmonton. Dla dokonania większych zakupów panie z Cameron Bay udają się do najbliższego centrum handlowego samolotem, który przewozi również, codziennie do odległych osad górniczych gazety, owoce itp. Oryginalną pasażerką powietrzną na tej linii jest 17-letnia May Rice, z zawodu posługaczka. Dwa razy w tygodniu przylatuje ona samolotem do małej miejsciny górskiej. Zaznaczyć należy, że oryginalna posługaczka opłacana jest przez swych pracodawców górników dosłownie złotem.

JAPŃSKI LAKIER *Isste*
do barwienia
BRWI I RZES
nadaje pożądaną isniący wygląd
flakon z 125

J. I. S. STEMPNIOWICZ - POZNAŃ

Pg 8195-S. 1436

Prawzór kapitana z Koepenick

Rwetes w teatrze — Ucieczka do Francji — W gościnie u kardynała — Smutny koniec

W ubikacjach garderobowych teatryku w włoskiej miejscowości Mondovi panował niebywały rwetes i zamieszanie. Bo też stała się rzecz zgola niewiarogodna: oto ni mniej ni więcej — w zagadkowy sposób przepadała cała posiadana przez zespół teatralny garderoba sceniczna, wraz z wszystkimi cenniejszymi rekwizytami. I oto w dniu premjery! „Gdzie dyrektor? poszukać dyrektora!” — wołali aktorzy...

A w tymże czasie furgon, obladowany licznymi skrzynkami i tobołami, pędził co koń wyskoczył na granicy francuskiej. Wehikulem powoził, tak rozpaczliwie przez aktorów poszukiwany „dyrektor” trupy teatralnej, człowiek występujący pod wieloma nazwiskami — prócz właściwego. Był to słynny Collet — „król hochsztaplerów” osiemnastego wieku. W Mondovi udał mu się znów jeden z jego groteskowych kawałów: Występując tam w charakterze zamoznego protektora talentów scenicznych, zebrał on z młodych, ambitnych ludzi miejscowych zespół teatralny, przyczem każdy z adeptów scenicznych winien był

chylkiem opuszczać wieczne miasto, stan jego posiadania wzrósł o kilkadziesiąt tysięcy dukatów.

Wkrótce potem, Collet pojawił się w Mondovi. Zdobyta tam garderoba teatralna przyczyniła się walnie do pomyslnego wykonywania dalszych, coraz to śmielszych wyczynów. Collet zjawiał się w różnych południowych miastach francuskich, odgrywając tam najrozmaitsze role. Raz był generałem, to znów dostojnikiem króciola, bogatym kupcem itp. Kiedyś „odtwarzał” nawet samego Napoleona Bonaparte. A zawsze potrafił sprawami tak pokierować by jego zasoby pieniężne doznaly znacznego pomnożenia.

Atoli szczytem bezprzykładnego tupegu genjalnego mistyfikatora, był jego „występ” w Fréjus, gdzie jako rzekomy delegat cesarza, dokonał szczegółowej inspekcji całego korpusu armji — zakończonej wspaniałą rewją wojskową. Z rąk zadowolonego „inspicjenta”, posypał się formalnie deszcz orderów, odznaczeń i awansów... Ale nie zawsze tylko wynagradzał wysłannik cesarza; potrafił on także zagrozić karą, jak w wypadku z pewną niesumienną intendenturą, która jednak w końcu zdołała się „zrehabilitować” kosztem 150.000 franków złożonych w ręce „delegata”.

Wkrótce potem, gwiazda Colleta poczęła blednąć i w parę lat później niepowzedni awanturnik znalazł się w więzieniu, którego za życia nie miał już opuścić. Tragicznym zbiegiem okoliczności, Collet, po odcierpieniu 20-letniej karni, zmarł w dniu, w którym miał odzyskać wolność. Kr.

Posługaczka, która udaje się do pracy samolotem

Przed pięciu laty jeszcze okolice jeziora Wielkiego Niedźwiedzia na północy Kanady były zamieszkałe jedynie przez nielicznych myśliwych, których domki znajdowały się wśród lasów. Obecnie dzięki odkryciu w okolicy jeziora złóż pechblendy, z której produkuje się rad, oraz pokładów złota w Saskatchewan, okolica ta zaroiła się napływową ludnością, która pobudowała osady i miasteczka. Jednym łącznikiem nowowbudowanego miasta nad brzegiem jeziora Cameron Bay z resztą świata jest samolot, kursujący pomiędzy Cameron Bay a odległym od niego o 1500 km. mia-

CHRONI RĘCE ZMIĘKCAJĄCY I WYBIELAJĄCY SKÓRĘ
CREM PRAKATOW
PERFECTION
ng 19 993

Oddziaływanie filmów na stan nerwów

Szwecja była pierwszym na świecie krajem, w którym utworzono urząd lekarza jako cenzora filmowego. W roku 1911 szwedzkie towarzystwo filmowe powołało na to stanowisko znanego lekarza chorób nerwowych dr. Gunnara Björmana. Zadaniem cenzora-lekarza jest badanie wpływu, jaki wywierają poszczególne sceny na system nerwowy widza i ewentl. łagodzenie zbyt mocnych scen. Początkowo odnoszono się do działalności cenzora-lekarza z wielką nieufnością, z czasem jednak oceniono w pełni dodatni wpływ, jaki wywiera kontrola filmu przez lekarza. Poziom szwedzkich filmów podniósł się bardzo wydatnie, przyczem coraz mniej produkuje się obecnie filmów, wpływających ujemnie na system nerwowy widzów. Humor

Ciekawostki przyrodnicze

W 10 000 części powietrza znajduje się 8 000 części azotu, a tylko 3 części dwutlenku węgla. A jednak rośliny całe zapotrzebowanie węgla, potrzebnego im dla budowy swego organizmu, czerpią z tego ubożego źródła, jakim jest powietrze, natomiast absolutnie nie mogą czerpać azotu, który tak obficie je otacza; rośliny bowiem nie posiadają urządzeń, któreby pozwalało im chłonać azot z powietrza. Czerpią one go zapomocą korzeni z jego

soli, znajdujących się w ziemi. Wyjątek stanowią rośliny strączkowe, jak proch, fasola, wyka, tubin, seradela, które na swych korzeniach mają zgrubienia, w których żyją bakterje, posiadające zdolność czerpania azotu bezpośrednio z powietrza. Przemieniają one azot na kwas azotowy oraz na jego sole zwane azotanami. Gromadzą te rośliny — dzięki właśnie bakterjom wspomnianym — w swych korzeniach wiele substancji azotowych. Za życia swego więc mają poddostatkami pokarmu azotowego, a po zżęciu tychże roślin strączkowych, zostają w ziemi korzenie, użyźniające ziemię azotem. Jeśli więc następnego roku posiejemy roślinę, nie posiadającą tej zdolności, jaką miały rośliny strączkowe, to roślina ta zastanie w ziemi wystarczającą dla siebie ilość substancji azotowych tak, że nawożenie azotowe jest zbyteczne. Ilość azotu, przyswojonego glebie dzięki uprawie roślin strączkowych, wynosi 100—200 kg na hektar ziemi rocznie. Emka.

Też zawód

= Z czego pan żyje?
— Wciąż jeszcze z tego gzymsu, który mi 5 lat temu spadł na głowę!

Z „Rewji Mód”

„Rewje Mód” w „Słońcu” oddawna już cieszą się zasłużoną popularnością i ściągają zawsze tłumy publiczności, wśród której przyniatająca przewagę mają panie, ciekawe aktualnych nowinek w strojach na nadchodzący sezon. Niedzielną „Rewją” nie przelamała tradycji: tłumy publiczności wypełniły wielką salę „Słońca”. Z ciekawieniem obserwowano przewijający się na estradzie korowod pięknych pań, w modnych toaletach. Trzeba przyznać, że do atrakcyjności tej barwnej rewji przyczyniły się w równej mierze moda, gracia i wdzięk „modelek” — którymi były artystki naszych teatrów — jak też efektowne stroje, którymi dobrą swą opinię podtrzymały firmy poznańskie, biorące udział w pokazie. Trudno byłoby w ramach krótkiego sprawozdania opisać wszystkie modele. Musimy się ograniczyć do zanotowania najoryginalniejszych, które najtrwalej zapisały się w pamięci widzów.

P. Gabryelli wystąpiła w białej sukni z pracowni Seweryny Morańskiej, a p. Ada Zasadzińska — w pięknej stylowej sukni z końca XIX stulecia. Suknię tysiaca róż można nazwać toaletę kolorowaną w „Barwie”, a demonstrowaną przez p. Kassównę. P. Jadwiga Fontanówna czarująco wyglądała w sukni, której materiał pochodzi z firmy W. i S. Schubert, słynącej z materiałów w pięknych deseniach i gatunkach. W sukni stylu „empire” wystąpiła p. Kreydzi. Wśród wielu pięknych płaszczków, demonstrowanych przez firmę St. Szymański ogólny zachwyt wzbudził paszcz południowy p. Romy Korwinówny z obsadą z futer gronostajowych, kostjum spacerowy z kaukaskimi lisami i z obszyciem z futer breitschwansowych.

Całą serię futer, o pięknym kroju, fantazyjnych kołnierzach, o nowoczesnej linii rękawów pokazała firma W. Wiśniewski. Zyskały one huczny aplauz najwytrawniejszych znawców mody — pięknych pań. Pięknym uzupełnieniem wykwinnych toalet były gustowne dodatki — jak kwiaty, kłamry, guziki — z firmy Kałamański. Kapelusze dobrała ze smakiem firma I. Majewska, ozdabiając niemi główki uczesane przez majstrów fryzjerskich p. Wincentego i p. Antoniego z firmy Izdebski. Piękne fasony obuwia damskiego reprezentowała firma Jan Olejniczak, a eleganckie obuwie męskie — W. Fórmanek.

W dziale mody męskiej ładne modele ubrań, płaszczy i futer zademonstrowała firma I. Konkiewicz - Bazar. Wykwinnych drobiazgów z zakresu konfekcji męskiej dostarczyły firmy: Marceli Dziennik i Bogdan Żniński.

W części artystycznej brali udział artyści pp.: J. Fontanówna, C. Kreydzi, J. Zaklicka, S. Winczewski i R. Zawistowski. Pomysłową dekorację przygotował artysta-malarz Z. Szpingier. Dywanów, zaścielających estradę dostarczyła firma Kużaj.

Aranżerem rewji był doświadczony organizator podobnych imprez p. Z. Makowski, występujący w ubraniu z materiału firmy Molenda.

Dochód z rewji przeznaczony był na budowę Domu Żołnierza w Poznaniu.

PRZED ANGINA
chroni
ANACOT
Dr. A. Wander S. A. Kraków
ng 19 977

właściwe kostjumy sprawić sobie z własnych funduszy. W pakach, wywożonych z takim pojęciem z włoskiej ziemi, znajdowały się różnych rodzajów mundury oficerskie, szaty urzędowe wysokich świecików i duchownych dygnitarzy, a obok tego skromne sukienki i kaptury braci zakonnej. Bogata ta kolekcja pozwalała Colletowi z ufnością spoglądać w najbliższą przyszłość. Jego dotychczasowe doświadczenia dawały mu w tym względzie całkowitą rękojmię...

Pochodzący z poważnej prowansalskiej rodziny obywatelskiej Collet, jako 19-letni młodzian zdezerterował z wojska i już w pierwszych godzinach uzyskanej wolności dowiódł swych wybitnych zdolności do wyszukiwania naiwności bliźnich. Później już, bawiąc w Rzymie, dowiedział się, że u brzegów Italji rozbił się okręt francuski, przyczem cała załoga wraz z kapitanem postradala życie. Wykorzystując ten wypadek, Collet zaopatrzył się w sfalszowane dokumenty i podał za wyratowanego „cudem” z fal morskich kapitana Tolofant'a. Sprytny oszust zdołał uzyskać audjencję u potężnego w onczas kardynała Fech'a, brata przyrodniego matki Napoleona, który młodzieńca tak sobie upodobał, że zaofiarował mu u siebie gościnę. Przed Collet'em otwarło się teraz szerokie pole działalności. Fakt zamieszkania w domu kardynała i wypływająca stąd poniekąd „gwarancja” dostojnego księcia kościoła, ułatwiły Collet'owi liczne zdrożne machinacje. Odwiedzał on najwybitniejszych bankierów rzymskich, proponując im różne „zyskowe” interesy. Gdy po upływie pewnego czasu przemysłny Prowansalczyk

Więcej sił

zyskiwać niż zużywać, znaczy konserwować młodość!

Więcej sił niż możemy zużyć w ciągu dnia daje Ovomaltyna Dra Wandera, otrzymana z koncentracji najbardziej wartościowych substancji odżywczych. Spożywana na śniadanie lub kolację, Ovomaltyna przechodzi szybko w krew, krzepiąc organizm i zamieniając się w energję.

Smaczna i łatwa do przyrządzenia
OVOMALTINE

nr 19 990

Togal
Nos przy sobie Togal!
Wrazie przeziębienia, gorączki, łamania w kościach odda Ci dobre usługi. Tabletki Togal stosuje się również w cierpieniach reumatycznych, artretycznych i podagrze. Togal usmierza bóle i przynosi ulgę w tych cierpieniach.

„Wieczór Trzech Króli” w Teatrze Polskim — to wielkie zdarzenie teatralne. Wielka i najprawdziwsza i najweselsza uczta, na której publiczność bawi siępo królewsku, jak rzadko. Nie spotkało się bowiem dotychczas, ażeby po spuszczeniu ostatniej kurtyny publiczność, nie ruszając się z miejsc, klaskała jak szalona i domagała się bisów. Ten dziw sprawa właśnie „Wieczór Trzech Króli” w Teatrze Polskim, który rozaniela dosłownie całą widownię. — O pysznej dekoracji daje trochę tylko pojęcia powyższe zdjęcie.

Modne tkaniny
REPREZENTACYJNY DOM MODY
W. i P. Schubert
Centrala St. Rynek 86.
Salon sprzedaży w Bazarze Al. Marcinkowskiego 9

Pg 4 834

SPORT

Niedziela na boiskach

Poznań — Pomorze

Wiadomość z przed kilkunastu dni, że przeciwnikiem Poznania w półfinale pucharu Polski będzie Pomorze — w miejsce regulaminem przewidzianego Krakowa, wywołała zrozumiałe zadowolenie Piłkarstwa wielkopolskiego utożsamiając je z łatwą drogą do finału pucharowego. Budowę drużyny Poznania dokonano pod hasłem „z silną jedenastką przeciwko Pomorzu” i zaliczono do niej kolejno: Marka (KPW), który ostrogi bramkarza związkowego zdobył na meczu II repr. w Kościanie. Gra tego zawodnika w mistrzostwach wypadła mniej błyskotliwie, jednak talentem wyróżnia się on z pośród pozostałych bramkarzy okręgowych Obrońcy: Dusik (Legja) oraz Boettcher (HCP) obaj silni fizycznie o dalekich precyzyjnych wykopach, są zaporą trudną do przebycia. Wybór pomocy nie nastąpił poważniejszych trudności. Idąc po linii najmniejszego oporu wstawiono w defensywie Zarembe (Legja), Kaźmierczaka (Warta) i Jakubowskiego (HCP) a więc standardowych beków, wypróbowanych w licznych grach reprezentacyjnych. Piątka ataku złożona jest z graczy rasowych o wysokiej kulturze gry. Kierownictwo napadu — wobec przekroczenia przez Gendere kontyngentu gier w reprezentacji okręgowej — powierzono Mikołajewskiemu (Legja). Stałą jego pozycję lewego łącznika oddano Przybylskiemu (Warta) graczy stojącemu w drużynie klubowej na tej samej pozycji i stad rokującemu dobrą grę z lewym skrzydłem zajmowanemu przez Markiewiczą (Legja). Prawa strona: Musielak — Skrzypczak (HCP) jest idealnie zgraną tak ze sobą jak i ze środkiem oraz pomocą.

Drużyna Pomorza przedstawia wielką wiadomość. Dotychczasowy brak kontaktu sportowego z silniejszymi ośrodkami w Polsce pozbawia nas kryterijów porównawczych. Opierając się z konieczności na tegorocznych wynikach pucharowych, należy wnioskować, że Pomorze nie jest kopciuszkami, ale posiada reprezentację zasługującą na baczną uwagę, gdyż pokonanie

bardzo silnego Śląska 3:2 i niemniej groźnej Łodzi 4:3 nie należy do rzeczy łatwych. Dla odróżnienia obu zespołów dodajemy, że Pomorze gra w niebieskich spodenkach i białych koszulkach, a Poznań w białych spodenkach i niebieskich trykotach. Początek zawodów o godz. 14 na boisku Warty

O mistrzostwo klasy A

W Poznaniu — o godz. 11: Warta II — Cybina, na boisku Warty; Korona II — HCP II na boisku Korony przy ul. Chociszewskiego; o 14: Polonia Główna — Rawicki KS na boisku Polonii w Główniej.

W Ostrowie o 14: KPW II — San; w Kościanie o 13.30: Unja — Pentatlon; w Szamotułach o 14: Szamotulski KS. — Pogoń Poznań; w Lesznie o 11: Polonia II — Kościański KS.

O mistrzostwo klasy B

W Poznaniu o 9: Pogoń II — HCP III na arenie lazarskiej; o 11: Pentatlon II — Admirala II na Przypadku Legja III — San II na stadionie Śródeckim; o 13: Korona III — KPW III Poznań na boisku Korony.

W Kępnie o 14: Sokół — Polonia II; w Śmiglu o 14: Pogoń — Sokół Leszno; w Rawiczu o 14: Sokół — Rawicki KS. II.; w Wolsztynie o 14: Sokół — Sokół 2 Poznań; w Szamotułach o 11: Szamotulski KS. II — Polonia II Główna.

O mistrzostwo klasy C

W Poznaniu o 9: Warta IV — Naprzód II na boisku Warty o 14: HCP IV — Poznańska Huta Szkła na boisku HCP.

W Baku o 14: KPW — Obrab Zbąszyń; w Nowym Tomysku o 14: Polonia — Sokół Opalenica; w Mosinie o 14: Młodzież — Sokół II; w Środzie o 14: Legja — Pogoń II; w Zabikowie o 14: Stella I — Sokół 2/II Poznań; w Swarzędzu o 14: Unja II — Grom Poznań; w Mur. Goślinie o 14: Concordia — Naprzód I Poznań.

Dziecko zdrowe, pełne życia to szczęście matki.

W trosce o zdrowie swego dziecka winna więc każda matka podawać mu przez jesień i zimę Emulsję Tranową. Emulsję Tranową wyrobu Scott & Bowne, zwana ogólnie Emulsją Scotta, stanowi bowiem doskonały środek odżywczy i wzmacniający dla dzieci. Emulsję Scotta wytwarzana jest na podstawie długoletnich doświadczeń z najlepszego norweskiego tranu leczniczego, który, jak wiadomo, jest najbogatszym źródłem witamin A i D. Odpowiednie dodatki smakowe i dostateczna zawartość soli wapnia i sodu czynią Emulsję Scotta odżywką chętnie przez dzieci przyjmowaną i zalecaną przez największe powagi lekarskie, jako czynnik zapobiegawczy i leczniczy w krzywicy, zółtach (skrofulozie), nieprawidłowym ząbkowaniu itp. Żądajcie jednak prawdziwej Emulsji Scotta ze znakiem ochronnym „Rybak z dorszem na plecach”. Do nabycia od zł. 2.-

nr 19 974

bm. w Dessau. Z drużyną wyjeżdżają pp. Suszczyński i Gawron. Wyjazd nastąpi w wtorek 17 bm. o godz. 14.

Nowy kurs na sędziów. Wydział spraw sędziowskich poznańskiego O. Z. B. organizuje w pierwszych dniach grudnia nowy kurs dla sędziów kandydatów. Kurs ten potrwa około trzech tygodni i odbywać się będzie w godzinach wieczornych.

Zgłoszenia kandydatów, które muszą być zaopatrzone w dwa podpisy polecające sędziów związkowych, należy złożyć w sekretariacie P. O. Z. B. do dnia 26 bm. Równocześnie należy wpłacić do kasy Poznańskiego O. Z. B. zł 3.- (trzy) tytułem taksy egzaminacyjnej. (kom)

Strzelanie

Klasyfikacja końcowa mistrzostw klubowych. Przeprowadzone w dniu 8 bm. ostatnie rozgrywki strzeleckie o mistrzostwo klasy I z prawem wejścia do klasy wyborowej przyniosły mistrzostwo klubowe w klasie I okręgu VII PZSS zespołowi Pocztowego Przyposobienia Wojskowego — Poznań I w nast. składzie: Hofman Roman 369 + 328 + 293 = 990 p., Szczepaniak Franciszek 345 + 320 + 362 = 927 p., Womiński Adam 351 + 302 + 241 = 994 p., Marciniak Władysław 354 + 293 + 241 = 888 p., Piwecki Stanisław 351 + 259 + 214 = 807 p. Ogółem zespół osiągnął 4 506 p. na 6 000 możliwych uzyskując tym samym po raz pierwszy nagrodę przechodnią zarządu okr. VII PZSS na rok 1936-37.

Drugie miejsce uzyskał zespół Bractwa Kurkowego w Poznaniu w składzie: Gadomski 997 p., Marweg 884 p., Zygmanski 866 p., Pogorzelski 860 p. i Rychlewski 835 p., ogółem 4 442 p. na 6 000 p. 3) Wojskowy Klub Sportowy „Pro-sna” Kalisz 4 181 p. 4) Pocztowe Przyposobienie Wojskowe Kościan — 4 025 p. 5) Wojskowy Klub Sport. sekcja 14 p. a. l. Poznań — 3 833 p. 6) Policijny Klub Sportowy Ostrow — 3 804 p. 7) Związek Rezerwistów Poznań — 3 605 p.

W klasyfikacji indywidualnej mistrzostwo okręgu VII zdobył Gadomski Ignacy Bractwo Kurk. — Poznań — 997 p. 2) Hofman Roman P. P. W. Poznań 990 p. 3) Szczepaniak Franciszek P. P. W. Poznań 927 p. 4) Cwojdzicki Leon P. P. W. Kościan 911 p. 5) Ratajczak Polic. Klub Sport Ostrow 901 p. 6) Womiński Adam P. P. W. Poznań 894 p.

Zakończenie strzelań czwartkowych w Poznańskim Bractwie Kurkowym. W ubiegły czwartek Poznańskie Bractwo Kurkowe zakończyło okres strzelań tradycyjnych urządzanych w czwartki każdego tygodnia. Zebranie zajął prezes Klubu Strzeleckiego Br. Kurk. p. Jaruszewski Tadeusz — podkreślając znaczenie przyposobienia strzeleckiego w Bractwie Kurkowym.

Zakończenie strzelań dało możliwość prezesowi p. Michałowiczowi przedstawienia bilansu pra-

FORTEPIANY I PIANINA „ARNOLD FIBIGER” są bezkonkurencyjne w cenie i jakości N 18 541
Centralny Magazyn Pianin POZNAŃ, ul. Br. Pierackiego 11
Kalisz, ul. Szopana 9
Niskie ceny — Dogodne spłaty

Otyli nie nadążają za tempem, gdyż serca otyłych, obłożone warstwą tłuszczu, pracują z wysiłkiem, wyczerpują się i wczesniej odmawiają posłuszeństwa. Otyłość powodowana jest złą przemianą materii lub też zaburzeniami czynności gruczołów dokrewnych. Zioła magistra Wolskiego na przemianę materii jest znak. ochr. „Degrosa”, zawierają jod organiczny, znajdujący się w morskiej roślinie Yahanga, który pobudza organizm do spalania nadmiernego tłuszczu. Stosuje się je przeciwko otyłości bez specjalnej diety.
Wytwórnia: MAGISTER WOLSKI, Warszawa, Złota 14.
nr 17 567/8

cy w strzelectwie sportowym wśród Braci kurkowej — nadmieniam, że poznańskie Bractwo jest najruchliwszym i najwięcej czynnym Bractwem spośród Bractw zjednoczenia. Bractwo obecnie uzyskało 8 odznak wyborowych, 30 odznaczeń strzel. kl. I, poza tem sporą liczbę odznak klasy II i III. Wśród członków największej ruchliwości około podniesienia poziomu strzelectwa sportowego wyказал p. Zygmanski Stefan. Bractwo zamierza już od lutego rozpocząć akcję strzelecką, aby jeszcze wyżej podnieść poziom strzelecki wśród Braci kurkowej. W dalszym ciągu sekretarz okr. VII PZSS p. Hawliczek podkreślił społeczne znaczenie strzelectwa wśród członków Bractwa, którego członkowie mimo podeszłego wieku, np. brat Dartsch Józef mając lat 70 zdobył po raz trzeci O. S. klasy I-szej na stale, z entuzjazmem uprawiając sport. Następnie zostały wręczone braciom kurkowym dyplomy pamiątkowe zdobytych odznak strzeleckich. Po krótkiej dyskusji związanej z wyczynami strzeleckimi ostatniego okresu prezes Bractwa p. Michałowicz zamknął oficjalną część posiedzenia.

Mistrzostwa lekkoatletyczne w roku 1937

P. Z. L. A. ustalił, że w roku przyszłym mistrzostwa lekkoatletyczne Polski odbędą się w konkurencjach męskich — na Śląsku, w konkurencjach kobiecych — na Pomorzu, maraton, dziesięciobój i sztafety — w Łodzi, chód na 50 km w Białymstoku, pięciobój kobiety i sztafety kobiece — w Lublinie, bieg na przelaj męski — we Lwowie, bieg na przelaj kobiecy — w Krakowie.

KINO APOLLO
Huragany niemilkącego śmiechu
Jutro w niedzielę, 15. bm. o godz. 3 po poł.
WIELKA REKORDOWA ARCYKOMEDIA
WIĘDZKA
„4 1/2 MUSZKIETERÓW”
z udziałem kapitalnych wesołków FELIKSA BRESSARTA, SZOKE SZAKALLA, OTTONA WALLBURGA, ERNESTA VEREBESA i ILONY v. HAJMASSE.

Film 1000-ca najuciesznieszych przygód.
Całkowity zbiór z tego seansu przeznaczony jest na rzecz LIGI MORSKIEJ i KOŁONIALNEJ. Bilety 40 — 60 — 80 groszy.
nr 19 766

ŻYCIE SOKOLE
Zjazd prezesów i naczelników w Kościanie

W Kościanie w sali Sokoła odbył się zjazd prezesów i naczelników. Zajął obrady wiceprezes okręgowy dh. Piotr Kaliszewski, witając przybyłego delegata dzielnicy dh. wicepr. Stoińskiego oraz delegatów z 21 gniazd na 25 należących do okręgu. Przewodniczący odczytał list prezesa druha Stróżyka, który donosi o swej rezygnacji. Obszerne sprawozdanie o stanie okręgu wygłosił dh. Kaliszewski. Po referatach o złotach w Jerce, Kluczewie i w Kościanie omówiono pracę po gniazdach oraz jej program na okres zimowy zarówno pod względem technicznym jak i administracyjnym. Przewodniczący zakomunikował zebraniem, iż godność kapłana okręgu przyjął ks. Alfons Graszynski, były prezes okr. Wolsztyńskiego Sprawę reorganizacji okr. wydz. sokolic z powodu złożenia prezesury przez druha Ebertowską, zarząd zajmie się, w ciągu 14 dni zwoła zebranie.

Sprawy techniczne omówił naczelnik Banach, szczególnie co do zdobycia P. O. S. oraz dziedziny przyposobienia wojskowego. Następnie dał obszerne wyjaśnienie delegat Dzielnicy, który zarazem zwrócił się z apelem o spełnianie szczytnych obowiązków sokolich, a szczególnie kładł nacisk na płacenie składek.

Celem lepszej sprawności w pracy podzielono okręg na kilka obwodów, do których wybrano lustratorów administracyjnych i technicznych. Całość zjazdu stała na wysokim poziomie i jest nadzieją, iż w okresie pracy sokola podniesie się na odpowiednio wyższy.

Zaraz po zjeździe odbyło się posiedzenie zarządu, na którym delegat Dzielnicy zlustrował pracę poszczególnych członków zarządu.

WALCZ O SWOJE PRAWA!...
... i domagaj się wszędzie wymiennych cukierków znanej Fabryki Cukrów i Czekolady
„FABIOLA” Sp. z o. o.
Poznań, Al. Marcinkowskiego 5
Telefon 17-32 P 8429/57, 463

ODZNAKI EMALIOWANE - METALOWE
Fabryka Wyrobów Metalowych
Poznań, Ratajczaka 17 — Telefon 30-03
nr 19 538

Legja — Sokół

o 19.30 w cyrku „Olimpia”

Warszawska „Legja” zawiadomiła wczoraj „Sokoła”, że przyjeżdża do Poznania z drużyną od wagi muszej do wagi ciężkiej, przyczem w ostatniej wadze startować będzie wielokrotny reprezentant Warszawy, Mizerski. Z tych powodów skład drużyny „Sokoła” uległ zmianie w wagach półciężkiej i ciężkiej.

W wadze piórkowej znajdujący się obecnie w dobrej formie Pela będzie miał za przeciwnika młodego, utalentowanego Przewódzkiego.

W lekkiej silny fizycznie i rozporządzający dobrym ciosem Bareja (L) zmierzy się z zaawansowanym technicznie Gielnickim.

Misiurewicz będzie miał za przeciwnika nieustępliwego i znajdującego się w świetnej kondycji fizycznej Wasiaka (L). Spodziewać się należy zaciętej walki. Po ostatniej przegranej Misiurewicza z Ostrowskim w ramach zawodów Poznań—Łódź, Sokół dążyć będzie niewątpliwie do zrehabilitowania się w oczach swych sympatyków.

Ciekawie zapowiada się walka w wadze średniej pomiędzy Majchrzyckim a Dorobą II (L). Warszawianin jest pięściarzem twardym i dobrze wyszkolonym technicznie, posiada przytem dużo rutyny ringowej. W Majchrzyckim znajdzie jednak Doroba nie tylko przeciwnika, lecz mistrza taktyki i stylu. Walka ta stać powinna na wysokim poziomie technicznym.

W wadze półciężkiej przeciwnikiem Doroby I (L) będzie Dankowski. Zawodnik Legji znany jest Poznaniowi z turnieju „Sokoła”, gdzie pokonał mistrza Europy Austriaka Zechtmayera i zajął pierwsze miejsce. Jest to zawodnik o silnym ciosie z obu rąk, dużej agresywności i wytrzymałości. Dankowski wniesie do walki znaną ambicję i nieustępliwą, dobrą taktykę i szybkość. W wadze ciężkiej ujrzymy w

ringu Mizerskiego (L) i Strońskiego. Warszawianin reprezentował kilkakrotnie stołec, rozporządza celnym ciosem i dużą rutyną. Młody, lecz bardzo obiecujący zawodnik „Sokoła” będzie miał trudne zadanie do rozwiązania.

W sumie zawody zapowiadają się ciekawie i zgromadzą niewątpliwie w sali cyrku „Olimpia” wszystkich zwolenników pięściarstwa. Początek zawodów o godz. 19.30. Przeprowadzą bilety w firmie „Camera”, Poznań, Fr. Ratajczaka.

W niedzielę bilety nabywać można w kasie cyrku „Olimpia” od godz. 11—14 oraz od 17. Ceny biletów propagandowe. (kom)

Lekka atletyka

Nurmi posiadaczem 7 rekordów świata. W ub. sezonie wielkimi Nurmiemu odebrane zostały dwa jego rekordy świata, a mianowicie: 1.500 m — Lovelock, uzyskując wynik 3:48,8 sek., 3.000 m — Hoeckert 8:14,8 sek. Mimo to Nurmi jest nadal posiadaczem aż 7 rekordów świata, a mianowicie: 7.500 — 22:22 sek. z r. 1924, 10.000 m — 30:06,2 sek. z r. 1924, 5 mil — 24:06,2 sek. z r. 1924, 10 mil — 50:15 sek. z r. 1928, 1 godz. — 19.240 m, 1/2 godz. — 9.957 m z roku 1928, 6 mil — 29:36,4 sek. z r. 1930.

Pięściarstwo

Szułczyński z leszczyńskiej Polonii, objął posadę w Poznaniu i podpisał deklarację do Warty. Otrzymał on już zwolnienie z Polonii.

Wskutek trudności urlopowych Anczykowskiego, który pierwotnie jechać miał na turniej do Niemiec, Warta zmuszona była w ostatniej chwili zwrócić się do P. K. S. w Katowicach z prośbą o wypożyczenie Piłata w Niemczach

Skład reprezentacji Warty udającej się na turniej do Niemiec przedstawia się ostatecznie następująco:

Sobkowiak — Koziółek — Frankowski — „Kajnar” — Sipiński — Florysiak — Szymura i Piłat. Jako rezerwy wyjeżdżają: Jarecki, który będzie równocześnie sekundantem — Ratajak i Szułczyński. Osemka Warty rozegra trzy spotkania: 18 bm. w Erfurcie, 20 bm. w Magdeburgu i 22

Prosimy porównać i przekonać się, że najlepsze są jednak **MAGGI**ego **ZUPY**

Kapelusze
velourowe

Pulowery - Bielizna - Trykoty - Szale
Pończochy - Rękawiczki - Krawaty itp.

Najkorzystniej
tylko w firmie
Ng 18 689/30

M. ŚVENDA
POZNAŃ — STARY RYNEK NR. 65

ŻYCIE HARCERSKIE

Ze spraw starszego harcerstwa

Latem b. r. odbyła się nad Naroczą narada starszoharcerska, na której przedewszystkiem omawiano projekty komentarza starszoharcerski do Prawa harcerskiego. Zgłoszone były trzy projekty: byłego kierownika wydziału st. h. w G. K. H., socjalizującego zrzeszenia st. h. im. Bema w Warszawie i okręgu św. Jerzego w Warszawie.

W numerze 39 tygodnika „Wielka Polska” czytamy:

„Prezydium zjazdu zobowiązało się podać przebieg zjazdu do wiadomości publicznej z wyjątkiem słów jednego z harcerzy, który wyraził nieufność władzom naczelnym w kwestji religijnej, co zatuszowano w ten sposób, że wszystkich zobowiązano słowem, że nie będą o tem wspominać.”

Dalej autor omawia komentarz koła st. h. im. Bema, który się domaga, by „harcerz był demokratą”, i pragnie Żydów sprytnie wciągnąć do „zorganizowanej zbiorowości” narodu; żąda harcerstwa „apolitycznego”, a więc wychowującego kosmopolitów; tu autor artykułu słusznie dodaje: „lataj, druchu, z plecakiem, laseczką w dłoni po polach i lasach i nie myśl o sprawach publicznych, o narodzie, o Polsce, za ciebie to zrobią”. W dalszym ciągu wspomniany komentarz mówi, że harcerz „żąda dla siebie pełnej swobody w sprawach religijnych”; niezgodne to jest z punktem prawa o służbie jednemu Bogu, swobody pragną bezbożnicy.

Wreszcie IX punkt niesamowitego komentarza mówi: „Harcerz jest pacyfistą, służy propagandzie reformy stosunków między państwami zgodnie z ideą braterstwa ludzi, potępia zbrodnie wojny, prowadzi akcję wychowawczo-popularyzacyjną w duchu szczerego pacyfizmu”.

Autor artykułu sprawozdawczego

z nad Naroczy kończy taką uwagą:

„W szeregach Z. H. P. toleruje się ludzi zupełnie nie nadających się na wychowawców młodzieży. Subsydja, jakie ta organizacja otrzymuje po zbankrutowaniu Straży Przedniej i Legionu Młodych, miały widocznie w sobie szkodliwe zaradki, które wszczęto harcerstwu. Min. Świętosławski mówi o moralnym dobrodziejstwie narodu, a harcerstwo robi coś wręcz odwrotnego jest organizacją, która grupuje młodzież szkolną, prowadzi akcję niegodną z oświadczeniem min. oświaty. Coś trzeba zmienić.”

O naradach nad Naroczą pisze ostatnio „Strażnica Harcerska”:

„Obrady nad komentarzem odbyły się pod znakiem walki pomiędzy byłym i nowomianowanym kierownikiem wydziału St. Harcerskiego G. K. M. na temat zachowania abstynencji w Harcerstwie. Pod wpływem obecnych księży kapelanów i konsekwentnego stanowiska członków zjazdu w komentarzu do I punktu Prawa wprowadzono zasadę, głoszącą, że starszy harcerz musi być chrześcijaninem. Natomiast padł ofiarą polski charakter starszego harcerstwa.”

Wobec wysuwania wniosków, aby w komentarzu umieścić zasadę, że starszym harcerzem może być tylko Polak i, że w szczególności Żydzi nie mogą być harcerzami, kierownik Wydziału Starszoharcerskiego oświadczył kategorycznie, że wniosek ten nie może być dyskutowany, ponieważ jest sprzeczny ze statutem, zaznaczając, że takie właśnie sformułowanie statutu było świadomie dokonane przez jego twórców.

Zgromadzeni delegaci starszoharcerski nie potrafili niestety znaleźć obronnie swoich wniosków. Dzięki umiejętnej taktyce i wytworzeniu „braterskiego” nastroju, projekt komentarza starszoharcerskiego do Prawa, który zostanie przedłożony Radzie Naczelnej Z. H. P. jako dezyderat Starszego Harcerstwa jest tworem pozornie kompromisowym i niezupełnym. Zawiera on ustępy, będące wyrazem poglądów politycznych wyraźnie sanacyjnych, ale brak w nim stwierdzenia, że Związek Harcerstwa jest organizacją polskiej młodzieży.”

Charakterystyczna w tem jest tajemniczość, która nie pozwala uczestnikom zjazdu nad Naroczą mówić o sprawach ukrytych. Nie mówi się przecież tylko o ciemnych sprawach i niemitych.

Zdaje się, że i w przemówieniu dha dr. Bara z Warszawy na ostatnim zjeździe st. h. w Poznaniu było też kilka niedomowień. Chce nowy kierownik st. h. rozwiązać kręgi, założone niedawno przez jego poprzednika dha Piskorskiego, ale nie mówi, jak ma wyglądać jego nowa organizacja. Wskazuje starszemu harcerstwu szereg prac wewnętrznych do wykonania, nazywając to „czynem” st. h. w przeciwstawieniu do dotychczasowego „dyskutowania” o programie — ale ani słowem nie wspomina o należytem przygotowaniu się do „czynu”, zupełnie pomija pracę nad sobą starszych harcerzy, pracę wewnętrzną zrzeszeń st. h. Widzi ważne zagadnienia dnia dzisiejszego, jak obronę kraju i alfabetyzm — zupełnie zapominając o najważniejszym dziś: o szerzącym się komunizmie i konieczności przeciwstawienia mu zdecydowanego ducha na-

rodowego, znajdującego oparcie silne w katolicyzmie; to jest ważny dział pracy zrzeszeń st. h., także jako program pracy wewnętrznej.

Mówi o zakładaniu nowych placówek gospodarczych dla poprawienia położenia gospodarczego kraju — a jakby zupełnie nie widział tych, którzy dziś te placówki zajmują.

W referacie słowa nie było o Żydzie. A znów to ważny punkt programu pracy wewnętrznej zrzeszenia st. h.: wzajemnie się uświadamiać w referatach czy rozmowach i przez czytanie książek o roli Żydów w gospodarstwie polskim, o zasięgu ich wpływów — i to nie tylko gospodarczych, ale też kulturalnych, rozkładających nasz sposób myślenia, odczuwania i patrzenia na różne sprawy. Tego dh. dr. Bar nie widzi — ani tych innych ważnych dla nas zagadnień. Dlaczego?... Nie dziw, że pracy wewnętrznej nie uznaje.

Jeśli uczestnicy zjazdu poznańskiego odnieśli jakiś pożytek, to chyba ten, że widzieli, jak bardzo można być oddalonym od najistotniejszych spraw bytu narodowego — starając się równocześnie brak ten pokryć odciągnięciem uwagi od czego innego.

Kiedy dh. Piskorski obejmował w Głównej kwaterze kierownictwo st. h., zaprowadził księgi st. h. i napisał książkę o ich pracy. Co nowy kierownik st. h. robi — niewiadomo narazie. W każdym wypadku zrzeszenia st. h. winny w dzisiejszych ciężkich dla Polski okresie spełnić swój obowiązek i poznawać dobrze bolączki polskiej rzeczywistości, by je usuwać. Jest ich dużo.

TEATRY

Z Teatru Wielkiego

Dziś przemilla operetka „Ewa” w doskonałym wykonaniu. — W niedzielę po południu o godzinie 3 na ogólne życzenie publiczności nieodwołalnie po raz ostatni „Jose-Marie” w świetnej obsadzie. W niedzielę wieczorem przepiękny, nastrojowy dramat muzyczny E. D'Alberta „Zamarłe oczy” z pp. Z. Fedyczkowska, dr. W. Roessler-Stokowska, J. Musielewska, A. Karpackim i i., stwarzającymi prawdziwe kreacje wokalne i aktorskie. Kierownictwo muzyczne: dr. Z. Latoszewski; reżyser: M. Janowska-Kopczyńska.

Z Teatru Polskiego

Arcykomedja Szekspira p. t. „Wieczór Trzech Króli” przyjęta została przez prasę i publiczność z entuzjazmem dawno

niespotykanym. Nic dziwnego, bo „Wieczór Trzech Króli” jest bodaj najlepszym przedstawieniem w całej Polsce. Publiczność bawiła się doskonale.

W niedzielę po południu po cenach do połowy zniżonych odegrana będzie wyborna komedja Sachy Guitry „Testament”.

Gabinet kosmetyczny
Magistra Kuntzówny
Poznań, Sew. Mielżyńskiego 4 m. 3, tel. 5438
Pielęgnacja cery i włosów.
dg 2694

Z Teatru Nowego

Dziś w sobotę, o godz. 4.30 po południu po cenach popularnych t. j. gr. 50, gr. 75, i 7 zł, sztuka Fodora „Matura”. Będzie to ostatnie przedstawienie tej niezwykle interesującej sztuki.

Wieczorem o godz. 8.10 potężny, dramat Stefana Żeromskiego „Róża”, w świetnym wykonaniu całego zespołu Teatru Nowego z pp. dyr. J. Lubicz - Lisowskim, Jadwigą Zaklicką, Wasilewskim, Purzyckim, Balickim w rolach głównych. Inscenizacja i budowa sceny Janiny i Juljusza Balickich. Reżyserja dyr. Nuni Młodziejowskiej.

Jutro w niedzielę o godz. 4 po południu na przedstawieniu popołudniowym, znakomita komedja E. Schibea „Szkłanka wody”, z p. Jadwigą Zaklicką w roli królowej.

Wieczorem o godz. 8.10 „Róża”, Stefana Żeromskiego.

Bronchinol

bardzo skuteczny środek, rzuciwo cierpieniem dróg oddechowych jak: katar oskrzeli i płuc, kaszel, koklusz, załglenie itp. Nazwa zastrz.

Król. Uprzyw. Apteka
„POD BIAŁYM ORŁEM”
Zal. r. 1564. K. Skarżyński, Poznań, St. Rynek 41.
Tel. nr. 12-01 i 58-43.
Pg 7437-42.95

Motoryzacja Anglii

W ciągu ostatnich dziesięciu lat produkcja aut w Anglii wzrosła dwukrotnie. W grudniu roku ubiegłego znajdowało się w ruchu na całym świecie 30.797.000 aut, tak, że przyrost w jednym roku wyniósł 1.700.000 wozów. Z tej to cyfry przypada na Anglię 12.7 proc. Zródłem i przyczyną tak wielkiego wzrostu produkcji samochodów w Anglii jest przedewszystkiem taniość benzyny, której litr kosztuje tylko 37 — 39 groszy. Na drugim miejscu znajdują się dobre drogi i szosy, jako podłoże motoryzacji.

KATAR, KASZEL, CHRYPKA,
to objawy niedomagań dróg oddechowych należy wtedy stosować

„PULMODAL”

Syrop Mgr. B Dalskiego
wskazany również przy grypie, astmie, przeziębieniu. Wyrób i sprzeżać APTEKA POD ZŁOTYM LWEM w Poznaniu

STARY RYNEK 75

naprzeciw głównego odwachu.
Pg 8225-46.14

Triumf „Króla kobiet”

Zapytajcie kogokolwiek, kto powraca z zagranicy, co widział godnego uwagi, o czym mówi świat filmowy, a usłyszycie w odpowiedzi: „Król kobiet”!

„Król kobiet”, stał się sensacją festiwalu w Salzburgu. Zarówno wybitni przedstawiciele sztuki, jak i krytycy fachowi nie szczędzili słów entuzjazmu dla tego arcydzieła. Temat jest frajdujący, treść dostarcza niebywałych emocyj, wystawa o niespotykanym rozmachu, piękne melodie, kapitalne tańce — wszystko to jest połączone mistrzowską reżyserją Roberta Z. Leonarda w jedną oszalamiającą całość, która musi wyrzucić na widzu niebywałe wrażenie.

Bohaterami filmu są: William Powell, Luiza Rainer i Myrna Loy. Premjera tego wielkiego filmu odbędzie się w kinie „Apollo”.

KREM DO RAK CEDIB O MIEJ WONI,
SKÓRE WYGLĄDZA, OD MROZU CHRONI

nr 19 372

Dnia 13 listopada 1936 r., zasnęła w Bogu, po cierpieniach, znoszonych z ciepłością, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza najukochańsza matka, siostra, bratowa, teściowa, babcia i ciocia, s. p.

z Wehecińskich

Stanisława Liberowa

I. voto Gulińska.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 15 listopada 1936 r. o godzinie 14.30 z domu żałoby przy ul. Wodnej 15 na cmentarz Farny przy ulicy Bukowskiej.

zg 1471

W ciężkim smutku pogrążeni
mąż, córki, synowie i rodzina.

Poznań, Buk, Mosina, Gniezno, Leszno, Inowrocław

W piątek, dnia 13 listopada 1936 r., zasnęła w Bogu o godz. 24, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza najukochańsza matka, siostra, babcia i teściowa, s. p.

Antonina z Rychterów Spiączkowa

przeżywszy lat 71. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 16. bm. o godzinie 3 po południu z domu żałoby.

Borek, Poznań.

W ciężkim smutku pogrążeni
mąż, dzieci i rodzina.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

zg 14 722

Wszystkim, którzy w tak ciężkich i bolesnych chwilach okazali nam tyle serca i współczucia i udziałem swym w ostatniej postudze uczcili pamięć naszego ukochanego męża, tatusia, syna i brata, s. p.

Bohdana Przerowa Jarochońskiego

a w szczególności Obywatelstwu stoł. m. Poznania, Wielebnemu Duchowieństwu, Władzom wojskowym, administracyjnym i samorządowym, wydawnictwu „Drukarni Polskiej” i Redakcjom jej pism, Syndykatom Dziennikarzy Wlkp., Związkowi Dziennikarzy R. P., Organizacjom społecznym oraz wszystkim Krewnym i Przyjaciołom, Kolegom i Znajomym, Zmarłego, składamy z głębi duszy najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

zg 661/2

Zona, córka, ojciec i rodzeństwo.

Dnia 12 listopada 1936 r., zmarł długoletni honorowy członek naszego Cechu, przeżywszy lat 84, s. p.

Paweł Rajnowski

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 15. bm. o godzinie 16,30 z kościoła Domu Starców z Śródki. Cech Blacharzy i Korporacja Konc. Instalatorów i urzędów zdrowotnych w Poznaniu.

Wszystkich członków uprasza się o wzięcie udziału w pogrzebie. zg 14712

Dnia 13 listopada 1936 r., zmarł członek Towarzystwa naszego, s. p.

Stanisława Libera

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 15 listopada br. o godz. 14,30 z domu żałoby, ul. Wodna 15 na cmentarz par. farnej przy ul. Bukowskiej.

Tow. „Pielgrzym“ pod wezw. Matki Boskiej Wypadek 428. w Poznaniu. zg 14714

Wielebnemu Duchowieństwu, wszystkim Towarzystwom oraz Krewnym, Przyjaciółom i Znajomym za nadesłanie wieńców i liczny udział w pogrzebie mojego najdroższego męża i kochanego naszego ojca, s. p.

Józefa Mikołajewskiego

składamy serdecznie

Bóg zapłać!

zg 14707

Strapieni
żona z rodziną.

Swarzędz w listopadzie 1936 r.

We wtorek, dnia 17 listopada r. b., o godzinie 9-tej odprawi się w kościele św. Marcina

msza św. żałobna

za duszę s. p.

Dr. Bolesława Krysiewicza

o czem Krewnych i Znajomych zawiadamiają

żona i dzieci.

Pierwsze Bridge'owe Salony w Poznaniu

Dyrekcja „Bridge'owych Salonów“ w Poznaniu, ul. Św. Marcina nr. 34 a wyjaśnia — aby uniknąć nieporozumień, — że salony są prowadzone na zasadach klubu towarzyskiego i że w myśl regulaminu:

- 1) wstęp do Bridge'owych Salonów uwarunkowany jest posiadaniem zaproszenia stałego.
- 2) zaproszenie stałe mogą otrzymać tylko te osoby, które zajmują odpowiednie stanowiska społeczne, ewentl. mogą uzyskać referencje osób posiadających już zaproszenia stałe.
- 3) Oficerów zawodowych posiadanie zaproszenia nie obowiązuje.
- 4) Wewnętrzny porządek klubu określony jest przepisami regulaminu, który ma na celu utrzymanie Bridge'owych Salonów na odpowiednim poziomie towarzyskim.

zg 14721

96 LAT

FUTRA

DOBRY TOWAR
SOLIDNA PRACA

B. SCHULTZ

TEL. 15-15 POZNAŃ
BR. PIERACKIEGO 16.

Powróciłam

Dr. Olga Horoszkiewiczowa

przyjmuje w chorobach dzieci w poniedziałki, czwartki i soboty od 12-13, codziennie od 16-17 w dni powszednie, za wyjątkiem sobót. Przecznicza 7, tel. 67-07

zg 14708

Cieżarówka

Tatra, 25 centnarów nośność w bardzo dobrym stanie, gotowa do jazdy korzystnie na sprzedaż. Obejrzeć można Proszak, Poznań, Dąbrowskiego 33. Pg 8222-46,114

Największe Magazyny Zabawek

Św. Marcin 61. Pl. Wolności 9.

Lalki Zabawki. Gry

Stale Nowości!

Największy Wybór!

ng 20231

I-szej ekspedjentki

rutynowanej do działu konfekcji damskiej, która pracowała już w większych domach,

ekspedjenta

młodszego do działu porcelany i sprzętów kuchennych, poszukuje się. Zgł. z świadectwami i fotografią do „Bon Marche“, Gdynia. ng 20269

Zakupiwszy po rewelacyjnie niskich cenach ogromne ilości wełen najmodniejszych odmian i kolorów, urządzamy z dniem 16 bm.

„Tydzień Taniej Wełny“

Oto nasze okazje:

Wełny suknowe, modne kolory:

Serja I	ca. 80 cm.	zł 2,40
II	125 "	3,60
III	125 "	5,50
IV	130 "	6,30
V	130 "	7,50
VI	130 "	8,00

Wełny płaszczowe, najnowsze wiązania:

Serja I	140 cm.	zł 7,50
II	140 "	9,75
III	140 "	10,75
IV	140 "	11,50

W. i S. Schubert

Poznań, Stary Rynek 86 i Kramarska 15.

W naszym SALONIE SPRZEDAŻY w BAZARZE polecamy ostatnie nowości w wełnach i jedwabiach po cenach najniższych.

Pg 82278-46,120/1

P. 3/35

Persil

TO NAZWA ŚRODKA DO PRANIA.
UŻYWANEGO PRZEZ WSZYSTKIE
SKRZĘTNE GOSPODYNIE

Do moczenia bielizny: H E N K O. soda do prania i bielenia,

Osiedliłem się

w Poznaniu przy ulicy 27-go Grudnia 14

Dr. W. Melnyk

zg 14609

specjalista chorób ocznych
Godziny przyjęć od 10 — 12 i 4 — 6

Jeśli pranie... to tylko proszkiem „NIL“

W czasie propagandy przy zakupie 2-ch paczek dodajemy kubek porcelanowy!

Poznańskie Zakłady Chemiczne „PROMIEŃ“
wł. Marjan Koczerba — Poznań, Dąbrowskiego 79.
ng 20158/9 Tel. 72-92, 68-83

DROPSY ANYŻOWE NA SEZON ZIMOWY

FABRYKA CUKROW St. Marecki, Poznań
ng 19418/19 4w. Wojciech 28.

Kożuski
Zakopiańskie
Swetry, Szale,
Rękawiczki,
Skarpety,
Płaszczki
i Mundurki
Szkolne
Artykuły
do sportów
zimowych

DOM SPORTOWY

św. Marcina 33 — bliżej Garnarskiej

ng 20322

Tapety Listwy Linoleum

Ceraty
Kokosy

dg 3171

poleca najtaniej

WYSŁKOWY DOM TAPET
Aleje Marcinkowskiego 19
tel. 12-92.

Parcela w Juracie na Helu

ok. 2000 m², pięknie przy zatoce położona do sprzedania. Zgłoszenia pod „A. B. 125“ do „PAR“, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11.
Pg 8188-46,21

Konie na rzeź

kupuje Gałkowski, Małe Garbary 2 tel. 28-23.
zg 14720

Piękne 4 pokojowe

obszerne, etażowe ogrzewanie, weranda zimowa, ogród, parkiety, powierzechnia 141 m², w nowej willi przy Wolsztyńskiej 7, telefon 72-90. ng 14716

Pg 8200-P. 2322

MOULIN ROUGE

w sobotę, 14. 11. i w niedzielę, 15. 11.

nadzwyczajne FIVE O CLOCK TEA

z całkowitem programem, natomiast wieczorem Pg 8232-46,123 o godz. 9-tej

specjalne 2 wieczory nadzwyczaj urozmaicone

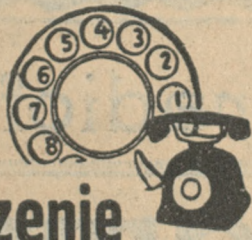
Moc niespodzianek. Cenne nagrody.
Ceny rewelacyjnie niskie. Wstęp wolny.

Rzeźnictwo

sprzedam lub wydzierżawię w powiatowym mieście przy rynku, zaprowadzone z kompl. urządzeniem składowym i warsztatowym, z zapędem elektrycznym. Mieszkanie 5 pokojowe i ubikacje boczne. Cena wzgl. warunki do omówienia. Oferty do Kurjera Pozn. zg 14706

Wyciąć! Przechować!

**Telefon załatwi w mig
każde Twe życzenie**

Artykuły Damskie	Dziecięce Bielizna	Bolesław Wallheim	27 Grudnia 20	2158
Bławaty	Wełny Wełwety Płótna Jedwabie	St. Buśko	św. Marcin 18	5789
Cukierki	Czekolady Biskwopty	Bracia Miethe	Pierackiego 8	3101
Damskie Płaszcz	Futra Konfekcja	T. Krupski	St. Rynek 91	3765
Delikatesy	Gdański Dom Delikatesów	M. Rotnicki	Ratajczaka 36	2348
Drogerja-Perfumerja		J. Czepczyński, St. Rynek 8	Universum, Ratajczaka 38	4545 2749
Dywany	Firany meblowe Materjały dekoracyjne	Bracia Górecy	Nowa 6	1840
Farby	Lakiery Pokosty	Centralna Drogerja J. Czepczyński	St. Rynek 8	4545
Filatelistyka	Nowości! Popul. kompl. albumy pol. zł. 2,40,-, 6,-, 9,-	Dom Filatelist. Aleje J. Witkowski	Marcinkowskiego 7	2781
Futra	Rok zał. 1840	Benno Schultz	Pierackiego 16	1513
Galanterja	Wytworne Upominki	Stefan Zygodlewicz	27 Grudnia 6	1091
Jedwabie	Nowości w weł- jedwabiach nach	Dom Jedwabiu M. Gmurowski	pl. Wolności 10	2399
Jubilerstwo	Zegarmistrzostwo Złotnictwo	W. Szulc	pl. Wolności 5	1484
Kapelusze Damskie	Wytwórnia własna	A. Kempieńska	Poznań, Nowa 8 Paryż	0000
Kapelusze Męskie	Krawaty Koszule	Józef Pluciński	tylko Poczta 2	0000
Kawa-Herbata		St. Milachowski	Ratajczaka 40	1604
Kolektura	Loterji Państwowej	F. Zygarłowski	Poznań 27 Grudnia 12	1019
Koldry	Płótna Wełny damskie, męskie	Z. Bytnerowicz	St. Rynek 52	5148
Konfekcja	Damska Męska Dzie- cięca	R. i C. Kaczmarek	Dom Konfekcyjny Stary Rynek 98/100	3346
Krótkie Towary	Pończochy Rękawiczki Swetry Trykoty	A. Szymańska	Sp. z o. o. Poczta 4	1694
Księgarnia św. Wojciecha			Poznań, plac Wolności 1	3613
Maszyny do pisania	i liczenia	Skóra i S-ka	Aleje Marcinkowskiego 23	1847
Meble	w wielkim wyborze	K. Bakoś	Stary Rynek 51	3362
Mody męskie	Płaszcz — Kurtki etc. Futra — Dział Miarowy	A. Romanowski i S-ka	27 Grudnia 20	2546
Obrazy	Oprawa Obrazów Szkło Okienne	Jan Józwiak	Świętosławska 1 przy St. Rynku	2223
Obuwie	eleganckie najkorzystniej poleca	St. Grzegorzewski	pl. Wolności 5	5551
Ogłoszenia	dla wszystkich gazet w całej Polsce i zagranicą po ściśle oryginal. cenach bez nadwyżki przyjmuje	Biurow Ogłoszeń J. Jagielski	św. Marcin 58	4104
Papiery	Mat. pism. biur. Tek- tury-kartony-zabawki	Fr. Szymański	Poczta 31 Hurt. Składy i detal.	3187 2187
Pianina	Fortepiany na dogodnych od zł 1000,— warunkach	B. Sommerfeld	Skład fabryczny 27 Grudnia 15	1918
Pierze-Puch	Pościele. Pierwsza naj- większa Czystczalnia Pierza	Wł. Żak	Wroniecka 24	3771
Pończochy	wielki wybór	S. Kałamajski	pl. Wolności 6	2135
Porcelana	Szkło Krysztaly Alpaki Platery	„Oz do ba“	św. Marcin 4	5027
Pralnia	Chem. i Farbiarnia	„Warta“	dawn. Sieburg chem. czysci-farbuje	5509
Radio		Dom Radiowy, Poznań,	ul. Strzelecka 12	1697
Rękawiczki	Wielki wybór	Kałamajski	plac Wolności 6	2135
Rowery	Opony — Części zapasowe — Hurt	St. Wawrzyniak	Stary Rynek 4	3665
Rymarstwo-Siodlarstwo	Filce Przędze wias. wytwórnia art. skórzane	K. Tomsza	Woźna 18	1018
Sportowe Artykuły		„Ka-De-Ha“	Harcerska Spółdzielnia Podgórna 10	2127
Samochody	nowe oraz używane warsztaty	Brzeskiauto	S. Dąbrow- skiego 29	6323 6365
Sukna	Materjały męskie	Bolesław Wiese	Stary Rynek 40	1126
Sztandary	Paramenty kościelne Robótki ręczne	St. Seredyńska	św. Marcin 9/10	1865
Tapety	Linoleum, Ceraty, Dywany, Chodniki	Zb. Waligórski	Poczta 31	1220
Trykotaż	wielki wybór	Kałamajski	plac Wolności 6	2135
Wina-Wódki		M. Rotnicki	Fr. Ratajczaka 36	2348
Wynalazki	Rzecznik Patentowy Inżynier dyplom.	F. Winnicki	Krasn- skiego 9	6221 7222
Wyroby skórzane	Torebki damskie Parasole, Walizy, Teki	W. Czysz	Szkolna 11	1975

Konfekcja

damska, męska i dziecięca
Artykuły damskie i męskie

Bławaty

w ogromnym wyborze i po najniższych cenach
tylko w firmie

R. & C. Kaczmarek

Pg 8236/7-46.131/2

Dom Konfekcyjny

Poznań — Stary Rynek 98/100

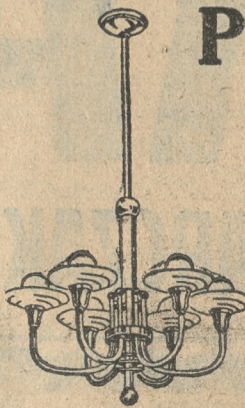
Przyjemność i przysługę
wyświadczą sobie Państwo **kupując**

OBUWIE u RYBELSKIEGO

ALEJE MARCINKOWSKIEGO 23

Elegancja — wytworny fason — duży wybór — najwyższa jakość
— przytem niskie ceny — oto zalety dzięki którym —
RYBELSKI PRZODUJE!

Pg 8 205-46.97

Podarki gwiazdkowe

o których marzy każda Pani Domu:

**ZYRANDOLE — LAMPKI NOCNE
KUCHENKI — ŻELAZKA ELEKTR.
— RADIO - ODBIORNIKI —**

stale i w wielkim wyborze na składzie.

„Strzała“ Poznań
Al. Marcinkowskiego 20.

Po zaopatrzeniu naszych zakładów w nowoczesne zdobycze
techniki polecamy

WARSZTATY mechaniczne i karoseryjne.

Wykonujemy wszelkie naprawy terminowo, tylko przy pomocy sił wykwalifiko-
wanych, wyczerpujące kosztorysy na każde żądanie.

Koszty robocizny i części zamiennych znacznie obniżone.

Prosimy pamiętać, że tylko rzeczowe wykonanie napraw zapewnia niezawodna
sprawność samochodu.

BRZESKIAUTO S. A.

Poznań, Dąbrowskiego 29.

Tel. 63-23, 63-65.

Tapety Ceraty

gładkie, adamaszkowe
meblowe, wózkowe, obrusy

Dywany

Chodniki, Dywaniki
z linoleum, bouclé
i ceratowe

Linoleum

Podłogowe i stolowe

Kokosowe

chodniki i wycieraczki

Zb. Waligórski

Poznań Bydgoszcz
Poczta 31 Gdańska 12
Przyjmuje się asygnaty „Kredyt”

Zarząd m. stoł Poznania zamierza wydzierżawić
od 1 stycznia 1937 r.

RESTAURACJE Teatru Wielkiego

O warunkach i bliższych szczegółach dowie-
dzieć się można w kancelarii Teatru Wielkiego w
godzinach urzędowych, gdzie przyjmuje się do dnia
10 grudnia 1936 r. również i oferty.
ng 20 274 Za Prezydenta miasta (—) Załeski.

Niebywała okazja!

z powodu wyjazdu sprzedaję swoje wysoce luksusowe urza-
dzenie mieszkaniowe: perskie dywany, brzozy, kryształy
(baccara), srebra, porcelanę francuską, saską, obrazy, sty-
lowe meble, marmury itd. Oferty tylko poważnych reflek-
tantów do Biura Ogłoszeń „PAR”, Poznań, Al. Marcinkow-
skiego 11 pod nr. „57,504”.

Pg 8186-57,504

Okazyjnie

sprzedam parową mleczarnię,
dostawa mleka zapewniona
Zgłoszenia Gałkowski

Stawna 13 — 4

zg 14 719

Dobrze zaprowadzony

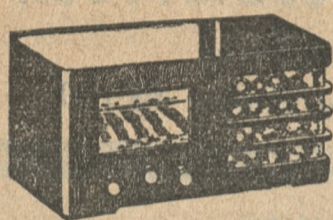
skład przyborów radio i elektrotechnicznych

oraz rowerowych, warsztat reperacyjny w pow. mieście, w naj-
lepszym położeniu z powodu choroby sprzedam. Oferty do Biura
Ogłoszeń „PAR”, Poznań, pod „58,45”.

Pg 8246-58,45

Ostatnia zdobycz w radiofonii!!!

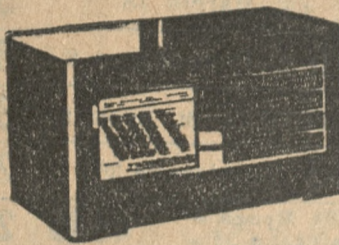
FONOPLASTYCZNE

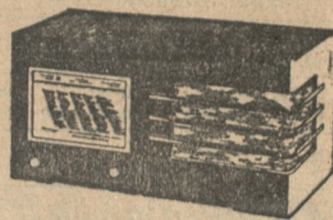
premier du, dz, db

lord

arystokrata bu, bz

magnat

oraz wiele typów innych fabryk po cenach najniższych, na najdogodniejszych warunkach spłaty i za Obligacje Pożyczek Państwowych :

EMKA

Nowoczesne 3-lampowe aparaty bateryjne z lampami i głośnikiem **85 zł**

BATERIE anodowe „EMKA” od zł **5,50**

wysyłamy na całą Polskę doliczając tylko 1 zł za przesyłkę

ŻARÓWKI oświetleniowe od gr. **75**

APARATY detektorowe od zł **2,—**

ABAŻURY od zł **6,—**

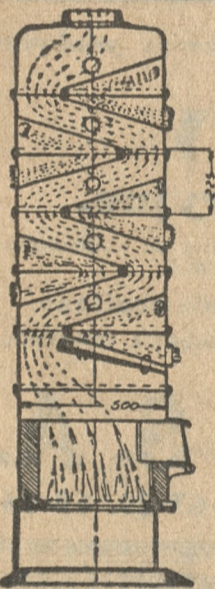
Aparaty fotograficzne — Gramofony i płyty z najnowszymi nagraniami, **Żelazka, garnki i piecyki elektryczne** oraz **wszelkie części i przybory** we własnych warsztatach.

Modernizujemy stare aparaty. Magnesujemy i naprawiamy słuchawki. Ładujemy akumulatory, oraz wykonujemy wszelkie prace wchodzące w zakres radiofonii

Aparaty demonstrujemy bez obowiązku kupna

nr 20 289

właśc. **MARIAN WŁODARCZAK** - Zakłady Radiotechniczne i fotograficzne **POZNAŃ** Wrocławska 30, tel. 36-83

Nadwyżaj ekonomiczne żeliwne
PIECE CYRKULACYJNE
do ogrzewania hal warsztatowych i innych większych pomieszczeń
„WIEPOFANA”
Wielkopolska Odlewnia, Fabryka Narzędzi i Maszyn, Spółka Akcyjna w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 81. Tel. 61-56

„Iskra”
- baterje -
- anody -

A. PIECHOCKI. POZNAŃ
Pr 7 141/2

Okazja

Perskie dywany i obrazy dobrych malarzy polskich, z ręki prywatnej tanio sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zg 14 718.

UPRZĄTANIE!

Czy Panie o tem wiedzą, że
uprzątanie zapasów
pozostałych po Fie Neumann (Gorsety)
Poznań, Br. Pierackiego 18 już się odbywa??...
Proszę korzystać z okazji, póki zapas starczy.

M. Sterczewska, Poznań, Br. Pierackiego 18

KURSY SAMOCHODOWE FR. JURKOWSKI-POZNAŃ
DĄBROWSKIEGO 79-TEL: 78-80

W mieście powiatowe... na Pomorzu, dobrze zaprowadzony

młyn parowy

wyposażony w nowoczesne maszyny, połączony z handlem zboża i paszy (wartość w przeliczeniu 200.000 Rm.) zamienię na dom czyszowy lub inny obiekt w Niemczech (Berlin lub wschodnie powiaty). Oferty do Kurjera Poznańskiego pod nr 20 150.

Kancelarję

moją przeniosłem z Bydgoszczy do **POZNANIA, pl. Wolności 14a** gdzie przejąłem kancelarję po śp. adwokacie Gniatczyńskim.

W. Trzcński, adwokat.

zg 14709

Futro

damskie, szczupła figura, koty siberijskie, bardzo tanio sprzedam Poznań, ul. Warszawska 49, m. 3. zd 37 143

Wózki

lalkowe zamieniam na wózki dziecięce, reparuje kółka, guma na składzie. Razer, Poznań, Szewska 11. zd 35 988

Uwaga! Powstańcy czytacie!

Już się ukazał dziesiąty numer Waszego dwutygodnika „**POWSTANIEC WIELKOPOLSKI**”
Organ najstarszych towarzystw Uczestników Powstania Wlkp. 18/19 oraz towarzystw Powstańców i Wojaków
Administracja Ekspedycja, Poznań, Wolnica 1. Redakcja: Poczta 31 m. 3. Tel. 24-96. Przekaz pocztowy rozrachunkowy Nr. 27. Konto P. K. O. 204566.
Do nabycia Ruch, Par, Kioski, Księgarnia św. Wojciecha.
Nr. 9 zawiera następujące artykuły:
1) W osiemnastą rocznicę obrony Lwowa, 2) Głos księdza Prymasa Polski w sprawie pomocy bezrobotnym, 3) Hołd duchowi wielkiego pisarza, 4) Nowy marszałek Polski, 5) Z święta Niepodległości, 6) Hołd pamięci poległych i zmarłych powstańców, 7) Ruch w towarzystwach. zg 663/4

LICYTACJA

Centrum — 2 kamienice, Al. Marcinkowskiego 18 i 19. 3 grudnia br. Cena wywołania 162.300,— zł i 135.000,— zł. Wadium 21.640 zł i 18.000 zł Bliższe informacje

Bank Gospodarstwa Krajowego
Al. Marcinkowskiego 6, II piętro. dg 3679

OSTRZEŻENIE!

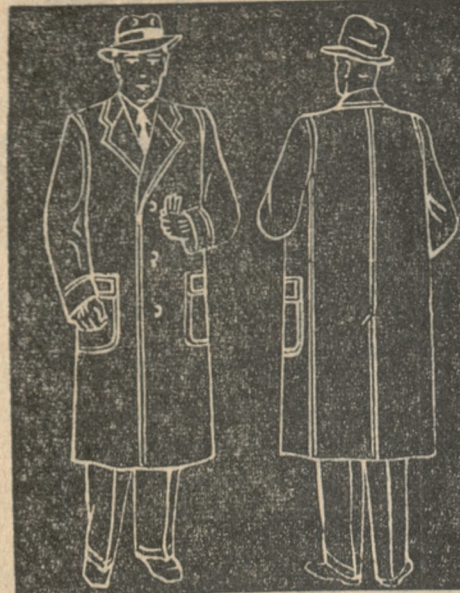
Podajemy do wiadomości, że nazwa „**BONÓWKA**” używana przez nas dla wytwarzanej w naszych zakładach wódki gorzkiej jest zarejestrowana w Państwowym Urzędzie Patentowym, słownym znakiem towarowym i ostrzegamy przeto przed nadużyciem w jakiegokolwiek formie tej nazwy. Ze względu na częste podgwanie i polecenie innych gorzkich wódek pod nazwą „**BONÓWKI**” upraszamy zwrócić uwagę na etykietę i donieść nam o tych wypadkach, gdyż zamierzamy wszelkie tego rodzaju nadużycia ścigać sądowo. Podkreślamy, że jedynymi wytwórcami w Polsce gorzkiej wódki pod nazwą „**BONÓWKA**” — są

Zjednoczone Fabryki Wódek i Likierów

LIKWOWIN

Spółka z ogr. odp. — Poznań

zg 823

KRÓLEM HOTELARZY BYŁ RITZ
 KRÓLEM RESTAURATORÓW BYŁ DUVAL
KRÓLEM-PALT
 JEST **Edmund RYCHTER**
Krawiectwo męskie u szczytu doskonałości
materiały z metra
Edmund RYCHTER, POZNAŃ TRZY SKŁADY
 CENTRALA FR. RATAJCZAKA 2: FILJE OSTRÓW (WIKP.)

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
 1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21 025, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia w dni powszednie przyjmuje się do godz. 11.10, w soboty i dni przedświąteczne przyjmuje się do godz. 10.45.

1. KAMIENICE

Dom
 nowy tani sprzedam. Poznań-Debiec, ul. Jodłowa 26. zdg 35 994

Projekty
 i kosztorysy. Dzwonić 56-41. zdg 36 037

Wille
 na Dębcu, bardzo solidnie budowana, centralne ogrzewanie, 5 mieszkań, garaż zaraz sprzedam. Wpłaty 30 000 zł, reszta amortyzacja, pośrednicy wykluczeni. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 36 595

Dom
 Kościan, główna ulica, dwa składy, pięć mieszkań, wjazd, sprzedam natychmiast. Gotówka 20 tysięcy. Dobra okazja dla kupców każdej branży. Adres Kurjer Poznański dg 3619

Dom
 sprzedam wprost od właściciela, dobrym stanie, ogrodem dla emeryta idealne położenie, dochód około 2 800,— rocznie cena 28 000 zł. Józef Ratajski, Jarocin, Marszałka Piłsudskiego 2. ng 20 257

Parcela
 pod zwarta zabudowę na Hetmańskiej 6 500,— przy Góreckiej po 3 500,— Karalus, Poznań, — Marszałka Focha 25. zdg 36 790

Parcele
 budowlane przy ulicy Góreckiej, Kopaninie, Pogodnie, spiesznie sprzeda Bajerlein, Koszyńska 12. zdg 36 789

Dom
 nowy, dochód 3 120,— Starołęcka, bardzo korzystnie sprzedam. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 068

Willa
 trzy — czteropokojowa, trzy morgowy ogród, niewykończona pod Poznaniem 13.500,— „Jur” zdg 37 225

Dom
 czynszowy, centrum, Poznań, dochód 18.500, cena 150.000, wpłaty 125.000,— Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 239

Kamienice
 wpłata 25.000 kupie, wyczerpująca oferty Kurjer Poznański zdg 36 078

Administracja
 domu poszukuje inżynier, emeryt, wyższy urzędnik emerytalny. Znajomość prawa, urzędów, pomoc techniczna, kaucja. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 975

Sprzedam
 w Zakopanem na Antolówce wille urowniana, nowa o 12 ubikacjach, z półmorgowym ogrodem. Cena 45.000 zł. W Krynicy wille o 11 ubikacjach z ogrodem. Cena 50 000 zł. W Krakowie kilkanaście domów nowych i starych z pożyczkami. Dopłata od 20 000 do 150 000 zł. Wiadomość Klimczak, Kraków, Sienna 7. zdg 36 551

Dom
 nowy, 4 mieszkaniowy, składem, przy tramwaju. Dochód roczny 2.400 sprzedam. Poznań, Palacza 34. zdg 37 019

Kupie
 wille Solacza, wpłacie 22.000,— Oferty Kurjer Poznański zdg 36 997

Kamienice
 komfortowa, donosi 15 000 sprzedam przy wpłacie 60 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 199

Kamienice
 nowa sprzedam, wpłaty 60 000, amortyzacji 20 000, donosi 10 000. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 200

Dom — Wille
 kupie, wpłacie 15 000. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 212

Wille
 Poznanju nowa komfortowe, — trzy mieszkania pięciopokojowe, cena 55 000, dwa mieszkania pięciopokojowe cena 44 000, amortyzacja 4 000,— sprzedam. Paluch, Poznań, Kantaka 8/9. zdg 37 171

Znajomości matrymonjalne

w zamożnych sferach, szybko solidnie, dyskretnie ułatwia Echo, dysponując olbrzymi doбором. Poznań, św. Marcin 68, telefon 50-30. Prospekty wysyłamy darmo. zdg 37 825

Kamienice
 centrum, składami, mieszkaniami komfortowe sprzedam z powodu wyjazdu 95 000 gotówka, przebiecie długoletniej hipoteki. Oferty tylko kupującym Kurjer Poznański zdg 37 863

Kamienica
 nowa dochód 4 500, cena 42 000 wpłaty 32 000

Kamienica
 24 lokatorów dochód 5 000 cena 27.000, Mettler, plac Wolności 7. zdg 37 830

Parcela
 willowa 800 m² zadrzewiona na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 605

Parcele
 Dąbrowskiego 137 tani sprzedam właściciel. zdg 37 580

Kamienice
 przy wpłacie 50 000 złotych kupie, o ile możliwym starsza. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 770

Willa
 nowa, czteromieszkaniowa, ogrodem blisko centrum, cena 50 000 wpłaty 35 000

Kamienica
 komfortowa przy parku Wilsona dochód 14 500, cena 120 000 wpłaty 80 000

„Rekomendacja”
 Poznań, Podgórska 6 telefon 49-76 zdg 37 465

Dom
 czteropiętrowy wieksze miasto powiatowe. Rynek, dwa składy nadaje się na każde przedsiębiorstwo, cukiernia, powód podział? Zgłoszenia Kurjer Poznański nr 19 879

Domek
 nowy Główna, 7 000,— Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. Pg 8215-58.25

Dom
 Poznanju, czynsz 150, cena 10 000 Ozrodowa 9 — 1. zdg 37 537

Parcele
 budowlane w Junikowie od 500 do 1 000 m². Cena od 80 groszy za 1 m². Informacje Biuro Parcelacyjne Poznań, Plac Wolności 11, tel. 58-15. Pg 8244-46.136

Parcele
 gotówkę najchętniej Debiec kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 680

Dom
 Jeżyce 3 700 dochodu sprzedam, cena 26 tys. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 848

Architekt
 wskazuje kupującym obiekty — sprzedającym reflektantów. Pożądane obiekty sprzedaje, Oszacowania, informacje. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 067

Willa
 amerykańska 24 000, wpłaty 20 tys. Adres Kurjer Poznański zdg 37 185

Wille
 ca. 7 pokoi w lepszej dzielnicy kupie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 134

Kamienice
 dochodowa, nowa w Poznaniu — wprost od właściciela kupie, — wpłacie 30—40 tysięcy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 36 957

Dom
 z piekarnią przy ruchliwej ulicy miasta powiatowego na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 911

Parcele
 trzy po 800 m² w Główniej ul. Ręczna sprzedam razem lub osobno korzystnie. Zgłoszenia Plac Działowy 11, telefon 34-51. zdg 36 816/7

Kamienica

Janówiec, główna ulica, 4 mieszkania, 2 składy, spichlerz, wjazd duży ogród — sprzedam natychmiast 35 000,— gotówka. Oferty Molinek, Poznań, ul. Grudzień 26. zdg 36 337/8

Dom
 rzemieślnictwem, maszynieria, centrum dochód 3 600,— sprzedam 27 000,— Oferty Kurjer Poznański zdg 37 283

Kamienice
 komfortowe Aleje Marcinkowskiego składami 200 000,— wpłaty 150 000,— dochód 24 500,— Centrum 155 000,— wpłaty 65 000,— dochód 20 000,— Nowakowski, Wielkie Garbary 48. zdg 37 271

Parcele
 1 100 m² przy Rynku Łazarskim zaraz sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 266

Tynk „Terrana”
 szlachetny dostarcza „Terrana”, E. Werner, Oborniki, telefon 43. Zadać wszędzie. zdg 23 131-2

Parcele
 tani na sprzedaż, Józef Trytt, — Winiary, Włociańska 6. zdg 36 980-1

Parcele
 ogród 600 m² zaraz sprzedam Łazarski, Teczowa 14. zdg 36 895

Kamienice
 4 składami głównej ulicy Kościana 30 000 sprzedam. Agencja Ordównika, Kościan. zdg 37 073-4

Dom ewtl. wille
 2—3 mieszkania przy wpłacie 20 000,— kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 39 490

Domek
 pokój kuchnia, ogród 500 m² — 4 000,— Poznań, Słoneczna 59. zdg 37 508

Sprzedam
 dwie kamienice nowe, wpłaty 65 000,— 28 000,— Oferty Kurjer Poznański zdg 37 483

Kamienice
 budowlano i płatniczo dobra kupie, wpłacie 40 000. Oferty sprzedających Kurjer Poznański zdg 37 376

Kamienice
 dochód 13 000,— cena 85 000,— prawdziwym kupcom sprzedam, pośrednicy zbyteczni. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 473

Nieruchomość
 handlowo — mieszkalna w Miedzychodzie w Rynku korzystnie do nabycia. Informacje Krystek, Poznań, Dąbrowskiego 14/16, tel. 60-16. zdg 37 606

2. PIENIĄDZ

1 000,—
 pożyczki, procent 100,— mies. Spieszne oferty Kurjer Poznański zdg 36 762

Fabrykę
 przetworów jarzynowo — owocowych, założę, mam budynek, — część maszyn poszukuje fachowca z gotówką, odpowiadać będą na konkretnie dające się, sprawdzić oferty nadesłane do Kurjera Poznańskiego zdg 36 600

Kupuje
 niemieckie pożyczki wojenne, — konwertowane 1925 r. (Anleiheablösungs-schuld). Oferty Kurjer Poznański zdg 37 233

Słodownia
 eksportowa przyjmie wspólnika z gotówką 1 500—2 000,— z czynną współpracą pożądana, 2 pokojowe mieszkanie do dyspozycji. — Oferty Kurjer Poznański zdg 37 084

5 000
 dam I hipotekę Poznań. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 106

10 000,—
 pani lub pan do spółki wierszowskiego przedsiębiorstwa, praca zbyteczna, może być cichym spółnikiem, reszta zwrot kapitału do roku i stały dochód. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 844

15.000,—
 posiadam. Poważne propozycje do Kurjera Poznańskiego zdg 37 149

8.000,—
 na hipotekę solidnie budowanego trzymieszkaniowego nowego domu Poznaniu (wartości 55 tys.) dobry procent. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 131

5 000
 pożyczki do rentownego przedsiębiorstwa procent i udział w zyskach. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 672

Wspólnika
 cichego lub czynnego do składu obuwiu dobry punkt, centrum. — Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 37 684

500
 pożyczki, wzamian stała posada w składzie spożywczym i zastaw. Zgl. Kurjer Poznański zdg 37 754

Mam
 1 000 zł. proszę o propozycje. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 799

Pani
 inteligentna gotówka szuka współpracy biuro, handel. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 37 798

50.000,—
 wypożycze lub wstąpię jako wspólnik. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 941

4. OSOBISTE

Gorsety
 i biustonosze Jaskowiakowej tylko Podgórska 13, przy Placu Świątokrzyskim. zdg 37 142

Suknie
 płaszcze miarowe wykonuje najtaniej Wrocławska 19, Gałazka. zdg 37 591/2

Kulturalnego
 towarzysza szuka inteligentna pani, cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 449

Fryzjerzy
 Ukazał się nowy typ aparatów do trwałej ondulacji na rok 1937 prosimy obejrzyć Ika, Poznań, Wrocławska 14, telefon 36-37. zdg 37 351

Panią
 w czarnym płaszczu, wysiadająca przy Niegolewskich dnia 13. bm. godz. 14.30 — Matejki. Proszę o adres Kurjer Poznański zdg 37 817

6. OŻENKI

Znajomości
 cel matrymonjalny, zamożniejszym i mniej zamożnym, solidnie i dyskretnie ułatwi Biuro matrymonjalne „Partia” Gdynia, Zuz. Zygmunta Augusta m. 66. ng 19 906

„Czy
 ma prawo do szczepienia małżeńskiego zgrabna, ładna — o czarnych oczach panna, średniego wzrostu, brunetka, mimo to, że jest biedniutką i w posagu tylko sama siebie, urodę i chęć gorącego kochania ofiarować może? Czy znajdzie się w Polsce dobry człowiek na stanowisku, któryby jej upragnioną choć by skromną przysłał żyć stworzył? Wiek kandydata obojętny, byle charakter dominował. Zgłoszenia (ale nie bałamutów) Kurjer Poznański pod zdg 36 956

Przystojna
 lat 32 z wyprawą, cokolwiek gotówką, wyjdzie za inteligentnego na stanowisku. Zgłoszenia Kurjer Poznański ng 20 278

Emeryta
 trzeźwego, kulturalnego, szlachetnego charakteru posłubi wdową bezdzietną, lat 50 niebiedna. — Dokładne oferty Kurjer Pozn. zdg 35 911. Pośrednicy wykluczeni

Kawaler
 29, kupiec, samodzielny, posłubi sympatyczną panią, wieku do 35, z majątkiem. Łaskawe oferty z fotografią która zwracam pod słownym honorem do Kurjera Pozn. zdg 37 300

Przystojna
 33, akademickie wykształcenie, stanowisko, panna wysoka, posażem. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 831. Cel matrymonjalny.

Zapozna
 panna wykaz. akad. st. stanowisko, wysoka blondynka, lat 23, wykształcona, maletna. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 832

Pannę
 przystojną z dobrego domu w młodszym wieku pragnie poznać w celu matrymonjalnym kawaler starszy, przystojny, właściciel kamienicy, posiadający gotówkę kilkadziesiąt tys. zł. Łask. listy upraszam do Kurjera Pozn. pod zdg 37 669. Na anonimowy i poste restante nie odpowiadam. Ścisłą dyskrecję zapewniam.

Przystojny
 30-letni kupiec, usytuowany, pragnie poznać panią — posażem, religijnie wychowaną — celem ożenku. — Pośrednicy wykluczeni. — Oferty fotografii, która zwracam Kurjer Pozn. zdg 37 675

Kupiec
 kawaler, lat 36, przystojny, inteligentny gotówka, pozna panna miła, kulturalna posażem, możliwie drożerzystka, nie warunek celu matrymonjalnym. Dyskrecja zapewniam. Beanonimowe szczegółowe listy, fotografia Kurjer Poznański zdg 37 289

Kupiec
 36, szuka żony, która dopomoże do usamodzielnienia się. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 776.

Dla
 mej siostry przystojnej panny lat 28, posiadającej wyprawę i 5 000 gotówkę poszukuje znajomości celem ożenku. Panowie mający szczerze zamiary i zapewniona zgłoszenia kierować do Kurjera Poznańskiego zdg 37 600

Lat

33, akademickie wykształcenie, stanowisko, panna wysoka, posażem. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 831. Cel matrymonjalny.

Zapozna
 panna wykaz. akad. st. stanowisko, wysoka blondynka, lat 23, wykształcona, maletna. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 832

Pannę
 przystojną z dobrego domu w młodszym wieku pragnie poznać w celu matrymonjalnym kawaler starszy, przystojny, właściciel kamienicy, posiadający gotówkę kilkadziesiąt tys. zł. Łask. listy upraszam do Kurjera Pozn. pod zdg 37 669. Na anonimowy i poste restante nie odpowiadam. Ścisłą dyskrecję zapewniam.

Przystojny
 30-letni kupiec, usytuowany, pragnie poznać panią — posażem, religijnie wychowaną — celem ożenku. — Pośrednicy wykluczeni. — Oferty fotografii, która zwracam Kurjer Pozn. zdg 37 675

Kupiec
 kawaler, lat 36, przystojny, inteligentny gotówka, pozna panna miła, kulturalna posażem, możliwie drożerzystka, nie warunek celu matrymonjalnym. Dyskrecja zapewniam. Beanonimowe szczegółowe listy, fotografia Kurjer Poznański zdg 37 289

Kupiec
 36, szuka żony, która dopomoże do usamodzielnienia się. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 776.

Dla
 mej siostry przystojnej panny lat 28, posiadającej wyprawę i 5 000 gotówkę poszukuje znajomości celem ożenku. Panowie mający szczerze zamiary i zapewniona zgłoszenia kierować do Kurjera Poznańskiego zdg 37 600

Mam
 1 000 zł. proszę o propozycje. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 799

Gorsety
 i biustonosze Jaskowiakowej tylko Podgórska 13, przy Placu Świątokrzyskim. zdg 37 142

Suknie
 płaszcze miarowe wykonuje najtaniej Wrocławska 19, Gałazka. zdg 37 591/2

Kulturalnego
 towarzysza szuka inteligentna pani, cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 449

Fryzjerzy
 Ukazał się nowy typ aparatów do trwałej ondulacji na rok 1937 prosimy obejrzyć Ika, Poznań, Wrocławska 14, telefon 36-37. zdg 37 351

Panią
 w czarnym płaszczu, wysiadająca przy Niegolewskich dnia 13. bm. godz. 14.30 — Matejki. Proszę o adres Kurjer Poznański zdg 37 817

Znajomości matrymonjalne
 cel matrymonjalny, zamożniejszym i mniej zamożnym, solidnie i dyskretnie ułatwi Biuro matrymonjalne „Partia” Gdynia, Zuz. Zygmunta Augusta m. 66. ng 19 906

„Czy
 ma prawo do szczepienia małżeńskiego zgrabna, ładna — o czarnych oczach panna, średniego wzrostu, brunetka, mimo to, że jest biedniutką i w posagu tylko sama siebie, urodę i chęć gorącego kochania ofiarować może? Czy znajdzie się w Polsce dobry człowiek na stanowisku, któryby jej upragnioną choć by skromną przysłał żyć stworzył? Wiek kandydata obojętny, byle charakter dominował. Zgłoszenia (ale nie bałamutów) Kurjer Poznański pod zdg 36 956

Przystojna
 lat 32 z wyprawą, cokolwiek gotówką, wyjdzie za inteligentnego na stanowisku. Zgłoszenia Kurjer Poznański ng 20 278

Emeryta
 trzeźwego, kulturalnego, szlachetnego charakteru posłubi wdową bezdzietną, lat 50 niebiedna. — Dokładne oferty Kurjer Pozn. zdg 35 911. Pośrednicy wykluczeni

Kawaler
 29, kupiec, samodzielny, posłubi sympatyczną panią, wieku do 35, z majątkiem. Łaskawe oferty z fotografią która zwracam pod słownym honorem do Kurjera Pozn. zdg 37 300

Przystojna
 33, akademickie wykształcenie, stanowisko, panna wysoka, posażem. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 831. Cel matrymonjalny.

Zapozna
 panna wykaz. akad. st. stanowisko, wysoka blondynka, lat 23, wykształcona, maletna. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 832

Pannę
 przystojną z dobrego domu w młodszym wieku pragnie poznać w celu matrymonjalnym kawaler starszy, przystojny, właściciel kamienicy, posiadający gotówkę kilkadziesiąt tys. zł. Łask. listy upraszam do Kurjera Pozn. pod zdg 37 669. Na anonimowy i poste restante nie odpowiadam. Ścisłą dyskrecję zapewniam.

Przystojny
 30-letni kupiec, usytuowany, pragnie poznać panią — posażem, religijnie wychowaną — celem ożenku. — Pośrednicy wykluczeni. — Oferty fotografii, która zwracam Kurjer Pozn. zdg 37 675

Kupiec
 kawaler, lat 36, przystojny, inteligentny gotówka, pozna panna miła, kulturalna posażem, możliwie drożerzystka, nie warunek celu matrymonjalnym. Dyskrecja zapewniam. Beanonimowe szczegółowe listy, fotografia Kurjer Poznański zdg 37 289

Kupiec
 36, szuka żony, która dopomoże do usamodzielnienia się. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 776.

Dla
 mej siostry przystojnej panny lat 28, posiadającej wyprawę i 5 000 gotówkę poszukuje znajomości celem ożenku. Panowie mający szczerze zamiary i zapewniona zgłoszenia kierować do Kurjera Poznańskiego zdg 37 600

Kawaler

rzemieślnik, ożeni się z panną, — która dopomoże do objęcia jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 003

Panna
 młoda, przyst

Dla
właścicielki idealnej połowy czteropiętrowej kamienicy, inteligentnej, córki kupca, szuka brat odpowiedniej partii. Zgłoszenia odpowiednich panów uprasza się przesyłać do Kurjera Poznańskiego zdg 36 942

Ziemianin
młody nie rezygnując z uczucia, pragnie poślubić młodą z dobrej rodziny, religijną, która by dopomogła do spłaty długów, ciążących na majątku, dyskretną, z pewnością, listy będą zwracane. Odpowiadać się będzie tylko na nieanonimowe, poważne dające się sprawdzić oferty nadesłane do Kurjera Pozn. zdg 36 599

Kawaler

29-letni, ziemianin, z lepszej rodziny szuka żony. Pante (wdówki) z odpowiednim po sągiem do lat 35, zechcą złożyć oferty do Kurjera Poznańskiego pod zg 14690.

Szuka
meza, panna lat 37, posiada 6 tysięcy złotych. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 026-7

Pan
kulturalny, wykształcony poszukuje celu matrymonialnym kobiety dobrej, zdrowej, gospodarniej, pożądanie niebiednej, wieku do lat 30. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 624/5

Dla
kuzyna, kupca przemysł. solidnego, właściciela dobrze prosperującego interesu, szukam znajomości pani od 38 lat, skromnej, gospodarniej, z wyprawą i majątkiem od 15 000. Cel matrymonialny. Z całym zaufaniem upraszam oferty Kurjer Pozn. zdg 37 525

Kawaler
przystojny, podoficer zawod. pozna celu matrymonialnym panna lat 23-29 zgrabna, inteligentna, religijna, skromna domatorka. Poważne oferty Kurjer Poznański zdg 37 427

Dla
kuzyna lat 26, samodzielnego rzemieślnika interesem i współwłaściciela składu towarów krótkich szukam żony młodej niebiednej. Poważne oferty z fotografią Kurjer Poznański. Gniezno 696 ng 19 968

Żonę
na gwiazdkę przystojną, dystygnowaną, zamożną, chce mieć przystojny kawaler, lat 42, dobrze sytuowany, na stanowisku dyrektora. Zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdg 37 774

Sierota
przystojna, wykształcona panna majątku 60 000 wyjdzie zamaż. Mrówka, Poznań, św. Wojciech 2 a.

7. SPRZEDAŻE

Wózki
dziecięce, lalczyste, wybór tanio. Trąbaczńska, Pierackiego 11. — podwórze, kredyty. zdg 33 108

Krowy
wysokocielne, — i wycielone, dobre dojki, — wielkim wyborze — stale sprzedaje i kupuje Adamski — Poznań-Główna 32, telefon 19-01, zdg 33 886

Dywan ręczny
wiązane każdej wielkości okazynie sprzedam. Bauer, Hotel Monopol. zdg 35 701

Meble kuchenne
wprost wytwórni najkorzystniej, Piaskowa 3, Konięcki, zdg 36 387

Jadłodajnia
restauracja, urządzeniem, pełnym biegiu, półwyżynkiem, tanio sprzedam 600.— zł. Adres Ordownik, Poznań zdg 36 845

Kapelusze Koszule Krawaty
modne, M. Paszek, Poznań, Wrocławska 30, zdg 36 411

Radioodbiorniki
okazyjnie Sniadeckich 1, Radioekspert, zdg 36 473

Magle
nowoczesne, elektryczne, ręczne oraz domowe magle — prasowane nagrodzone złotymi medalami dostarcza Fabryka Magli M. Jankowiak, Poznań, Staroleka, tel. 19-47 zdg 94 734

Futra
damskie, męskie wykonuje rzetelnie, solidnie, fachowo, tanio tylko

Królikiewicz,
Podgórna 6
Skórki wszelkiego rodzaju wielki wybór. ng 18 114

Propagandowe Czystnienie Pierza
Urządzenie miesiąc taniej czyszczenia, obciążając ryczałtem: za pierzenie 2,75, za spodek 2,50, za poduszkę 1,00, za jasiek 0,50.
Emkap. M. Mielcarek, Wrocławska 30
ng 18 785

Kryształy
wielkim wyborze okazynie tylko Jezuitska 10 (Świętosławska)

Dom Okazyjnego Kupna.
Pg 7 839-45.40

Kafle
pierce najtaniej. Milich, Dolna Wilda 49. zdg 36 603

Maszyny do pisania
i liczenia nowe, używane (z swarancją) walizkowe „Rheinmetall” na dogodnych warunkach spłaty do nabycia w firmie Antoni Rose, plac Wolności 2 i Nowa 8, ng 18 522

Największa i najlepsza fabryka fortepianów i pianin B. Sommerfeld
poleca nowe, pierwszorzędnej jakości pianina już

za 1 000.—
Dogodne warunki spłaty. Długoletnia gwarancja. Zamiana używanych instrumentów
Filja, Poznań 27 Grudnia 15.
ng 18 439

Magazyn futer Lehmann
zał. 1875 Poznań Wrocławska 18, tel. 22-95. Wszelkiego rodzaju futra wykonuje we własnej pracowni pierwszorzędnie, solidnie. Stale wielki wybór każdego rodzaju futer oraz skórek od najtańszych do najwykwintniejszych. Pg 7 139-37.142

Meble
najtaniej u Palacza, ul. Słusarska 4, pomiędzy Wielką a Woźną, dg 3390

Okazjal
Stylowe meble węgierskie na cztery pokoje od 14—18, telefon 37-28. zdg 35 587

Tanio
regaly, stoly, lustra, biurko, piec, żelazka, stojaki, manekiny, maszyny do kroju. Wrocławska 19, m. 2. zdg 36 799

Za bezcen
płaszcz damskie, dziecięce. — Szuster, Wrocławska 19. zdg 36 800

Solidne
okucie upiekacza i podobnej wartości domu. — Najnowsze wzory okuc poleca L. Matysiak, Poznań, Piekary 19. zdg 37 186

Szpice
białe, młode ładne i czujne na sprzedaż. Ul. Wesoła 3. zdg 37 077

Restaurację
skład win i wódek w większym mieście powiatowym bardzo dobrze prosperująca odstąpię od zaraz względnie stycznia. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 082

Zakład
fryzjerski na prowincji sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 085

Mundur
oficerski sukienki kompletny spodnie długie i do butów prawie nowy średnia figura korzystnie. Piaskowa 2, m. 5, od godz. 16. zdg 37 114

Kanarki
dobre śpiewaki tanio. Wierzbicice 31, m. 15. zdg 37 012

Motory
angielskie Listera 7 P. S. na naftę — benzynę. Przemysł Rolniczy, Poznań, Towarowa, róg Skośnej, telefon 19-35. zdg 37 008

Zakład
fryzjerski z przyległym — umebł. pokojem, centrum tanio sprzedam z powodu wyjazdu. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 005

Drukarskie
czcionki nowe. Adres Kurjer Poznański zdg 36 998

Dywan
Smyrnański 3,5x4. Przemysłowa 28a — 3. zdg 37 046

Brzoskwinie i morele
i różne inne drzewa i krzewy owocowe, karlowe i pienne, oraz rzadkie gatunki i odmiany drzew parkowych polecaja Ogrody Kórnickie w Kórniku. Katalogi na żądanie. dg 3413

Sprzedaż — Naprawa
wszelkich systemów piór wiecznych ołówków automatycznych. Naprawa natchmiast w firmie Józef Czosnowski, spec. skład papieru i montownia piór Poznań, Fr. Ratajczaka 2. dg 3201

Wyżły
rasowe, 4 miesięczne sprzedam. Patrona Jackowskiego 50 — 5. zdg 37 043

Skład
cukierków, owoców, mieszkaniem, dzierżawa 70.— sprzedam 1250 zł. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 37 034

Skład
natchmiast 600.— Górna Wilda 31. zdg 36 615

Żelazne
beczki 150 litr, jak nowe po benzynie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 36 675

Dobra egzystencja
skład kolonialny, 10 lat w jednych rekach. 2 pokoje w mieszkaniu najlepszy dzielnicy sprzedam. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 194

Motor
22 KM, ssaco-gazowy, w ruchu gazownia, dobrym stanie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 36 669

Cukiernię
piekarnię, bardzo dobrze prosperującą, pod gwarancją za 2.500.— odstąpię. Bydgoszcz, Zbożowy Rynek 7, Piekarnia. zdg 36 959

Futra
wszelkiego rodzaju oraz różne skórki, stale wielki wybór Własna pracownia kufnierka wykonanie pierwszorzędne solidne. Przyjmuję asygnaty „Kredyt”

Magazyn futer
S. Piotrowski

Szkolna 9
de 3 327

Najlepsze pianina
od 1 000 złotych oraz najkrótsze fortepiany (skrzylla) poleca
T. Betting,
i S-ka
Leszno.
Ng 17 793

Kurtki
nowe: świstaki prima 200, czarna imitacja breitszwanc, 90. Ratajczaka 27 — 6. zdg 37 205

Radio
nowe, prad zmienny sprzedam — 150.—, Dąbrowskiego 36, m. 8. zdg 37 208

Pies-Suczka
młody szkocki setter tanio. Wrocławska 32 m. 6. zdg 37 144

Magiel
sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdg 37 167

Dwa
wozy robocze, 3 i 4 cale, 8 wyrotek używanych tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 050

Restauracja
przy ruchliwej ulicy z koncesją z powodu wyjazdu. Wskaże Kurjer Poznański zdg 37 258

Pianino
pierwszorzędne zagraniczne. Marcina 15 — 5. zdg 37 180

Egzystencje
zapewnić sobie może każdy, nabijając maszynę swetrową, półczosniczą lub rekawiczkarkę firmy „Aleksy Linke”, Łódź. Nowe i używane na korzystnych warunkach z długoletnią gwarancją oraz wszelkie części maszynowe poleca po cenach konkurencyjnych Karol Zelter, Poznań, Podgórna 13. zdg 37 150

Maszyny do pisania
małe i duże nowe i używane dostarcza najkorzystniej z gwarancją. Kochanowicz i S-ka, pl. Wolności 13. ng 20 020

Miąsz jabłkowy
śliwkowy marmelade, powiada mieszane, pierwszorzędnej jakości po cenach najkorzystniejszych poleca

„Jagol”,
Poznań, św. Wojciech 29, tel. 52-82. Pg 7965-44.92

Citroen
Six limuzyna, Jakóba Wujka 8 garaż 44. zdg 37 162

Ogniotrwała szafa
meble biurowe, gablotki wystawowe.

Pianino
salon brzozywy. Magazyn Mebli Podgórna 6. zdg 37 125

Pianino
Weidenslaufer, Berlin, Winogrodny 83 (Szlag). zdg 37 130

Wełnę
i przede maszynową do swetrow i półczoch pierwszorzędna, najtaniej sprzedaje Karol Zelter, Poznań, Podgórna 13. zdg 37 141

Sprzedam
dom komfortowy, blisko centrum dochód 15.000.—, Cena 120.000.—, Oferty „Par” 58,28 Pg 82 19-58,28

Sprzedam
dom, centrum, dochód 12.000.—, Cena 90.000.—, Oferty „Par” 58,27 Pg 8220-58,27

Okazyjne
kuono wszelkich urządzeń domowych także

kompletnych pokoi
spiesz się wszyscy na
Jezuicka 10
(Świętosławska). Pg 7 838-45.41

Śliwińskiego
meble, Żydowska. zdg 36 943

Salonik
mahoni dobrze utrzymany tanio. Słowackiego 40, m. 3. zdg 36 984

Zakład
litograficzny — drukarski w Lublinie sprzedam z powodu wyjazdu. Zgłoszenia: Warszawa, Biuro Ogłoszeń, Pietraszk, Marszałkowska 115 pod „Litografja”. ng 19 346

Sprzedam
młyn motorowy gospodarczy — przemial 50 kw. na dobe w zbożowej okolicy rok budowy 32. Dom mieszkalny 10 ubikacji bez długi cena 45 000, dochód 12 000.—, powód choroby. Wiadomości poczta Wola Wierzbowska, powiat Ciechanów. Pg 8183-58,4

Skład
próżny przy ruchliwej ulicy gospodarz. Adres Kurjer Poznański zdg 36 910

Perski dywan
6.30 x 405 z prywatnej reki sprzedam. Oferty „Par”. Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 37.498”. Pg 8187-57.498

Fotograficzny
filmówkę wartości 300 sprzedam okazynie lub zamienie na aparat: baterijny, względnie zmienny. Dakowski, Buk, Ratuszowa. ng 20 263

Skład
papieru z przyległą wolną ubikacją nadającą się na agencję pocztową, pożądana w tej dzielnicy sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 153

Kasety
do manicur szczotkami, perfumami, brzytwami, mydłami okazynie Wenzlik, Aleje Marcinkowskiego 19.

Skład
nadający się na każdą branżę odstąpię. Zgłoszenia Pocha 39 — mieszkanie 17. zdg 36 497

Skład
spożywczy dobrze prosperujący — przy ruchliwej ulicy. Adres Kurjer Poznański zdg 37 164

Kolonjalke
dobrze prosperująca sprzedam zaraz. Adres Kurjer Poznański zdg 37 168

Skład
cukierków sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 254

Skład
kolonialny, delik., mieszkaniem, główna ulica, klienta gotówk., obiekt 8.000.— sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 251

„Egzystencja” Restauracja
śródmieście, stała klientela. Cena 3.000. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 690

Skład papieru
galanterji, nowem urządzeniem, oraz towarem, sprzedam za 1 850. Wiadomość: Stanisław Urbański, Poznań, Mostowa 6. ng 20 266

Kareta
pierwszorzędna, 4 osobowa fabr. Neuss, Berlin, Müller, Stawna 6 zdg 36 286

Dery
nieprzemakalne na konie. Razer, Szewska 11. zdg 35 986

Watelina
guziki, dodatki krawieckie. — Mikolajczak, Świętosławska (Jezuicka) 12. Pg 7973-58,20

Parową Fabrykę
Mebli, kompletnie urządzona, — sprzedam lub wdzierżawie. Bydgoszcz, Gdańska 60. Balcerkiewicz. ng 20 279

Zakład fryzjerski
nowocześnie urządzony, dobrze zaprowadzony, trzy obsługi męska i dwie damskie z mieszkaniem (pokój i kuchnia) na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 905

Sprzedam
psa harta syberyjskiego, czarnego, długowłosego. Wierzbicice, 66, m. 2. Zgłoszenia pomiędzy 14—14.30. zdg 36 821

Skład
papieru, galanterji i dewocji z przyległym pokojem mieszkalnym korzystnie sprzedam. Kościelna 4 zdg 36 846

Pulowery Bonzurki Piżamy
najkorzystniej

Ludwik Olszewski,
Aleje Marcinkowskiego 13, obok Banku Polskiego, Półwiejska 11. P 8192-45.94

Piekarnię
dobrze zaprowadzoną, mieszkaniem sprzedam. Żorawia 19. zdg 37 029-30

Mleczarnia
parowa na wsi, większy obiekt do sprzedania. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 37 229-30

Walce
jak nowe 300x500 sprzedam lub zamienie 300x400. Agencja Ordownika, Zaniemyśl. n 20 253-4

Płaszcz damskie wprost
eleganckie

fabryki Wildowa - Syn
Wodna 1,
Asygnaty kredytowe! ng 18 092/3

Warsztat
szewski, mieszkaniem sprzedam. Zupańskiego 3, m. 3. zdg 37 187-8

Sprzedam
skład papieru i tytoniu narożnik. Adres Kurjer Pozn. zdg 37 500

Motocykle
rowerowe wybór. Czerniak, Dąbrowskiego 7. zdg 37 524

Wannę
dużą do nikiowania oraz wiertarki kowalskie sprzedam. „Elektrowarsztat”. Gamańska 3. zdg 37 484

Na
ZIME
płaszcz...
ubrania..
Tanio!!
Jeden zakup przekona każdego
Sukna
pierwszorzędnych fabryk krajowych w ogromnym wyborze.
Najstarsze przedsiębiorstwo tego rodzaju w Poznaniu.
Tel. 11-53 34-66

Edmund GRZEŚKOWIAK
Poznań, Stary Rynek 83.
P 7 828-37.151

Radjo
trzy lampowe, prad zmienny. — Długa 14 — 18. zdg 37 504

Sprzedam
skład kolonialny z mieszkaniem tania dzierżawa. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 37 519

Futro
meskie, damskie, maszyna Singera. Górna Wilda 28, m. 14. zdg 37 544

Okład
dobry stan korzystnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 466

Sypialnię
dobrym stanie tanio sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdg 37 467

Sprzedam
2 łózka metalowe, szafa, białe. Rynek Wildecki 65, m. 4. zdg 37 457

Airedaletierery
szczeniata — do obrony osobistej. Dolna Wilda 2 — 4. zdg 37 343

Gazownię
generator, piec na centn. koksu, komplet sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 336

1 000 samochodów
rozebranych używane części, podwozia mleczarskie, opony najtaniej w firmie Autosklad. Poznań, Dąbrowskiego 89, telefon 46-74. dg 3159-60

Wytworne Płaszcz Futra Poranniki
Swety

Kostiumy
narciarskie w olbrzymim wyborze poleca najkorzystniej F-a A.

Dzikowski,
Poznań, Stary Rynek 49, telefon 29-68. Asygnaty „Kredyt”. Pg 7797-37.174

Automobilisci
Motocykliści kombinizon futrzany tanio. St. Rynek 10 b, Kurza-noga. zdg 37 380

Powozy
półkryty na gumach, planki jednokonki tanio. Adamski, Piaskowa 7. zdg 37 366

Remington
w dobrym stanie tanio sprzedam Bartkowiak, Aleje Marcinkowskiego 18. zdg 37 358

Tokarnię
małą podwójną, przymówkę tanio odda Ika, Wrocławska 14. zdg 37 350

Żyrandole — Lampy
własny wyrób poleca Ika, Wrocławska 14, w podwórzu, telefon 36-37. zdg 37 349

„Chevrolet”
4 cylindrowy, ciężar, 1 1/2 tonowy z zamkniętą karoserją, gotowy do jazdy oraz podwozie „Ford”, jak nadliczbowe oddajemy bardzo korzystnie. „Lukullus”. Bydgoszcz, Poznańska 16, telef. 16-70 ng 20 299

Palma
ogromna piękna. Działowy 11—7. zdg 37 423

Skład
spożywczy centrum miasta pow. mieszkaniem sprzedam zamienie na dom z drolatą. Adres wskaże Kurjer Poznański ng 20 309

Siodło
angielskie kompletne sprzedam. Długa 3, mieszkanie 9. dg 3 631

Materace
tapczany, leżanki, garnitury klubowe najtaniej wprost pracownia Wielkie Garbary 18 narożnik Woźnej suterena. zdg 37 611/2

Latarki
karbidowe elektryczne i dynamówki dobre i tanie. Ogromny wybór w największej fachowej firmie

KASTOR

Św. Marcin 55,
ng 20 293/4

Jadalnia
ciemny dąb 250.— pl. Sapieżyński 4, m. 8. zdg 37 490

Biedermajer
salon sprzedam, Łąkowa 4 a. m. 8. zdg 37 421

Skład
spożywczy zaprowadzony tanio sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 37 409

Kurtka
damska zimowa futrzana. Marcina 9/10, m. 14. zdg 37 407

Salonik
obrazy, lustra, leżanka. Sala licytacyjna, Masztalarska 5 a. zdg 37 501

Fortepian
„Foerster” jak nowy 800 zł

Skład
wyrobów skóranych, zaprowa-
dzony małe kosza, bez ryzyka.
Adres Kurjer Poznański
zdg 37 269

Benenowski
tylko
Półwiejska 3
Reprezentacyjny
skład obracek. Ze-
garki, budziki naj-
taniej. dg 2974/5

Materiały
okazyjnie, bielskie, kilka kupo-
nów po cenach fabrycznych. Pod-
górna 13, m. 5. Poznań.
zdg 37 137-8

Parowa fabrykę
mebli, kompletnie — urządzona
sprzedam lub wydzierżawie. Byd-
goszcz, Gdańska 60. Balcerkie-
wicz. ng 20 280

Skład
mieszkaniam centrum, dzierżawa
50,— dobrze zaprowadzony korzy-
stnie. Oferty Kurjer Poznański
zdg 36 546/7

Walizki
tanio. Czys. Szkol-
na 11.
Pg 7925/6-41,36/7

Samochód
funkcyjna ekonomiczny, stan
niezawodny sprzedam. Zgłosze-
nia Kurjer Pozn. zdg 37 596
lub telefon 34-34.

Elektrolux
dobrym stanie. Długa 3. Ba-
ranowska. zdg 37 593

Meble
nowe — używane wszelkiego ro-
dzaju tanio poleca. Woźna 16,
Centralny Dom Komisowy.
zdg 37 656

Serwis
stolowe — kawowe

Garnitury
kompotowe — ciast

Sztuce
alpakowe — platerowane — oraz
kompletne nakrycia

Restauracyjne
sprzedaje najtaniej

Marjan
Lesiński, Poznań — Wroniecka;
Gdynia — Świętojańska; Hurt
Szkła — Porcelany. dg 3 690

Meble używane etc.
(sypialka, gabinet, kuchnia) ro-
wer damski nowy piecyk elek-
tryczny, magiel domowa wyspra-
dzam od poniedziałku 14.00 do 18.00
Matejki 3, podwórze lewa II.
zdg 37 760

Fotel
rozkładany tanio. Przemysłowa
29 — 4. zdg 37 892

Billard
automatyczny tanio sprzedam. —
Stary Rynek 43 — 3. zdg 37 897

Sprzedam
skład pieczywa. Dąbrowskiego 60
zdg 37 820

Folwark
160 mórg z budynkami, zasiewa-
ni, zapasami, żywym i martwym
inwentarzem, blisko Nowogonia-
sta, pow. Jarocin. Informacje
Biuro Parcelacyjne, Poznań, Plac
Wolności 11. Pg 8243-46,133

Majątek
ca 800 mórg wylączony z pod tar-
celacji. Ziemia pszennoburaczana,
2 km od miasta powiatowego.
Cena 250,— zł za morgę. Wpłata
ca 150 000, złotych. Informacje
Biuro Parcelacyjne, Poznań, —
Plac Wolności 11. Pg 8242-46,138

Futra
skórki, lisy, blamy najtaniej pry-
watnie. Masztalarska 7 — 4.
Pg 8247-58,47

Elegancka sypialnia
orzechowa
nowoczesna piękna okazała bar-
dzo dobre wykonanie okazyjnie.
Poznański Dom Komisowy, Do-
minikańska 3. Pg 8238-46,128

Kryształ najtaniej
„Lamus”, Strzelecka,
Pg 7976-58,42

Piękny gabinet
nowoczesny
okazyjnie najlepsze wykonanie oka-
zyjnie. Poznański Dom Komiso-
wowy, Dominikańska 3.
Pg 8240-46,129

Jadalnia orzechowa
polerowana okazyjnie
Gabinet kombinowany
orzechowy bardzo ładny okazyj-
nie. Poznański Dom Komisowy,
Dominikańska 3. Pg 8239-46,127

Salon Ludwika
XVI biały bardzo ładny okazyj-
nie.

Skrzydło
orzechowe okazyjnie

Pianino
czarne płyta metalowa krzyżowe
okazyjnie Poznański Dom Komiso-
wowy, Dominikańska 3.
Pg 8241-46,130

Konia
sprzedam tanio. Marszałka Focha
265.

Skład
spożywczo-delikatesowy, najlepszy
punkt korzystnie sprzedam. Adres
Kurjer Poznański zdg 37 808

120 zł
jadalnia używana. Al. Marcin-
kowskiego 25 — 14. 9—12 — 3—5.
zdg 37 807

Maszynę
do szycia, tanio sprzedam. Po-
znań-Lawica. Piłoty 15 — 2.
zdg 37 143

Pianino
nowoczesne 600

Salon
Dywan

Gabinet
Antyki
oryginalny. Dominikańska 1. Mi-
chalak. zdg 37 803

Sypialnie
polerowane

Jadalnie
Gabinety
witrynami

Kuchnie
nowoczesne

Kupisz — najtaniej
Komisowej Hali Mebli
Wrocławska 38
zdg 37 756

Młóczarnia motorowa
motor Jaehnego, młóczarnia Stan-
dard, w dobrym stanie za 2.200 zł
do sprzedania. Willy Ziboll, Łe-
czyca, p. Opalenica, pow. Nowy
Tomyśl. ng 20 317

Meble
Gabinety, jadalnie, sypialnie —
kuchnie. Solidne wykonanie, naj-
taniej Sosniński, Woźna 10.
ng 20 318

Futro
damskie kryte, kurtka zakopiań-
ska rekawami, płaszcz damski zim-
owy. Kraszewskiego 4, restau-
racja. zdg 37 744

Wózek
ręczny cztero-kolowy, drabkę po-
kojową. Dąbrowskiego 90, m. 20.
zdg 37 747

Restauracja
pełnym wyszynkiem ruchliwa uli-
ca, sprzedam tanio. Adres Kur-
jer Poznański zdg 37 745

Zegar
„Beckera” dobrym stanie okazyj-
nie. Jezuicka 10 (Świętosławska).
zdg 37 631

Kuchnie
używane od 40,— nowe wielkim
wyborze bardzo gustowne najta-
niej. Jezuicka 10 (Świętosławska).
zdg 37 630

Sypialnia
dębowa z lustrem jak nowa tylko
330,— okazja dla każdego. Jezu-
icka 10 (Świętosławska).
zdg 37 629

Sypialnia
Luksusowa
czczotowa pierwszorzędne wyko-
panie okazja dla nowożeńców. —
Jezuicka 10 (Świętosławska).
zdg 37 628

Klubowe
garnitury, leżanki, łóżka metalo-
we, obrazy różne inne sprzęty u-
żytku domowego, najkorzystniej.
Jezuicka 10 (Świętosławska).
zdg 37 627

Wytworna Pani
domu kupuje

Meble — Kryształ
porcelane oraz różne inne sprzęty
domowego użytku tylko na

Jezuickiej
10 (Świętosławska), bo tam jest
wybór wielki, sumienna obsługa
i ceny przystępne. „Dom Okazyj-
nego Kupna”. zdg 37 626

Restauracja
mieszkaniam, koncesja, ruchliwej
ulicy sprzedam. Adres Kurjer
Poznański zdg 37 614

Radjo
trzylampowe prad stały i akumu-
lator tanio sprzedam. Aleja Het-
mańska 3, m. 4. zdg 37 690

Sypialnie
bardzo korzystnie sprzedam. Gra-
jek, Grodziska 26 (Jeżyce).
zdg 37 688

Sprzedam Aptekę
lub wydzierżawie o dużym obro-
cie, w wojewódzkim mieście za-
chodniej Polski. Potrzebna gotów-
ka do kupna 180 000 zł, do dzier-
żawy kaucja 30 000 zł. Zgłosze-
nia do Kurjera Poznańskiego
zdg 37 299

Samochód
Citroen w dobrym stanie sprze-
dam za gotówkę 900 zł. Zgłosze-
nia do Kurjera Poznańskiego pod
zdg 37 297

Do pierników
syrup ciemny, syron biały, ku-
werture kakao poleca najtaniej
Stanisław Siedziński. Szkoła 19,
skład cukierków. zdg 37 403

Maszyna
damska. Szyperska 3 — 3.
zdg 37 751

Rzeźniczkę
składowe urządzenie, lodówka, że-
lazne drzwi i tak dalej. Winogra-
dy 144. zdg 37 778

Sprzedam
składnicę węgla, platformę, konia
Adres Kurjer Pozn. zdg 37 855.

Szafę
dużą do rzeczy sprzedam. Obejr-
zieć Hartwig, inf. Majchrowicz.
zdg 37 883

Futro
seal tanio na szepiętą małą fi-
gure od 9—10. Stroma 23, m. 3.
zdg 37 659

Płaszcz
męski czarny używany tego figu-
ra od 10—11. Stroma 23, m. 3.
zdg 37 658

Gabinet
męski starsze wykonanie dębowy
okazyjnie. Jezuicka 10 (Święto-
sławska). zdg 37 634

Jadalnia
dębowa zegarem „Beckera” do-
brze utrzymana okazyjnie. Jezu-
icka 10 (Świętosławska).
zdg 37 620

Jadalnia
nowoczesna polerowana orzech-
kawkaski solidne wykonanie tylko
475,— Jezuicka 10 (Świętosław-
ska) zdg 37 619

Wielkopański
Gabinet
męski pierwszorzędne wykonanie
stary mahon korzystnie. Jezuicka
10 (Świętosławska). zdg 37 635

Gabinet
męski orzech kawkaski zgrabny
fason jak nowy tylko 450,— Jezu-
icka 10 (Świętosławska).
zdg 37 633

Porcelana
garnitury do mokki, ciast i om-
letów bardzo piękne gustowne
nowoczesne wzory korzystnie. Jezu-
icka 10 (Świętosławska).
zdg 37 632

Futro
karakulowe nowe okazyjnie
sprzedam. Niedziela od 11—7.
Orodowa 19, m. 3. zdg 37 582

Gabinet
męski. pianino. Plac Wolność
7—15 podwórze 2. zdg 37 550

Meble
tanio poleca J. Stenkowski. Szew-
ska 2. zdg 37 539

Skład
cukrów, dobrze zaprowadzony, w
dobrym punkcie, cena 2 300. Po-
ważne oferty Kurjer Poznański.
zdg 37 763

Skład
kolonialno - delikatesowy w do-
brem położeniu sprzedam korzy-
stnie. Oferty Kurjer Poznański
zdg 37 736

Skład
spożywczy, mieszkanie, prima po-
łożenie, śródmieście, rynek, ce-
na 3.300. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 37 708

Restaurację
sprzedam. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 37 709

Pierwszorzędny
skład kolonialno - delikatesowy
przy ruchliwej ulicy, dobra egzy-
stencja zaraz do sprzedania za
ca 9 000,— zł. Oferty do Kurjera
Poznańskiego zdg 37 797

Rzeźnictwo
maszynierja, mieszkanie centrum
wynajmie kaucja. Oferty Kurjer
Poznański zdg 37 812

2 maszyn
do wyrobu dachówki cementowej
z lanożelaznymi formami sprzeda
korzystnie. Ig. Klessa, Czarn-
ków. zdg 37 811

Samochód
6 osobowy — odkryty — oszczędno-
ściowy, dobrym stanie, nowe ogu-
mienie, po generalnym remoncie
sprzedam tanio. Korzeniowski,
Inowrocław, Narutowicza 62.
zdg 37 773

Jadłodajnię
w centrum sprzedam. Adres
wskaże Kurjer Pozn. zdg 37 755

Regał
stół składowy. Dąbrowskiego 25,
pracownia obuwia. zdg 37 854

Dom
ogrodem 3 morza ziemi, małym
mieście sprzedam okazyjnie In-
formacja Skoki, Dworcowa 8.
zdg 37 851

Jadalnię
jak nowa, szafy, łóżka, lampy ta-
nio. Jarochowskiego 55 — 3.
zdg 37 852

Dom
piętrowy niewykończony sprze-
d. ul. Kopanin 53, Łazarz.
zdg 37 849

Antyki
fortepian tanio. Pocztowa 22.
Pg 8230-58,39

Antyki
salony, gabinety, bardzo tanio. —
Pocztowa 22. Pg 8229-58,40

Samochód
Citroen mały i ekonomiczny
sprzedam lub zamienie na moto-
cykl. Auto - Traktor. Poznań,
Dąbrowskiego 87. zdg 37 828

Thürmera
pianino czarne krzyżowe prawie
nowe, plac Kolegiacki 2, m. 8.
zdg 37 894

Rzeźnictwo
przy ruchliwej ulicy miesz-
kaniem warsztatem sprzedam.
Kurjer Poznański zdg 37 6

Sypialnia
270,—

Gabinet
męski dębowy 195,—
Jadalnie
bardzo piękne

Kuchnie
nowoczesne — tanio

„Okazja”
Szewska 20. zdg 37 676

Szafa żelazo-betonowa
(25 ctr) na sprzedaż ewtl. za-
miana. Informacje, ul. 27 Gru-
dnia 16, m. 10. zdg 37 667

Restaurację
sprzedam centrum. Adres Ku-
rier Poznański zdg 37 846

Detektorowy
na głosnik. Woźna 13 a, m. 9.
(4-7). zdg 37 877

Jadalnie
biblioteka. Stolarska Bukowska 9.
zdg 37 866

Kilim
2 X 3. firany filce nowe sprze-
dam okazyjnie. Aleje Marcin-
kowskiego 16 — 9. zdg 37 839

Jadalnie
orzechowe sypialnie tanio. Sto-
larnia Chładowskiego 9 Wilda.
zdg 37 836

Rzeźnictwo
sprzedam lub wydzierżawie kom-
pletnie urządzone. 20 lat jednych
rękach. Powód — wdowa. Da-
browskiego 7. zdg 37 883

10. MAJĄTKI

Majątki
blisko Poznania, ziemia buraczana,
1 000 mórg, 500, 400 mórg —
cena 250 morga sprzedam. Pa-
luch, Poznań, Kantaka 8/9.
zdg 37 170

Majątek
416 mórg buraczanej, zabudowa-
nia dobre inwentarze nadkomplet-
nie, cena 125 000,— sprzeda Górski
Inowrocław, Kasprzycza 16.
ng 20 236

Majątek
1 500 mórg (Poznańskie) komplet
za 190 000,— wpłata 50 000,— oraz
wiele innych poleca „Agraria”,
Bydgoszcz, Pomorska 22.
zdg 35 222

Majątek
142 morgi buraczanej, 20 łaki, 20
lasu pełne żniwa, inwentarzem
okazyjnie 34 000,— wpłaty 23 000
Nowakowski, Wielkie Garbary 48
zdg 37 270

Majątek
wielkopański 2 000 mórg bonitacja
4 marki, zabudowania I klasy,
pałac 18 pokoi położony w parku
trzydziestomorgowym, stawy ryb-
ne, gorzelnia, morga 350 złotych
względnie zamiana na kamienicę
dopłata.

„Rekomendacja”
Poznań, Podgórna 6, telef. 49-76
zdg 37 469

900
mórg wydzierżawie zaraz. Oferty
Kurjer Poznański zdg 37 639

Folwark
do 600 mórg kupie, wysoka wpła-
ta. Oferty Kurjer Poznański
zdg 37 539

11. KUPNA

Meble
używane dywany, antyki, porce-
lane kupuje

Podgórna 6
Magazyn mebli, telefon 32-50.
zdg 25 117

Kupuje — sprzedaje
maszyn do szycia, piece westfal-
skie, meble inne rzeczy. Dom
Komisowy, Podgórna 2.
Pg 7435-42,92

Kupie
używaną maszynę do szycia. —
Singer. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 36 978

Browning
7,65. Al. Przybyszewskiego 43a,
m. 15. zdg 35 937

Stolarską
maszynę kombinowaną, taśmów-
kę, wiertarkę, frezarkę z nożami
oraz wyrówniarkę kupie. Oferty
z opisem, podaniem ceny do Kur-
jera Poznańskiego dg 3664

Tokarkę
2,5 do 3 m toczenia w dobrym
stanie kupie. Oferty z opisem,
podaniem ceny do Kurjera Pozn.
dg 3663

Skład
artykułów piśmiennych, okolica
Łazarz lub Jeżyce kupie. Zgl.
Kurjer Poznański zdg 37 004

Samochody
używane, opony, detki kupuje—
płaci najwyższe ceny Autoskład,
Poznań, Dąbrowskiego 89, telefon
46-74. dg 3161

Pistolet
automatyczny — kal. 6,35 kupie.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 37 196

Kufer
podróżny kupie. Cena? Oferty
Kurjer Poznański zdg 37 247

Motor
gazowy lub lokomobilę 50/90 kon-
na kupie. Halamski, tartak —
Skoki. zdg 34 679

Drukarską
maszynę małą używaną kupie.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 37 120

Samochód
otwarty kupie, może być sporto-
wy mały. Oferty i cena Kurjer
Poznański zdg 37 052

Maszynę
do szycia mało używaną. Han-
dlarze wylączeni. Mickiewicza
18 a — 7. zdg 37 274

Generator
koksowy 20—30 PK. używany
kupie. Cebula, Lisew. per Żer-
ków. ng 20 236/3

Meble
garderobe, obuwie używane wszel-
kiego rodzaju kupuje i sprzedaje
skład Komisowy, Poznań, Ślusar-
ska 6 a. zdg 37 439/40

Meble
używane wszelkiego rodzaju gar-
derobe kupuje oraz polecam syp-
ialnie, jadalnie, kuchnie, szafy,
tapczany, leżanki. Komis, Po-
znań, Woźna 9. zdg 37 437/8

Akumulatory
stacyjne większą ilość kupie. —
„Elektrowarsztat”. Garncarska 3
zdg 37 485

Przedsiębiorstwo
normalnie pracujące kupie. Oferty
szczegółowe Kurjer Poznański
zdg 37 374

Mleczarnię
kupie, wydzierżawie. Dokładne
oferty ceną eksped. Kurjera Po-
znańskiego zdg 37 356

Samochód
kupie. Oferty Kurjer Poznański
zdg 37 692 lub Wrocławska 19,
mieszkanie 8 a.

Młody małżonek
kupi używaną sypialkę. Zgłosze-
nia ceną opisem Kurjer Pozn.
zdg 37 315

Szafę
do akt kupie. Oferty Kurjer Po-
znański zdg 37 590

Kupię
dobrym stanie futra breitszwance
lub łapki. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 37 682

Kupię samochód
reklamówkę, nośność 1000—1200
kg lub półciężarówkę Chevrolet,
cztery liny. Podać ostatnią
cenę. Stanisław Krawczyk, Ka-
lisz, Czestochowska 44.
n 20 319-20

Maszynę
pisania używaną kupie. Cena
Kurjer Poznański zdg 37 859

Kupię
dom za gotówkę. Zgłoszenia tyko
pisemne Jagielski, Piękary 5,
m. 8. Pg 8214-58,26

Szafę
żelazną do akt kupie. Cukiernia
ul. Fr. Ratajczaka 37, (portier)
zdg 37 678

komfortowe
centrum możliwe gospodarz. —
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdg 37 838

Acordeon
kupie. Oferty ceną Kurjer Po-
znański zdg 37 821

12. DO WYNAJĘCIA

5 pokojowe
komfort. ogrzewanie centralne,
pierwsze piętro. — willa. Kłono-
wiczka 3.

1 grudnia
zdg 3

Pokój
kuchnia 32 miesiecznie, rok zgór-
ry. Bukowska, ul. Niska 5.
zdg 37 477

3
komfort. Jarochowskiego 36.
zdg 37 475

6
pokoi 1 pietro, wolne. Oferty Kur-
rier Poznański zdg 37 638

Trzypokojowe
obszerna z holm, nowoczesne, —
bezpodatkowe, I pietro, czynsz
zł 155 do wydzierżawienia. Ad-
ministracja, Dabrowskiego 14/16.
zdg 37 609

Dwupokojowe
łazienka bezpodatkowe do wy-
dzierżawienia. Czynsz 50 zł. kau-
cja 354 zł. Szamarzewskiego 56
m. 1. zdg 37 608

Pokój
i kuchnia, bezpodatkowe, II pietro,
do wydzierżawienia. Czynsz
37,40, kaucja 264 zł. Szamarzew-
skiego 56, m. 1. zdg 37 607

Trzypokojowe
wygodnym. Łazarz, Jarochow-
skiego 71. zdg 37 601

3
pokojowe, obszerne, parkiet, pie-
ce, ogród, bezpodatkowe, Wol-
sztyńska 7, tel. 72-90, zdg 37 768

Pięciopokojowe
czyste mieszkanie słoneczne, bli-
sko parku Wilsona, cena niska.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 731

3 pokojowe
mieszkanie komfortowe, ul. Gro-
dzka 27, zgłosić stróż.
zdg 37 730

Pokój
kuchnia do wynajęcia. Racla-
wica 63, przy końcu Palacza.
zdg 37 725

Mieszkanie
3 pokojowe z ogrodem przy ul.
Kaliskiej 9 za mostem św. Rocha.
zdg 37 323

3
pokojowe urzędnikiem emerytem.
Willa, Lenziewicza 2, zdg 37 322

Trzy pokoje
śródmieście 60 rok zgóry, koszt
300. Oferty Kurjer Poznański
zdg 37 319

Dwa
mieszkania dwupokojowe nowym
solidnym domu tania od zaraz
lub 1, 12, do wynajęcia. Al. Het-
mańska 3, m. 4. zdg 37 689

Pokój
duży kuchnia, dzierżawa mie-
sieczna. Debiec, Jodłowa 3.
zdg 37 345

3-pokojowe
mieszkanie ewentl. garaż, 2 mor-
gowym ogrodem na osiedlnictwo
15 min. tranwaj. Zgłoszenia Kur-
rier Poznański zdg 37 399

Skład
sprzętów kuchennych, warszta-
tem blacharsko-instalacyjnym i
jasnym, dużym sklepem, kilkana-
ście lat letniejący zaraz do wy-
najęcia. Świetna egzystencja. Chwa-
liszewo 10. zdg 37 758

Trzypokojowe
Dwupokojowe
Chociszewskiego 47. zdg 37 740

5,
7, 8 pokojowe pełnokomfortowe
na mieszkaniu, biura, pensjonaty
przy ul. Mickiewicza 34/36. Wia-
domość u dozorców. zdg 37 618

Czterepokojowe
komfortowe, gospodarz, Hetmań-
ska 11. Pg 8231-58,31

2 pokoje
kuchnie, Górczyńska 7.
zdg 37 662

Pięciopokojowe
Stroma 27. zdg 37 760

Pięciopokojowe
śródmieście wolne. Zgłoszenia
Kurjer Poznański zdg 37 784

Dwupokojowe
komfort. Błażeja Winklera 7. —
Łazarz. Pg 8245-58,41

Dwupokojowe
komfortowe centrum zamożnym.
„Be-Em-Es“
Grudnia 19. zdg 37 824

1 pokój
od gospodarza willi wolne, czynsz
zgóry. Zgłoszenia Mazowiecka 6.
zdg 37 860

Pokój
kuchnia, słoneczne, 2 lata 30. Je-
żówka 34 III front. zdg 37 881

2 pokoje
centrum, wysoki parter, cele han-
dlowe do wynajęcia. Pocztowa
31a m. 1. zdg 37 878

Frontowe
słoneczne 6 pokojowe. Św. Mar-
cin 46 m. 4. zdg 37 823

Mieszkanie
we willi 3 pokojowe Konopnic-
kiej 8. zdg 37 822

13. SZUKA MIESZK.

Poszukuje
2 lub 3 pokoi, centrum na prak-
tykę lekarską od 1 stycznia. Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdg 37 460

Dwupokojowego
wygodami poszukuje urzędnik. —
Oferty Kurjer Pozn. zdg 36 809

Dwupokojowego
trzy, cztery, centrum. Oferty Ku-
rier Poznański zdg 35 939

2
pokoje wieksze okolice Poznania
Oferty cena Kurjer Poznański
zdg 37 080

Małego
mieszkania 30-35, — miesiecznie
poszukuje, śródmieściu. Oferty
Kurjer Poznański zdg 37 028

Pokoju
kuchnia! Łazarz, bezdzietni, stała
posada. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 37 025

Mieszkanie
jeden 20, — dwa 28, — trzy 50, —
cztery 60, — pięć 115, — Poznań,
Za Grobla 6 — 5. zdg 37 122

Emeryt
pokój i kuchnia rok zgóry centr-
um. Oferty Kurjer Poznański
zdg 37 305

Jednopokojowego
z kuchnią od gospodarza w centr-
um poszukuje zaraz pewny
płatnik, czynsz zgóry. Oferty Ku-
rier Poznański zdg 37 533

Bezdzielni
urzędnik pewny płatnik szuka
3 pokoje wygodami, słoneczne,
okolica Łazarz. Oferty Kurjer
Poznański zdg 37 448

5-6
pokoi nie wyżej II piętrowo
od gospodarza poszukuje. Oferty
Kurjer Poznański zdg 37 373

Stróżostwa
domowego poszukuje z dobremi
poleceniami, okolica obojędna. —
Oferty Kurjer Poznański
zdg 37 362

Poszukuje
1-2 pokoi na biuro centrum od
gospodarza pewny płatnik. Oferty
Kurjer Poznański zdg 37 468

Mieszkania
próżnego 3-4 pokoje centrum —
wzgl. dwa meblowane używaniem
kuchni. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 37 637

3-pokojowego
w centrum rok zgóry poszukuje.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 571

Emerytka
poszukuje dużego, słonecznego po-
koju lub dwu z kuchnią, najchę-
tniej z łazienką, najwyżej I pietro.
Zgłoszenia Kurjer Poznań-
ski zdg 37 722

Dwupokojowego
centrum tylko gospodarza, gwa-
rancja zapewniona. Oferty Ku-
rier Poznański zdg 37 318

Dobry płatnik
poszukuje pokój z kuchnią mo-
żliwie w śródmieściu wzrost od
gospodarza. Oferty upraszam
Kurjer Poznański zdg 37 311

Dwupokojowego
poszukuje właściciel. Oferty Ku-
rier Poznański zdg 37 420

Jednopokojowego
dwa — kuchnia. Oferty Kurjer
Poznański zdg 37 587

Dwupokojowego
poszukuje pewny płatnik. Oferty
Kurjer Poznański zdg 37 343

Dwupokojowego
wygodami centrum, okolica sa-
dów, małżeństwo bezdzietne, ee-
dzia. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 37 346

Trzypokojowego
od gospodarza poszukuje urzędnik
atutowy, czynsz zgóry. Oferty
Kurjer Poznański zdg 37 462

4-5
pokojowe mieszkanie komfortem
od 1 stycznia nie na peryferii od
gospodarza. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 37 395

Poszukuje
stróżostwa lub portjerstwa —
mieszkaniem w lepszym domu z
małą kaucją. Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 37 706

Dwupokojowego
Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 785

Poszukuje
mieszkania 3-4 pokojowego śród-
mieściu, parter do drugiego pietra
pewny płatnik. Oferty po-
daniem warunków Kurjer Pozn.
zdg 37 819

Dwa
mieszkania trzypokojowe lub jed-
no, mała składnica. Oferty Ku-
rier Poznański zdg 37 840

15. POKOJE UMEBL.

1-2 panom
wynajme pokój blisko dworca i
poczty. Gasiorowskich 10, m. 8.
zdg 36 439

Skarbowa
20 — 6, dwom. zdg 36 618

Panience
wspólny. Woźna 14b — 19.
zdg 36 907

Zygmunt
Augusta 1 — 9, kulturalnym.
zdg 36 893

Skromny
elektryczność, utrzymanie, bez. —
Marcina 64, m. 24. zdg 36 798

Pokój
ładny z obiadaniami za pożyczkę
500 zł samotna. Oferty Kurjer
Poznański zdg 36 921

Pokój
elektryczność zaraz, M. Focha 47
m. 12. zdg 37 218

Oddzielny
jednospobowy, centralnym ogrze-
waniem, Grottegera 3, m. 10.
zdg 37 480

Pokój
czysty, balkon, solidnemu, Niego-
lewskich 4, m. 6. zdg 37 136

Pokój
centrum, umebl., łazienka, Józefa
3, m. 7. zdg 37 197

Komfortowy
duży, mniejszy, tania. Aleje Mar-
cinkowskiego 1 — 7, II. zdg 37 237

Pokój
2 panów. Skarbowa 2, m. 6.
zdg 37 249

Wierzbicice
11 — 9. zdg 36 888

1-2
ładne komfort. W. Garbary 29,
m. 8. zdg 37 023

Przyjezdny
Półwiejska 30 — 7. zdg 37 006

Panu
niekrepujący. Mostowa 37 — 4.
zdg 37 001

Tanio
Żupańskiego 2 — 12. zdg 37 201

Jedno-
dwuosobowy, duży, słoneczny, —
tylko inteligentnym. Strzelecka
11 — 5. zdg 37 202

Gabinecik
i sypialnia, ładne komfortowe,
słoneczne. Nowomiejski 5a, —
m. 9. zdg 37 207

Łakowa
19 — 4. zdg 37 243

Długa
13 — 9. zdg 37 250

Wdowa
poszukuje inteligentne bezdzietne
małżeństwo. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 37 253

Działyńskich
1, m. 14. zdg 37 259

Dwa
ładne, pani. Jasna 8 — 4.
zdg 37 263

Wspólny
Wrocławska 38 — 35. zdg 37 190

Pokój
elektryczność, Szwajcarska 19 a,
m. 18. zdg 34 429

Frontowy
elektryczność, Wielkie Garbary
48 — 10. zdg 37 284

2
frontowe klatki na biura lub
mebl. Aleje Marcinkowskiego 5,
m. 8. zdg 37 267

Lepszy
panu. Wrocławska 18 — 2.
zdg 37 264

Niekrepujący
1-2 Szewska 1 — 19, I. zdg 37 505

Pokoik
Wrocławska 14 — 12. zdg 37 509

Niekrepujący
zaraz, Wrocławska 10/11, m. 8.
zdg 37 510

Pokój
umeblowany, Wybickiego 2 — 14
zdg 37 464

Centrum
kulturalnym, Kreta 6 — 1 I.
zdg 37 463

Utrzymaniem
bez, 2-3 osoby, Focha 43, deli-
katesy. zdg 36 555

Pocztowa
21 — 4, dwuosobowy, utrzyma-
niem, telefonem. zdg 37 442

Jasna
3 — 2. zdg 37 325

Tani
pokój, 3 Maja 6 — 12. zdg 37 381

Dwuosobowy
Ratajczaka 14, m. 20.
zdg 37 377

Pusty
frontowy, Piekary 8 — 11.
zdg 37 367

20,—
Grobla 19 — 12. zdg 37 352

Pokój
solidnemu na stanowisku w kul-
turalnym domu, Informacje Ksie-
garnia Cybulskiego, telefon 10-84.
zdg 37 526

Długa
11 — 8. zdg 37 426

2-1
osobowy centrum, obiadaniami. —
Działowy 11 — 7. zdg 37 424

Pokój
pani, Fredry 4, II. zdg 37 422

Komfort
centralne, Młyńska 9, m. 15.
zdg 37 385

Słoneczny
elektryczność, Górna Wilda 32,
mieszkanie 4. zdg 37 434

Zaraz
Szyperka 3 — 9. zdg 37 482

Dwuosobowy
Piekary 5 — 6. zdg 37 408

Ładny
czysty, front, elektryczność, ul.
Wierzbicice 30, m. 3.
zdg 37 391

Pokój
frontowy obiadaniami. Przecznicza
6 — 3. zdg 37 398

Pokoik
Górna Wilda 42 — 9. zdg 37 726

Słowackiego
41, — 11, elektryczność, tania.
zdg 37 654

Próżnego
pokoiu poszukuje samotna. Oferty
Kurjer Poznański zdg 37 617

Woźna
1 — 4 jedno, dwuosobowy.
zdg 37 537

35,—
centralne ogrzewanie, światło
włącznie. Plac Działowy 11 — 9.
zdg 37 735

Pokój
klatka, Dabrowskiego 56 — 6.
zdg 37 853

Czysty
ładny jednej lub dwom osobom.
Wroniecka 4 — 8. zdg 37 847

Frontowy
zaraz, Działyńskich 10 — 8.
zdg 37 715

Pokój
utrzymaniem, Ratajczaka 33 — 11.
zdg 37 702

Wielkie
Garbary 23 — 9. zdg 37 765

Dwuosobowy
utrzymaniem 1 grudeń, Aleje
Marcinkowskiego 17, m. 6.
zdg 37 527

Nobliwy
czysty, Młyńska 4 — 1.
zdg 37 771

Cztero-
lub dwuosobowy, Półwiejska 5,
mieszkanie 6, I. zdg 37 729

Centrum
kulturalnym, Składowa 1 — 1,
wejście 1. zdg 37 721

Pokój
Zielona 1, parter, lewo.
zdg 37 695

Pokój
Wielkie Garbary 43, m. 10.
zdg 37 645

Elegancki
utrzymaniem panu, Melżyńskiego
28, I. prawo. zdg 37 329

Inteligentnym
dwuosobowy, Kraszewskiego 5
— 5. zdg 37 410

Słowackiego
35 — 12. zdg 37 594

Dwuosobowy
Grudnia 18 — 6, telefon, utrzyma-
niem, łazienka. zdg 37 586

Ładny
czysty zaraz, Szewska 19 — 5.
zdg 37 683

Pokoik
niekrepujący do wynajęcia, Ma-
tejski 6, m. 14. zdg 37 742

Frontowy
jeden albo dwa używaniem ku-
chni zaraz, Słowackiego 48 — 6.
zdg 37 748

Kraszewskiego
13 — 4. zdg 37 746

Focha
55, m. 6. zdg 37 613

Utrzymaniem
3 Maja 3a — 17. zdg 37 344

Klatki
schodowej, niekrepujące wejście
od 1. 12, Niegolewskich 16 m. 20.
zdg 37 759

Próżny
pokój, Małe Garbary 7a m. 3.
zdg 37 802

Słowackiego
34 — 5 pani zaraz. zdg 37 856

Ratajczaka
40 — 11 utrzymaniem.
zdg 37 885

Frontowy
czysty elektryczność, Kwiatowa
3 — 5a. zdg 37 884

Jeden
lub dwuosobowy, centralne, Ma-
tejski 50 — 6. zdg 37 796

Śródmieście
1 — 2, inteligentne małżeństwo.
Nowomiejski 10 b — 5.
zdg 37 795

Elegancki
dwuosobowy, Kreta 7 — 8.
zdg 37 794

Wroniecka
18 — 6, 30,—. zdg 37 792

Elegancki
klatka, Łakowa 16 — 6.
zdg 37 783

Małżeństwu
z używaniem kuchni zaraz, Pra-
sowalnia, Kozia 8. zdg 37 782

Półwiejska
2 — 6 (utrzymaniem) dwuosobowy
jedno. zdg 37 815

Pokoik
Kantaka 5 — 4. zdg 37 814

Niekrepujący
Szkoła 13 — 7. zdg 37 813

Klatka
dwóch panów zaraz, Górna Wil-
da 45 — 12. zdg 37 891

Frontowy
Wrocławska 14 — 10.
zdg 37 677

Dwa
ładne, centralne, łazienka, utrzyma-
niem — bez wolne zaraz, 27-go
Grudnia 19 — 13. zdg 37 673

15,—
mały bez pościeli, pieca, Poznań,
Górna Wilda 40, m. 14.
zdg 37 666

Słoneczny
Kwiatowa 4 — 11. zdg 37 845

Pokój
Kilińskiego 9 m. 21. zdg 37 837

Czysty
Woźna 17/18 m. 14. zdg 37 882

Wrocławska 14
m. 9, dwuosobowy. zdg 37 880

Ogrzewany
Mielżyńskiego 5, mieszkanie 9.
zdg 37 874

Próżny
pani panom lub bezdzietnym, G.
Wilda 25 m. 5. zdg 37 870

Ładny
tania, Szwajcarska 19 — 1.
zdg 37 8

Kapelusze
damskie, meskie przerabia fachowo. Modne fasony

Sowiński
Kapelusznik, Poznań, Garncarska 5 dawniej Marcin 27. dg 3203 4

Akuszerka
Poznań, Strzelecka 2
przy Świętokrzyskim
przyjmuje, udziela porady, pomocy położniczej. dg 3301-2

Gorsety
Biustonosze
poleca
Pracownia Gorsetów
"Wanda"
Leontyna Sychowska, Ratajczaka 27.
zdg 37 401

Wróży
chiromantka zdumiewająco. Piekary 6 — 2.

Akuszerka
Błaszczakowa, Pałacowa 70, przyjmuje pani, udziela porady. zdg 36 828/9

Fotografie
artystyczne, portrety, kolorowe powiększenia, grupy, reprodukcje, ceny przystępne. Foto-Pecherscy, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 8.

Garbuje
skóry futrzane. Piekary 22, kuzniarz. zdg 37 455

Akuszerka
Za Bramką 12 a, przy Placu Bernardyńskim udziela porady, pomoc. zdg 37 333

Przepisuje
maszyną tanio, akuratywnie. Owienczenia 5 ul. mieszczynie. Biuro "Lit", Grudnia 5, podwórce. zdg 37 491

Dziewczynkę
8 miesięczną, zdrową, ładną oddam na własność lepszej rodzinie. Wskaże Kurjer Poznański zdg 37 547

Krawcowa
w dom wszystko — gustownie. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 435

Słynna
chiromantka trafnie przepowiada. Szewska 21 — 5. zdg 37 610

Ondulacje
trwale 4.— reparaury lakki. Bukowska 17 a, fryzjer. zdg 37 277

Futra
kuśnierka szyje, przerabia reparaury, odświeża, czyszczy. St. Rynek 89 — 1. zdg 37 313

Przyjme
bezdzielną matkę z dzieckiem na własną z pomocą wynagrodzeniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański Kamińska Rawicz, Grunwaldzka 28. ng 20 307

Nowość
Opatentowany przyrząd wzmacnia siłę płciową mężczyzny. Cena 10 zł. Informacje "Posteń", Toruń, Krasieńskiego 100. Na odpowiedź znakcz. zdg 30 583

Sellima
słynna wróżka przepowiada za złotego. Ratajczaka 9 — 7. zdg 37 780

Kuśnierka
przerabia futra po domach. Marcin 62 — 6. zdg 37 569

Kto
ndzieli lekcji śpiewu? Oferty Kurjer Poznański zdg 37 829

Biały kruk
rok 1611 okazynie. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 868.

Stolarskie
prace wykonujemy, prospekty kosztorysy bezpłatnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 867.

24. NAUKA

Kursy
stenoğrafii, pisanie maszyną. — Strzelecka 33. zdg 34 469

Prof.
udziela wszystkich przedmiotów do matury, egzaminów, gwarantuje wyniki! Półwiejska 34 — 1. zdg 35 329

Koncesjonowane
kursy kroju. Nowak, kierownik. Wrocławska 33. dg 3409

Niebywała okazja!
Kroju, modelowania, krawieczyzny damskiej nauce korespondencyjnie (listownie) w kilka dni za opłatą 20 złotych. Mistrzynie cechu Warszawskiego Wisniewska-Dobrucka, Warszawa, Alberta 12 m. 9. ng 20 235

Szkoła Tańców
Mikolajczak Kledecka, św. Józefa 6. Pg 8177-58.8

Szkoła Tańców Szczerkowski
Pocztowa 23. zdg 37 103

Księgowości
wszelkich systemów wraz bilansem, stenoğrafii polskiej oraz pisania na maszynie wycuzam szybko, dokładnie na dogodnych warunkach. Długa 7, m. 7. zdg 35 640

Student
udzieli matematyki, łaciny, najtaniej, najlepiej. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 37 198

Niemieckiego
lekcyj i konwersacji udziela akademicki niemiecki. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 210

Szkoła tańców Średzińskiego
lekcje praktyczne niedziele godz. 15 i 18.30. Panie dobrze tańczące do kursu przyjmje bezpłatnie. — Wł. Zygmunt Augusta 4. zdg 37 658

Student
udzieli lekcji za obiady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 36 646

Szkoła tańców
Baletmistrza Szczurka, Podgórna nr. 6. zdg 36 971

Niemieckiego
udziela pan sumiennie, gruntownie, początkującym, zaawansowanym. Adres Kurjer Poznański zdg 37 051

Rytmika plastyka
Milewska, Matejki 50. zdg 37 248

Lekcje
rysunków, malarstwa artystycznego oraz dekoracyjnego. Mielżyńskiego 26, m. 10. zdg 37 261

Student
udzieli korepetycji za mieszkanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 965

Kursy kroju, zycia
dienne, południowe i wieczorne, przyjmuję warunki najkorzystniejsze. Klawierowa, Poznań, Marji Magdaleny 1, m. 7. dg 3163-4

Stenoğrafii
polsk, niem, korespondencji, księgowości udziela Kromczyńska, ul. Ogrodowa 16, II. zdg 37 443

Swetrów
wszelkich haftów wycuzam miesięcznie 6.— Sosińska, Marcin 57 m. 4. zdg 37 370

Kto
przygotuje repenta kl. II-giej do IV gimn.? Oferty z podaniem warunków Kurjer Poznański zdg 37 372

0,75
niemieckiego udziela sumiennie dypl. nauczyciel. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 496

Szkoła tańców Szorskiego
Pierackiego 12, telefon 35-08. zdg 37 429

Profesora (ki)
do przygotowania do egzaminu z 6 klas matem. — przyroda — poszukuje osoba dorosła zaawansowana. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 128

Matematyki
fizyki udziela korzystnie mazieta Kraszewskiego 3, m. 9. zdg 37 325

Student
udzieli matematyki, fizyki tanio ewentualnie za obiady 1-6 gimnazjalnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 316

Korepetycje
gimnazjum — eksterniści — udziela studentki — tanio — pewnie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 741

Matematykę
zakres gimnazjum, tanio. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 779.

Profesorka
korepetycje, przygotowuje do klas. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 809

25. MUZYKA

Muzyki
(fortepian) udziela dzieciom, dorosłym, nauczycielka b. prof. szkoły muz. Niezależnym ustępowstwa. Fredry 3, m. 8. zdg 34 000

Tębacz
z akordeonem wolny 1 grudnia. Oredownik, Grudziadz, Groblowa 3. ng 20 282

Tębacz
obligat, saksofonista wolny. — Zgłoszenia Inowrocław, skrytka pocztowa 52. ng 20 292

Pianina
od zł 1000.— na dogodnych warunkach spłaty, fachowe strojenia, naprawy, modernizacje pianin. — Transportsy pianin zł 8.—

Drygas
Trzeciego Maja 4, telefon 33-58. zdg 37 425

Lekcyj
skrzypiec udziela gruntownie nauczyciel (konserwat.) 3 50 zł miesięcznie. Skalski, Dąbrowskiego 85/87, mieszkanie 26. zdg 37 902

Saksofon
Es Alt okazynie sorzedam. Połgóna 3, m. 12. zdg 37 330

Trio
pierwszorzędne koncertowo - dancingowe, boczne instrumenty, śpiew, refrenista 1 grudnia potrzebne. Warunki fotografije Kawiarnia Centralna, Leszno. zdg 37 616

Ada
to nie wypada — W blasku słońca — Nie zapomnij (Gigli) Rose Marie oraz inne nowości poleca A. Cybulski, Marcina 9. z ng 20 316

26. SZUKA POSADY

a) Służba domowa

Poszukuje
posługi od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 099

Dziewcze
lat 19, z prowincji, sierota z dobrej rodziny, kochająca dzieci ośkołowiek z gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 924

Służąca
z prowincji, dobrymi świadectwami poszukuje posady do dzieci — lub innej. — Adres Kurjer Poznański zdg 37 057

Dziewczyna
z prowincji, z własną pościelą do wszelkich prac domowych, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 191

Służąca
uczciwa, oszczędna, pracowita, łagodna, poleca. Połpińskich 8a, parter, m. 11. zdg 37 228

Niania
bardzo dobra praktyka, czysta, akuratna, przyjmie posadę do niemowlęcia. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 37 235

Poszukuje
Jakiegokolwiek zajęcia. Znam się na gospodarstwie i szyciu, najchętniej u samotnej osoby. Zgl. Kurjer Poznański zdg 37 232

Sierota
inteligentna, przyjmie posadę za utrzymanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 993

Panna
służąca z dobrimi świadectwami zarząd domu, zycie, pielęgnowanie chorych, zna także język niemiecki, chętnie na wyjazd, szuka posady. Łaskawe zgłoszenia proszę Kurjer Poznański zdg 37 105

Dziewczyna
szuka posługi z gotowaniem i praniem na cały dzień. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 985

Szukam
posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 032

Kucharka
młoda, czysta, uczciwa, znająca dobrze wszelkie prace domowe, poszukuje od zaraz lub 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 178

Posługaczka
szuka całodziennych posług. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 452

Kawiarka
obeznana z Ekspressem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 450

Posługaczka
poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 309

Szukam
posady z gotowaniem do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 378

Dziewczyna
z kilkuletnimi świadectwami gotowaniem szuka posady do restauracji. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 451

Poszukuje
posługi przedpołudniem w śródmieściu. Oferty Kurjer Poznański p 4081

Samodzielna
przystojna, szuka posady tylko jednej osoby, najchętniej samotnego, lepszemu domu. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 37 769

Sierota
uczciwa, szuka posady z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 700

Dziewczyna
z prowincji szuka posady bez gotowania od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 588

Osoba
inteligentna, uczciwa, dobrze polocona szuka posady na wyjazd do samotnej osoby lub majatek, zna doskonale zycie, gotowanie, wszystko co w zakresie gospodarstwa domowego wchodzi. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 781

Panienska
młoda, uczciwa, znająca zycie, robotę ręczną, prasownicą, przyjmie posadę początkującej panny służącej lub do zycia bielizny w lepszym domu od 1. 12. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 470

Sprzątania
biur, składu poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 752.

Poszukuje
posługi i prania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 775.

Wlejska
uczciwa dziewczyna szuka posady z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 555

Osoba
inteligentna z dobrimi świadectwami przyjmie od zaraz posadę lub posługę. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 553

Poszukuje
posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 804

Dziewczyna
starsza samodzielna, uczciwa — i czysta przyjmie posadę do samotnych lub dwojga osób. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 858

Posługi
3 razy tygodniowo Łazarz. Jeżeli poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 673

Dziewczyna
młodsza do wszystkiego szuka posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 671

Posługaczka
uczciwa poszukuje posługi lub stałej posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 875.

b) Inni

Książkowa
rutynowana korespondentka polsko - niemiecka, z dobrimi poleceniami szuka posady w poważnej firmie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 32 506

Bilansista
rutynowany, prowadzi księgowość godzinowo już za 20 zł miesięcznie — poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 537

Krawcowa
w dom szuka posady 1.50. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 307

Inteligentna
młoda, milej powierzchowności, czysta, uczciwa, znająca gotowanie, zajmie się domem samotnej osoby zaraz, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 257

Zdolna
która pracowała w biurze adwokackim posiada praktyki z małym wynagrodzeniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 35 612

Nauczycielka
dłuższa praktyka powszechnej, prawo nauczania, języki, muzyka szuka posady. Bardzo skromne warunki. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 773

Panienska
z ukończonym wyższym kursem Miejskiej Szkoły Handlowej szuka posady w biurze jako początkująca. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 736

Rządca
gospodarczy, lat 34, z kilkuletnią praktyką w majątkach Poznańskiego poszukuje pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 459

Młoda
bezdzielną wdową po budowniczym która przez długą chorobę meza zbiedniała szuka posady jako gospodyni, najchętniej na probostwie. Podejmie wszelką pracę samodzielną. Katarzyna Zandecka, Grodzisk, Poznań, Zielona 1. ng 20 276

Rutynowana
ksiązkowa - bilansista poszukuje posady w domu, przyjmie pracę godzinową. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 36 866

Wyreczycielka-wychowawczyni
freblanka z kilkuletnią praktyką szuka posady od 1 stycznia 37 r. lub wcześniej. Oferty uprasza się Poznań, Schacz, ul. Mazowiecka 11, I p. Piechocka a pp. Wróbel. zdg 36 505

Inteligentna
dobrego domu, panienska, lat 26, dobrej prezentacji, przyjełaby posadę wyreczycielki, towarzyszy starszej pani, również chorej — pomoc składowi, biurze lub wychowania niemowlęcia, ewtl. wyjazd. Skromne wynagrodzenie, referencje osób wybitnych. Oferty Kurjer Poznański zdg 36 715

Szofer
mechanik, 3-letnia praktyka — pierwszorzędne świadectwa poszukuje posady — (także zajmie inną pracę). Oferty „Par” pod 57.495.

Były
kierownik tartaku poszukuje jakiegokolwiek posady względnie zastępstwa niekoniecznie z branży. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 070

Polecam
swego rządcę gosp. żonatego lat 29, bardzo pracowitego, energicznego i sumiennego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 111

Poszukuje
jakiegokolwiek pracy w Poznaniu za kaucją bankową w gotówce 300 do 400 złotych. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 016

Dzielný
stolarz budowlany z narzędziami szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 039

Pomocnik
apteki szuka zastępstwa 12—14 w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 036

Początkująca
biuralistka poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 37 007

Krawcowa
rutynowana szuka posady po domach. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 812

Szofera
lub jakiegokolwiek innej pracy za kaucją poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 062

Inteligentna
lat 21, zna Ekspresso szuka posady w cukierni lub w lepszej restauracji. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 256

OGÓLNOPOLSKIE
Poniedziałek, 16 listopada.
6.30 audycja oranż: 11.30 audycja dla szkół (dla dzieci starszych) (z Katowic) „O wozin”; 12.40 „Nie bić” — pogadanka Zofii Charszewskiej; 12.50 dziennik południowy; 15.00 wiadomości gospodarcze; 15.15 programy lokalne; 16.15 „Skrzynka językowa” — 16.30 tańce polskie w wykonaniu orkiestry symf. P. R. Jerzego Czapllickiego — barryton i chóru P. R.; 17.00 „Zdobycie polskiego ustawodawstwa” — odczyt wygł. prof. dr. Stanisław Gołab (z Krakowa); 17.15 koncert w wykonaniu Wiedeńskiego Tra Gitarzystów (Wiener Gitarre-Kammermusik - Trio); 17.50 „Cezar Lombroso” (z okazji setnej rocznicy urodzin) — pogadanka wygł. prof. Stefana Bajley; 18.00 pogadanka aktualna; 18.10 wiadomości sportowe; 18.20 programy lokalne; 18.50 „Kacik dla młodzieży wiejskiej” — inż. Zygmunt Kobylński, (Łódź nadaje aud. lokalna); 19.00 audycja Związku Oficerów Rezerwy R. P.; 19.20 muzyka taneczna w wykonaniu malej orkiestry P. R. z udziałem Czwórki radiowej (refreny); 20.10 „Juliusz Cezar” — opera w 3-ach aktach (8 odsłonach) Jerzego Fr. Händla w opracowaniu dr. O. Hagena. Tłumaczenie polskie Stanisława Rova (z Poznania). W przerwie 1-szej — dziennik wieczorny i pogadanka aktualna. W przerwie II-giej — recytacja: „Cezar i Rzym ówczesny” fragment z książki G. Ferrera d. t. „Wielkość i upadek Rzymu”; 22.40 programy lokalne.

Warszawa
Poniedziałek, 16 listopada.
Warszawa — 12.03 „Paderewski” (dłty); 15.15 koncert zespo-

Szofer
kawaler znający wszelkie reparaacje samochodowe z kilkulatnią praktyką, dobrze polecony poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 002

Cukiernik
młody poszukuje posady lub wypomóżki za skromnym wynagrodzeniem. Zgłoszenia Poznań, ul. Przemysłowa 37, m. 8. zdg 37 127

Nauczycielka
domowa z maturą gimn., praktyka, zmieni posadę. Oferty warunkami Kurjer Poznański zdg 37 287

Rutynowany blawatnik
z kilkunastoletnią praktyką w wielkich domach towarowych — odpowiedzialny ekspedient, odpowiednia prezentacja, obecnie na niewypowiadzanym stanowisku, przyjmie posadę najchętniej w Poznaniu lub Gdyni, wymagania skromne, pierwszorzędne referencje. Łaskawe zgłoszenia „Par” Toruń. Pg 8218-64.168

Inteligentna
zgrabna, lat 25, zna robotki — przyjmie jakokolwiek posadę. — Oferty Kurjer Poznański zdg 36 820

Urządnic
gosp. sumienny, energiczny, ukończona szkoła rolnicza, kilkulatnią praktyką, zmieni posadę od 1-go stycznia 1937. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 285

Inteligentna
panienka w przykrym położeniu szuka posady; do towarzyszy pani, lekarza, chorej, składu lub dzieci (najchętniej wyjazd). Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 37 555

Robotnik
sumienny pracowity poszukuje pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 530

Kasjerka-ksiązkowa
młodsza, znajomością wszelkich prac biurowych (maszyną, korespondencją) poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Może złożyć gwarancje bankowa. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 446

Wdówka
bezdzielną, inteligentną piszaca maszyną, wyższą szkoła handlowa poszukuje posady do pomocy pani domu lub dzieci najchętniej w majątku bez wynagrodzenia. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 359

Uczciwa
samodzielna do samotnej osoby poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 36 660

Ekspedjentka
kolonialna, pieczywo, sumienna, obowiązkowa, szuka posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 503

Krawcowa
akuratna, pilna 1.25, szuka posady w dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 382

Portjer
kował ślusarz, poszukuje posady, dobrze obeznany z centralnym ogrzewaniem, prowadzenie dźwigu oraz wszelkich drobnych napraw, bardzo sumienny z odpowiednimi referencjami, w razie potrzeby kaucją. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 862

Rządca gosp.
z rodziny właścicielskiej, żonaty, lat 33 z 13-letnią praktyką, w intensywnych majątkach na Kujawach poszukuje posady żonatego od 1. 1. 37. lub później. Łaskawe zgłoszenia L. Łuczak, Jacowo, pow. Inowrocław. zdg 37 901

Poszukuje
posady urzędnic, lat 34, żonaty (2 dzieci), szkoła rolnicza, odpowiednia praktyka, dobre świad. polecenie i referencje. Może złożyć 1 000 zł kaucji. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdg 37 291

Rutynowana ksiązkowa - bilansista
poszukuje pracy jako ksiązkowa na 1 lub 2 godziny tygodniowo lub dziennie. Wynagrodzenie miesięczne od 15 zł. Zgłoszenia proszę do Kurjera Poznańskiego zdg 37 292

Werkmistrz
rutynowany poszukuje posady, specjalista na wykwroje, opakowania blaszane, artykuły tłoczona, sztanconwane, kalkulacja. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 37 290

OGÓLNOPOLSKIE
Poniedziałek, 16 listopada.
6.30 audycja oranż: 11.30 audycja dla szkół (dla dzieci starszych) (z Katowic) „O wozin”; 12.40 „Nie bić” — pogadanka Zofii Charszewskiej; 12.50 dziennik południowy; 15.00 wiadomości gospodarcze; 15.15 programy lokalne; 16.15 „Skrzynka językowa” — 16.30 tańce polskie w wykonaniu orkiestry symf. P. R. Jerzego Czapllickiego — barryton i chóru P. R.; 17.00 „Zdobycie polskiego ustawodawstwa” — odczyt wygł. prof. dr. Stanisław Gołab (z Krakowa); 17.15 koncert w wykonaniu Wiedeńskiego Tra Gitarzystów (Wiener Gitarre-Kammermusik - Trio); 17.50 „Cezar Lombroso” (z okazji setnej rocznicy urodzin) — pogadanka wygł. prof. Stefana Bajley; 18.00 pogadanka aktualna; 18.10 wiad

Wyprawy Ślubne
GOTOWE NA ZAMÓW. 17 METRA
J. Schubert
FABR. BIELIZNY - DOM PŁOĆCI
STARYNEK 76
trilbo

Dom Czerwony naprz. Odwachu obok Apteki pod Lwem
Pg 6604-38.140

Bielizniarka
pierwszorzędna szyje poza domem, domu szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 428

Książkowa
bankowa szuka posady wzgl. przyjmie wszelkie prace biurowe w domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 066

Inwalida
rzemieślnik poszukuje posady do zorczy, woźnego lub portjera. W razie potrzeby kaucja. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 863.

27. WOLNE MIEJSCA

Dziewczyna
własna pościel do prac domowych Zgłoście Matejki 54 m. 2. zdg 37 879

Miła rozrywka
w dobranym gronie przyjaciół znajdziesz w sali bilardowo-bridżowej

"Itali"
Pg 8196-44.111

TEATRY

Poznań, sobota, 14. 11.

TEATR POLSKI, Sobota, 14. 11. „Wieczór trzech królów“.

Niedziela, 15. 11. godz. 16: „Testament“.

Niedziela, 15. 11. godz. 20: „Wieczór trzech królów“.

Poniedziałek, 16. 11. „Wieczór trzech królów“.

TEATR WIELKI (Opera):

Sobota, 14. 11. „Ewa“.

Niedziela, 15. 11. godz. 15: „Rose-Marie“. Ceny popu-

larne.

Niedziela, 15. 11. godz. 20: „Zamarle oczy“.

TEATR WIELKI — KON-

CERTY SYMFONICZNE:

Wtorek, 17. 11. godz. 20: III. koncert symfoniczny.

Drygant: Feliks Nowowiejski, solistka — Ma-

gda Tagliafero — forte-

pian.

TEATR NOWY: Sobota,

14. 11. popoł.: „Matura“.

Sobota, 14. 11. wiecz.: „Róża“.

KINA

Poznań, sobota, 14. 11.

APOLLO: „Król Kobiet“.

CORSO: „Wyprawy Krzy-

żowe“.

GLORIA: Mały Buntownik.

GWIAZDA: „Za chwilę

szczęścia“.

OŚWIATOWE T. C. L.: —

„Na zgłiszczacz szczę-

ścia“ i „Z kamerą w

świat“.

METROPOLIS: „Godzina

pokusy“.

RENAISSANCE: „Czarow-

nic“ oraz „Mecz bokser-

ski Schmelling contra

Louis“.

SLONCE: „Palac we

Flandrii“.

SFINKS: „Kaprysty Pię-

nej Pani“.

ŚWIT: „Niewidzialny pro-

mieć“.

TECZA-Lazarz: „Jadzia“.

TECZA-Wilda: „Koenigs-

mark“.

WILSON: „Pod pałacym

niebem Argentyny“.

Dekorator
branży blawatnej, siła pierwszorzędna, biegły w pisaniu plakatów potrzebny od zaraz. Oferty z podaniem pensji i referencji do Kurjera Poznańskiego zdg 36 470

Uczeń
zegarmistrzowski z dobrego domu, kilku klas gimnazjum potrzebny. Chwilkowski, Poznań, Nowa 8. zdg 37 668

Posługaczka
młodsza potrzebna od 10—5 zaraz. Wierzbicice 26, m. 8. zdg 37 842

Pracownica
domowa, uczciwa, czysta z szyciem i rotowaniem potrzebna zaraz. Pisać: Szymańska, Warszawa, Złota 52, m. 32. Pg 7 908-62.572

Panienka
z wykształceniem do dzieci, pomoc w lekcjach. Podanie warunków, zyciorys Wagrowiec, Rynek 13. zdg 37 772

Dekorator i 2 ekspedjenci
z działu bielizny pościelowej i damskiej tylko siły pierwszorzędnej z dłuższą praktyką od 1 grudnia potrzebnymi. Zgłoszenia firma J. Schubert, Stary Rynek 76, m. 2, dz. 9—10 rano. Pg 8233-46.122

Poszukuje
się zaraz do hurt. kolonialnej — dzielnego podróżującego w tej branży zaprowadzonego na prowincję. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 889

Podróżujący
zaprowadzony Poznania w kolonialkach, piekarczy potrzebny zaraz. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 37 887

Dochodząca
dziewczynka około 16 lat — poleceniami do trzyletniego dziecka. Matejki 4, m. 8. zdg 37 791

Krawcowa
do reki może się zgłosić. Romana Szymańskiego 8, m. 11. zdg 37 893

Nauczycielka
chłopiec, 9 letni, 4 klasa, miasteczko wielkopolskie. Oferty warunki Kurjer Poznański zdg 36 854

Dwie
panienki do sceny potrzebne od zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański, Gniezno 695. ng 19 963

Dwie
inteligentne, uczciwe panienki z ukończoną szkołą handlową, — znające szycie i robotki przyjmie jakiegokolwiek zajęcia na folwarku. Zgłoszenia Kurjer Poznański, Gniezno 692. ng 19 966

Chemik
aptekarski, kupiec z większym kapitałem z współpracą poszukiwany do poważnego chemiczno-farmaceutycznego interesu handlowego. Oferty do biura ogłoszeń Pietraszka, Warszawa, Marszałkowska 115, pod „Okazja“. ng 19 345

Poszukuje
na miasta: Poznań i zachodnie Poznania ekspedjenta i sprzedawcę. Sprzedaż wag automatycznych — maszyn rzeźniczych. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 157

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem od zaraz. Cukiernia, Stary Rynek 71/72. zdg 37 584

Freblanki
wykwalifikowanej 4-letniego chłopca Polki niemiec. Wulka 11 — 3. od 14—15. zdg 37 552

Agentów
inkasentów do sprzedaży materiałów sukiennych na raty poszukujemy w całej Polsce. Poczta. Lwów 15, Cerkiewna 18. ng 19 609

Apteka
(Pom.) poszukuje zaraz magistra lub magistry z praktyką. Warunki proszę podać, Posada stała. — Zgłoszenia Kurjer Poznański dg 3261

Akwizytorzy
energiczni do sprzedaży maszyn do szycia, radioaparatury i rowerów za Pożyczki Państwowe poszukiwani na całą Polskę, wysoka prowizja, olbrzymie możliwości. Zjednoczone Składy Techniczne, Warszawa, Waliców 6. ng 19 614

Samotnego
z 2—3 000 poszukuje do rzeźniczej jadłodajni. Zgłoszenia do „Par“, Toruń. Pg 8173-64.167

Ucznia
w naukę piekarską syna uczelnych rodziców przyjmie zaraz. Pepka, Poznań, Wilda, Langiewicza 4. zdg 36 263

Dziewczyna
praniem, wszystkiego. Zgłoszenia niedziele od drugiej. Drużbackiej 1a, m. 4. zdg 37 041

Apteka
w Poznaniu poszukuje dziewczyny do posług. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 37 053

Subprzedstawiciele
wina, wódki, likieru, miasto poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 37 058

Drogerzysty
wspólnika małą gotówką poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 182

Do drukarni
dziewcze młodsze, J. Cierniak. — Dąbrowskiego 98. zdg 37 160

Technika mierniczego
z praktyką samodzielnego poszukuje. Zgłoszenia: Inż. Woliński, Poznań, Wiśniowa 52. Dzwonić od ul. Bzowej. zdg 36 939

Akwizytorzy
w całej Polsce dobrze wprowadzeni w sferach urzędniczych poszukiwani do sprzedaży aparatów radiowych za Pożyczki Państwowe. Wysoka prowizja. Radio-Phonet, Gdynia, Świętojańska 50 ng 19 616

Potrzebna
od 16-go młodsza służąca do wszystkiego z dobrym gotowaniem, czysta, sumienna, uczciwa. Aleje Marcinkowskiego 17a, m. 9. zdg 37 011

Potrzebna
zaraz bardzo dobra gospodyni kucharka z długoletnimi świadectwami na wieś do dwóch kawalerów. Słieszne oferty Kreta 4, m. 10. zdg 36 973

Poszukuje
się zdolna maszynistka, możliwie z stenografią na kilka godzin dziennie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 145

Gospodyni
z dobrem gotowaniem, zyciorys, odpis świadectw do Kurjera Poznańskiego zdg 37 172

MEBLE solidne - piękne - tanie
W. NOWAKOWSKI i SYNOWIE
Wystawa: Kantaka 1. Fabr. i Magaz. Górna Wilda 134
Parkiet po cenach konkurencyjnych
ng 17 729

Drogerzysty
dyplomowanego, dzielnego ekspedjenta i dekoratora z znajomością niemieckiego poszukuje. — Zgłoszenia z fotografią, odpisem świadectw, zyciorysem i wymaganą pensją do Kurjera Pozn. zdg 37 083

Podróżującego
na artykuły fryzjerskie ewent. jako dodatkowe poszukuje. Oferty z referencjami Kurjer Pozn. zdg 37 087

Rządca
gosp. kawaler z dłuższą praktyką szkoła rolnicza, referencjami, na osobny majątek 1 400 morg pod ogólną dyspozycją od 1. 12. lub później potrzebny. Odpisy świadectw, których się nie zwraca do Kurjera Poznańskiego pod zdg 37 113

Apteka
małomiejaska (Pomorze) poszukuje pomocnika (pana) z wojew. egzaminem wlad. językiem niemieckim od 1. 12 br. lub 1. 1. 37 równie silny techn. męsk. z znajom. taksw. itd. przy wolnym utrzymaniu. Oferty z podaniem pensji i referencji do Kurjera Poznańskiego dg 3682

Kelner
od zaraz. Szymański, Poznań, Stary Rynek 31. zdg 37 221

Nowosc GROM
EXTRA CIENKI
DO KONALY ZNACZNIE ELASTYCZNY TANZY

Służąca
uczciwa, z dobrem gotowaniem, potrzebna do lekarza na prowincję. Zgłoszenia Kwiatowa 8, m. 10 zdg 37 151

Zastępca
prowadzenia interesu zbożowego, gotówka 1.000.— Zgłoszenia skrz. pocztowa 4. zdg 36 689

Dziewczyna
od 8—17, ul. Kasztelańska 13, m. 2. (Nowe Osiedle przy Grunwaldzkiej). zdg 37 206

Nauczycielka-wychowawczyni
która chce i umie być też dobrą przyjaciółką i towarzyszką zabaw, potrzebna dla 2 dzieci do skromnego domu na wieś. Odpisy zaświadczeń, referencji, fotografie, proszę nadesłać pod „Starsza druga wstępa“ — Biuro Ogłoszeń, Bydgoszcz, Dworcowa 54. ng 20 268

Uczennica
krawiectwo damskie potrzebna. Waly Jadwigi 3a — 9. zdg 37 598

Dochodząca
przyjme od zaraz. Zgłoszenia Szwajcarska 20 — 5, godz. 19—20 zdg 37 268

Młodsza
dziewczyna potrzebna. Płowicka 7, I. zdg 37 454

Służąca
wszystkiego 15. Grunwaldzka 19, mieszkanie 13. zdg 37 453

Ekspedjentka
młodsza z branży cukierków potrzebna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 37 444

Poszukuje od zaraz pierwszą ekspedjentkę do oddziału swetrow, przystojna siłą pierwszorzędna, mająca najlepszą rekomendację. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 36 926

Uczennica
do krawiectwa na rok. Kantaka 1, m. 3. zdg 37 308

Stała
posada biurowa osobie posiadającej tysiąc złotych. Adres Kurjer Poznański zdg 37 487

Kuśnierki
zaraz potrzebne. Marcin 77. zdg 37 511

Potrzebna
dziewczyna z gotowaniem. Aleje Marcinkowskiego 20, restauracja. zdg 37 534

Krawca
do wykonania ubrań, mundurków do składu poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 37 553.

Pokojuwa
hotelowa, pensjonatu, dobrymi świadectwami potrzebna Hotel Hüttnera, Środa. zdg 37 132

MEBLE solidne - piękne - tanie
W. NOWAKOWSKI i SYNOWIE
Wystawa: Kantaka 1. Fabr. i Magaz. Górna Wilda 134
Parkiet po cenach konkurencyjnych
ng 17 729

Czeladników szewskich
wprawnych na damską i męską pasową robotę przyjmie Rybelski Poznań, Aleje Marcinkowskiego 23. zdg 37 514

Propagandzistki
które pracowały przy pokazach prania potrzebne. Poznańskie Zakłady Chemiczne „Promień“, ul. Dąbrowskiego 79, od godz. 2—4. zdg 37 597

Szklarz
do glicia liter neonowych potrzebny. Oferty „Stała Posada“, Biuro Ogłoszeń, Pietraszek, Warszawa, Marszałkowska 115. ng 19 344

Lekarka
dentystka od zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer Poznański ng 19 967

Dziewczyna
do wszystkiego bez spania potrzebna od 15. 11. Zgłoszenia Dąbrowskiego 18, m. 5. Ng 19 540

Marszantki
pierwszorzędnej siły, specjalny magazyn stroju, wieksze miasto poznańskie, stała posada poszukuje. Zgłoszenia, odpisy świadectw, wysokość wynagrodzenia bez utrzymania do Kurjera Poznańskiego zdg 37 298

Urzędnik gospodarczy
potrzebny od 1. 1. 37 r. ewent. przedz na majątek 525 morg na Pomorzu. Warunki: kawaler samodzieln. kilkoletnia praktyka dokładna znajomość uprawy ciężkiej gleby i uprawy buraków. — Oferty z podaniem warunków: referencji oraz odpisy świadectw które się nie zwraca, podać pod zdg 37 293 do Kurjera Pozn.

Posługaczka
młoda, cały dzień. Śnadeckich 24 — 6. zdg 37 615

Robotnik
do składu węgla z gotówką, tygodniówka i prowizja. Kraszewskiego 14 — 8. zdg 37 857

Panna
młoda inteligentna potrzebna jako zarządzająca do samotnego na prowincji. Odpisy świadectw fotografii, wiek pensja do Kurjera Poznańskiego dg 3685.

Erbedont
ELIKSIR · PROSZEK i PASTA
DO ZĘBÓW
R. Barcikowski S. A. Poznań
ng 18 775

29. ROZRYWKA

Na wpłatę wystarczy już zł 15,— lub Pożyczka Państwowa. Bateria odbiorniki najtańszej **Radiomechanika** Poznań, św. Marcina 27 w podwórzu, prawo, telefon 12-33 Pg 8176-58.7

Miło
wesolo zabawisz się jedynie tylko w „Egencie“ plac Działowy. Pg 1753-37.399

„Kaprysta pięknej pani“
Przepyszna komedia — przemile melodje zdg 36 406
Kinoteatr „Sfinks“

Kto pragnie do syta się natanąć, niech wstąpi do **Savoy, Szewska 9.** 2 orkiestry na zmianę. Właściciel Wincenty Kolek. zdg 37 622

Radjoodbiornik
Telefunken — Kosmos — Tekofon — Prems i inne najtańszej w **Drygasa** Trzeciego Maja 4. zdg 37 631

Radio - odbiorniki
na prad zmienny zł 150,— czysty dobry odbiór, baterie anodowe, akumulatory, żarówki, termosy poleca firma **„Żarówka“, Poznań,** Al. Marcinkowskiego 16, telefon 54-91, narożnik św. Marcina.

Warsztat reparacyjny.
Fachowo ładujemy i naprawiamy akumulatory. dg 3501.2

„Kapelusz“
modnie przeprasowany odświeżony, zastąpi nowy. Tanie kapelusze na składzie. Wytwórnia kapeluszy męskich, damskich. 27-go Grudnia 2, podwórze. zdg 35 552

Kazimierz Matuszak,
Poznań, Pierackiego 16, telefon 30-67. Pokaz aparatów bez obowiązku kupna. ng 17 809

PUDER ŚNIEG TATRZAŃSKI
UPIEKASZA MATUJE UDELIKATNIA i CHRONI CERĘ
Pg 7961-44.67

NOWOŚCI JESIENNE
Swetry - Pulowery
Poleca **„PANI“** Aleje Marcinkowskiego 13 dg 8669 (obok Cafe George)

Humor zagraniczny

Bocian.
— No, Kaciezku, ciesz się, bocian przyniósł ci małego braciszka, ciesz go zobaczyc?
— Braciszka nie, ale bociana tobym chciał zobaczyc. (x)

Co futro — to **Edmund Rychter** — co palto — to **Edmund Rychter** — co ubranie — to **Edmund Rychter**, Poznań, Ostrów Wielkop.

Przedpłata na miesiąc listopad 1936 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20 w agencjach w mieście zł 3.50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnośnieniem przez pocztę z Poznaniem miesięcznie zł 4.10, kwartalnie zł 12.30, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 5.00, w innych krajach zł 7.00—9.50. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przekładów, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonej numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 25 gr, na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej (dub piątej) 100 gr, na stronie drugiej (lub trzeciej) 120 gr, przed wiadomościami potoczными 200 gr wyżej. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nocy wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania głównego (wieczornego) „drobne“ do r. 11.10, w dni przedświąteczne do godz. 10.45 wieksze dłużej według możliwości. Drobnie ogłoszenia (najwyżej 100 słów w tem 5 nagłówek): słowo nagłówek. (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstają wskutek matrycy, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną, część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiał poświęcony danej uroczystości. P. K. O. Poznań nr. 200.149.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną, część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiał poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedziele, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72.